

Dod yn Athro Cymwysedig: Llawlyfr Canllawiau (2009)

Canllawiau

Cylchlythyr Llywodraeth Cynulliad Cymru Rhif: 017/2009

Dyddiad cyhoeddi: Medi 2009

Yn disodli Cylchlythyr Rhif: 041/2006

Dod yn Athro Cymwysedig: Llawlyfr Canllawiau (2009)

Cynulleidfa

Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru; darparwyr Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon; Cyngor y Prifysgolion ar gyfer Addysgu Athrawon, Cymru (UCET Cymru); Estyn; Cyngorau Addysgu Cyffredinol; hyfforddeion sy'n dilyn cyrsiau hyfforddiant cychwynnol athrawon; pawb sy'n ystyried derbyn hyfforddiant cychwynnol athrawon; awdurdodau lleol; ysgolion; Cymdeithasau Proffesiynol ac Undebau Athrawon; yr Asiantaeth Hyfforddiant a Datblygiad ar gyfer Ysgolion; Adrannau Addysg y Llywodraeth Ganolog; a phartion eraill sydd â diddordeb.

Trosolwg

Mae Safonau Statws Athro Cymwysedig (SAC - QTS) Llywodraeth Cynulliad Cymru a Gofynion Darparu Cyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA - ITT) yn rhoi mwy o hyblygrwydd i ddarparwyr HCA o ran y modd y maent yn cynllunio eu rhaglenni, ac yn eu hannog i wneud mwy o ddefnydd o farn broffesiynol. Pwrpas y Llawlyfr Canllawiau hwn yw helpu'r darparwyr i arfer y farn hon ac i fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd ar gyfer datblygu a gynigir gan y Safonau a'r Gofynion. Mae'n ceisio helpu pawb sy'n ymwneud â HCA i ddeall nodau a chwmpas y Safonau a'r Gofynion.

Camau i'w cymryd

Mae'r ddogfen hon yn berthnasol i unrhyw un sy'n ymwneud â HCA, gan gynnwys hyfforddeion, darparwyr hyfforddiant a'r rhai sy'n cyflogi ac yn cefnogi athrawon sydd newydd gymhwyso. Dylai pawb sy'n ymwneud yn uniongyrchol â HCA a'r gwaith o gynllunio cyrsiau gael gweld y ddogfen hon a bod yn ymwybodol o'r cefndir statudol.

Rhagor o wybodaeth

Dylid cyfeirio ymholiadau am y Cylchlythyr hwn ar y Canllawiau at:
Gail Deane
Y Gangen Hyfforddi Ymarferwyr
Yr Is-adran Gwella Dysgu a Datblygiad Proffesiynol
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
Ffôn: 029 2082 6530 or 029 2082 6085
Ffacs: 029 2082 6109
E-bost: teachingenquiries@wales.gsi.gov.uk

Dogfennau Cysylltiedig

Deddfwriaeth

Safonau Statws Athro Cymwysedig 2009 (2009 Rhif 25)

Meini Prawf ar gyfer Achredu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru 2006 (2006 Rhif 50)

Meini Prawf ar gyfer Achredu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (Diwygio) 2006 (2006 Rhif 75)

Cynllun Hyfforddi Athrawon ar sail Cyflogaeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2006 (2006 Rhif 8)

Cynllun Hyfforddi Athrawon ar sail Cyflogaeth Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Diwygio) 2006 (2006 Rhif 74)

Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004 (S.I. 2004/1729)

Rheoliadau Addysg (Diwygiadau i Reoliadau ynghylch Cydnabod Cymwysterau Proffesiynol) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/2811)

Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Diwygio) (Cymru) 2008 (S.I. 2008/215)

Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru) (Cymru) 2004 (S.I. 2004/1744)

Canllawiau

Cylchlythyr Llywodraeth Cynulliad Cymru Rhif: 035/2008:
Rhaglen Athrawon Graddedig - Canllawiau ar y Cynllun Hyfforddi Athrawon ar Sail Cyflogaeth 2006

Dogfennau a ddisodlwyd

Mae Cylchlythyr 41/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Dod yn Athro Cymwysedig: Llawlyfr Canllawiau yn cael ei ddisodli gan y Cylchlythyr hwn.

Dogfen Wybodaeth 21/2006: Dod yn Athro Cymwysedig:
Safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig: Gofynion Darparu Cysiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon.

Bydd Safonau Statws Athro Cymwysedig (2006 Rhif: 49) yn peidio â bod yn weithredol ar 1 Medi 2009. Fodd bynnag, gallant barhau i fod yn berthnasol ar ôl 1 Medi 2009 ar gyfer asesu'r rhai hynny sy'n gobeithio dod yn athrawon cymwysedig yn yr achosion canlynol:

- (a) y myfyrwyr hynny ar flwyddyn olaf cwrs HCA israddedig amser llawn neu ran amser sy'n arwain at SAC sy'n dechrau ar ôl 1 Medi 2009;
- (b) y myfyrwyr hynny ar gyrsiau HCA ôl-radd rhan amser sy'n cychwyn cyn 1 Medi 2009;
- (c) yr hyfforddeion hynny yr oedd eu cyrsiau HCA i fod i orffen cyn 1 Medi 2009 ond a estynnwyd oherwydd:
 - (i) methiant a'r angen i ailadrodd un agwedd ar yr hyfforddiant;
 - (ii) newid o hyfforddiant amser llawn i hyfforddiant rhan amser;
 - (iii) penderfyniadau gan y darparwr HCA i ganiatáu i hyfforddeion gwblhau unrhyw agwedd ar y rhaglen yn ddiweddarach (er enghraifft, hyfforddeion sy'n cymryd blwyddyn i ffwrdd yn ystod eu hyfforddiant); a
- (ch) y rheini ar lwybrau sy'n seiliedig ar gyflogaeth dan gynllun hyfforddi athrawon ar sail cyflogaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru sy'n dechrau eu hyfforddiant cyn 1 Medi 2009.

Cynnwys

Adran 1 - Y Safonau ar gyfer SAC

Rhagymadrodd

S1: Gwerthoedd ac arferion proffesiynol

S1.1	Deall anghenion dysgu pawb, gwneud y gorau o botensial a dangos ymrwymiad	10
S1.2	Ystyried y dysgwyr a pharch at ei gilydd	12
S1.3	Ysbrydoli dysgwyr	14
S1.4	Cyfathrebu â rhieni a gofalwyr	16
S1.5	Hybu'r ysgol fel rhan o'r gymuned ehangach	18
S1.6	Gweithio gydag eraill	20
S1.7	Ymrwymiad i ddatblygiad proffesiynol	23
S1.8	Gweithio o fewn y gyfraith	25

S2: Gwybodaeth a dealltwriaeth

S2.1	Gwybodaeth am bynciau (pob cyfnod)	27
S2.1(a)	Y Cyfnod Sylfaen	30
S2.1(b)	Cyfnod Allweddol 2	32
S2.1(c)	Cyfnod Allweddol 3	36
S2.1(ch)	Cyfnod Allweddol 4 ac ôl-16	38
S2.2	Nodau a chanllawiau'r Cwricwlwm Cenedlaethol	40
S2.3	Cynnydd rhwng cyfnodau	43
S2.4	Sut y mae datblygiad yn effeithio ar ddysgu	45
S2.5	Defnyddio technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh)	48
S2.6	Anghenion Addysgol Arbennig (AAA)	50
S2.7	Hybu ymddygiad da	52

S3: Addysgu

S3.1	Cynllunio, disgwyliadau a thargedau	54
S3.1.1	Gosod amcanion	54
S3.1.2	Cynllunio gwersi	56
S3.1.3	Defnyddio adnoddau	58
S3.1.4	Gweithio mewn timoedd	60

S3.1.5	Dysgu y tu allan i'r ysgol	62
S3.2.1	Strategaethau asesu	63
S3.2.2	Asesu i gefnogi dysgu	65
S3.2.3	Asesu o fewn gofynion cenedlaethol	67
S3.2.4	Diwallu anghenion y dysgwyr	69
S3.2.5	Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol	71
S3.2.6	Cofnodi cynnydd	73
S3.2.7	Adrodd i rieni ac i eraill	75
S3.3.1	Disgwyliadau uchel	77
S3.3.2(a)	Y Cyfnod Sylfaen	79
S3.3.2(b)	Cyfnod Allweddol 2	81
S3.3.2(c)	Cyfnod Allweddol 3	85
S3.3.2(ch)	Cyfnod Allweddol 4 ac ôl-16	87
S3.3.3	Rhoi gwersi effeithiol	90
S3.3.4	Gwahaniaethu wrth addysgu	92
S3.3.5	Cymorth i ddysgu Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol	94
S3.3.6	Ystyried amrywiaeth	96
S3.3.7	Rheoli amser	98
S3.3.8	Defnyddio adnoddau'n ddiogel ac yn effeithiol	100
S3.3.9	Rheoli ymddygiad	102
S3.3.10	Defnyddio TGCh	104
S3.3.11	Hyd a lled y profiad addysgu	106
S3.3.12	Rhoi gwaith cartref	108
S3.3.13	Gweithio gydag eraill	110
S3.3.14	Cyfle Cyfartal	112
S3.3.15	Datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang	114

Adran 2 - Gofynion Darparu Cyrsiau Hyfforddiant Cychwynol Athrawon

Rhagymadrodd

G1: Gofynion mynediad i hyfforddeion

G1.1	Y gallu i fodloni'r Safonau	119
------	-----------------------------	-----

G1.2	Safonau TGAU gofynnol	121
G1.3	Safonau TGAU gofynnol	121
G1.4	Iechyd a'r gallu corfforol i addysgu	125
G1.5	Bod yn addas i addysgu	128
G1.6	Defnyddio Saesneg	133
G1.7	Gofynion o ran gradd	135
G1.8	Cyfweliadau	139

G2: Hyfforddi ac asesu

G2.1	Cynllun y rhaglen	142
G2.2	Asesu	144
G2.3	Anghenion unigol	146
G2.4	Ystod oedran	148
G2.5	Amser yn yr ysgol	152
G2.6	Proffil Dechrau Gyrfa a Sefydlu	157
G2.7	Amddiffyn plant	160

G3: Rheoli'r bartneriaeth HCA

G3.1	Gweithio mewn partneriaeth i gynnig HCA	163
G3.2	Cytundebau partneriaeth	165
G3.3	Partneriaeth effeithiol	168

G4: Sicrhau ansawdd

G4.1	Cydymffurfio	170
G4.2	Adnoddau	171
G4.3	Safoni asesiadau hyfforddeion	172
G4.4	Gwella drwy safoni	175
G4.5	Gwerthuso	176
G4.6	Meincnodi	178

Atodiad A: Deunydd darllen pellach a ffynonellau pellach o wybodaeth

179

Crynodeb

Mae'r Cylchlythyr hwn yn darparu arweiniad anstatudol ar Safonau Statws Athro Cymwysedig 2009 Llywodraeth Cynulliad Cymru (y mae'n rhaid i bob hyfforddai sy'n dymuno dod yn athro cymwysedig eu bodloni) a Gofynion Darparu Cyrsiau HCA (y mae'n rhaid i'r holl gyrsiau a gynhelir gan ddarparwyr HCA achrededig sy'n cynnwys SAC eu bodloni).

Mae gan y Safonau SAC a Gofynion Cyrsiau HCA rym statudol ac maent wedi'u gosod mewn deddfwriaeth. Mae'r Safonau SAC ar gael yn Safonau Statws Athro Cymwysedig 2009 (2009 Rhif 25). Mae'r rhain yn disodli Safonau Statws Athro Cymwysedig 2006 (2006 Rhif 49), er yr unig newidiadau i Safonau 2006 yw'r rheini sy'n angenrheidiol i wneud y newidiadau technegol gofynnol yn dilyn cyflwyno'r cwricwlwm cenedlaethol diwygiedig yng Nghymru a gweithredu gorchmynion pwnc y cwricwlwm newydd, fframweithiau polisi cysylltiedig, a datblygiadau polisi diweddar eraill.

Pennir Gofynion y Cwrs HCA yn y Meini Prawf ar gyfer Achredu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru 2006 (2006 Rhif 50), fel y'u diwygiwyd gan y Meini Prawf ar gyfer Achredu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (Diwygio) 2006 (2006 Rhif 75).

Mae'r Cylchlythyr hwn - Dod yn Athro Cymwysedig: Llawlyfr Canllawiau (2009) - yn disodli Cylchlythyr 41/2006: Dod yn Athro Cymwysedig: Llawlyfr Canllawiau er mwyn cynnwys y newidiadau a gyflwynwyd gan Safonau Statws Athro Cymwysedig 2009 a gwaith diweddarau cyffredinol.

Mae Safonau SAC a Gofynion y Cwrs HCA yn rhoi hyblygrwydd i ddarparwyr HCA yn y modd y maent yn cynllunio'u rhaglenni, ac yn eu hannog i wneud mwy o ddefnydd o'u barn broffesiynol. Pwrpas y Llawlyfr Canllawiau hwn yw helpu'r darparwyr i arfer y farn hon ac i fanteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd ar gyfer datblygu a gynigir gan Safonau SAC a Gofynion y Cwrs HCA. Mae hefyd yn cynnwys canllawiau er mwyn helpu pawb sy'n ymwneud â HCA i ddeall nodau a chwmpas y Safonau a'r Gofynion.

Mae dwy adran i'r Llawlyfr Canllawiau. Mae'r adran gyntaf yn cynnig arweiniad ar Safonau SAC a bydd o ddiddordeb arbennig i hyfforddeion, darparwyr HCA, a'r ysgolion a'r cyflogwyr sy'n bartneriaid iddynt. Mae ynddi awgrymiadau ynghylch y math o dystiolaeth y gallai myfyrwyr ei darparu i ddangos eu bod yn bodloni'r Safonau. Mae'r ail adran yn ymdrin â Gofynion y Cwrs HCA ac fe'i bwriedir ar gyfer darparwyr HCA yn bennaf, er y gallai fod o ddiddordeb i hyfforddeion hefyd.

Adran 1 - Y Safonau ar gyfer SAC

Rhagymadrodd

Yn y canllawiau hyn nodir cwmpas pob Safon a chynigir enghreifftiau o dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni.

Mae'r canllawiau'n canolbwyntio'n benodol ar asesu, gan mai datganiadau o ganlyniadau yw'r Safonau sy'n nodi'r hyn y mae'n rhaid i fyfyrwyr ac eraill sy'n dilyn cyrsiau HCA ei wybod, ei ddeall a gallu ei wneud er mwyn sicrhau SAC. Bydd gofyn i'r nifer mawr o wahanol bobl sy'n ymwneud ag asesu - tiwtoriaid yn yr ysgol, athrawon dosbarth, tiwtoriaid addysg uwch a'r myfyrwyr eu hunain - feithrin cyd-ddealltwriaeth o'r hyn sy'n ofynnol i fodloni'r Safonau. Mae asesu yn ôl y Safonau'n fater o farn broffesiynol graff a ffurfir ar wahanol adegau mewn gwahanol gyd-destunau, ac mae'n gwneud defnydd yn aml o dystiolaeth o amryw o ffynonellau a gasglwyd dros amser. Mae'r canllawiau'n awgrymu'r mathau o dystiolaeth a allai fod yn berthnasol wrth farnu a yw hyfforddai'n bodloni'r holl Safonau'n llawn.

Mae llawer o'r Safonau'n cydberthyn ac mae cyfleoedd asesu unigol yn debygol o greu tystiolaeth ar gyfer amryw o'r Safonau. Y Safonau sy'n ymwneud â gwerthoedd ac arferion proffesiynol yw'r sylfaen i bob un o'r lleill: dylai hyfforddeion allu dangos eu bod yn bodloni'r Safonau hyn ym mhob agwedd ar eu gwaith. Yn yr un modd, mae cysylltiad agos rhwng y Safonau sy'n ymwneud â gwybodaeth a dealltwriaeth a'r rhai sy'n ymwneud â chynllunio, addysgu ac asesu, a bydd y myfyrwyr llwyddiannus yn eu dangos yn yr ystafell ddosbarth a thrwy eu cyraeddiadau academaidd hefyd. Mae'r canllawiau'n ceisio dangos sut y gellir grwpio Safonau cysylltiedig a'u hasesu gyda'i gilydd.

Datganiadau o ganlyniadau yw'r Safonau SAC sy'n nodi'r hyn y mae'n rhaid i hyfforddeion ei wybod, ei ddeall a gallu ei wneud ar ddiwedd cwrs HCA er mwyn ennill SAC. Mae'r Safonau wedi'u trefnu'n dair adran gydgysylltiedig sy'n disgrifio'r meini prawf ar gyfer y dyfarniad:

- **S1: Gwerthoedd ac arferion proffesiynol:** mae'r Safonau hyn yn amlinellu'r agweddau meddwl a'r ymrwymiad a ddisgwylir gan unrhyw un sy'n cymhwyso i fod yn athro, ac maent yn deillio o 'Ddatganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru.
- **S2: Gwybodaeth a dealltwriaeth:** mae'r Safonau hyn yn mynnu y bydd athrawon sydd newydd gymhwyso'n hyderus ac ag awdurdod yn y pynciau y maent yn eu haddysgu ac y byddant yn meddu ar ddealltwriaeth glir o'r modd y dylai pob dysgwr ddatblygu ac o'r hyn y dylai athrawon ddisgwyl iddynt ei gyflawni.
- **S3: Addysgu:** mae'r Safonau hyn yn ymwneud â sgiliau cynllunio, monitro ac asesu, ac addysgu a rheoli dosbarth. Maent yn seiliedig ar y gwerthoedd a'r wybodaeth yn y ddwy adran gyntaf.

S1: Gwerthoedd ac arferion proffesiynol

S1.1 Deall anghenion dysgu pawb, gwneud y gorau o botensial a dangos ymrwymiad

Y Safon

I ennill SAC, mae'n rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru ...

I ennill SAC, mae'n rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn deall gwahanol anghenion dysgu dysgwyr ac yn ymdrechu i ddarparu'r addysg orau bosibl i'w galluogi i wneud y gorau o'u potensial, beth bynnag fo'u dyheadau unigol, eu hamodau personol neu eu cefndir diwylliannol, ieithyddol, crefyddol ac ethnig.

Cwmpas

Fel y nodwyd yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)¹, mae gan bob plentyn a pherson ifanc hawl i gael addysg sy'n datblygu ei botensial ac yn cynnig cyfleoedd ehangach iddo. Disgwylir y bydd gan athrawon ymrwymiad proffesiynol i wella cyflawniad addysgol pob dysgwr, a'u galluogi i gyfrannu'n rhagweithiol, beth bynnag fo'u cefndir neu eu lefel cyrhaeddiad ar y pryd.

Rhaid i athrawon wybod sut i wneud defnydd o'u hymwybyddiaeth a'u dealltwriaeth o gefndiroedd cymdeithasol, diwylliannol, ieithyddol, crefyddol ac ethnig eu dysgwyr er mwyn hybu dysgu ac i addysgu mewn ffyrdd sy'n ennyn diddordeb y dysgwyr ac yn eu hymestyn. Os yw athrawon yn gwybod am brofiadau'u dysgwyr a'r diddordebau sydd ganddynt, byddant mewn lle gwell i ddiwallu eu hanghenion dysgu. Er hynny, dylent osgoi ffurfio rhagdybiaethau ynghylch galluedd neu botensial eu dysgwyr ar sail eu cefndir.

Mae'r Safon hon yn ymwneud ag agweddau meddwl hyfforddeion a'u cysylltiadau proffesiynol â'u dysgwyr. Nid yw'n golygu y bydd angen gwybodaeth gynhwysfawr arnynt am gefndir y dysgwyr y maent yn eu haddysgu, ond dylai hyfforddeion geisio cael gwybodaeth am eu dysgwyr a gwneud defnydd cadarnhaol o'r wybodaeth honno.

¹ Erthyglau 28-30

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae barn ynghylch ymrwymiad yr hyfforddeion a'u hagweddau meddwl, a'u hymddygiad a'u disgwyliadau o ran cyflawniad eu dysgwyr, yn debygol o godi o bob agwedd ar eu gwaith. Yn benodol, ceir tystiolaeth o'u gwaith cynllunio, eu gwaith uniongyrchol gyda dysgwyr ac o'u gwerthusiadau o'u gwaith addysgu eu hunain.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: sut y mae'r hyfforddai wedi defnyddio tystiolaeth o gyflawniadau yn y gorffennol i osod amcanion dysgu ac addysgu ymestynnol ar gyfer yr holl ddysgwyr? A yw'r hyfforddai'n ymwybodol o'r materion y bydd plant o amryw o gefndiroedd yn gorfod ymdrin â hwy? A yw'r hyfforddai'n ystyried barn yr holl ddysgwyr, gan gynnwys wrth werthuso'u haddysgu, a lle bo'n briodol addasu eu dulliau addysgu yn unol â hynny? A yw'r hyfforddai'n dethol adnoddau mewn modd sy'n dangos ei fod yn rhoi gwerth ar amrywiaeth a'i fod yn effro i anghenion gwahanol grwpiau? Gallai'r dysgwyr fod â chefnidiroedd crefyddol neu ddiwylliannol gwahanol; gallai'r Saesneg neu, fel y bo'n briodol, y Gymraeg, fod yn wahanol i'r iaith neu'r math o iaith yn eu cartref; gallent fod ag anabledd neu anhwylder meddygol; efallai y byddant dan ofal corff cyhoeddus. Bydd yr hyfforddeion sy'n bodloni'r Safon hon yn ceisio cael gwybod am gefndir eu dysgwyr ac yn gwneud defnydd cadarnhaol o'r wybodaeth honno, gan amlygu dealltwriaeth ynghyd ag ymrwymiad i alluogi dysgwyr o bob cefndir i wneud cynnydd yn eu dysgu.

Bydd tystiolaeth o Safonau eraill hefyd yn cynnig tystiolaeth ar gyfer S1.1: er enghraifft, S3.3.1 (disgwyliadau uchel); S3.3.6 (ystyried amrywiaeth); neu S3.3.14 (cyfle cyfartal).

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu
bod yn deall
ac yn cynnal
egwyddorion ...**

S1.2 Ystyried y dysgwyr a pharch at ei gilydd

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos y proffesiynoldeb sy'n sicrhau mai ar ymddiriedaeth a pharch o'r ddeutu yr adeiladir perthynas â dysgwyr ac yn cydnabod y bydd hyn yn help i wneud y gorau o'u potensial i ddysgu.

Cwmpas

Mae dysgwyr yn fwy tebygol o ddysgu os ydynt yn gweld bod eu hathrawon yn eu parchu fel unigolion ac yn ymateb i bob un ohonynt yn yr un modd. Mae dysgwyr yn fwy tebygol o drin eraill â pharch ac ymddiriedaeth os yw eu hathrawon yn amlygu ymddygiad o'r fath tuag atynt hwy.

Mae gan ddysgwyr amryw o ddiddordebau, hoffterau ac agweddau meddwl a bydd y rhain yn effeithio ar eu hymateb i bynciau penodol neu dulliau cyfathrebu a dysgu neilltuol. Disgwylir i'r hyfforddeion ystyried hynny wrth gynllunio, addysgu ac asesu, a gwybod sut y gallant gefnogi a symbylu dysgwyr i chwarae rhan weithredol a chynyddol yn eu proses ddysgu eu hunain.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Gwaith yr hyfforddeion gyda dysgwyr yn yr ystafell ddosbarth fydd yn rhoi'r rhan fwyaf o'r dystiolaeth y mae ei hangen i asesu'r Safon hon. Wrth farnu ynghylch ymarfer yr hyfforddeion, bydd aseswyr yn dymuno ystyried y graddau y mae'r hyfforddeion yn deg yn eu hymwneud â'r dysgwyr a sut y defnyddiant berthynas sydd wedi'i seilio ar barch ac ymddiriedaeth at ei gilydd i symbylu ac ysbrydoli dysgwyr.

Efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw hyfforddeion yn cynnwys dysgwyr yn rhagweithiol yn eu dysgu ac wrth wneud penderfyniadau am bethau sy'n effeithio arnynt?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

A ydynt yn cydnabod yr angen i roi adborth i ddysgwyr, a gwerth yr adborth hwnnw, yn dilyn eu rhan yn y broses ddysgu neu wneud penderfyniadau? A ydynt yn cydnabod ac yn ystyried ieithoedd y cartref a nodweddion diwylliannol? A ydynt yn osgoi dangos ffafriaeth? A yw'r hyfforddeion yn ymateb yn barchus ac yn adeiladol i'r dysgwyr pan fyddant yn gofyn cwestiynau? Pa mor dda y mae hyfforddeion yn defnyddio cysylltiadau da â dysgwyr i gefnogi gwelliannau i'w datblygiad deallusol a phersonol ac i'w symbylu i wneud yn dda? A yw'r hyfforddeion yn gwneud defnydd cadarnhaol o gamgymeriadau a chamddealltwriaethau'r dysgwyr i gael cyfle i wella dealltwriaeth pawb? A ydynt yn osgoi codi cywilydd ar y dysgwyr neu beri iddynt ofni gwneud camgymeriadau? A yw'r hyfforddeion yn dangos ymwybyddiaeth o'r arddulliau dysgu a'r ffyrdd amrywiol y mae gwahanol ddysgwyr yn ymdrin â'u gwaith, ac ymwybyddiaeth o'r sgiliau trefniadol a gwybyddol sy'n datblygu ynddynt? A yw'r hyfforddeion yn deall nad yw'r gofyniad i drin pob dysgwr yn yr un modd yn golygu trin pob un ohonynt drwy'r un dull o reidrwydd, gan y bydd gwahanol anghenion gan wahanol ddysgwyr, ac mai'r gofyniad yn hytrach yw eu trin yn gyfartal? A yw'r hyfforddeion yn gwybod am Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, ac yn ymwybodol ohono²? A yw'r hyfforddeion yn dangos dealltwriaeth a gwybodaeth am hawliau pob dysgwr, fel y'u nodir yn y Confensiwn a pholisïau allweddol Llywodraeth Cynulliad Cymru? A ydynt yn ymwybodol o'r gofyniad statudol i bob ysgol gynradd, ysgol uwchradd ac ysgol arbennig yng Nghymru gael cyngor ysgol gweithredol sy'n cynrychioli barn yr holl ddysgwyr?

Heblaw am arsylwi ar eu gwaith addysgu, efallai y bydd aseswyr yn dymuno rhoi sylw, er enghraifft, i ddulliau cynllunio'r hyfforddeion (S3.1.2), yr adborth y maent yn ei roi wrth farcio gwaith (S3.2.2) a'u dulliau a ddefnyddiant i werthuso eu haddysgu (S1.7)

² Mae erthyglau 12, 29 a 30 yn berthnasol yma.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos cyfuniadau o nodweddion proffesiynol sy'n anelu at annog ac ysbrydoli dysgwyr ac yn sicrhau eu datblygiad deallusol a phersonol.

S1.3 Ysbrydoli dysgwyr

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos cyfuniadau o nodweddion proffesiynol sy'n anelu at annog ac ysbrydoli dysgwyr ac yn sicrhau eu datblygiad deallusol a phersonol.

Cwmpas

Mae athrawon yn unigolion a gallant lwyddo drwy ddefnyddio gwahanol gyfuniadau o nodweddion. Mae ganddynt rolau pwysig a hanfodol wrth addysgu a meithrin dysgwyr, a dylanwadu arnynt, i'w paratoi i fod yn ddinasyddion cyfrifol sy'n cymryd rhan lawn mewn cymdeithas yn lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol. Craidd y safon hon yw symbylu ac ysbrydoli pob dysgwr, yn arbennig o safbwynt eu datblygiad personol.

Mae addysg ffurfiol yn rhan o'r broses sy'n fodd i bobl gyflawni datblygiad personol, yn arbennig drwy ddysgu gwerthoedd a dysgu cymhwyso'r gwerthoedd hynny drwy eu hagweddau meddwl a'u hymddygiad. Mae'n bwysig, felly, fod athrawon yn cydnabod y rhan sydd ganddynt yn hyn o beth, ac yn dangos gwerthoedd a nodweddion proffesiynol sy'n gallu symbylu ac ysbrydoli dysgwyr ac yn adlewyrchu ac yn hyrwyddo dibenion addysg. Mae dysgwyr yn fwy tebygol o ymddwyn yn dderbyniol, ac o fabwysiadu gwerthoedd ac agweddau meddwl priodol, os byddant yn gweld ymddygiad, gwerthoedd ac agweddau o'r fath yn eu hathrawon. Dylai hyfforddeion hefyd gydnabod y gellir datblygu'r ymddygiad, y gwerthoedd a'r agweddau hyn drwy gyfleoedd anffurfiol o fewn y cyd-destun ysgol ehangach, e.e. y cyngor ysgol, ysgolion iach neu eco-ysgolion.

Rhai enghreifftiau o'r gwerthoedd y gellir eu disgwyl mewn datblygiad personol llwyddiannus yw: parch at bobl eraill; agwedd gadarnhaol at ddysgu; parch at amrywiaeth ddiwylliannol; gofal am yr amgylchedd; a chyfrifoldeb cymdeithasol. Disgwylir i'r hyfforddeion ddeall y gwerthoedd a'r agweddau y maent am eu gweld yn datblygu yn y dysgwyr. Dylai'r hyfforddeion roi'r gwerthoedd hynny ar waith, yn yr ystafell ddosbarth ac yn yr ysgol yn fwy cyffredinol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd aseswyr yn dymuno gwneud defnydd helaeth o'u harsylwadau ar waith addysgu'r hyfforddeion i gael tystiolaeth. Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddeion yn gallu ffurfio perthynas gadarnhaol â'u dysgwyr yn seiliedig ar barch at ei gilydd, yn enwedig drwy gyfathrebu cadarnhaol? A yw eu dull o addysgu'n cyfleu ac yn hyrwyddo agweddau, gwerthoedd ac ymddygiad cadarnhaol, drwy eu datgan a thrwy osod esiampl bersonol? A yw eu gwersi'n symbylu pob dysgwr ac yn eu cymell i fynd ati i ddysgu? A ydynt yn disgwyl llawer o ran ymddygiad y disgyblion, ac yn datrys unrhyw anghydfod ymysg y dysgwyr mewn modd priodol? A ydynt yn hyrwyddo ymagwedd gadarnhaol?

Ceir tystiolaeth o waith cynllunio'r hyfforddeion i ddangos sut y maent yn ceisio meithrin gwerthoedd, agweddau meddwl ac ymddygiad penodol. Heblaw am ystyried eu harferion yn yr ystafell ddosbarth, efallai y bydd aseswyr am roi sylw i amser yr hyfforddeion yn yr ysgol pan nad oeddent yn addysgu er mwyn cael tystiolaeth i ddangos eu bod arddel gwerthoedd yr ysgol ac yn parchu ei hethos. Er enghraifft, a ydynt yn dilyn polisiau'r ysgol ar ddisgyblu, bwlio ac aflonyddu? A ydynt yn gosod esiampl dda ym mhob dim y maent yn ei wneud? A ydynt yn ymwneud â chynlluniau mwy cyffredinol yn yr ysgol megis y cyngor ysgol, eco-ysgolion, ysgolion iach ayb?

Gallai aseswyr hefyd ddefnyddio tystiolaeth sy'n dangos gallu'r hyfforddeion i ffurfio perthynas lwyddiannus â'r dysgwyr ac i roi gwerth ar amrywiaeth (S3.3.1), i ennyn diddordeb y dysgwyr a'u symbylu (S3.3.3), i reoli ymddygiad yn gadarnhaol (S3.3.9), ac i ddelio â bwlio ac aflonyddu (S3.3.14).

Efallai y byddant hefyd am roi sylw i gofnodion yr ysgol a thrafodaethau gyda'r hyfforddeion a'u cydweithwyr. Mae'n bosibl, er enghraifft, y bydd aseswyr am geisio cael tystiolaeth am ymddygiad proffesiynol yr hyfforddeion mewn meysydd fel rheoli amser a dibynadwyedd.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu
bod yn deall
ac yn cynnal
egwyddorion
'Datganiad ...**

S1.4 Cyfathrebu â rhieni a gofalwyr

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn cydnabod pwysigrwydd mynegi gwybodaeth a disgwyladau yn eglur ac yn sensitif i rieni a gwarcheidwaid ac o feithrin perthynas bositif rhwng y cartref a'r ysgol.

Cwmpas

Mae bywyd y dysgwyr y tu allan i'r ysgol yn cael cryn effaith ar eu dysgu, ac maent yn fwy tebygol o ddysgu os byddant yn cael eu cefnogi, eu cynorthwyo a'u harwain yn y cartref ac yn yr ysgol. Oherwydd hynny, rhaid i athrawon ganfod dulliau o gyfnewid gwybodaeth gyda rhieni a gofalwyr (gwarcheidwaid ac eraill) am ddysgwyr a'u cynnydd, a chefnogi rhieni a gofalwyr yn eu rôl fel addysgwyr. Er hynny, rhaid i athrawon ddeall, er y gallai llawer o rieni a gofalwyr ddymuno ymwneud â phroses ddysgu'u plant, nad yw pob un ohonynt yn barod neu'n gymwys i gynnig yr un graddau o gymorth.

Disgwylir i'r hyfforddeion wybod am hawliau statudol rhieni a gofalwyr, i gael gwybodaeth am gynnydd eu plant, er enghraifft. Disgwylir iddynt ddeall y rhan bwysig y gall rhieni a gofalwyr ei chwarae yn y broses ddysgu ac yn natblygiad eu plant yn fwy cyffredinol, a deall mor bwysig yw cysylltu ac ymgynghori â rhieni a gofalwyr y dysgwyr. Mae'n bosibl, er enghraifft, y bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ystyried amgylchiadau'r rhiant neu'r gofalwr yn y cartref, iaith y cartref, diwylliant a chrefydd neu ei brofiad o addysg, neu'r ffaith bod dysgwr o dan ofal corff cyhoeddus. Dylai'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu defnyddio ymwybyddiaeth o'r fath i gyfathrebu mewn modd priodol â rhieni neu ofalwyr, ond nid yw'r Safon hon yn mynnu y byddant yn cymryd cyfrifoldeb llawn neu unig gyfrifoldeb dros unrhyw gyfathrebu gan yr ysgol yn y maes hwn.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Ni fydd yr hyfforddeion ond yn cyfathrebu'n ffurfiol â rhieni neu ofalwyr o dan gyfarwyddyd athrawon mwy profiadol. Efallai y bydd cyfleoedd yn codi i arsylwi ar ymwneud y myfyriwr â rhieni neu ofalwyr, dan oruchwyliaeth, drwy gyfathrebu anffurfiol rheolaidd gyda rhieni a gofalwyr ar ddechrau ac ar ddiwedd y diwrnod ysgol. Gellid rhoi sylw i gyfarfodydd ymgynghori neu drafodaethau gyda staff yr ysgol i ymchwilio i allu'r hyfforddai i gyfathrebu'n sensitif ac yn effeithiol gyda rhieni a gofalwyr.

Rhai o'r cyfleoedd eraill y gellid eu cael i ddysgu am y modd y mae ysgolion yn cyfathrebu â rhieni a gofalwyr yw: dilyn athrawon profiadol sy'n cwrdd â rhieni neu'n ysgrifennu adroddiadau; cyfrannu at adroddiadau drafft; neu fynychu cyfarfodydd staff lle mae nosweithiau rhieni'n cael eu cynllunio. Gall hyfforddeion ddefnyddio'r cyfleoedd hyn i gynnig tystiolaeth ar gyfer y Safon hon drwy ddangos eu bod wedi deall y mathau o faterion sy'n codi a thrwy ddisgrifio sut y byddent yn mynd ati i gyfathrebu â rhieni a gofalwyr. Ceir tystiolaeth hefyd o allu'r hyfforddai i adrodd i rieni ac eraill mewn perthynas â Safon 3.2.7.

Heblaw hynny, gallai tasgau ysgrifenedig a gweithgareddau hyfforddi eraill gynnig tystiolaeth i ddangos dealltwriaeth yr athro dan hyfforddiant o rolau rhieni a gofalwyr ym mhroses ddysgu eu plant. Bydd modd gweld gallu'r hyfforddeion i gyfathrebu'n sensitif ac yn effeithiol drwy arsylwi ar eu harferion mewn cysylltiad â Safonau eraill hefyd. Wrth farnu ynghylch arferion hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a all yr hyfforddai feithrin perthynas gadarnhaol ag athrawon y mae'n cydweithio â hwy neu oedolion eraill y tu allan i'r ysgol? Pa mor effeithiol yw'r hyfforddai wrth gynnwys oedolion eraill yng ngwaith yr ystafell ddosbarth drwy wneud defnydd o'u harbenigedd neu ddealltwriaeth neilltuol?

S1.5 Hybu'r ysgol fel rhan o'r gymuned ehangach

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn ymdrechu i hyrwyddo lle'r ysgol o fewn y gymuned ehangach.

Cwmpas

Cymunedau yw ysgolion lle bydd oedolion a dysgwyr yn gweithio gyda'i gilydd. Mae ysgolion hefyd yn rhan o'r gymuned ehangach a wasanaethir ganddynt. Bydd athrawon yn cyfrannu mewn amryw o ffyrdd at les a datblygiad yr ysgol. Mae natur gymunedol ysgol a'i pherthynas â'r gymuned ehangach yn cynnig modd i addysgu dysgwyr am fywyd cymunedau a'r graddau y mae unigolion yn dibynnu ar ei gilydd.

Dylai hyfforddeion ddangos eu bod yn ymwybodol o'r ffaith mai cymunedau ynddynt eu hunain yw ysgolion ac yn rhan o'r gymuned ehangach y maent yn ei gwasanaethu; ac y bydd datblygiad eu dysgwyr, yn ogystal â'u datblygiad eu hunain a datblygiad eu cydweithwyr, yn llai os bydd athrawon yn eu hystyried eu hunain yn unigolion ar wahân. Disgwylir i hyfforddeion feithrin dealltwriaeth o ethos yr ysgol lle maent yn addysgu, ei hymdeimlad o bwrpas a'r modd y mae'n ei chyflwyno ei hun i'r gymuned ehangach. Dylent geisio adlewyrchu a hyrwyddo hynny wrth addysgu ac yn eu perthynas â dysgwyr a chydweithwyr, ond dylent hefyd amlygu gallu cynyddol i gyfrannu at fywyd yr ysgol y tu allan i'w hystafell ddosbarth eu hunain a dechrau ymchwilio i ffyrdd o wneud hynny. Er enghraifft, efallai y byddant yn dymuno cymryd rhan yn y gwaith o ddatblygu polisiâu neu weithdrefnau'r ysgol, neu gymryd rhan mewn gweithgareddau datblygu i'r ysgol gyfan, neu weithgareddau dysgu y tu allan i'r ysgol, gweithgareddau allgwricwlar neu weithgareddau cyfoethogi.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Wrth farnu ynghylch arferion yr hyfforddeion, bydd aseswyr yn dymuno rhoi sylw i ddulliau cynllunio'r hyfforddeion, ac arsylwadau ar eu dulliau addysgu, i gael tystiolaeth o allu'r hyfforddeion i adlewyrchu a hyrwyddo buddiannau a gweithgareddau ehangach yr ysgol wrth addysgu.

Er mwyn cael tystiolaeth sy'n ymwneud â chyfraniadau'r hyfforddai at fywyd yr ysgol y tu allan i'r ystafell ddosbarth, bydd aseswyr yn dymuno siarad ag aelodau eraill o staff yr ysgol neu roi sylw i adroddiadau gan diwtoriaid sy'n gweithio yn yr ysgol. Efallai y bydd asesydd yn dymuno ystyried, er enghraifft: pa mor dda yw'r hyfforddai o ran cydgysylltu ag aelodau eraill o'r staff wrth gynllunio ar gyfer dysgu y tu allan i'r ysgol? Pa mor dda yw'r hyfforddai o ran cyfrannu i waith timau addysgu yn y grŵp blwyddyn neu'r adran pwnc berthnasol? A yw'r hyfforddai wedi ceisio cymryd rhan yn y gwaith o gynhyrchu arddangosfeydd, cyngherddau neu ddigwyddiadau tebyg i'r ysgol gyfan? A yw'r hyfforddai wedi helpu gyda chynlluniau ar gyfer yr ysgol gyfan megis y cyngor ysgol, ysgolion iach, eco-ysgolion, clybiau y tu allan i'r oriau arferol neu dimau ysgol? A yw'r hyfforddai'n deall sut y mae llais y dysgwyr yn chwarae rhan bwysig yn y gymuned ysgol a thu hwnt? A yw'r hyfforddai'n dechrau cyfrannu at weithgareddau datblygiad proffesiynol neu'r gwaith o ddatblygu deunyddiau dysgu neu ddeunyddiau ategol? A yw'r hyfforddai wedi sefydlu unrhyw gysylltiadau rhwng yr ysgol a phrosiectau a chyfleusterau cymunedol/busnesau lleol?

Bydd aseswyr hefyd yn dymuno ystyried perfformiad yr hyfforddai mewn cysylltiad â'r Safon hon wrth roi sylw i ddeall cyfraniad staff cymorth a gweithwyr proffesiynol eraill (S1.6), cyfrannu at waith timau addysgu a threfnu gwaith oedolion eraill (S3.1.4), cyfleoedd i ddysgu y tu allan i'r ysgol (S3.1.5), a gweithio gydag athrawon arbenigol, cydweithwyr eraill, cynorthwywyr addysgu ac oedolion eraill (S3.3.13)

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn cydnabod ac yn deall y cyfraniad a wneir ac sy'n angenrheidiol oddi wrth staff cefnogi a phroffesiynolion eraill yn y broses ddysgu.

S1.6 Gweithio gydag eraill

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn cydnabod ac yn deall y cyfraniad a wneir ac sy'n angenrheidiol oddi wrth staff cefnogi a phroffesiynolion eraill yn y broses ddysgu.

Cwmpas

Mae addysg a gofal am ddysgwyr yn gydgyfrifoldeb i rwydwaith o weithwyr proffesiynol a staff cymorth eraill. Oherwydd hynny, rhaid i athrawon ddeall sut y mae oedolion eraill, yn yr ystafell ddosbarth a'r tu allan iddi, yn gallu cyfrannu at addysgu a dysgu, a sut y gall athrawon ddefnyddio'r cyfraniad hwn fel adnodd. Rhan annatod o'r ddealltwriaeth hon yw ymwybyddiaeth o rolau cydweithwyr eraill, ac o'r cysylltiad rhwng cyfrifoldebau'r athro a chyfrifoldebau pobl eraill, a'r modd y maent yn ategu ei gilydd. Bydd hyn yn cynnwys y gallu i gydnabod terfynau eu harbenigedd a'u hawdurdod eu hunain, ac ymwybyddiaeth o ba bryd a sut y dylid ceisio cymorth gan gydweithiwr.

Mae "staff cefnogi a phroffesiynolion eraill" yn gallu cynnwys, er enghraifft, y rhai sydd â chyfrifoldeb dros agweddau ar addysg a lles y dysgwyr, cydweithwyr sy'n arbenigo mewn cynorthwyo dysgwyr sydd ag anghenion addysgol arbennig, cynorthwywyr addysgu lefel uwch, goruchwylwyr cyflenwi, llyfrgellwyr, athrawon iaith ychwanegol a staff gweinyddol yr ysgol. Mae hefyd yn cynnwys amryw o oedolion sy'n gweithio yn ystafell ddosbarth yr athro i gefnogi proses ddysgu'r dysgwyr a hynny, er enghraifft, mewn agweddau ar Addysg Bersonol a Chymdeithasol fel addysg rhyw a chydberthnasoedd ac addysg cyffuriau. Gall gynnwys staff sy'n gweithio ar safle'r ysgol i gynnig gofal cyn ac ar ôl oriau ysgol. Gall hefyd gynnwys dysgwyr sy'n ymgymryd â rolau megis cefnogwyr cyfoedion a chyfryngwyr neu wrth gyflwyno agweddau

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

ar y cwricwlwm ABC h megis rhyw a chydb berthnasoedd ac ymwybyddiaeth o gyffuriau.

Bydd y cyfleoedd a gaiff hyfforddeion i weithio'n uniongyrchol gydag oedolion eraill yn amrywio yn ôl yr ystod oedran y maent yn cael eu hyfforddi ar ei gyfer a'r ysgolion lle maent yn gweithio. Nid yw'r Safon hon yn mynnu, er enghraifft, y bydd hyfforddeion yn dangos y gallu i ymgymryd â rôl oruchwyllo annibynnol. Er hynny, dylent fod yn meithrin y sgiliau y bydd arnynt eu hangen i feithrin cysylltiadau gweithio proffesiynol a fydd yn cynnwys yr angen i gydweithio ag aelodau eraill o'r tîm a'u rheoli yn ôl gofynion y sefyllfa, yn enwedig mewn cysylltiad â chynllunio a threfnu eu gwaith addysgu eu hunain. Bydd gofyn hefyd iddynt ddeall ym mha amgylchiadau y gellid disgwyl iddynt gyfrannu at waith pobl eraill, fel seicolegwyr addysg, swyddogion lles addysg a staff gwasanaethau cymdeithasol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Wrth farnu ynghylch arferion yr hyfforddeion, bydd aseswyr yn dymuno rhoi sylw i ddulliau cynllunio'r hyfforddeion, ac arsylwadau ar eu dulliau addysgu, i gael tystiolaeth ar gyfer y Safon hon, yn enwedig os ydynt yn rhan o dîm sy'n cynnwys oedolion ychwanegol. Er enghraifft: a all yr hyfforddai ffurfio perthynas gydweithredol yn ei waith? A oes gan yr hyfforddai syniad clir o'r berthynas rhwng rôl yr athro a rôl aelodau eraill y tîm? Gall y ffynonellau hyn ddangos dealltwriaeth yr hyfforddai o rolau a chyfrifoldebau penodol gweithwyr proffesiynol eraill hefyd a'r rheini'n cynnwys, er enghraifft, gweithwyr cymdeithasol, seicolegwyr addysg, swyddogion lles addysg, gweithwyr cyfiawnder ieuentid, staff blynyddoedd cynnar, nyrsys ysgol neu weithwyr iechyd proffesiynol eraill.

Ni fydd yr holl hyfforddeion yn cael cyfle i weithio'n uniongyrchol gyda staff cymorth neu weithwyr proffesiynol eraill ac mae'n bosibl, felly, y bydd aseswyr yn dymuno rhoi sylw i weithgareddau eraill a drefnwyd gan y darparwr hyfforddiant. Bydd rhai darparwyr yn ceisio cynnwys gweithwyr proffesiynol eraill yn eu rhaglenni, a bydd gwaith yr hyfforddai mewn cysylltiad â'u gwaith hwy yn arbennig

o berthnasol. Gellir ceisio tystiolaeth o gyfraniadau'r myfyriwr i drafodaethau ac o weithgareddau datblygu eraill fel ymarferiadau dynwaredol. Yn ogystal â hynny, os bydd yr hyfforddeion yn gweithio y tu allan i'r ysgol wrth wneud gwaith maes neu ymgymryd â mathau eraill o ymweliadau ysgol, gallai aseswyr ystyried y graddau y maent yn gweithio'n effeithiol ac yn briodol gyda staff arbenigol sy'n gysylltiedig â'r lleoliad allanol.

Bydd tystiolaeth sy'n berthnasol i'r Safon hon yn cael ei defnyddio'n aml hefyd ar gyfer asesu yn ôl Safon 3.15 (dysgu y tu allan i'r ysgol), Safon 3.2.7 (Hybu ymddygiad da) a Safon 3.3.13 (Gweithio gydag eraill).

**I ennill SAC,
mae'n rhaid i'r
hyfforddeion
ddangos eu
bod yn deall
ac yn cynnal
egwyddorion
'Datganiad
Gwerthoedd
ac Arferion
Proffesiynol' ...**

S1.7 Ymrwymiad i ddatblygiad proffesiynol

Y Safon

I ennill SAC, mae'n rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn gallu cyfrannu at ddatblygiad ehangach yr ysgol a'r proffesiwn a'u bod yn ymwybodol o bwysigrwydd cadw gwybodaeth broffesiynol, dealltwriaeth a sgiliau wedi'u diweddarau'n barhaus a'u bod yn gallu ystyried eu harferion eu hunain. Eu bod yn cydnabod eu hanghenion eu hunain ac yn cymryd cyfrifoldeb dros eu datblygiad proffesiynol parhaus.

Cwmpas

Er mwyn addysgu'n effeithiol, rhaid i athrawon feddu ar y gallu a'r ymrwymiad angenrheidiol i ddadansoddi a myfyrio ynghylch eu harferion eu hunain, a'u gwella drwy gydol eu gyrfa drwy ddatblygiad proffesiynol a pharodrwydd i ystyried gwybodaeth a syniadau newydd. Wrth iddynt ennill profiad, bydd athrawon yn ymroi fwyfwy i ganfod a helpu i ddiwallu eu hanghenion eu hunain ac eraill o ran datblygiad proffesiynol. Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn meithrin y gallu i farnu ynghylch effeithiolrwydd eu gwaith addysgu eu hunain, ac i ganfod ffyrdd i'w wella. Dylent ddangos ymrwymiad i wella eu harferion yn yr ystafell ddosbarth ac agweddau mwy cyffredinol ar eu gwybodaeth a'u sgiliau proffesiynol. Bydd hyn yn golygu meithrin y gallu i drafod eu harferion eu hunain a materion addysgeg.

Yn ystod eu hyfforddiant, gellir disgwyl i'r hyfforddeion ddefnyddio'r adborth a gânt gan gydweithwyr mwy profiadol a fu'n arsylwi ar eu gwaith addysgu, a'u profiad o arsylwi ar eraill, i ganfod ffyrdd o wella eu harferion. Wrth i'r hyfforddeion fagu mwy o hyder a chymryd mwy o gyfrifoldeb yn y maes hwn, adlewyrchir hynny yn y gwelliant yn eu perfformiad yn ôl safonau eraill. Dylent ddangos eu bod yn gwybod sut i ddod o hyd i dystiolaeth o ffynonellau fel adroddiadau ymchwil ac arolygu, a'i thrin yn feirniadol. Dylent allu trafod materion cyffredinol o bwys sy'n ymwneud ag addysg yn ogystal â'u harferion eu hunain yn yr ystafell ddosbarth.

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd aseswyr yn cael tystiolaeth sy'n ymwneud â'r Safon hon yn y rhan fwyaf o'r agweddau ar waith yr hyfforddeion, oherwydd bydd eu cynnydd yn ystod y rhaglen hyfforddi'n adlewyrchu eu brwdfrydedd a'u gallu i werthuso a gwella eu harferion. Bydd aseswyr, felly, yn dymuno rhoi sylw i ddulliau cynllunio'r hyfforddeion, ac arsylwadau ar eu gwaith addysgu, yn ogystal â chynlluniau gweithredu personol ac adroddiadau gan diwtoriaid sy'n gweithio yn yr ysgol. Er enghraifft, sut y mae'r hyfforddeion yn ymateb i'r adborth y maent yn ei gael gan eraill? A ydynt yn chwilio am gyfleoedd i adolygu eu perfformiad? I ba raddau y maent yn meithrin sgiliau ar gyfer rhannu a thrafod eu harferion eu hunain ac arferion eu cydweithwyr?

Wrth farnu ynghylch arferion yr hyfforddeion, mae'n bosibl y bydd aseswyr yn cael bod gwerthusiadau'r hyfforddeion o'u gwersi a hunanwerthusiadau eraill yn arbennig o ddefnyddiol mewn cysylltiad â'r Safon hon. Er enghraifft: a yw hyfforddeion yn defnyddio dulliau hunanadolygu i ganfod ffyrdd penodol i wella eu harferion? A ydynt yn gosod nodau a thargedau ar gyfer dysgu iddynt eu hunain? A ydynt yn chwilio am adnoddau i'w defnyddio - fel y Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu, cyhoeddiadau gan gymdeithasau ar gyfer cyfnodau a phynciau penodol, adroddiadau ymchwil ac arolygu - i'w helpu i wella eu sgiliau addysgu?

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn ymwybodol o'r fframweithiau statudol sy'n ymwneud â chyfrifoldebau athrawon ac yn gweithio o'u mewn.

S1.8 Gweithio o fewn y gyfraith

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall ac yn cynnal egwyddorion 'Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol' Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru drwy ddangos eu bod yn ymwybodol o'r fframweithiau statudol sy'n ymwneud â chyfrifoldebau athrawon ac yn gweithio o'u mewn.

Cwmpas

Mae rôl bwysig i athrawon yn y fframwaith cyfreithiol a ddyfeisiwyd i amddiffyn plant ac oedolion. Ni ddisgwylir i athrawon feddu ar wybodaeth fanwl am y fframwaith cyfreithiol cyfan, ond rhaid iddynt wybod am eu cyfrifoldebau statudol eu hunain ac o ble y gallant gael gwybodaeth, cefnogaeth a chymorth pan fydd arnynt eu hangen. Rhaid iddynt fod yn ymwybodol hefyd fod ganddynt hawliau a chyfrifoldebau fel cyflogeion yn ogystal â'r rhai sydd ganddynt fel athrawon.

Bydd yr hyfforddeion yn cael ei bod yn fuddiol gwybod am agweddau perthnasol ar y gyfraith, gan gynnwys y fframwaith cyfreithiol sy'n ymwneud ag ymddygiad proffesiynol ac amodau gwasanaeth, i'w hamddiffyn eu hunain rhag cael eu gweld yn rhai sy'n gweithredu'n amhroffesiynol neu'n anghyfreithlon. Bydd yn fuddiol iddynt wybod am hyd a lled eu cyfrifoldebau fel y gallant ragweld problemau ac osgoi camgymeriadau. Yn benodol, rhaid i'r hyfforddeion feithrin y gallu i farnu pa bryd y bydd arnynt angen cyngor, ar faterion sy'n ymwneud ag amddiffyn plant, er enghraifft, neu gyfrinachedd, ac i wybod sut i'w geisio. Bydd hynny'n arbennig o bwysig mewn meysydd fel cyfrifoldebau'r athro o dan *God Ymarfer AAA Cymru*, neu yng nghyswllt unrhyw gyfraniad ganddynt at asesiadau ffurfiol.

Dogfennau allweddol

Yn Atodiad A ceir rhestr o'r prif ddogfennau statudol a chanllawiau sydd ar gael sy'n ymwneud â gofal ac addysg plant a phobl ifanc. Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd hyfforddeion yn

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

meddu ar wybodaeth fanwl am bob un o'r rhain, ond dylent fod yn ymwybodol o gynnwys y dogfennau hynny, ac yn enwedig o'u prif gyfrifoldebau eu hunain mewn meysydd fel iechyd a diogelwch, anghenion addysgol arbennig, amddiffyn plant a chyflogaeth athrawon.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Wrth farnu ynghylch arferion hyfforddeion, bydd aseswyr yn dymuno rhoi sylw i arsylwadau ar arferion addysgu'r hyfforddeion ac adroddiadau gan diwtoriaid sy'n gweithio yn yr ysgol er mwyn cael tystiolaeth o'r modd y mae athrawon dan hyfforddiant yn arfer eu barn broffesiynol, ac o'r cyngor y maent yn ei geisio, yng nghwrs eu gwaith ymarferol gyda dysgwyr, cydweithwyr a rhieni neu ofalwyr. Er enghraifft, a yw'r hyfforddai'n ceisio cyngor ar adeg briodol mewn cysylltiad ag anghenion addysgol arbennig dysgwyr penodol? A yw'r hyfforddai'n cymryd cyfrifoldeb priodol dros ei ddiogelwch ei hun a diogelwch y dysgwyr yn ystod ymweliadau neu weithgareddau y tu allan i'r ysgol? Efallai y ceir tystiolaeth berthnasol mewn cysylltiad â S2.6 (Anghenion Addysgol Arbennig), S3.3.8 (defnyddio adnoddau'n ddiogel ac yn effeithiol), ac S3.3.9 (rheoli ymddygiad).

Bydd y cyfleoedd a gaiff hyfforddeion i ddangos eu bod yn ymwybodol o'r fframwaith statudol wrth addysgu yn amrywio yn ôl eu profiadau penodol a'r ysgolion lle y cânt eu lleoli. Oherwydd hynny, bydd aseswyr yn dymuno defnyddio amryw o ddulliau i ganfod i ba raddau y mae'r hyfforddeion yn deall effaith y fframweithiau statudol ar eu gwaith. Gallai hynny gynnwys trafodaethau gyda'r hyfforddai ac aseiniadau ysgrifenedig.

S2: Gwybodaeth a dealltwriaeth

S2.1 Gwybodaeth am bynciau (pob cyfnod)

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos fod ganddynt wybodaeth a dealltwriaeth gadarn o'r pwnc neu'r pynciau y maent wedi'u hyfforddi i addysgu ynddynt. Ar gyfer y rheini sy'n cymhwys o i addysgu ar lefelau Cyfnod Allweddol 3, Cyfnod Allweddol 4 ac ôl-16 dylai'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth hon fod o safon gyfatebol i lefel gradd.

[Nodyn 1: Mae'r Cyfnod Sylfaen wedi'i drefnu yn saith maes o ddysgu yn hytrach nag yn ôl pwnc. Drwy gydol y ddogfen hon, mae cyfeiriadau at 'pynciau' yn cynnwys y meysydd dysgu hynny.]

[Nodyn 2: Yn yr adran hon, cynigir canllawiau ar wybodaeth am bynciau sy'n berthnasol i'r holl Gyfnodau Allweddol ac i'r Cyfnod Sylfaen. Yn yr adrannau dilynol, ceir canllawiau penodol ar gyfer pob Cyfnod Allweddol a'r Cyfnod Sylfaen. Ceir canllawiau ar y Cyfnod Sylfaen yn S2.1(a); ar Gyfnod Allweddol 2 yn S2.1(b); ar Gyfnod Allweddol 3 yn S2.1(c); ac ar Gyfnod Allweddol 4 ac ôl-16 yn S2.1(ch). Dylid darllen y canllawiau ar S2.1 ar y cyd hefyd â'r canllawiau ar S3.3.2, sy'n nodi'r gofynion addysgu ar gyfer pob Cyfnod Allweddol.]

Cwmpas

Mae'r Safon hon yn berthnasol i'r holl hyfforddeion, er y bydd yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth fanwl am bynciau yn amrywio yn ôl yr ystod oedran a'r pwnc/pynciau y maent yn paratoi i'w haddysgu. Yr hyn sydd wrth wraidd gwaith pob athro yw'r angen i helpu dysgwyr i feithrin eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth am y pynciau y maent yn eu hastudio. Er mwyn gallu gwneud hynny'n hyderus ac yn effeithiol, rhaid i athrawon feddu ar wybodaeth a dealltwriaeth eang am bynciau sy'n berthnasol i gwricwlwm y dysgwyr. Drwy feddu ar wybodaeth sicr am bynciau, bydd athrawon yn gallu barnu ynghylch y modd y gellir rhannu syniadau a chysyniadau a'u rhoi mewn trefn resymegol fel y gallant hybu proses ddysgu'r dysgwyr. Mae hyn yn helpu athrawon i gynllunio gwersi a chyfresi o wersi, gosod amcanion dysgu ac addysgu, a gwerthuso cynnydd

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos fod ganddynt wybodaeth a dealltwriaeth gadarn o'r pwnc neu'r pynciau y maent wedi'u hyfforddi ...

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

y dysgwyr tuag at yr amcanion hynny. Drwy gael gwybodaeth sicr a chywir am bynciau, bydd athrawon hefyd mewn lle gwell i ateb cwestiynau dysgwyr yn llawn, i ymateb i gamsyniadau sy'n gyffredin ymysg dysgwyr ac i ymyrryd mewn modd priodol er mwyn hyrwyddo'r broses ddysgu.

Mae'n ofynnol i'r holl hyfforddeion allu addysgu mewn o leiaf ddau Gyfnod Allweddol a dangos eu bod wedi bodloni'r Safonau fel y maent yn berthnasol i bob un o'r ystodau oedran perthnasol. Felly, er enghraifft, dylai'r rhai sy'n dilyn rhaglenni Cyfnod Allweddol 3/4 allu dangos eu bod yn meddu ar yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth am y pwnc yn S2.1(c) fel y mae'n berthnasol i Gyfnod Allweddol 3, a'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth am y pwnc yn S2.1(ch), fel y mae'n berthnasol i Gyfnod Allweddol 4.

Ond, i ddibenion y Gofyniad hwn, mae "dau gyfnod allweddol" yn cynnwys cyrsiau sy'n cwmpasu'r Cyfnod Sylfaen yn unig; cyrsiau sy'n cwmpasu Cyfnod Allweddol 2 yn unig; a chysiau sy'n cwmpasu'r ystod oedran 14-19 (Cyfnod Allweddol 4 a 16-19). Felly, er enghraifft, dylai'r rhai sy'n dilyn cyrsiau'r Cyfnod Sylfaen ddangos yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth am bynciau yn S2.1(a).

Mae'n bosibl na fydd yr wybodaeth am bynciau sydd gan hyfforddeion wrth ddechrau ar eu rhaglenni'n cyfateb yn union i'r hyn y bydd arnynt ei angen i addysgu dysgwyr. Pan fyddant wedi cwblhau eu hyfforddiant, dylai eu gwybodaeth am bynciau olygu bod ganddynt afael digon da ar syniadau, cysyniadau ac egwyddorion y pwnc fel y byddant yn gallu cyflwyno cwricwlwm y dysgwyr yn yr ystod oedran y maent wedi'u hyfforddi ar ei gyfer. Nid yw hynny'n berthnasol i bynciau yng Nghyfnodau Allweddol 2 nad ydynt yn bynciau craidd. Ceir canllawiau ar hyn yn S2.1b.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae'n fwyaf tebygol y ceir tystiolaeth o wybodaeth a dealltwriaeth gadarn am bynciau yng ngwaith addysgu'r hyfforddeion, yn enwedig o ran y modd y maent yn cyflwyno syniadau cymhleth, yn cyfleu gwybodaeth am y pwnc, yn cywiro camgymeriadau'r

dysgwyr, ac o ran eu hyder wrth ateb eu cwestiynau am y pwnc. Gellir cael tystiolaeth hefyd o'u dull o gynllunio a gosod targedau ar gyfer dysgwyr unigol, eu dadansoddiad o gynnydd y dysgwyr, eu hasesiad o'r hyn y mae'r disgyblion wedi'i ddysgu, eu trafodaethau gyda thiwtoriaid, ac o dasgau neu aseiniadau sy'n seiliedig ar y pynciau.

Gellid cael tystiolaeth o wybodaeth a dealltwriaeth yr hyfforddeion am bynciau o'u defnydd o becynnau TGCh perthnasol, a'u cyfraniadau i seminarau, gweithdai neu sesiynau hyfforddi cymheiriaid. Gellid dangos gwybodaeth am bynciau hefyd drwy ddefnydd yr hyfforddeion o arddangosfeydd neu drwy eu gwaith cynllunio ar gyfer dysgu y tu allan i'r ysgol. Yn ogystal â hynny, gallai aseswyr gael bod gwaith yr hyfforddeion gyda chynorthwywyr ystafell ddosbarth ac oedolion eraill sy'n gweithio gyda'r dysgwyr yn cynnig tystiolaeth gadarn o'u dealltwriaeth o'r wybodaeth am y pwnc. Gall aseswyr hefyd gasglu tystiolaeth am wybodaeth yr hyfforddeion am eu pynciau o gyfarfodydd cynllunio'r cwricwlwm, trafodaethau am y dull o drin pynciau neilltuol yn yr ysgol gyfan, gwaith yr hyfforddeion gyda rhieni a gofalwyr, a'u hasesiad o'r hyn y mae'r dysgwyr wedi'i ddysgu.

Rhai dulliau eraill o gael tystiolaeth o wybodaeth a dealltwriaeth yr hyfforddeion am bynciau yw archwiliadau o bynciau a gaiff eu cwblhau mewn ysgrifen neu ar lein, profion a/neu ffeiliau datblygiad personol. Efallai y bydd modd cael tystiolaeth o gymwysterau'r hyfforddeion, o unrhyw broses ar gyfer dadansoddi anghenion neu broffiliau myfyrwyr a gwblhawyd ar ddechrau neu yn ystod eu hyfforddiant, neu o dystiolaeth o ymchwil yr hyfforddeion i agweddau penodol ar wybodaeth am bynciau un ai ar gyfer astudiaethau personol neu i baratoi ar gyfer addysgu.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu
bod: ...**

S2.1(a) Y Cyfnod Sylfaen

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod:

- i. yn gwybod ac yn deall y Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru;*
- ii. yn gwybod ac yn deall y saith maes o ddysgu sy'n ffurfio cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen, sef: Datblygiad Personol a Chymdeithasol; Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol; Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu; Datblygiad Mathemategol; Datblygiad yn yr Iaith Gymraeg; Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd; Datblygiad Corfforol; Datblygiad Creadigol;*
- iii. yn gwneud defnydd da o unrhyw ganllawiau a gynhyrchir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru neu a gymeradwyir ganddi i gefnogi datblygu'r saith maes o ddysgu a'r proffil datblygu plentyn; a*
- iv. yn gwybod ac yn deall y canllawiau cenedlaethol mwyaf diweddar ar ddatblygu meddwl, cyfathrebu, TGCh a sgiliau rhifyddol, er enghraifft y rheini a osodir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru;*

Cwmpas

Rhaid i athrawon sy'n gweithio gyda phlant ifanc feddu ar ddealltwriaeth sicr am amrywiaeth fawr o feysydd cwricwlwm. Mae'r wybodaeth eang hon yn adlewyrchu natur addysgu yn y Cyfnod Sylfaen, a nodir y meysydd dysgu perthnasol yn y *Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru*.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn dangos eu bod yn deall cynnwys y *Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru*. Disgwylir y bydd gwybodaeth yr hyfforddeion am bynciau'n ddigon sicr fel y gallant weithio'n hyderus gyda phlant drwy gydol y Cyfnod Sylfaen, ffurfio perthynas gyda phlant a'u rhieni neu ofalwyr, cynllunio'r amgylchedd dysgu a'r cwricwlwm, hybu ac ymestyn sgiliau plant wrth iddynt chwarae, dysgu a datblygu, asesu cyflawniadau plant a chynllunio'u camau nesaf.

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni ochr yn ochr â'r canllawiau ar S3.3.2(a) a Gofyniad G2.4 (hyfforddi ar gyfer dau Gyfnod Allweddol).

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae'r rhagymadrodd i S2.1 yn egluro sut y gellir cael tystiolaeth o wybodaeth yr hyfforddeion am y pynciau mewn unrhyw gyfnod /gyfnod allweddol o'u harferion yn yr ystafell ddosbarth. Yn ogystal â hynny, gellir cael tystiolaeth o wybodaeth am bynciau sy'n berthnasol i'r Cyfnod Sylfaen pan fydd yr hyfforddeion yn trafod neu'n ysgrifennu am gydberthynas y saith maes dysgu, y modd y mae un profiad yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu sgiliau a chysyniadau mewn sawl maes dysgu, neu'r modd y gall chwarae hybu datblygiad a phroses ddysgu'r plant. Mae'n bosibl y bydd aseswyr yn cael bod yr hyfforddeion yn dangos gwybodaeth am bynciau wrth drafod y berthynas rhwng cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen a chynnwys y cwricwlwm yng Nghyfnod Allweddol 2.

Mae'n bosibl y bydd asesiadau ar gyfer Safonau eraill hefyd yn cynnig peth tystiolaeth o wybodaeth am bynciau, er enghraifft: S1.6 (Gweithio gydag eraill), S3.1.3 (defnyddio adnoddau), S3.1.4 (gweithio mewn timoedd), S3.2.2 (defnyddio asesu i gefnogi dysgu), S3.2.7 (adrodd i rieni ac eraill).

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu
bod: ...**

S2.1(b) Cyfnod Allweddol 2

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod:

- i. yn gwybod a deall y Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer mathemateg, gwyddoniaeth, a Saesneg ac ar gyfer y rheini sy'n dilyn cwrs HCA a gynhelir drwy gyfrwng y Gymraeg, Cymraeg (fel iaith gyntaf);*
- ii. â dealltwriaeth ddigonol o ystod o waith ar draws y pynciau canlynol:*
 - hanes
 - daearyddiaeth
 - technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh)
 - celf a dylunio
 - dylunio a thechnoleg
 - cerddoriaeth
 - addysg gorfforol
 - Cymraeg fel ail iaith
 - addysg bersonol a chymdeithasol (ABCh)
 - addysg grefyddol

i allu eu haddysgu yn yr ystod oed yr hyfforddwyd hwy ar ei gyfer, gyda chynghor gan gydweithiwr profiadol pan fo'i angen;
- iii. yn gwybod ac yn deall y canllawiau cenedlaethol mwyaf diweddar ar ddatblygu meddwl, cyfathrebu, TGCh a sgiliau rhifyddol, er enghraifft y rheini a osodir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru; a*
- iv. os ydynt yn gyfarwydd ag egwyddorion y deunydd cyfarwyddo yn Codi Safonau: Trosglwyddo o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3.*

Cwmpas

Mae'r Safon hon yn cydnabod y lle canolog sydd i'r pynciau craidd ac mor bwysig ydyw i benaethiaid yr ysgolion lle bydd yr hyfforddeion yn cael gwaith, i'r hyfforddeion ddangos eu

dealltwriaeth a'u sgiliau addysgu yn y pynciau hyn. Gan fod disgwyl i'r rhan fwyaf o athrawon ysgol gynradd addysgu amrywiaeth eang o bynciau, mae'r Safon hefyd yn cydnabod pwysigrwydd y cwricwlwm ehangach ac yn ceisio rhoi sicrwydd y bydd athrawon newydd yn meddu ar wybodaeth am amryw o bynciau eraill. Mae'r cydbwysedd rhwng yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth am y pynciau craidd ac am y pynciau eraill yn adlewyrchu'r amser y bydd yr hyfforddeion yn ei dreulio'n addysgu mathemateg, gwyddoniaeth a Saesneg neu, fel y bo'n briodol, Cymraeg, fel rhan o'u hyfforddiant yn yr ysgol.

Nid yw'r Safon hon yn ceisio ymdrin â'r holl wybodaeth am bynciau y gallai fod ar athro ei hangen i addysgu dosbarth yng Nghyfnod Allweddol 2. Mae'n nodi tri maes gwybodaeth ac yn disgwyl i'r hyfforddeion ddangos gwahanol lefelau o ddealltwriaeth ym mhob un. Yn achos y cyntaf, pynciau craidd y Cwricwlwm Cenedlaethol, bydd y ddealltwriaeth hon yn ddigon cadarn fel y gall yr hyfforddeion addysgu'n annibynnol ac yn fedrus. Er mwyn cynnig awgrym o'r hyn sy'n ofynnol, mae hyn yn debygol o olygu y bydd yr hyfforddeion yn dangos bod ganddynt ddigon o wybodaeth a dealltwriaeth am holl gynnwys y pynciau craidd yn y Cwricwlwm Cenedlaethol fel y gallant addysgu dysgwyr o bob gallu gan gynnwys y rhai mwyaf galluog yn yr ystod oedran y maent wedi'u hyfforddi ar ei gyfer.

Yn achos yr ail faes, gwaith ar bynciau nad ydynt yn bynciau craidd, bydd yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth sydd dan sylw'n fwy cyfyngedig a byddant yn ymwneud ag amrywiaeth o waith yn yr holl bynciau sydd wedi'u rhestru yn y Safon. Gellir grwpio'r pynciau nad ydynt yn bynciau craidd fel y bydd pob hyfforddai cynradd yn ymdrin ag ystod eang o'r cwricwlwm cynradd, ond nid yr ystod lawn o reidrwydd, ond rhaid ymdrin â'r holl bynciau a restrir. Drwy'r dull hwn, dylent allu ateb yr amrywiaeth o alwadau sy'n debygol o fod ar athro sydd newydd gymhwyso.

Y mae tebygrwydd rhwng y ffordd y mae hanes a daearyddiaeth wedi'u trefnu a'u haddysgu o ran eu natur thematig, y defnydd o dystiolaeth a'r cysylltiadau y gellir eu gwneud ar draws y pynciau, a gellid grwpio'r ddau hyn gyda'i gilydd. Rhaid i'r hyfforddeion

feddu ar ddealltwriaeth dda o TGCh fel y gallant helpu'r dysgwyr i wneud cynnydd yn eu defnydd o TGCh. Ceir canllawiau ychwanegol ar wybodaeth hyfforddeion am y modd i ddefnyddio TGCh yn y canllawiau ar S2.5.

Yn achos addysg gorfforol, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion wybod sut i wneud defnydd o amryw o gyd-destunau dan do ac yn yr awyr agored, a sut i ddefnyddio adnoddau arbenigol, gan gynnwys offer a chyfarpar, mewn moddau sy'n sicrhau diogelwch y dysgwyr sy'n cymryd rhan mewn gweithgarwch corfforol. Gellid grwpio celf a dylunio gyda dylunio a thechnoleg gan fod y ddau bwnc yn cynnwys gwaith ymarferol gydag offer a deunyddiau, ynghyd â chyfarpar arbenigol weithiau. O ran cerddoriaeth, mae angen i hyfforddeion ymdrin â sut y mae dysgwyr yn datblygu sgiliau cerddorol sy'n gysylltiedig â rheoli, trin a chyflwyno sain, gan gynnwys canu, canu offerynnau ac ymarfer; gweithio'n fyrfyfyr, cyfansoddi a threfnu cerddoriaeth; a gwranddo ar gerddoriaeth a'i gwerthuso.

Mae Cymraeg fel ail iaith wedi'i chynnwys gan fod hynny'n ofynnol mewn ysgolion neu ddosbarthiadau di-Gymraeg; dylai hyfforddeion, gyda chymorth cydweithiwr profiadol os oes angen ac ar ôl dilyn cyrsiau ychwanegol i ddysgu neu loywi eu Cymraeg, feddu ar ddigon o ddealltwriaeth i allu cynllunio rhai gwersi. Dylai'r hyfforddeion fod yn ymwybodol o'r *Fframwaith Addysg Bersonol ar gyfer Dysgwyr 7 i 19 oed yng Nghymru a'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol i Ddysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru* a meddu ar ddigon o ddealltwriaeth i allu cynllunio rhai gwersi addysg bersonol a chymdeithasol ac addysg grefyddol.

Yn achos rhai neu'r cwbl o'r pynciau nad ydynt yn bynciau craidd, mae'n bosibl y bydd ar yr hyfforddeion angen arweiniad a chymorth gan gydweithiwr mwy gwybodus neu brofiadol. Dylai'r hyfforddeion feddu ar ddigon o wybodaeth i allu paratoi sawl gwersi yn y pwnc dan sylw, a gallu dewis mewn modd priodol o blith yr adnoddau pwnc sydd ar gael neu eu haddasu. Dylent fod yn hyderus yn eu gallu i wella eu gwybodaeth am y pwnc ac i wneud defnydd da o'r adnoddau sydd ar gael i'w helpu, gan gynnwys cymorth

gan arweinwyr pwnc ac athrawon profiadol. Ni ddylid disgwyl i hyfforddeion ddangos bod ganddynt ddigon o wybodaeth a dealltwriaeth am bynciau i allu addysgu ym mhob agwedd ar y Rhaglen Astudio mewn pynciau nad ydynt yn rhai craidd. Dylent feddu ar wybodaeth a fydd yn sail ddigonol i addysgu dysgwyr yn yr ystod oedran y maent wedi'u hyfforddi ar ei gyfer, gyda chymorth athro profiadol os yw'n briodol.

Ar gyfer y trydydd maes, rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod ac yn deall yr arweiniad cenedlaethol mwyaf diweddar ar sgiliau meddwl, cyfathrebu, TGCh a sgiliau rhifyddol, er enghraifft y rheini a geir yn y *Fframwaith Sgiliau ar gyfer Dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru*. Dylai'r wybodaeth hon fod yn ddigon cadarn fel y gall yr hyfforddeion addysgu'n annibynnol ac yn fedrus. Er mwyn cynnig awgrym o'r hyn sy'n ofynnol, mae hyn yn debygol o olygu y bydd yr hyfforddeion yn dangos gwybodaeth a dealltwriaeth ddigonol am y canllawiau i gefnogi gallu'r hyfforddeion i addysgu dysgwyr o bob gallu gan gynnwys y rhai mwyaf galluog yn yr ystod oedran y maent wedi'u hyfforddi ar ei gyfer.

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni ar y cyd â'r canllawiau ar S3.3.2(b) a Gofyniad G2.4 (hyfforddi ar gyfer dau Gyfnod Allweddol).

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae'r rhagymadrodd i S2.1 yn egluro sut y gellir cael tystiolaeth o wybodaeth yr hyfforddeion am y pynciau mewn unrhyw gyfnod / gyfnod allweddol o'u harferion yn yr ystafell ddosbarth. Efallai y bydd aseswyr yn cael hefyd fod yr hyfforddeion yn dangos gwybodaeth am bynciau wrth drafod cysylltiadau yn y cwricwlwm rhwng y cyfnodau / cyfnodau allweddol. Yn ogystal â hynny, gellid dangos gwybodaeth berthnasol am bynciau drwy astudiaethau'r hyfforddeion yn y pynciau, un ai cyn neu yn ystod eu hyfforddiant. Bydd yn rhaid i aseswyr ystyried i ba raddau y mae'r hyfforddeion yn deall canllawiau a disgwyliadau'r Cwricwlwm Cenedlaethol; gellir dangos tystiolaeth o wybodaeth am bynciau mewn cysylltiad â mathemateg a Chymraeg neu Saesneg drwy allu'r hyfforddeion i gymhwyso'r canllawiau cenedlaethol diweddaraf ar sgiliau rhif a chyfathrebu yn eu harferion addysgu.

I ennill SAC,
rhaid i
hyfforddeion
ddangos: ...

S2.1(c) Cyfnod Allweddol 3

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos:

- i. eu bod yn gwybod ac yn deall Rhaglen(ni) Astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol perthnasol a'r canllawiau cenedlaethol mwyaf diweddar ar ddatblygu meddwl, cyfathrebu, TGCh a sgiliau rhifyddol, er enghraifft y rheini a osodir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru; a*
- ii. os ydynt yn cymhwyso i addysgu un neu fwy o'r pynciau craidd, eu bod yn gyfarwydd ag egwyddorion Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 ac â'r deunydd canllawiau a'i olynodd Codi Safonau mewn Llythrennedd a Rhifedd; Codi Safonau mewn Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu; a Chodi Safonau: Trosglwyddo o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3.*

Cwmpas

Arbenigwyr pwnc yw'r athrawon sy'n gweithio yn yr ystod oedran uwchradd gan mwyaf, er y byddant yn cyfrannu hefyd at waith trawsgwricwlar. Rhaid iddynt fod yn gyfarwydd ag egwyddorion *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3* gan ei bod yn debygol y byddant yn rhoi rhai agweddau ohono ar waith yn yr ysgolion lle maent yn gweithio.

Mae'r Safon hon yn ymwneud ag ehangder yr wybodaeth am bynciau y bydd yr hyfforddeion ei angen, ac mae'n adlewyrchu'r ystod o waith y gellir gofyn iddynt ymgymryd ag ef. Dylai gwybodaeth yr hyfforddeion am y pwnc y maent yn arbenigo arno fod ar lefel sy'n cyfateb i radd, a dylai fod yn ddigon fel y gallant addysgu'r cwricwlwm perthnasol i'r dysgwyr. Yn achos y rhan fwyaf o'r hyfforddeion, bydd yr ystod gofynnol o wybodaeth am y pwnc wedi'i nodi yn Rhaglen Astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol. Mewn rhai achosion eithriadol, mae'n bosibl y bydd hyfforddai'n addysgu pwnc nad oes Rhaglen Astudio ar ei gyfer, y clasuron er enghraifft, ac, os felly, bydd yn rhaid iddo ddangos

gwybodaeth am bwnc ar lefel gradd fel y mae'n ymwneud â chynllun gwaith perthnasol yng Nghyfnod Allweddol 3.

Ar ddiwedd eu hyfforddiant, disgwylir i hyfforddeion ar raglenni sy'n ymwneud â gwyddoniaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 wybod digon am wyddoniaeth fel y gallant addysgu'r holl wyddoniaeth a nodir yng Nghwricwlwm Cenedlaethol y dysgwyr yng Nghyfnod Allweddol 3.

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni ar y cyd â'r canllawiau ar S3.3.2(c) a Gofyniad G2.4 (hyfforddi ar gyfer dau Gyfnod Allweddol).

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae'r rhagymadrodd i S2.1 yn egluro sut y gellir cael tystiolaeth o wybodaeth yr hyfforddeion am y pynciau mewn unrhyw gyfnod allweddol o'u harferion yn yr ystafell ddosbarth. Yn ogystal â hynny, gellid dangos gwybodaeth berthnasol am bynciau drwy astudiaethau'r hyfforddeion yn y pynciau hyd at lefel gradd, un ai cyn neu yn ystod eu hyfforddiant. Bydd aseswyr hefyd yn dymuno ystyried i ba raddau y mae'r hyfforddeion yn deall egwyddorion *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3* ac yn gallu cymhwyso dulliau, disgwyliadau ac amcanion y canllawiau ar Gyfnod Allweddol 3 sy'n berthnasol i'r pwnc y maent yn arbenigo arno, yn ogystal â chanllawiau a disgwyliadau'r Cwricwlwm Cenedlaethol.

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos: ...**

S2.1(ch) Cyfnod Allweddol 4 ac ôl-16

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos:

- i. os yw eu cyrsiau yn cwmpasu Cyfnod Allweddol 4, eu bod yn gwybod ac yn deall Rhaglen(ni) Astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol perthnasol;*
- ii. eu bod yn ymwybodol o'r cwricwlwm lleol cydweithredol sy'n rhoi dewis a'r cyfle i ganlyn ymlaen yn y cyfnod 14-19 mewn sefyllfaoedd ysgol, coleg a sefyllfaoedd ar sail cyflogaeth;*
- iii. eu bod yn ymwybodol fod Llwybrau Dysgu yn cynnwys rhaglenni o'r cwricwlwm lleol, gofynion statudol y Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer Cyfnod Allweddol 4, y Craidd Dysgu a phrofiadau ehangach;*
- iv. eu bod yn gwybod ac yn deall y canllawiau cenedlaethol mwyaf diweddar ar ddatblygu meddwl, cyfathrebu, TGCh a sgiliau rhifyddol, er enghraifft y rheini a osodir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru;*
- v. eu bod yn gyfarwydd â'r Fframweithiau Cymwysterau Cenedlaethol;*
- vi. eu bod yn gwybod am y cynnydd o fewn eu pynciau eu hunain ac allan ohonynt a'r ystod o gymwysterau y mae eu pwnc hwy yn cyfrannu atynt; a*
- vii. eu bod yn deall sut y cyfunir cyrsiau yng nghwricwla dysgwyr.*

Cwmpas

Mae newidiadau wedi cael eu gwneud i'r cwricwlwm 14-19 a rhaid i hyfforddeion allu ymaddasu i'r newidiadau hyn. Er enghraifft, mae dewis ehangach o bynciau wedi'i gyflwyno yng Nghyfnod Allweddol 4. a fydd yn cynnwys opsiynau mewn lleoliadau eraill. Bydd angen i hyfforddeion wybod am ofynion pynciau cymwysedig neu alwedigaethol newydd. Bydd angen i hyfforddeion hefyd fod yn ymwybodol o'r gwahanol gyd-destunau lle gall myfyrwyr ddysgu, yn ogystal â nodweddion cyffredin addysg ôl-14. Bydd hyn yn cynnwys ymwybyddiaeth o'r dewisiadau sydd ar gael i fyfyrwyr yn y cwricwlwm, ac o oblygiadau pwysig y dewisiadau a gynigir i fyfyrwyr, er enghraifft, sut y bydd myfyrwyr yn dewis ac yn ffurfio rhaglen gydlynol sy'n diwallu eu hanghenion. Dylai'r hyfforddeion fod yn ddigon cyfarwydd â manylebau'r Sgiliau Allweddol fel y gallant gynllunio cyfleoedd i'r myfyrwyr gael eu datblygu a'u cymhwyso.

Ar ddiwedd rhaglenni sy'n ymwneud â gwyddoniaeth yng Nghyfnod Allweddol 4, bydd disgwyl i'r rhai a fu'n eu dilyn wybod digon am wyddoniaeth fel y gallant addysgu o leiaf un pwnc gwyddoniaeth arbenigol (wedi'i ddewis o blith bioleg, cemeg neu ffiseg), o fewn cwrs TGAU eang a chytbwys mewn gwyddoniaeth. Bydd disgwyl i'r hyfforddeion sy'n dilyn rhaglenni sy'n cynnwys y cyfnod ôl-16 allu addysgu un pwnc gwyddonol arbenigol i ddysgwyr sy'n ceisio cymwysterau ôl-16. Nid oes disgwyl i hyfforddeion fod yn arbenigwyr ym mhob agwedd ar y cwricwlwm 14-19 na meddu ar ddigon o wybodaeth am bynciau i gyflwyno'r holl Sgiliau Allweddol i'r holl ystod oedran neu gallu.

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni ar y cyd â'r canllawiau ar S3.3.2(ch) a Gofyniad G2.4 (hyfforddi ar gyfer dau Gyfnod Allweddol).

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae'r rhagymadrodd i S2.1 yn egluro sut y gellir cael tystiolaeth o wybodaeth yr hyfforddeion am y pynciau mewn unrhyw Gyfnod Allweddol o'u harferion yn yr ystafell ddosbarth. Gellid dangos gwybodaeth ychwanegol am bynciau sy'n berthnasol i'r cyfnod oedran hwn yn ystod trafodaethau gydag athrawon gyrfaedd, cyflogwyr ac eraill sy'n ymwneud â dysgu sy'n seiliedig ar waith y dysgwyr. Mae'n bosibl y bydd gwaith yr hyfforddeion gyda dysgwyr y tu allan i'w dosbarthiadau hefyd yn cynnig tystiolaeth o wybodaeth am bynciau, er enghraifft, wrth helpu dysgwyr i gwblhau ffurflenni UCAS, wrth ddewis eu cwricwlwm ôl-14, neu wrth awgrymu deunydd darllen pellach neu ymchwil ar y we a fydd yn ymestyn myfyrwyr o bob gallu, gan gynnwys y rhai mwyaf galluog. Bydd cyfleoedd pellach yn codi wrth farcio gwaith cartref y dysgwyr, wrth osod targedau sy'n seiliedig ar bynciau ar gyfer dysgwyr, ac wrth gynllunio a gwerthuso gweithgareddau dysgu y tu allan i'r ysgol.

Mae gwaith yr hyfforddeion gyda staff addysgu eraill, fel y cydlynedd Sgiliau Allweddol, tiwtoriaid chweched dosbarth a chydgylltwyr y cwricwlwm galwedigaethol, yn cynnig cyfleoedd i'r hyfforddeion ddangos eu gwybodaeth am gwricwlwm y dysgwyr mewn cysylltiad â'u pwnc. Mewn rhai achosion, gellir ategu hynny drwy adroddiadau gan yr hyfforddeion am ymweliadau â cholegau chweched dosbarth, colegau addysg bellach, cyflogwyr lleol, a lleoliadau lle mae dysgwyr yn ymgymryd â dysgu sy'n gysylltiedig â gwaith neu'n astudio'n rhan amser ochr yn ochr â'u gwaith yn yr ysgol.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod ac yn deall amcanion a chanllawiau'r Cwricwlwm Cenedlaethol; yn benodol: ...

S2.2 Nodau a chanllawiau'r Cwricwlwm Cenedlaethol

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod ac yn deall amcanion a chanllawiau'r Cwricwlwm Cenedlaethol; yn benodol:

- i. eu bod yn gwybod ac yn deall y gofynion a'r hawliau a bennir yn y datganiad Cynnwys Pob Dysgwr sy'n ymddangos ar ddechrau pob trefn pwnc a fframwaith yn y Cwricwlwm Cenedlaethol;*
- ii. eu bod yn gwybod ac yn deall y gwerthoedd, yr amcanion a'r dibenion a'r gofynion addysgu cyffredinol a osodir yn Manteisio i'r eithaf ar ddysgu - gweithredu'r cwricwlwm diwygiedig, y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru a'r Sgiliau ar draws y cwricwlwm;*
- iii. eu bod yn deall o ran yr hyn sy'n berthnasol i'r ystod oedran y maent wedi cael eu hyfforddi i'w addysgu, yng Nghymru, y dylai dysgwyr 7-14 oed gael cyfleoedd, lle bo hynny'n briodol, i ddatblygu a chymhwyso'u gwybodaeth a'u dealltwriaeth o nodweddion diwylliannol, economaidd, amgylcheddol, hanesyddol ac ieithyddol Cymru (y Cwricwlwm Cymreig) ac y dylai dysgwyr 14-19 oed gael cyfleoedd i ymgysylltu'n weithredol mewn dealltwriaeth o'r agweddau gwleidyddol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol ar Gymru fel rhan o'r byd yn ei gyfanrwydd (Cymru, Ewrop a'r Byd);*
- iv. o ran yr hyn sy'n berthnasol i'r ystod oedran y maent wedi cael eu hyfforddi i'w addysgu eu bod yn gyfarwydd â'r Fframwaith Addysg Bersonol a Chymdeithasol i ddysgwyr 7 i 19 oed yng Nghymru, Gyrfaoedd a byd gwaith: fframwaith ar gyfer dysgwyr 11 i 19 oed yng Nghymru a maes llafur cytûn lleol ar gyfer addysg grefyddol;*
- v. eu bod yn gyfarwydd â'r canllawiau cenedlaethol diweddaraf ar addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang.*

Cwmpas

Mae'n bwysig fod hyfforddeion yn deall nad unig fwriad y Cwricwlwm Cenedlaethol yw nodi'r sgiliau a'r ystod ar gyfer pob pwnc yn y Cwricwlwm Cenedlaethol a'i fod hefyd yn cynnwys paratoi dysgwyr ar gyfer y cyfleoedd, y cyfrifoldebau a'r profiadau a geir mewn bywyd y tu allan i'r ysgol.

Er nad yw'r Safon hon yn mynnu bod hyfforddeion yn meddu ar wybodaeth fanwl am y Cwricwlwm Cenedlaethol, mae'n disgwyl iddynt ddeall agweddau pwysig ar ei gynllun a'i gynnwys. Yn eu plith y mae'r datganiad "Cynnwys pob Dysgwr" yn y Cwricwlwm Cenedlaethol, sy'n esbonio hawl y dysgwr a chyfrifoldebau ysgolion a'r hyblygrwydd y mae'n ei gynnig fel y gall athrawon ddewis cynnwys o raglenni astudio mewn cyfnodau allweddol cynharach, os yw hynny'n briodol i anghenion dysgwyr unigol; a'r pwysigrwydd o sicrhau bod dysgwyr yn datblygu ac yn defnyddio sgiliau meddwl, cyfathrebu, TGCh a rhif drwy astudio holl bynciau'r Cwricwlwm Cenedlaethol. Dylai'r ddealltwriaeth hon fod yn ddigon i sicrhau bod yr hyfforddeion yn hyderus y gallant adlewyrchu'r agweddau hynny wrth gynllunio eu gwersi ac wrth addysgu.

O ran yr hyn sy'n berthnasol i'r ystod oedran y maent wedi cael eu hyfforddi i'w addysgu, rhaid i athrawon dan hyfforddiant ddeall y pum agwedd o'r Cwricwlwm Cymreig (diwylliannol, economaidd, amgylcheddol, hanesyddol ac ieithyddol) a'r pedair agwedd ar Gymru, Ewrop a'r Byd (gwleidyddol, cymdeithasol, economaidd a diwylliannol) ac y dylai athrawon chwilio am gyfleoedd perthnasol ac ystyrlon i osod astudiaethau'r disgyblion mewn cyd-destun Cymreig lle bynnag y bo hynny'n ddymunol, yn bosibl ac yn fuddiol.

Er ei bod yn bosibl na fydd yr hyfforddeion yn addysgu addysg bersonol a chymdeithasol (ABCh) na gyrfaeodd a'r byd gwaith, disgwylir iddynt fod yn gyfarwydd â'r canllawiau sy'n berthnasol i'r cyfnod a'r ystodau oedran y maent yn hyfforddi ar eu cyfer. Dylai hyfforddeion ddeall hefyd ei bod yn bwysig i ddysgwyr ddatblygu a chymhwysu dysgu sy'n ymwneud ag ABCh a datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang drwy astudio meysydd dysgu'r Cyfnod Sylfaen a holl bynciau'r Cwricwlwm Cenedlaethol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Dangosir tystiolaeth ar gyfer tair rhan gyntaf y Safon hon yng ngwaith yr hyfforddeion o ddydd i ddydd yn yr ysgol, gan gynnwys eu gwaith cynllunio ac addysgu. O bryd i'w gilydd, mae'n bosibl y bydd angen i aseswyr geisio tystiolaeth bellach o gyflawniadau'r hyfforddeion ac, mewn sefyllfaoedd o'r fath, gellid cael hynny, er enghraifft, o dasgau ac aseiniadau, gwaith yr hyfforddeion gyda dysgwyr y tu allan i'r ystafell ddosbarth, a thrafodaethau gyda

chynllunwyr y cwricwlwm ysgol a chydgysylltwyr AAA. Ar gyfer ail ran y safon hon, mae'n bosibl y bydd aseswyr yn dymuno ystyried y graddau y mae'r hyfforddeion yn gallu canfod ffyrdd o hyrwyddo'r Cwricwlwm Cymreig / Cymru, Ewrop a'r Byd wrth ddatblygu'r Cwricwlwm ym mhob pwnc; ac i ba raddau y gallant integreiddio'r Cwricwlwm Cymreig / Cymru, Ewrop a'r Byd â gwaith ar y cwricwlwm, gan gynnwys gweithgareddau allgwricwlar, yn hytrach na'i ystyried yn gynnwys ychwanegol sydd i'w ddefnyddio i roi nawws Gymreig i bynciau.

Bydd y ffyrdd y gall hyfforddeion ddangos eu bod yn gyfarwydd â'r canllawiau ar ABCh, Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith a datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang yn amrywio yn ôl cyd-destun eu hyfforddiant. Yn eu plith y mae cofnodion o'u hymchwil, a gwaith sy'n gysylltiedig â darllen cyhoeddiadau perthnasol Llywodraeth Cynulliad Cymru. Mewn rhai achosion, gall hyfforddeion integreiddio agweddau ar y meysydd hyn â'r gwaith o addysgu eu pwnc/pynciau drwy weithio gyda grŵp o dan diwtor neu grŵp mewn dosbarth, drwy gyfrannu at weithgareddau i'r ysgol gyfan a rhai y tu allan i'r amserlen, neu drwy gyfrannu at weithgareddau y tu allan i'r ystafell ddosbarth sy'n cynnwys cydlynwyr yr ysgol, y gymuned leol a chyflogwyr.

Wrth farnu ynghylch gwybodaeth yr hyfforddeion, mae'n bosibl y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gyfarwydd â lle ABCh, Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith a datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang yng ngofynion addysgu cyffredinol y Cwricwlwm Cenedlaethol? A yw'r hyfforddai'n gyfarwydd â rhai o'r ffyrdd y mae ABCh, Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith a datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang yn gallu hybu'r broses ddysgu? A yw'r hyfforddai'n gyfarwydd ag agweddau ar addysg rhyw a chydberthynas, ac addysg cyffuriau? A yw'n gwybod sut y gall ABCh, Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith, a datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang leihau anghydraddoldebau iechyd a hybu cynhwysiant, cyfranogiad a gweithredu? A yw'r hyfforddeion yn deall sut y gellir hybu a datblygu cyfranogiad y dysgwyr ym mywyd yr ysgol o ddydd i ddydd?

S2.3 Cynnydd rhwng cyfnodau

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn ymwybodol o'r disgwyliadau, y cwricwla nodweddiadol a'r trefniadau addysgu yn y Cyfnodau Allweddol neu'r cyfnodau cyn ac ar ôl y rheini y'u hyfforddwyd i'w haddysgu.

Cwmpas

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn ymwybodol o'r ...

Os yw'r cynllunio a'r addysgu ar gyfer cynnydd i fod yn gwbl effeithiol, rhaid ystyried yr hyn y mae'r dysgwyr wedi'i ddysgu cynt. Ceir mantais wrth addysgu o wybod yr hyn y mae unigolion wedi'i ddysgu, sut y trefnwyd y dysgu yn y Cyfnod Allweddol blaenorol, a'r hyn y mae unigolion yn debygol o'i ddysgu yn y Cyfnod Allweddol nesaf. Drwy wybod hynny, gall athrawon bennu disgwyliadau priodol ar gyfer cyrhaeddiad y dysgwyr, er mwyn rhoi dilyniant yn y cwricwlwm a helpu dysgwyr i ymgyswyo a pharatoi ar gyfer trosglwyddo rhwng Cyfnodau Allweddol.

Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn arbenigwyr ar y Cyfnodau Allweddol neu'r cyfnodau cyn ac ar ôl y rhai y maent wedi'u hyfforddi ar eu cyfer, neu'n dangos gwybodaeth eang am faterion sy'n ymwneud â throsglwyddo a phontio. Mae'n mynnu y byddant yn dangos eu bod yn gyfarwydd â'r disgwyliadau cyffredinol a'r trefniadau addysgu yn y cyfnodau addysg y bydd dysgwyr yn symud iddynt ac ohonynt. Ymysg pethau eraill, bydd yr hyfforddeion yn ymwybodol o faterion sy'n ymwneud â dilyniant a chynnydd o ran y cwricwlwm a gallu'r disgyblion i ymgyswyo wrth symud o'r naill Gyfnod Allweddol i'r llall, y safonau cyrhaeddiad a ddisgwylir gan ddysgwyr ar y pwyntiau trosglwyddo, a'r strategaethau y mae ysgolion ac athrawon unigol llwyddiannus yn eu mabwysiadu fel y gall y dysgwyr symud yn rhwydd o'r naill gyfnod i'r llall.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Er mwyn meithrin yr ymwybyddiaeth angenrheidiol o'r Cyfnodau Allweddol cyn ac ar ôl y rhai sydd wedi'u cynnwys yn eu hyfforddiant, nid oes rhaid i'r hyfforddeion gwblhau lleoliad yn y cyfnodau dan sylw. Byddai ymweliadau gan hyfforddeion a thrafodaethau strwythuredig a phwrpasol gydag athrawon sy'n gweithio yn y Cyfnodau Allweddol neu'r cyfnodau hynny, yn gallu cynnig digon o gyfleoedd i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn ymwybodol ohonynt. Gallai tystiolaeth a geir o waith darllen ac ymchwil yr hyfforddeion gyfrannu rhywfaint at ddangos yr ymwybyddiaeth angenrheidiol, ond nid yw'n debygol o fod yn ddigon i fodloni'r Safon. Bydd arsylwadau'r hyfforddeion ar ôl ymweliadau a chyfraniadau ganddynt i drafodaethau gyda rhai sy'n paratoi dysgwyr ar gyfer eu trosglwyddo, er enghraifft, yn ffynonellau tystiolaeth buddiol hefyd.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall sut y gall datblygiad corfforol, deallusol, ieithyddol, cymdeithasol, diwylliannol ac emosiynol dysgwyr effeithio ar eu dysgu.

S2.4 Sut y mae datblygiad yn effeithio ar ddysgu

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall sut y gall datblygiad corfforol, deallusol, ieithyddol, cymdeithasol, diwylliannol ac emosiynol dysgwyr effeithio ar eu dysgu.

Cwmpas

Mae athrawon yn gwybod y cyfraniad pwysig y mae datblygiad y dysgwyr yn ei wneud i'w dysgu. Gwyddant fod dysgwyr yn dod i'r ysgol a chanddynt wahanol anghenion dysgu ac nad oes gan bob un ohonynt yr un duedd at ddysgu: mae rhai'n frwdfrydig; mae rhai'n ansicr yn eu hagwedd at yr ysgol ac at addysg; mae eraill yn swil neu'n amharod i ddangos eu bod yn eiddgar i ddysgu.

Mae athrawon yn deall bod llawer y mae'n rhaid iddynt ei wybod a'i ystyried er mwyn sicrhau eu bod, drwy eu harferion addysgu, yn cydnabod, yn parchu ac yn ymateb i'r ffactorau cymhleth sy'n dylanwadu ar allu dysgwyr unigol i ddysgu.

Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion feddu ar ddigon o ddealltwriaeth o rai o'r ffactorau hyn fel y gallant ystyried ac ymateb i anghenion dysgwyr unigol, cynllunio gwersi mewn modd sensitif, ac addysgu drwy ddull cynhwysol gan gydnabod bod gwahanol gymelliannau gan ddysgwyr wrth ddysgu a bod ganddynt wahanol anghenion ar wahanol adegau.

Gan fod corff mawr a chynyddol o wybodaeth ac ymchwil yn gysylltiedig â phob ffactor sy'n effeithio ar ddysgu dysgwyr, ni ellir disgwyl i hyfforddeion ddod yn arbenigwyr mewn unrhyw faes penodol. Mae eu gwybodaeth yn debygol o fod yn gyffredinol, fel y byddant yn gwybod o ble y gallant gael gwybodaeth fanwl os bydd arnynt ei hangen, ac fel y bydd ganddynt sylfaen gadarn ar gyfer eu hyfforddiant neu eu hastudiaethau yn y dyfodol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd gwybodaeth yr hyfforddeion yng nghyswllt y Safon hon yn amlwg o'u harferion addysgu a'u dull o gynllunio gwersi. Rhai meysydd y byddai'n fuddiol i'r hyfforddeion ganolbwyntio arnynt yw'r strategaethau a ddefnyddiant i wahaniaethu rhwng dysgwyr, eu dulliau o drefnu grwpiau, a'r modd y maent yn dethol adnoddau ac yn gosod targedau ar gyfer dysgwyr. Gallai hyfforddeion ddangos eu gwybodaeth hefyd drwy aseiniadau ysgrifenedig, gweithgareddau ymchwil ar raddfa fach a thasgau a gyflawnir yn yr ysgol.

Wrth farnu ynghylch gwybodaeth yr hyfforddeion, gallai aseswyr ddymuno ystyried i ba raddau y mae gwaith yr hyfforddeion yn dangos ymwybyddiaeth o'r canlynol:

- patrwm cyffredinol datblygiad corfforol o fabandod a thrwy flaenlencyndod;
- y modd y gall ffactorau mewn datblygiad corfforol ddylanwadu ar ymddygiad a hunanganfyddiad;
- sut y mae datblygiad gwybyddol yn cyfeirio at brosesau deallusol sy'n cynnwys meddwl, dysgu, datrys problemau a chynllunio;
- mai gweithgarwch gwybyddol yw datblygiad canfyddiadol, ac y gallai nam ar y synhwyrau amharu ar y gallu i ddal sylw a dysgu;
- y gydberthynas rhwng iaith fel ffordd o gyfathrebu a meddwl, a dilyniant y datblygiadau arferol ymysg plant ifanc wrth ddysgu iaith;
- y modd y mae oedolion yn rhyngweithio â phlant i hybu datblygiad y ffordd y maent yn meddwl, a bod iaith yn fodd i fynegi, trefnu, defnyddio a chymhwyso gwybodaeth;
- cyfraniad cyd-destun cymdeithasol y dysgwr a'i gefndir diwylliannol ac ethnig at ddatblygu hunangysyniad, moesau a gwerthoedd, yn ogystal â'r broses o ddysgu gwybodaeth a sgiliau a meithrin dealltwriaeth;
- y modd y bydd datblygiad emosïynol yn galluogi'r disgybl i feithrin hunan-barch, adnabod teimladau a rheoli teimladau;

- sut y mae anian y dysgwr yn gallu effeithio ar ddysgu;
- bod ymatebion oedolion yn effeithio ar ddatblygiad emosiynol dysgwyr.

Bydd y graddau y bydd yn rhaid i'r hyfforddeion fod yn ymwybodol o rai o'r materion hyn yn amrywio yn ôl yr ystod oedran y maent wedi'u hyfforddi ar ei gyfer.

Gellir cael tystiolaeth ar gyfer y Safon hon hefyd o S1.1 (Deall anghenion dysgu pawb), S3.1.2 (Cynllunio gwersi), S3.1.3 (Defnyddio adnoddau), S3.2.5 (Saesneg neu, fel y bo'n briodol, Cymraeg fel iaith ychwanegol), S3.3.1 (disgwyliadau uchel), ac S3.3.6 (ystyried amrywiaeth).

S2.5 Defnyddio technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh)

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod sut i ddefnyddio TGCh yn effeithiol, i ddysgu eu pwnc ac i gefnogi eu rôl broffesiynol ehangach.

Cwmpas

Mae rôl bwysig i TGCh yn y rhan fwyaf o'r agweddau ar waith athrawon mewn ysgolion: mewn dysgu ac addysgu ar gyfer unigolion, grwpiau bach a dosbarthiadau cyfan; ac wrth gynllunio, asesu, gwerthuso, gweinyddu a rheoli.

Mae'r Safon hon yn nodi dwy agwedd ar gymhwysedd wrth drin TGCh y gellir disgwyl i'r hyfforddeion eu datblygu a'u dangos: y modd gorau o ddefnyddio TGCh i addysgu'r pwnc/pynciau y maent wedi'u hyfforddi ar eu cyfer; a'u sgiliau TGCh eu hunain, a fydd yn cynnig modd, er enghraifft, iddynt gwblhau cofnodion am gynnydd dysgwyr, paratoi adnoddau ar gyfer dysgwyr a lleihau eu tasgau gweinyddol gymaint ag y gellir. Yn y ddwy agwedd hynny, dylai arbenigedd yr hyfforddeion fod o'r fath fel eu bod yn ei chael yn hawdd canfod cyfleoedd i ddefnyddio TGCh a gwybod sut i wneud hynny'n hyderus ac yn annibynnol. Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn arbenigwyr mewn TGCh nac yn gydlynwyr TGCh.

Mae TGCh yn cynnwys cyfrifiaduron sydd â chysylltiad rhyngwyd a'r perifferolion perthnasol, e.e. CD-ROM, meddalwedd bynciaol a phroffesiynol, taflunyddion, byrddau gwyn rhyngweithiol, camerâu digidol, sganwyr, fideo, technoleg rheoli a synhwyro a chyfrifianellau.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn gallu dangos eu bod wedi bodloni'r Safon hon mewn sawl modd a hynny, yn bennaf, yn ystod eu hyfforddiant

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod sut ...

yn yr ysgol. Bydd yr hyfforddeion yn dibynnu am eu cyfleoedd ar y feddalwedd, y galedwedd a'r mynediad i'r rhynggrwyd sydd ar gael yn yr ysgol; a gallai'r rhain fod yn gyfyngedig yn achos rhai hyfforddeion.

Gallai'r hyfforddeion ddangos eu bod wedi bodloni'r Safon hon drwy egluro pam y byddent wedi dewis rhyw feddalwedd (neu galedwedd) benodol, sut y byddent yn cynllunio i ddefnyddio TGCh wrth addysgu eu pwnc, a sut y byddent yn paratoi i ymateb i'r gwahanol lefelau o hyder ac arbenigedd a geir ymysg dysgwyr. Gellid casglu tystiolaeth o wybodaeth hefyd, er enghraifft, o'r modd y mae'r hyfforddeion yn cofnodi cynnydd dysgwyr ac yn dangos sut y mae TGCh wedi gwella'u dysgu; a gallu hyfforddeion i gael adnoddau a gwybodaeth, er enghraifft, o'r Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Cymru (GCaD Cymru), a'u gallu i ddethol, addasu a defnyddio'r adnoddau hynny gyda'r dysgwyr.

Wrth ystyried a yw hyfforddeion yn gwybod sut i ddefnyddio TGCh yn eu rôl broffesiynol ehangach, ac yn ddigon sicr o'u gallu i wneud hynny, mae'n bosibl y bydd aseswyr yn dymuno ystyried gallu'r hyfforddeion wrth ddefnyddio'r e-bost, er enghraifft, neu'r rhynggrwyd, camerâu digidol a byrddau gwyn rhyngweithiol, a'u defnydd o TGCh i gofnodi ac adrodd ar gynnydd dysgwyr, neu i drefnu gweithgareddau y tu allan i'r ysgol. Byddai gallu'r hyfforddeion i gymhwyso arbenigedd mewn TGCh i wahanol becynnau meddalwedd a chyfryngau yn gallu cynnig tystiolaeth bellach o'u hyder wrth ddefnyddio TGCh.

Gallai tystiolaeth o S3.3.10 (defnyddio TGCh wrth addysgu) gyfrannu at y Safon hon hefyd.

S2.6 Anghenion Addysgol Arbennig (AAA)

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall eu cyfrifoldebau o dan God Ymarfer AAA Cymru, ac yn gwybod sut i geisio cyngor gan arbenigwyr ar fathau llai cyffredin o anghenion addysgol arbennig.

Cwmpas

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn deall eu cyfrifoldebau ...

Mae dosbarthiadau athrawon yn debygol o gynnwys dysgwyr o wahanol allu, y bydd gan rai ohonynt anghenion addysgol arbennig (anghenion dysgu ychwanegol) ac anabledau. Yn achos rhai dysgwyr, mae'n bosibl y bydd yn rhaid gwneud trefniadau arbennig i'w galluogi i oresgyn rhwystrau rhag dysgu, i gael derbyn pob rhan o'r cwricwlwm, ac i barhau'n aelodau llawn o ddsbarth yr athro.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau, y gofynion deddfwriaethol sy'n ymwneud ag AAA (anghenion dysgu ychwanegol) ac anabled, a'r sail resymegol ar gyfer cynnwys y rhai sydd ag anghenion addysgol arbennig ac anabledau mewn addysg brif ffrwd. Bydd hyn yn cynnwys dealltwriaeth o'r fframwaith graddedig ar gyfer canfod, asesu ac ymyrryd yng *Nghod Ymarfer AAA Cymru*; y mathau o ddarpariaeth y gellir eu cynnig drwy weithredu gan yr ysgol, gweithredu gan yr ysgol a mwy, neu drwy ddatganiad anghenion addysgol arbennig; a rôl yr athro dosbarth neu'r athro pwnc o fewn y fframwaith hwn.

Er mwyn gallu ceisio cymorth, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion fod yn ymwybodol o rôl y Cydlynnydd Anghenion Addysgol Arbennig, ac o'r defnydd o'r Cynllun Addysg Unigol fel modd i gynllunio ac addysgu. Dylai'r hyfforddeion wybod sut i gael y cyngor y mae arnynt ei angen i ddiwallu anghenion dysgu dysgwyr sydd ag AAA ac anabledau, a bod yn ymwybodol o'r ffynonellau cyngor sy'n debygol o fod ar gael iddynt y tu allan i'r ysgol - er enghraifft, drwy'r rhyngwyd, oddi wrth wasanaethau cymorth AAA yr AALL, ysgolion arbennig, gweithwyr iechyd proffesiynol a chyrrff gwirfoddol. Ni fydd disgwyl i'r hyfforddeion feddu ar yr un graddau o arbenigedd ag athrawon profiadol neu'r Cydlynnydd

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

AAA, ac ni fydd gofyn iddynt lunio Cynllun Dysgu Unigol ar eu pennau'u hunain.

Dylai'r hyfforddeion ddeall nad yw pob disgybl sydd ag anabledd neu ddiagnosis neu anhwylder meddygol yn un sydd ag AAA fel y maent wedi'u diffinio gan y gyfraith. Ni ddylid ystyried bod anhawster dysgu gan blentyn dim ond am fod yr iaith neu'r math o iaith a siaredir yn ei gartref yn wahanol i'r iaith a ddefnyddir i'w addysgu.

Dylai hyfforddeion wybod bod gan rai ysgolion Unigolyn Dynodedig ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal. Daw'r rôl hon yn statudol pan ddaw adran 20 *Deddf Plant a Phobl ifanc 2008* yn weithredol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd gwybodaeth yr hyfforddeion am ddysgwyr sydd ag anghenion addysgol arbennig ac anabledau'n deillio'n bennaf o'u gwaith mewn ysgolion, er y gellid defnyddio gweithgareddau hyfforddi eraill i ategu hynny. Rhai o'r mathau o dystiolaeth y gellid eu cael o'u gwaith mewn ysgolion yw'r graddau y mae cynlluniau'r hyfforddeion yn rhoi sylw i unrhyw ddysgwyr yn y dosbarth sydd â Chynllun Addysg Unigol neu eu dulliau o addysgu dysgwyr neilltuol sydd ag anghenion addysgol arbennig, gyda chymorth staff arbenigol neu hebdo. Gall yr hyfforddeion ddangos eu gwybodaeth hefyd drwy drafodaethau â thiwtoriaid neu Gydlynnydd AAA yr ysgol, eu cyfraniad at hyfforddiant mewn swydd yn yr ysgol, neu drwy ymateb i astudiaeth achos o blentyn sydd ag anghenion addysgol arbennig mewn modd sy'n dangos eu bod yn ymwybodol o'r angen i wneud hynny'n gyfrinachol ac yn ystyriol.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod am ystod o strategaethau i hybu ymddygiad da ac i sefydlu amgylchedd dysgu ag iddo bwrpas.

S2.7 Hybu ymddygiad da

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod am ystod o strategaethau i hybu ymddygiad da ac i sefydlu amgylchedd dysgu ag iddo bwrpas.

Cwmpas

Mae unigolion yn dysgu orau mewn amgylchedd dysgu ag iddo bwrpas. Bydd athrawon yn defnyddio amryw o strategaethau'n rheolaidd er mwyn ennyn diddordeb a brwdfrydedd y dysgwyr, ac i sicrhau y bydd dysgwyr yn canolbwyntio ar eu tasgau, yn dysgu'n effeithiol ac yn peidio â llesteirio proses ddysgu dysgwyr eraill. Mae'n bwysig y bydd hyfforddeion yn meddu ar yr wybodaeth y mae ei hangen i hybu ymddygiad da fel y gall pob dysgwr wneud cynnydd. Os nad yw hyfforddeion yn gwybod pa bryd y bydd strategaeth benodol yn effeithiol, ni fyddant yn gallu creu amgylchedd dysgu ag iddo bwrpas.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd hyfforddeion yn dangos gwybodaeth am amryw o strategaethau sy'n hybu ymddygiad da ac sy'n arbennig o addas i'r cyfnod oedran y maent yn cael eu hyfforddi ar ei gyfer. Ymhlith y strategaethau hyn, mae'n debyg y ceir rhai sy'n effeithiol mewn amrywiaeth eang o gyd-destunau yn yr ysgol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd gwybodaeth yr hyfforddeion am y ffordd i greu a chynnal amgylcheddau sy'n hybu dysgu'r dysgwyr yn amlwg ym mhob dim a wnânt, a bydd yn sylfaen i'w gwaith cynllunio, y rhyngweithio yn yr ystafell ddosbarth a'r rhan fwyaf o'r agweddau ar eu gwaith addysgu. Bydd y rhan fwyaf o'r dystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn cael ei chasglu wrth asesu yn ôl Safonau cysylltiedig yn yr adrannau ar Werthoedd ac Arferion Proffesiynol, ac Addysgu. Gallai hyfforddeion ddangos yr wybodaeth sydd ganddynt, mewn cysylltiad â'r Safon hon, drwy eu hymwybyddiaeth o

bolisiâu'r ysgol ar ymddygiad a'r modd y maent yn eu rhoi ar waith, drwy'r ffordd y maent yn ffurfio perthynas â dysgwyr (gallai hyn gynnwys cael y dysgwyr i gymryd rhan yn y gwaith o roi polisiâu a strategaethau'r ysgol ar ymddygiad ar waith) ac oedolion, drwy eu dewis o gynnwys ar gyfer y cwricwlwm a gweithgareddau cysylltiedig, eu strategaethau gwahaniaethu, eu dull o grwpio dysgwyr, a'u dewis o dasgau ac adnoddau i hybu'r broses ddysgu.

Gallai'r hyfforddeion ddangos eu gwybodaeth am y ffordd i reoli ymddygiad yn effeithiol hefyd drwy'r dulliau y maent yn eu defnyddio yn yr ystafell ddosbarth, er enghraifft: addysgu mewn modd pendant, symud ymlaen yn gyflym drwy'r gwersi, disgwyl llawer gan y dysgwyr, defnyddio'r llais yn effeithiol, canmol ac annog, gofyn cwestiynau sydd wedi'u llunio'n ofalus, ac ymyrryd yn amserol fel y bydd y dysgwyr yn dal i roi sylw i'w tasgau neu'n troi'n ôl atynt. Yn ogystal â hynny, byddai gwaith yr hyfforddeion gyda chynorthwyyr ystafell ddosbarth ac oedolion eraill yn gallu dangos eu bod yn gwybod sut i ddefnyddio cymorth o'r fath er mwyn creu amgylchedd dysgu ag iddo bwrpas. Gellid cael tystiolaeth o wybodaeth yr hyfforddeion hefyd o'u trafodaethau gyda'u tiwtoriaid a'u cymheiriaid, ac o'u dadansoddiad o faterion sy'n ymwneud â rheoli a threfnu'r ystafell ddosbarth sy'n codi wrth iddynt addysgu ac wrth arsylwi ar waith addysgu pobl eraill. Gallai'r dadansoddi hwnnw a myfyrdodau eraill ynghylch eu harferion addysgu eu hunain gyfrannu at aseiniadau ysgrifenedig a fydd yn cynnig tystiolaeth bellach o wybodaeth yr hyfforddeion.

Mae'n debyg y bydd cysylltiad agos rhwng y dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni a thystiolaeth ar gyfer S3.3.9 (rheoli ymddygiad). Gellid cael tystiolaeth hefyd o S1.2 (ystyried y dysgwyr a pharch at ei gilydd), S1.3 (ysbrydoli dysgwyr), S3.2.2 (asesu i gefnogi dysgu), S3.2.4 (diwallu anghenion y dysgwyr), S3.3.1 (disgwyliadau uchel), S3.3.3 (rhoi gwersi effeithiol), ac S3.3.14 (cyfle cyfartal).

S3: Addysgu

S3.1 Cynllunio, disgwyliadau a thargedau

S3.1.1 Gosod amcanion

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gosod amcanion addysgu a dysgu ymestynnol sy'n berthnasol i bob dysgwr yn eu dosbarthiadau. Maent yn seilio'r rhain ar eu gwybodaeth:

- a. o'r dysgwyr;
- b. tystiolaeth o'r hyn a gyflawnwyd ganddynt, yn y gorffennol ac yn gyfredol;
- c. o'r safonau sy'n ddisgwyliedig gan ddysgwyr o'r ystod oed perthnasol; ac
- ch. ystod a chynnwys gwaith sy'n berthnasol i ddysgwyr yn yr ystod oed hwnnw.

Cwmpas

Mae addysgu effeithiol yn seiliedig fel arfer ar gynllunio da. Mae hynny'n cynnwys gosod amcanion dysgu sy'n benodol, yn addas ac yn berthnasol. Bydd athrawon yn defnyddio tystiolaeth wrth benderfynu ar yr amcanion y maent yn eu gosod, ac yn mynegi'r amcanion mewn modd y gellir ei egluro'n rhwydd i'r dysgwyr.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn gosod amcanion sy'n seiliedig ar eu gwybodaeth am y dysgwyr a'u cyflawniadau; byddant yn cael yr wybodaeth hon o'u trafodaethau ag eraill sydd wedi addysgu'r dysgwyr y maent hwy'n eu haddysgu, o gofnodion sydd ar gael a thrwy eu cysylltiad uniongyrchol eu hunain â'r dysgwyr. Disgwyli'r hyfforddeion ddangos y gallant ddefnyddio gwybodaeth am y safonau disgwyliedig ar gyfer yr ystod oedran y maent yn ei addysgu wrth benderfynu ar yr amcanion y maent yn eu gosod. Mae angen iddynt ddangos eu bod yn gallu cymhwyso gwybodaeth am y Cwricwlwm Cenedlaethol a fframweithiau cysylltiedig ac am gymwysterau cenedlaethol wrth osod amcanion, a rhaid iddynt osod amcanion dysgu perthnasol sy'n benodol ac yn gyraeddadwy, sy'n ystyried yr amrywiaeth o ddysgwyr sydd yn eu dosbarthiadau ac sy'n rhai a fydd o gymorth wrth asesu'r hyn y mae'r dysgwyr wedi'i ddysgu.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gosod amcanion ...

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Prif ffynhonnell y dystiolaeth fydd cynlluniau gwersi'r hyfforddeion a'u gwaith addysgu. Bydd y cynlluniau'n dangos pa mor llwyddiannus y maent wrth lunio amcanion addysgu a dysgu ar gyfer dosbarthiadau cyfan ac, os yw'n briodol, ar gyfer grwpiau o ddysgwyr neu ddysgwyr unigol mewn dosbarth. Bydd arsylwadau uniongyrchol ar eu dulliau addysgu ac ar ymatebion y dysgwyr yn cynnig tystiolaeth o'r graddau y mae'r amcanion yn berthnasol i'r dysgwyr. Bydd adroddiadau arsylwi sy'n rhoi sylwadau am eglurder, priodoldeb a dichonoldeb yr amcanion dysgu ac am y modd y maent wedi'u cyfleu i'r dysgwyr yn cynnig tystiolaeth ar gyfer y Safon hon hefyd.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu cysylltu amcanion dysgu â disgwyliadau cenedlaethol fel y'u nodir, er enghraifft, yn lefelau'r Cwricwlwm Cenedlaethol, neu yn y lefelau sylfaen ac uwch mewn TGAU? I ba raddau y mae'r hyfforddai wedi ystyried cyflawniadau blaenorol y dysgwyr fel y'u nodwyd mewn trafodaethau gydag athrawon, cofnodion asesu a gwerthusiadau blaenorol mewn gwersi? A yw'r amcanion yn rhoi sylw i ystod o anghenion a chyflawniadau?

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn defnyddio'r amcanion addysgu a dysgu hyn i gynllunio gwersi, a dilyniannau o wersi, gan ddangos sut y byddant yn asesu gwybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth dysgwyr. Eu bod yn rhoi ystyriaeth i anghenion amrywiol dysgwyr ac yn eu cefnogi fel y gall pob un a addysgir ganddynt wneud cynnydd sylweddol.

S3.1.2 Cynllunio gwersi

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn defnyddio'r amcanion addysgu a dysgu hyn i gynllunio gwersi, a dilyniannau o wersi, gan ddangos sut y byddant yn asesu gwybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth dysgwyr. Eu bod yn rhoi ystyriaeth i anghenion amrywiol dysgwyr ac yn eu cefnogi fel y gall pob un a addysgir ganddynt wneud cynnydd sylweddol.

Cwmpas

Er mwyn sicrhau bod y dysgwyr yn gwneud cynnydd sylweddol, rhaid i athrawon allu cynllunio dilyniannau o wersi a fydd yn ehangu gwybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth y dysgwyr dros gyfnod o amser. Er mwyn gwneud hyn yn llwyddiannus ar gyfer yr holl ddysgwyr, rhaid cynllunio ar gyfer asesu fel y gellir gwirio'r cynnydd yn nealltwriaeth, gwybodaeth a sgiliau'r dysgwyr, ac fel y bydd yr holl ddysgwyr sydd yn y dosbarth yn gallu dysgu.

Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu defnyddio meini prawf ar gyfer asesu sy'n rhoi sylw i'r hyn y bwriedir i'r dysgwyr ei ddysgu, a'u bod yn gallu cysylltu eu strategaethau ar gyfer asesu cynnydd y dysgwyr â'r amcanion y maent wedi'u nodi. Rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn cydnabod y gall anghenion grwpiau o ddysgwyr fod yn wahanol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Er mwyn cael cymorth i gynllunio, gallai'r hyfforddeion droi at ddeunyddiau cynllunio presennol yr ysgol neu at ddeunyddiau a chynlluniau gwaith sydd wedi'u cyhoeddi. Y dystiolaeth sy'n allweddol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni yw cynlluniau gwersi sydd ag amcanion pendant, cynnwys perthnasol a gweithgareddau sydd wedi'u trefnu'n foddhaol, ac sydd wedi'u teilwra fel eu bod yn addas i ystod oedran a gallu'r dosbarth. Gellid cael dystiolaeth o adroddiadau am arsylwadau ar wersi sy'n rhoi sylw i'r modd y mae'r hyfforddeion wedi cynllunio cynnwys,

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

amser, adnoddau a gweithgareddau, ac ar y graddau yr oedd y rhain wedi llwyddo'n ymarferol. Gellid cael tystiolaeth o waith cynllunio sy'n ystyried anghenion a chyflawniadau amrywiol mewn cysylltiad â ffactorau fel rhyw ac ethnigrwydd o'r dewis o adnoddau, er enghraifft, neu o natur y tasgau a'r gweithgareddau, a'r dull o drefnu grwpiau.

Un ffynhonnell dystiolaeth bosibl ar gyfer cyflawni'r Safon hon yw cynlluniau'r hyfforddeion ar gyfer defnyddio cynorthwywyr ystafell ddosbarth i gefnogi dysgwyr y mae'r iaith neu'r math o iaith a siaredir yn eu cartref yn wahanol i'r iaith a ddefnyddir i'w haddysgu. Bydd gwerthusiadau llafar ac ysgrifenedig yr hyfforddeion o'u gwersi yn cynnig tystiolaeth, yn enwedig lle y maent yn cydnabod nad yw dysgwyr wedi dysgu'r hyn a fwriadwyd, neu ond wedi ei ddysgu'n rhannol, a bod angen cywiro a chynnig eglurhad pellach, rhagor o enghreifftiau a mwy o ymarfer. Gellid cael tystiolaeth ar gyfer y Safon hon hefyd o gofnodion yr hyfforddeion am eu hasesiadau o waith y dysgwyr, a chasgliadau y maent wedi dod iddynt ar sail y rhain ac o drafodaethau gyda'r dysgwyr eu hunain am gynnydd ac am unrhyw angen i gydgrynhoi neu gynnig cymorth unigol.

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn dewis ...**

S3.1.3 Defnyddio adnoddau

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn dewis ac yn paratoi adnoddau, ac yn cynllunio ar gyfer eu trefnu'n ddiogel ac yn effeithiol, gan roi ystyriaeth i ddiddordebau dysgwyr, eu hiaith a'u cefndiroedd diwylliannol, gyda chymorth staff cefnogi pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Bydd angen i athrawon ddewis, paratoi a threfnu adnoddau drwy ddulliau sy'n hybu proses ddysgu'r holl ddysgwyr a addysgir ganddynt yn y ffordd orau bosibl, er enghraifft, bechgyn neu ferched, dysgwyr o grwpiau lleiafrifoedd ethnig neu'r rhai y mae'r iaith neu'r math o iaith a siaredir yn eu cartref yn wahanol i'r iaith a ddefnyddir i'w haddysgu. Mae adnoddau sy'n ennyn diddordeb y dysgwyr yn fwy tebygol o'u symbylu i ddysgu. Rhaid i athrawon sicrhau hefyd fod yr adnoddau'n ddiogel, a bod y dysgwyr yn gwybod sut i'w defnyddio'n ddiogel. Rhaid i'r hyfforddeion allu dewis o blith adnoddau sydd ar gael, fel llyfrau a deunyddiau eraill sydd wedi'u cyhoeddi, adnoddau amgueddfeydd ac orielau, cymhorthion gweledol, offer, cyfarpar arbenigol, arteffactau a meddalwedd, a dangos hefyd eu bod yn gallu paratoi eu hadnoddau eu hunain os oes angen. Rhaid i'r hyfforddeion allu defnyddio cyngor a chymorth eu cydweithwyr wrth ddewis, paratoi a defnyddio adnoddau. Dylai'r hyfforddeion hefyd fod yn ymwybodol y dylid defnyddio staff cefnogi i gyflawni agweddau ar waith rheoli adnoddau lle nad oes angen profiad a sgiliau proffesiynol athro i wneud hynny.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd cynlluniau gwersi, adroddiadau arsylwi ac arsylwi'n uniongyrchol ar waith addysgu'n cynnig tystiolaeth o allu'r hyfforddeion i ddewis a pharatoi adnoddau, ac o'r graddau y maent yn gallu dewis neu greu adnoddau sy'n ennyn diddordeb y dysgwyr ac yn ysgogi'u dysgu. Bydd arsylwadau ar wersi'n

dangos a yw'r hyfforddeion yn defnyddio adnoddau'n ddiogel ac a ydynt yn addysgu dysgwyr i drin adnoddau mewn modd sy'n sicrhau eu hiechyd a'u diogelwch eu hunain ac iechyd a diogelwch pobl eraill. Bydd hyn yn cynnig tystiolaeth hefyd ar gyfer S3.3.8 (defnyddio adnoddau'n ddiogel ac yn effeithiol).

Yn achos pynciau fel gwyddoniaeth, technoleg neu TGCh, mae'n bosibl y bydd yn rhaid i'r hyfforddeion allu cydlynu'n agos â thechnegwyr wrth gynllunio i ddefnyddio adnoddau. Gall hyfforddeion cynradd weithio gyda chynorthwywyr y blynyddoedd cynnar i gynllunio'r defnydd o adnoddau chwarae. Gall yr hyfforddeion weithio mewn unrhyw gyfnod oedran gyda llyfrgellwyr ysgol sy'n gallu cynnig cyngor ar ddewis llyfrau, neu gyda staff cymorth er mwyn y rhai y mae'r iaith neu'r math o iaith a siaredir yn eu cartref yn wahanol i'r iaith a ddefnyddir i'w haddysgu gan eu bod yn gallu cynnig cyngor, er enghraifft, ar ddefnyddio testunau dwyieithog ac adnoddau eraill.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu dewis a defnyddio adnoddau sy'n addas i rai y mae ieithoedd heblaw Cymraeg neu Saesneg yn iaith gyntaf iddynt, ac i adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol gan roi sylw dyladwy i'r Cwricwlwm Cymreig, er enghraifft? A yw'r hyfforddai'n gallu adnabod adnoddau sy'n wael, yn anniogel neu'n anaddas a'u haddasu neu gael rhai mwy priodol yn eu lle? A yw'r hyfforddai'n gallu adnabod rhagfarn a stereoteipiau mewn adnoddau sy'n seiliedig ar destun neu ddelweddau? A yw'r hyfforddai'n gallu sefydlu trefn bendant gyda'r dysgwyr i ddod â chyfarpar allan, ei ddefnyddio'n ddiogel a'i gadw wedyn? A yw'r hyfforddai'n cydgysylltu ag oedolion eraill a staff cefnogi, os oes angen, i gael help i gynllunio ar gyfer defnyddio adnoddau i hybu'r broses ddysgu? A yw'r hyfforddai'n ymgynghori â dysgwyr am eu barn am wahanol adnoddau a'u heffaith ar eu dysgu a'u datblygiad?

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn cymryd rhan mewn timoedd addysgu, ac yn cyfrannu tuag atynt, yn ôl yr hyn sy'n briodol i'r ysgol. Pan fo'n gymwys, eu bod yn cynllunio ar gyfer lleoli oedolion ychwanegol sy'n cefnogi dysgu mewn plant a phobl ifanc.

S3.1.4 Gweithio mewn timoedd

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn cymryd rhan mewn timoedd addysgu, ac yn cyfrannu tuag atynt, yn ôl yr hyn sy'n briodol i'r ysgol. Pan fo'n gymwys, eu bod yn cynllunio ar gyfer lleoli oedolion ychwanegol sy'n cefnogi dysgu mewn plant a phobl ifanc.

Cwmpas

Gellir dysgu ac addysgu'n fwy effeithiol os bydd athrawon ac oedolion eraill yn gweithio gyda'i gilydd wrth gynllunio ac wrth ryngweithio â'r dysgwyr. Mae oedolion ychwanegol yn cyfrannu fwyfwy mewn ffordd werthfawr at wybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth y dysgwyr, a rhaid cynllunio ar eu cyfer fel bod modd targedu'r cymorth ar gyfer dysgwyr unigol a grwpiau dysgwyr yn effeithiol ac yn effeithlon.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd hyfforddeion yn dangos eu bod yn gallu cyfrannu at gynllunio wrth weithio gyda'u cymheiriaid. Os yw'n berthnasol, bydd gofyn iddynt ddangos drwy eu gwaith cynllunio eu bod yn sylweddoli sut y gellid trefnu'n effeithiol i oedolion ychwanegol hybu proses ddysgu'r dysgwyr.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Gallai'r hyfforddeion wneud cyfraniad penodol i waith cynllunio wrth weithio gydag athrawon a chynorthwywyr addysgu sy'n gyfrifol am bwnc neu grŵp blwyddyn, neu yn ystod sesiynau hyfforddiant mewn swydd. Gallent gyfrannu at ganfod neu greu adnoddau addas i gefnogi'r addysgu yn eu dosbarthiadau eu hunain ac mewn dosbarthiadau eraill. Wrth gynllunio eu gwersi neu werthuso eu gwersi eu hunain a'r rhai y maent wedi arsylwi arnynt, bydd yr hyfforddeion yn cael cyfle i ddangos eu bod yn ymwybodol o'r ffyrdd y gellir cynnwys oedolion ychwanegol mewn modd adeiladol yn yr ystafell ddosbarth. Ymhlith y rhai a allai gymryd rhan y mae cynorthwywyr addysgu lefel uwch neu gynorthwywyr

addysgu, cynorthwywyr iaith dramor, llyfrgellwyr ysgol, cynorthwywyr meithrin neu rieni a gofalwyr. Gallai oedolion ychwanegol weithio gyda dysgwyr sydd ag anghenion addysgol arbennig, er enghraifft, neu ddysgwyr y mae'r iaith neu'r math o iaith a siaredir yn eu cartref yn wahanol i'r iaith a ddefnyddir i'w haddysgu, plant i geiswyr lloches neu Sipsiwn neu Deithwyr a dysgwyr sy'n dilyn rhaglenni dal i fyny, neu gallent gynorthwyo'r dosbarth cyfan.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried: a all yr hyfforddai weithio gyda thimoedd gwahanol ac i wahanol ddibenion? A all yr hyfforddai gymryd rhan yn adeiladol mewn trafodaethau proffesiynol wrth gynllunio neu, er enghraifft, wrth drafod disgwyliadau a thargedau? A all yr hyfforddai sicrhau bod yr holl oedolion sydd yn yr ystafell ddosbarth yn deall eu priod rôl yn y wers a'r modd y gallant gyfrannu at reoli ymddygiad y dysgwyr mewn modd adeiladol? A yw'r hyfforddai'n ymwybodol o rôl oedolion eraill sy'n ymweld o'r gymuned a rôl cymheiriaid y tu allan i'r ysgol sy'n cyfrannu mewn modd penodol at y cwricwlwm, fel athrawon cerdd teithiol neu siaradwyr gwadd sy'n trafod materion fel addysg cyffuriau, beichiogrwydd yn yr ardegau neu waith grwpiau a chyrrff lleol? A yw'r hyfforddai'n ymwybodol o gwmpas cyfrifoldebau cynorthwywyr addysgu lefel uwch o'i gymharu â chyfrifoldebau'r athro, a sut y gellir defnyddio'r rhain yn briodol?

Gallai tystiolaeth ar gyfer y Safon hon gyfrannu hefyd at S1.6 (gweithio gydag eraill) ac S3.1.3 (defnyddio adnoddau).

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos, fel sy'n berthnasol ...

S3.1.5 Dysgu y tu allan i'r ysgol

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos, fel sy'n berthnasol i'r ystod oed y maent wedi eu hyfforddi i'w addysgu, eu bod yn gallu cynllunio cyfleoedd i'r rheini y maent yn eu haddysgu i ddysgu mewn cyd-destunau y tu allan i'r ysgol, megis ymweliadau ysgol, amgueddfeydd, theatrau, gwaith maes a lleoliadau ar sail cyflogaeth, gyda chymorth eraill o'r staff pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Gall dysgwyr gael cyfleoedd gwerthfawr i ddysgu mewn amrywiaeth fawr o gyd-destunau y tu allan i'r ysgol. Rhaid i athrawon allu cynllunio er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd dysgu hynny, a chydabod y gwerth ychwanegol sydd ynglŷn â hwy. Bydd y cyfleoedd a gaiff dysgwyr i ddysgu mewn cyd-destunau eraill yn amrywio yn ôl yr ystod oedran, y pwnc a addysgir a'r cyd-destun lle mae'r hyfforddeion yn gweithio gyda dysgwyr.

Er mwyn bodloni'r Safon hon, rhaid i'r hyfforddeion ddangos y gallant ganfod rhai cyfleoedd dysgu y tu allan i'r ysgol, gyda chymorth aelodau eraill o'r staff os yw'n briodol, a'r rheini'n berthnasol i'r amcanion dysgu arfaethedig ac i'r ystod oedran y maent yn paratoi ar ei gyfer. Nid oes angen iddynt drefnu ymweliad o reidrwydd. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos rhywfaint o ymwybyddiaeth o faterion sy'n ymwneud ag iechyd a diogelwch mewn cyd-destunau dysgu y tu allan i'r ysgol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae'n bosibl y caiff rhai hyfforddeion gyfle i gynllunio a chwblhau gweithgarwch dysgu y tu allan i'r ysgol, a dangos tystiolaeth drwy hynny eu bod yn bodloni'r Safon hon. Fodd bynnag, gallai hyfforddeion eraill ddangos drwy aseiniadau ysgrifenedig eu bod yn gwybod am gyfleoedd dysgu cyffrous y tu allan i'r ysgol a allai gyfrannu at y cwricwlwm sydd wedi'i gynllunio, a'u bod yn gallu eu canfod. Gellid cael tystiolaeth o drafodaethau â thiwtoriaid yn yr ysgol o'r graddau y mae'r hyfforddai'n ymwybodol o ddulliau o weithio'n adeiladol gyda gweithwyr proffesiynol ar y safle cyn, yn ystod ac ar ôl y digwyddiad, a'i fod yn deall y gofynion o ran trefnu a gweinyddu ar gyfer cyfleoedd dysgu y tu allan i'r ysgol.

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gwneud ...**

S3.2 Monitro ac asesu

S3.2.1 Strategaethau asesu

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gwneud defnydd priodol o ystod o strategaethau monitro ac asesu i werthuso cynnydd dysgwyr tuag at amcanion dysgu a gynlluniwyd, ac yn defnyddio'r wybodaeth hon i wella eu cynllunio a'u haddysgu eu hunain.

Cwmpas

Rhaid i athrawon feddu ar ddealltwriaeth dda ynghylch i ba raddau y mae'r dysgwyr wedi deall a dysgu'r hyn a fwriadwyd fel y byddant yn gwybod a ydynt yn gwneud cynnydd digonol. Bydd hyfforddeion yn cael budd o wybod am amryw o strategaethau i gael yr wybodaeth hon, ac o'u defnyddio, ac o ddefnyddio eu canfyddiadau i addasu eu gwaith cynllunio ac addysgu i sicrhau gwelliant. Mae'r Safon hon yn gofyn i'r hyfforddeion ddefnyddio amryw o ddulliau i fonitro cynnydd dysgwyr. Mae cysylltiad agos rhyngddi ac S3.1.1, sy'n mynnu y bydd yr hyfforddeion yn seilio eu hamcanion ar wybodaeth am gyrhaeddiad y dysgwyr, ac S3.1.2, sy'n mynnu y bydd yr hyfforddeion yn cynllunio ar gyfer asesu.

Ni ddisgwylir i'r hyfforddeion werthuso cynnydd yr holl ddysgwyr yn ôl yr holl ganlyniadau dysgu ar bob achlysur. Gallent ganolbwyntio, er enghraifft, ar ddetholiad o ddysgwyr, a dangos eu bod yn gallu gwerthuso cynnydd y dysgwyr hynny yn ôl amcanion dysgu. Fel arall, gallai'r hyfforddeion werthuso cynnydd yr holl ddysgwyr yn y dosbarth yn ôl un neu ragor o amcanion dysgu penodol.

Byddant yn defnyddio strategaethau asesu wrth iddynt addysgu (gweler S3.2.2 hefyd) ac wrth iddynt ystyried a dadansoddi gwaith y dysgwyr yn ystod a rhwng y gwersi a/neu ar ôl gorffen uned gwaith. Disgwylir i'r hyfforddeion ddefnyddio eu hasesiadau o gynnydd a chyrhaeddiad y dysgwyr hyn fel sail i'w gwaith cynllunio ac addysgu.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn cael cyfle i ddangos tystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn eu gwaith cynllunio dros amser, yn eu gwaith addysgu a chofnodi, a hefyd, er enghraifft, drwy werthusiadau ysgrifenedig o'u gwaith addysgu a'u trafodaethau gyda'u tiwtoriaid yn yr ysgol. Yn ystod eu hyfforddiant, gallai'r hyfforddeion ddefnyddio strategaethau fel arsylwi, holi, trafod ac asesu, ac adborth athrawon ar waith y dysgwyr er mwyn gwerthuso'r cynnydd a wneir tuag at amcanion dysgu a gynlluniwyd. Gallai'r hyfforddeion wneud defnydd hefyd o dasgau asesu mwy strwythuredig - eu rhai eu hunain a rhai a ddyfeisiwyd gan eraill - yn ystod gwersi ac at ddibenion gwaith cartref.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddeion yn gallu dangos eu bod wedi cynllunio cyfleoedd anffurfiol a rhai mwy strwythuredig i'w helpu i werthuso cryfderau, anghenion datblygu, cynnydd a chyrhaeddiad y dysgwyr? A yw barn yr hyfforddeion wedi'i seilio ar dystiolaeth gadarn? A yw'r hyfforddeion yn gallu llunio proffiliau asesu cywir o ddetholiad o ddysgwyr? A yw'r hyfforddeion yn gallu dangos sut y maent yn defnyddio'r wybodaeth hon fel sail i'w gwaith cynllunio, yn eu cynlluniau ysgrifenedig ac mewn trafodaethau gyda thiwtorïaid yn yr ysgol? A yw'r hyfforddeion yn gallu gosod meini prawf pendant ar gyfer asesu, yn unol ag agenda 'Asesu ar gyfer Dysgu' Llywodraeth y Cynulliad.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn monitro ac ...**

S3.2.2 Asesu i gefnogi dysgu

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn monitro ac yn asesu wrth iddynt addysgu, gan roi adborth unionsyth ac adeiladol i gefnogi dysgwyr fel y maent yn mynd yn eu blaenau. Eu bod yn cael dysgwyr i roi ystyriaeth i'w perfformiad eu hunain, ac i'w werthuso a'i wella.

Cwmpas

Mae athrawon yn gwybod y bydd dysgwyr yn debygol o wneud mwy o gynnydd yn ystod gwersi os byddant yn cael adborth unionsyth sy'n nodi a ydynt wedi deall a dysgu'r hyn a addysgwyd ai peidio, ac mae hynny'n eu helpu i oresgyn anawsterau. Bydd y dysgwyr yn cael budd hefyd o ymgymryd â rhywfaint o gyfrifoldeb dros werthuso eu cynnydd eu hunain a phenderfynu ar yr hyn y gallent ei wella a'r modd o wneud hynny.

Mae'r Safon hon yn ymwneud â'r modd y mae'r hyfforddeion yn integreiddio'r gwaith o fonitro ac asesu cynnydd dysgwyr yn eu gwaith addysgu. Rhaid i'r hyfforddeion allu gweld a yw dysgwyr yn profi anawsterau, a dangos eu bod yn gallu delio â rhai o'r anawsterau hynny wrth ryngweithio â'r dysgwyr. Disgwylir i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu helpu dysgwyr i chwarae rhan weithredol yn eu proses ddysgu eu hunain.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn dangos tystiolaeth o'u gallu i fodloni'r Safon hon yn eu gwaith addysgu. Gallent ei dangos drwy fonitro cynnydd y dysgwyr yn ofalus wrth i'r wers fynd rhagddi a chynnig adborth. Gellid cael tystiolaeth o'r modd y maent yn arsylwi, yn targedu cwestiynau, ac yn trafod, a'r modd y maent yn cynnig cyfleoedd i'r dysgwyr gael rhannu eu dealltwriaeth a hynny, er enghraifft, yn ystod unrhyw ran o'r wers sy'n cynnwys y dosbarth cyfan. Gallai aseswyr ganfod hefyd y bydd trafodaethau gyda dysgwyr yn cynnig llawer o dystiolaeth ar gyfer y Safon hon.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu nodi camsyniadau cyffredin ac ymyrryd yn briodol i roi cymorth ac arweiniad i'r dysgwyr? A yw'r hyfforddai'n gallu monitro, asesu a rhoi adborth wrth weithio mewn gwahanol gyd-destunau, fel y rhai a geir wrth weithio gydag unigolion, gyda grwpiau, neu gyda'r dosbarth cyfan? A yw'r hyfforddai'n gallu cynnig adborth unionsyth er mwyn atgyfnerthu'r dysgu, herio dealltwriaeth y dysgwyr, dyfeisio ffyrdd i fynd ymlaen a rhoi dysgwyr yn ôl ar ben ffordd gyda'u gwaith? A yw'r adborth yn canolbwyntio ar gyrhaeddiad yn ôl yr amcanion dysgu a osodwyd ac yn nodi cryfderau yn ogystal â meysydd y gellid eu gwella?

Er mwyn bodloni ail ran y Safon hon, gallai'r hyfforddeion gynnwys y dysgwyr yn y gwaith o asesu eu strategaethau dysgu a'u perfformiad. Gellid gwneud hynny, er enghraifft, yn ystod y rhan o'r wers sy'n cynnwys y dosbarth cyfan pan fydd y dysgwyr yn rhannu, yn trafod ac yn cymharu'r strategaethau yr oeddent wedi'u defnyddio wrth ddatrys problem. Rhai o'r dulliau eraill y gellid eu defnyddio yw gofyn i'r dysgwyr werthuso darn o'u gwaith ysgrifenedig eu hunain, trafod ac awgrymu dewisiadau eraill, neu werthuso gwaith celf, gan ymateb i sylwadau eu cymheiriaid.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gallu asesu ...**

S3.2.3 Asesu o fewn gofynion cenedlaethol

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu asesu cynnydd dysgwyr yn gywir gan ddefnyddio, yn ôl eu perthnasedd, Canlyniadau'r Cyfnod Sylfaen, disgrifiadau lefelau'r Cwricwlwm Cenedlaethol, canlyniadau'r Cwricwlwm Cenedlaethol, meini prawf o gymwysterau cenedlaethol, gofynion cyrff dyfarnu neu amcanion o'r canllawiau perthnasol. Gallant gael cyfarwyddyd gan athro profiadol pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Rhaid i athrawon fod yn gyfarwydd â'r meini prawf ar gyfer asesu sy'n berthnasol i waith y dysgwyr y maent yn eu haddysgu, a gallu eu cymhwysu'n gywir, er mwyn asesu cynnydd y dysgwyr yn erbyn meincnodau cenedlaethol. Derbynnir yn y Safon hon y gallai fod yn angenrheidiol i'r hyfforddeion gael arweiniad gan athro profiadol wrth ffurfio a safoni eu barn. Ni ddisgwylir i'r hyfforddeion wneud asesiadau hyderus a chywir ar eu pennau eu hunain ar yr adeg hon yn eu datblygiad proffesiynol, ond dylent allu gwneud hynny gyda chymorth.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn dangos eu bod yn gallu gwneud asesiadau rhesymol sy'n seiliedig ar dystiolaeth yn ôl meini prawf perthnasol yng nghyd-destun eu gwaith mewn ystafelloedd dosbarth a thrwy eu trafodaethau gyda staff. Yn ogystal â hynny, gallai'r hyfforddeion ddangos tystiolaeth o'u gallu i asesu cyrhaeddiad y dysgwyr drwy dasgau ysgrifenedig ac astudiaethau achos gan ddefnyddio enghreifftiau o waith y dysgwyr. Ar gyfer y Cyfnod Sylfaen, bydd yr hyfforddeion yn gallu dangos eu bod yn bodloni'r Safon hon drwy fod yn gyfarwydd â strwythur a'r defnydd o'r *Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru*. Pan fyddant mewn ysgol, byddant yn debygol o allu cynnig tystiolaeth bellach drwy gyfrannu i unrhyw gynlluniau asesu wrth dderbyn sydd wedi'u mabwysiadu

gan yr ysgolion, a thrwy drafodaethau gyda chydweithwyr profiadol am safoni, cymedroli a dehongli eu hasesiadau.

Ar gyfer y Cyfnod Sylfaen, Cyfnodau Allweddol 1, 2 a 3 ac ar gyfer dysgwyr 14-19 oed, bydd yr hyfforddeion yn gallu dangos eu bod wedi bodloni'r Safon hon drwy eu gwybodaeth o ddisgrifiadau lefel y cwricwlwm cenedlaethol a'u defnydd o adnoddau dewisol i asesu dysgwyr yn y cyfnodau allweddol perthnasol. Gallent gynnig tystiolaeth bellach drwy gymryd rhan yn y trefniadau asesu statudol ar gyfer dysgwyr; bydd hyn yn rhoi cyfleoedd iddynt ddangos eu sgiliau wrth gymhwyso'r meini prawf perthnasol ar gyfer asesu, a bydd trafodaethau gyda chydweithwyr profiadol yn rhoi cyfleoedd iddynt ddangos eu bod yn deall sut i safoni, cymedroli a dehongli eu hasesiadau. Dylai aseswyr nodi, fodd bynnag, fod y Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn dangos eu bod yn gallu asesu cynnydd dysgwyr yn ôl meini prawf cenedlaethol.

I enill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn adnabod dysgwyr mwy galluog a dawnus ac yn eu cefnogi, y rheini sy'n gweithio islaw disgwyliadau cysylltiedig ag oed, y rheini sy'n methu â chyflawni eu potensial mewn dysgu, a'r rheini sy'n cael anawsterau ymddygiadol, emosynol a chymdeithasol. Gallant gael cyfarwyddyd gan athro profiadol pan fo hynny'n briodol.

S3.2.4 Diwallu anghenion y dysgwyr

Y Safon

I enill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn adnabod dysgwyr mwy galluog a dawnus ac yn eu cefnogi, y rheini sy'n gweithio islaw disgwyliadau cysylltiedig ag oed, y rheini sy'n methu â chyflawni eu potensial mewn dysgu, a'r rheini sy'n cael anawsterau ymddygiadol, emosynol a chymdeithasol. Gallant gael cyfarwyddyd gan athro profiadol pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Rhaid i athrawon helpu'r holl ddysgwyr i gyflawni eu potensial a chyrraedd y safon sydd o fewn eu cyrraedd. Mae'r Safon hon yn ymwneud â gallu'r hyfforddeion i ddefnyddio tystiolaeth o asesu i ganfod anghenion dysgu personol y dysgwyr dros ystod eang o allu ac i wybod sut i gynnig cymorth i ddiwallu'r anghenion hynny. Efallai y bydd angen i'r hyfforddeion ofyn i athro profiadol wirio eu hasesiadau a chael gwybodaeth bellach, os bydd raid, am y dysgwyr a'u hanghenion, ac am strategaethau addas ar gyfer asesu a chynorthwyo.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Dangosir tystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn yr ysgol ac mewn cyd-destunau eraill drwy allu'r hyfforddeion i asesu perfformiad dysgwyr a nodi unrhyw achosion lle na chyflawnir disgwyliadau sy'n gysylltiedig ag oedran, a hynny'n cynnwys eu gallu i adnabod y dysgwyr mwyaf galluog a dawnus a nodi eu cryfderau. Er enghraifft, gallai'r hyfforddeion ddefnyddio arsylwadau yn yr ystafell ddosbarth i asesu gallu disgyblion i roi sylw a chanolbwyntio, i nodi sut y mae disgybl penodol yn gweithio gydag eraill, ac i adnabod patrymau syml sy'n egluro anawsterau o ran ymddygiad neu ddysgu fel swildod eithafol, tawedogrwydd mewn rhai cyd-destunau, neu allu gwael o ran canolbwyntio.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, gallai aseswyr ystyried: a yw'r hyfforddai'n gofyn am wybodaeth gan y dysgwyr eu

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

hunain a chan gydweithwyr fel y cydlynnydd AAA neu gynorthwywyr addysgu er mwyn cael goleuni ar gryfderau neu anawsterau dysgwyr, os oes angen? A yw'r hyfforddai'n gallu adnabod y cyd-destunau lle mae'r dysgwyr yn dysgu'n effeithiol, a defnyddio'r rhain wrth gynllunio ac addysgu, gan fanteisio ar arweiniad staff profiadol, pan fo hynny'n briodol? A yw'r hyfforddai'n dangos drwy ei waith addysgu ei fod, o gael cymorth, yn gallu arfer strategaethau addysgu priodol a dyfeisio tasgau a gweithgareddau i hybu proses ddysgu'r rhai mwyaf galluog a dawnus a'r rhai sy'n gweithio islaw disgwyliadau sy'n gysylltiedig ag oedran? A yw'r hyfforddeion yn ymwybodol fod gan rai ysgolion Unigolyn Dynodedig ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (bydd y rôl hon yn dod yn statudol pan ddaw adran 20 Deddf Plant a Phobl Ifanc 2008 yn weithredol); ac y gallai plant sy'n derbyn gofal dderbyn cefnogaeth ychwanegol gan Anogwr Dysgu hefyd a bod angen i athrawon o bosibl gydgyssylltu â'r Anogwr Dysgu i sicrhau bod y dysgwr yn dysgu orau gallo neu i ddwyn sylw at fylchau y bydd angen rhoi sylw iddynt er mwyn i'r dysgwr beidio â llithro'n ôl yn dilyn trosglwyddo i ysgol newydd neu gymuned newydd.

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod,
gyda chymorth ...**

S3.2.5 Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod, gyda chymorth athro profiadol, yn gallu adnabod lefelau cyrhaeddiad y rheini sy'n dysgu Cymraeg neu Saesneg os mai dyna'r iaith y maent yn cael eu dysgu ynddi a'i bod yn wahanol i iaith, neu i ffurf iaith, eu cartref. Eu bod yn dechrau dadansoddi gofynion iaith a gweithgareddau dysgu er mwyn rhoi sialens wybyddol yn ogystal â chefnogaeth ieithyddol.

Cwmpas

Mae'n debyg y bydd pob athro, yng nghwrs ei yrfa, yn addysgu dosbarthiadau drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg lle y mae rhai dysgwyr nad yw'r rhain yn iaith gyntaf iddynt. Er mwyn sicrhau y bydd y dysgwyr hyn yn cyrraedd y safon sydd o fewn eu cyrraedd, rhaid i athrawon allu canfod eu lefelau cyrhaeddiad a rhoi cymorth a fydd yn gwella sgiliau iaith y dysgwyr ac yn eu helpu i ddysgu.

Rhaid i'r hyfforddeion ddangos y gallent, gyda chymorth athro profiadol, asesu lefelau cyrhaeddiad dysgwyr sy'n cael eu dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg a'r iaith honno'n wahanol i iaith neu i ffurf iaith eu cartref. Bydd yn rhaid iddynt allu nodi tasgau a gweithgareddau sy'n ystyried anghenion iaith y dysgwyr ac yn eu hystyng yn ddeallusol ac sy'n addas ar gyfer lefelau cyrhaeddiad y dysgwyr fel y'u haseswyd.

Nid yw'r Safon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn addysgu dysgwyr sy'n derbyn eu haddysg drwy'r Gymraeg neu'r Saesneg a'r iaith honno'n wahanol i iaith neu i ffurf iaith eu cartref. Mae'r Safon yn gofyn i'r hyfforddeion ddangos eu sgiliau mewn cysylltiad â'r Gymraeg neu'r Saesneg, ond nid y ddwy. Nid yw'r Safon yn cynnwys dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg fel ail iaith mewn ysgolion nad ydynt yn ysgolion gyfrwng Cymraeg.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd rhai hyfforddeion yn gallu dangos eu bod wedi bodloni'r Safon hon drwy eu gwaith uniongyrchol gyda dysgwyr sy'n derbyn eu haddysg drwy'r Gymraeg neu'r Saesneg a'r iaith honno'n wahanol i iaith neu i ffurf iaith eu cartref. Mae eraill na fyddant yn cael cyfle i wneud gwaith uniongyrchol o'r fath a gallant fodloni'r Safon drwy ddefnyddio fideo a deunyddiau enghreifftiol, drwy gyfraniadau i drafodaeth gydag athrawon arbenigol a chynghorwyr, a thrwy weithio gyda data o astudiaethau achos.

Yn yr ysgol, mae'n bosibl y caiff yr hyfforddeion gyfle i ddangos eu bod yn gwybod sut i weithio'n effeithiol ac ar y cyd â staff arbenigol, gan gynnwys cynorthwywyr dwyieithog, wrth gynllunio, cefnogi a monitro gwaith y dysgwyr. Gellid cael tystiolaeth hefyd o waith yr hyfforddeion wrth gynllunio tasgau ar gyfer gwahanol anghenion nad ydynt yn llwyr ddibynnu ar y gallu i siarad Cymraeg neu Saesneg yn rhugl. Er enghraifft, gallai'r hyfforddeion gynllunio i wneud defnydd o iaith gyntaf y disgybl, cymhorthion gweledol a diagramau, gweithgarwch corfforol, a gwaith ar y cyd gyda chymheiriaid sy'n siarad yr un iaith. Gellid cael tystiolaeth arall o'u defnydd o adnoddau i helpu dysgwyr sy'n derbyn eu haddysg drwy'r Gymraeg neu'r Saesneg a'r iaith honno'n wahanol i iaith neu i ffurf iaith eu cartref, ac o'u gwaith paratoi gyda chynorthwywyr addysgu.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn cofnodi ...**

S3.2.6 Cofnodi cynnydd

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn cofnodi cynnydd a llwyddiannau disgyblion yn systematig er mwyn darparu tystiolaeth o ystod eu gwaith, eu cynnydd a'u cyrhaeddiad dros amser. Eu bod yn defnyddio hyn i gynorthwyo dysgwyr i adolygu eu cynnydd eu hunain ac i oleuo cynllunio.

Cwmpas

Rhaid i athrawon sicrhau dilyniant a chynnydd yn y dysgu a'r addysgu, gallu adrodd ar gynnydd a chyrhaeddiad dysgwyr unigol, a thynnu cymariaethau â chyflawniadau blaenorol a safonau disgwylidiedig. Er mwyn gwneud hynny, bydd angen iddynt gadw cofnodion sy'n rhoi gwybodaeth berthnasol am y dysgwyr y maent yn eu haddysgu. Gall athrawon ddefnyddio'r wybodaeth hon wedyn i gyfrannu at y gwaith cynllunio ac addysgu yn y dyfodol, ac i annog dysgwyr i feddwl am eu cyflawniadau.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn deall natur a dibenion cofnodion dysgwyr. Mae hefyd yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn cofnodi cynnydd a chyflawniadau'r dysgwyr yn rheolaidd ac yn systematig fel y gellir defnyddio'r cofnodion ar gyfer cynllunio, gwerthuso, adrodd, fel y gall eu cymheiriaid eu defnyddio (wrth drosglwyddo dysgwyr, er enghraifft), ac fel y gellir eu defnyddio gyda'r dysgwyr i'w helpu i adolygu eu cynnydd eu hunain. Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn cadw cofnodion llawn a manwl ar gyfer y dosbarth cyfan, nac ar gyfer yr holl ddosbarthiadau y maent yn eu haddysgu. Mae'n gofyn y byddant yn llunio rhai cofnodion manwl am gynnydd a chyflawniadau ac yn eu defnyddio'n uniongyrchol gyda'r dysgwyr dan sylw.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Gallai'r hyfforddeion ddangos eu bod yn bodloni'r Safon hon drwy wneud defnydd effeithiol o systemau presennol yr ysgol ar gyfer

cadw cofnodion. Fel arall, gallai'r hyfforddeion eu hunain greu systemau syml a hwylus ar gyfer cadw cofnodion sy'n seiliedig ar amryw o ffynonellau tystiolaeth ac yn dangos yn glir i ba raddau y mae'r dysgwyr wedi deall ac wedi cwblhau gwaith a osodwyd ar eu cyfer.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, gallai aseswyr ei chael yn fuddiol ystyried, er enghraifft: a yw cofnodion yr hyfforddai'n cynnig sail ar gyfer gosod neu adolygu amcanion dysgu? A yw'r cofnodion yn cynnig modd i roi adborth clir i'r dysgwyr ar eu cryfderau ac ar agweddau ar eu gwaith y dylid gwella arnynt, yn dathlu llwyddiant ac yn helpu dysgwyr i ddeall beth y mae'n rhaid iddynt ei wneud a sut y gallant wella? A yw cofnodion yr hyfforddai'n rhai sy'n hawdd eu deall gan gymheiriaid y mae'n rhaid iddynt gael gwybodaeth eithaf manwl am gynnydd dysgwyr a'u lefelau cyrhaeddiad? A yw ei gofnodion yn cynnig sylfaen gadarn iddo ef, neu eraill, allu cyflwyno adroddiadau manwl ar gynnydd a chyraeddiadau'r dysgwyr?

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gallu ...**

S3.2.7 Adrodd i rieni ac i eraill

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu defnyddio cofnodion fel sail i adrodd ar gyraeddiadau a chynnydd dysgwyr ar lafar ac yn ysgrifenedig, yn gryno, yn wybodus ac yn gywir i rieni, gofalwyr, proffesiynolion eraill a dysgwyr.

Cwmpas

Mae rôl bwysig i rieni a gofalwyr yn addysg eu plant, ac mae ganddynt hawl i wybod am gynnydd a chyrhaeddiad eu plant a chael eu cynnwys mewn trafodaethau amdanynt. Mae'n ofynnol i ysgolion adrodd ar gynnydd a chyrhaeddiad dysgwyr i rieni a gofalwyr ac ar adegau i bobl broffesiynol eraill. Er mwyn gwneud hynny, rhaid i athrawon allu darparu gwybodaeth y gellir ei chyfleu'n glir, ac sy'n seiliedig ar dystiolaeth gadarn, berthnasol a chywir.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn deall y gofynion statudol ar gyfer adrodd ar gynnydd dysgwyr, ac y byddant yn gyfarwydd â'r gweithdrefnau adrodd a ddefnyddir gan ysgolion. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu defnyddio eu cofnodion eu hunain ac, os yw'n briodol, cofnodion pobl eraill, er mwyn cael gwybodaeth gadarn sy'n seiliedig ar dystiolaeth i adrodd i ddysgwyr, rhieni, gofalwyr a phobl broffesiynol eraill. Nid yw'r Safon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn adrodd i rieni neu i eraill ar gynnydd dysgwyr.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gwybod pa wybodaeth ar gynnydd y mae gan rieni a gofalwyr hawl dan y gyfraith i'w gweld, gan gynnwys gwybodaeth am asesiadau cenedlaethol ac asesiadau gan athrawon. Gellid cael y dystiolaeth hon, er enghraifft, o'u trafodaethau gyda thiwtoriaid yn yr ysgol, neu o enghreifftiau o adroddiadau drafft y maent wedi'u hysgrifennu ar sail cofnodion rhai o'r dysgwyr y maent wedi'u

haddysgu. Mae hefyd yn bosibl, os bydd y cyfle'n codi ac o gael cymorth, y gallai'r hyfforddeion adrodd ar lafar i rieni a gofalwyr ar gynnydd eu plant. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu rhoi adroddiad ar gynnydd dysgwyr, os bydd angen, i bobl broffesiynol eraill fel cydlynwyr AAA, seicolegwyr addysg ac i gymheiriaid eraill pan fydd dysgwyr yn newid dosbarth neu'n symud i ysgol wahanol.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a all yr hyfforddai, drwy brofiadau gwirioneddol neu ddynwaredol, ddangos ei fod yn gallu cyflwyno adroddiadau ar lafar ac mewn ysgrifen sy'n cyfleu gwybodaeth yn glir, yn drefnus ac yn gywir? A all gyfleu gwybodaeth am gynnydd, agwedd ac ymddygiad y dysgwyr mewn arddull briodol ar gyfer cynulleidfa broffesiynol, ar gyfer rhieni, gofalwyr a dysgwyr, ac mewn modd a fydd yn helpu'r dysgwr i wneud cynnydd? Bydd tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni'n berthnasol hefyd ar gyfer S1.4 (cyfathrebu â rhieni a gofalwyr).

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos fod
ganddynt ...**

S3:3 Addysgu a rheoli dosbarth

S3.3.1 Disgwyliadau uchel

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos fod ganddynt ddisgwyliadau uchel oddi wrth ddysgwyr a'u bod yn meithrin perthynas lwyddiannus, gydag addysgu a dysgu yn ganolog iddi. Eu bod yn sefydlu amgylchedd dysgu pwrpasol lle rhoddir gwerth ar amrywiaeth a lle mae dysgwyr yn teimlo'n ddiogel ac yn hyderus.

Cwmpas

Mae athrawon yn fwy tebygol o allu gwella cyflawniadau'r dysgwyr pan fyddant wedi meithrin perthynas broffesiynol gadarnhaol â hwy, gan barhau i ddisgwyl llawer ganddynt. Er mwyn llwyddo, rhaid iddynt greu amgylchedd pwrpasol a diogel lle mae'r dysgwyr yn parchu'i gilydd ac yn cydweithredu'n dda. Mae dysgwyr yn fwy tebygol o ffynnu'n addysgol os ydynt yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi i'r un graddau, bod eu barn yn cael ei ystyried ac yn ffyddiog y byddant yn cael eu cefnogi gan eu hathrawon a'u cymheiriaid.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Gallai'r hyfforddeion ddangos eu bod yn bodloni'r Safon hon ym mhob agwedd ar eu gwaith addysgu a'u gwaith arall gyda dysgwyr. Drwy arsylwi ar waith addysgu'r hyfforddeion, ceir amryw fathau o dystiolaeth o'u gallu i egluro eu disgwyliadau ac i gynnig her i'r holl ddysgwyr. Ceir arwyddion pwysig a fydd yn dangos bod yr hyfforddeion wedi bodloni'r Safon hon o ymatebion y dysgwyr, o'r modd y bydd dysgwyr yn gweithio gyda'i gilydd, ac o'u hyder a'u menter.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai wedi cynllunio gwaith ar gyfer dysgwyr ar lefel sy'n ddigon uchel o ran eu hoed a'u gallu ac o ran safonau allanol fel y disgrifiadau

o lefelau'r Cwricwlwm Cenedlaethol? A yw'r hyfforddai wedi cynllunio i ddiwallu anghenion amrywiol? A yw'r hyfforddai'n gallu cymell y dysgwyr i ymhelaethu ar bynciau; i fynegi eu barn am wahanol faterion; ac i ystyried, gwerthuso a dysgu o'u camgymeriadau? A yw'r hyfforddai'n gallu datrys anghydfodau a phroblemau dysgu unigol mewn modd tawel a sensitif er mwyn cadw hunan-barch y dysgwyr? A yw'r hyfforddai'n llwyddo i addysgu dysgwyr i gydweithredu, i gydweithio ac i wrando ar eraill? A yw'r hyfforddai'n gallu defnyddio technegau fel canmol neu roi sylw unigol er mwyn meithrin hyder y dysgwyr? A yw'r dysgwyr yn dangos parch a sensitifrwydd yn eu perthynas â'i gilydd ac yn eu hymatebion i'r hyfforddai? A all yr hyfforddai ddangos y gwerthfawrogi ac yr ystyrir barn y dysgwyr?

Mae cysylltiad agos rhwng y Safon hon a llawer o rai eraill yn yr adran ar addysgu a rheoli dosbarth, er enghraifft S3.1.1 (gosod amcanion), S3.3.3 (rhoi gwersi effeithiol), S3.3.6 (ystyried amrywiaeth), S3.3.9 (rheoli ymddygiad), ac S3.3.14 (cyfle cyfartal). Mae cysylltiad agos rhyngddi hefyd a'r safonau ar gyfer monitro ac asesu, yn enwedig S3.2.2 (asesu i cefnogi dysgu) ac S3.2.4 (diwallu anghenion y dysgwyr). Byddai tystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn gallu cyfrannu at asesu yn ôl S1.1 (deall anghenion dysgu pawb) ac S1.2 (ystyried y dysgwyr a pharch at ei gilydd).

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu addysgu'r sgiliau, yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth sy'n ofynnol neu'n ddisgwyliedig mewn perthynas â'r cwricwlwm i ddysgwyr yn yr ystod oed y maent wedi'u hyfforddi i'w addysgu ...

S3.3.2(a) Y Cyfnod Sylfaen

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu addysgu'r sgiliau, yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth sy'n ofynnol neu'n ddisgwyliedig mewn perthynas â'r cwricwlwm i ddysgwyr yn yr ystod oed y maent wedi'u hyfforddi i'w addysgu.

Fod y rheini sy'n cymhwyso i ddysgu plant Cyfnod Sylfaen yn addysgu â medrusrwydd ac yn annibynnol y saith maes o addysgu sy'n ffurfio cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen ac a gwmpesir yn y Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru.

Cwmpas

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn dangos eu bod yn gallu dysgu pob un o saith maes y *Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru*. Bydd angen iddynt allu addysgu grwpiau mawr yn ogystal â grwpiau bach ac unigolion, gan gynnig cydbwysedd priodol o ddysgu sy'n cael ei arwain gan oedolion a dysgu a ysgogir gan y plant, a grwpio dysgwyr mewn modd sy'n addas i'w hoedran a'u lefelau datblygiad. Mae'r Safon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn addysgu elfennau gofynnol y cwricwlwm yn fedrus ac yn annibynnol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Dylid darllen y canllawiau ar dystiolaeth ar gyfer y Safon hon ar y cyd â'r canllawiau ar wybodaeth am bynciau (S2.1(a)) a'r canllawiau ar addysgu mewn dau gyfnod allweddol (Gofyniad G2.4).

Bydd ansawdd gwaith addysgu'r hyfforddeion a'u rhyngweithio â phlant yng nghyswllt pob un o'r saith maes dysgu yn ffynhonnell dystiolaeth allweddol. Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft, a all yr hyfforddai:

- gyfrannu at ddatblygiad personol a chymdeithasol, lles ac amrywiaeth ddiwylliannol y dysgwyr drwy roi cyfleoedd iddynt i siarad am eu profiadau, gan gynnwys rhannu profiadau diwylliannol cyfarwydd a newydd
- cefnogi datblygiad y dysgwyr o ran sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu drwy gynnig cyfleoedd i ddatblygu sgiliau iaith, darllen ac ysgrifennu ar y cyd
- cefnogi datblygiad mathemategol y dysgwyr drwy ddarparu amrywiaeth eang o weithgareddau ymarferol sy'n cynnwys datrys problemau, dilyniannu a dosbarthu
- hyrwyddo datblygiad y dysgwyr yn y Gymraeg drwy roi cyfleoedd iddynt i glywed Cymraeg achlysurol (megis rhigymau, caneuon a chyfarchion) ac mewn sesiynau strwythuredig, byr, patrymau cwestiynau sylfaenol y dylid eu cyflwyno yn eu chwarae
- cefnogi gwybodaeth a dealltwriaeth gynyddol y dysgwyr am y byd drwy eu hannog i fod yn awyddus i ddysgu am eu hamgylchedd
- cefnogi datblygiad corfforol y dysgwyr drwy ddarparu amrywiaeth o brofiadau dysgu iddynt lle mae'n rhaid iddynt ddefnyddio amrywiaeth o sgiliau corfforol, pa un wrth chwarae yn yr awyr agored neu dan do
- cefnogi datblygiad creadigol y dysgwyr drwy roi cyfleoedd iddynt i arbrofi ag ystod eang o ddeunyddiau y gallant wneud dewisiadau o'u plith.

Efallai y bydd aseswyr hefyd yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu defnyddio dulliau arddangos i hybu dysgu'r plant? A yw'r hyfforddai'n gallu cydweithio'n agos â chynorthwyr ystafell ddosbarth, cydweithwyr, pobl broffesiynol eraill a chyda rhieni a gofalwyr fel y gall plant unigol gyflawni eu potensial? Bydd y gwerthusiadau a wnaiff yr hyfforddai gyda'i diwtoriaid o weithgareddau addysgu wrth osod targedau personol, a'r rhai a wnaiff gyda chydweithwyr wrth gynllunio sesiynau ar gyfer y dyfodol, yn ffynhonnell werthfawr ar gyfer tystiolaeth hefyd.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gallu ...**

S3.3.2(b) Cyfnod Allweddol 2

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu addysgu'r sgiliau, yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth sy'n ofynnol neu'n ddisgwyliedig mewn perthynas â'r cwricwlwm i ddysgwyr yn yr ystod oed y maent wedi'u hyfforddi i'w addysgu ac fel y maent yn berthnasol i'r ystod oedran y cawsant eu hyfforddi i'w addysgu gan wneud defnydd priodol o'r Cwricwlwm Cymreig i ddysgwyr 7 - 14 oed.

Fod y rheini sy'n cymhwyso i addysgu dysgwyr yng Nghyfnod Allweddol 2 yn addysgu'r pynciau craidd - mathemateg, gwyddoniaeth, Saesneg, ac, i'r rheini sydd ar gwrs HCA a gynhelir drwy gyfrwng y Gymraeg, Cymraeg (fel iaith gyntaf)- gyda medrusrwydd ac yn annibynnol. Eu bod hefyd yn addysgu ystod o waith ar draws y pynciau canlynol:

- hanes
- daearyddiaeth
- technoleg wybodaeth a chyfathrebu (TGCh)
- celf a dylunio
- dylunio a thechnoleg
- cerddoriaeth
- addysg gorfforol
- Cymraeg fel ail iaith

yn annibynnol, gyda chyingor gan gydweithiwr profiadol pan fo hynny'n briodol. Rhaid i bob un sy'n cymhwyso i addysgu pwnc yng Nghyfnod Allweddol 2 allu defnyddio'r sgiliau a'r dysgu a gwmpesir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru yn eu haddysgu, yn ôl y priodoldeb.

Cwmpas

Rhaid i'r rhan fwyaf o athrawon cynradd ysgwyddo'r cyfrifoldeb dros addysgu llawer neu'r cwbl o'r cwricwlwm i ddosbarth. Bydd yn rhaid i athrawon newydd gymhwyso allu addysgu'r pynciau craidd

gyda medrusrwydd ac yn annibynnol, ond rhaid iddynt hefyd allu addysgu yn yr holl bynciau nad ydynt yn rhai craidd.

Yn achos Mathemateg, gwyddoniaeth, a Saesneg neu, fel y bo'n briodol, Cymraeg, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion fynd ati gyda medrusrwydd ac yn annibynnol i addysgu rhannau perthnasol Rhaglenni Astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer y pynciau hyn, gan ddilyn y canllawiau cenedlaethol diweddaraf ar lythrennedd a rhifedd, er enghraifft y rhai yn y dogfennau fframwaith a gyhoeddwyd ar y cyd gan y Swyddfa Gymreig ac Estyn *Codi Safonau Llythrennedd mewn Ysgolion Cynradd* a *Codi Safonau Rhifedd mewn Ysgolion Cynradd*. Bydd yn rhaid i aseswyr fod yn sicr bod yr hyfforddai'n gallu addysgu'r cwbl o'r Rhaglen Astudio ar gyfer pob un o'r pynciau craidd yn yr ystod oedran a'r ystod gallu y maent wedi'u hyfforddi ar eu cyfer.

Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos hefyd eu bod yn gallu mynd ati'n annibynnol i addysgu amrywiaeth o waith yn yr holl bynciau sydd heb fod yn rhai craidd a bennir yn y Safon, gan ddilyn cyngor cydweithiwr profiadol, os yw'n briodol. Er mai'r hyfforddeion fydd yn arwain y gwaith o addysgu'r pynciau hyn yn eu hystafelloedd dosbarth, byddant yn cael cymorth yn aml gan gydweithwyr, er enghraifft, wrth gynllunio ac wrth bennu amcanion, wrth addasu tasgau i ddiwallu gwahanol anghenion, wrth ddewis adnoddau neu wrth asesu cynnydd y dysgwyr. Ni ddisgwylir i'r hyfforddeion addysgu, neu allu addysgu, y Rhaglen Astudio lawn mewn unrhyw un o'r pynciau hyn. Bydd yn rhaid iddynt addysgu rhai gwersi yn y pwnc dan sylw, gan ddewis o blith y cynlluniau gwaith sydd ar gael neu eu haddasu. Cynigir enghreifftiau isod o'r hyn y gallai'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu ei wneud yn annibynnol.

Mewn hanes a daearyddiaeth, gallai'r hyfforddeion gyflwyno testun i'r dosbarth, helpu'r dysgwyr i ymchwilio a phwyso a mesur tystiolaeth, ac addysgu amryw o ffyrdd o gofnodi gwybodaeth, er enghraifft, drwy ddarluniau, llinellau amser, mapiau a diagramau, graffiau, a gwahanol fathau o ysgrifennu.

Mewn TGCh, gallai'r hyfforddeion feithrin gallu'r dysgwyr i ddarganfod pethau, datblygu syniadau a rhoi pethau ar waith

gan ddefnyddio amryw o ddulliau cyflwyno ac offer TGCh. Gallent addysgu'r dysgwyr i gyfnewid a rhannu gwybodaeth, adolygu, newid a gwerthuso eu gwaith.

Mewn celf a dylunio, a dylunio a thechnoleg, gallai'r hyfforddeion addysgu'r dysgwyr i ddewis a defnyddio amrywiaeth o ddeunyddiau, i ddefnyddio offer ac adnoddau'n ddiogel, ac i werthuso eu gwaith eu hunain a gwaith dysgwyr eraill.

Mewn addysg gorfforol, gallai'r hyfforddeion ddefnyddio un neu ragor o'r meysydd gweithgaredd i helpu dysgwyr i berfformio a defnyddio adnoddau'n ddiogel, i ddatblygu a defnyddio sgiliau corfforol, i ddysgu rhywfaint am chwaraeon, gweithgarwch corfforol ac iechyd, ac i werthfawrogi a gwerthuso eu perfformiad eu hunain a pherfformiad dysgwyr eraill.

Mewn cerddoriaeth, gallai'r hyfforddeion gefnogi dysgwyr i wneud cysylltiadau rhwng eu gweithgareddau perfformio, cyfansoddi a gwerthuso, gan weithio fel dosbarth ac mewn grŵp llai.

Mae Cymraeg fel ail iaith wedi'i chynnwys gan fod hynny'n ofynnol mewn ysgolion neu ddosbarthiadau di-Gymraeg; dylai hyfforddeion, gyda chymorth cydweithiwr profiadol os oes angen ac ar ôl dilyn cyrsiau ychwanegol i ddysgu neu loywi eu Cymraeg, feddu ar ddigon o ddealltwriaeth i, er enghraifft, gyflwyno geiriau neu gymalau cyffredin drwy chwarae rôl.

Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn addysgu addysg bersonol a chymdeithasol (ABCh) neu addysg grefyddol, ond bydd yr hyfforddeion ar eu hennill o gael cyfle i wneud hynny. Bydd y mwyafrif helaeth o athrawon newydd gymhwysu yn y sector cynradd yn addysgu addysg grefyddol ar ôl cael swydd addysgu.

Mae'n bosibl mai prin fydd y cyfle a gaiff rhai hyfforddeion i addysgu pwnc nad yw'n un craidd. Bydd angen i hyfforddeion addysgu ar draws yr ystod gallu ac oedran y maent yn cael eu hyfforddi ar ei gyfer ond nid oes raid iddynt addysgu pob grŵp oedran na'r Rhaglen Astudio lawn mewn pwnc.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i fodloni'r Safon hon ar y cyd â'r canllawiau ar wybodaeth am bwnc (S2.1(b)) a'r canllawiau ar addysgu mewn dau Gyfnod Allweddol (Gofyniad G2.4).

Ceir y brif dystiolaeth i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni drwy arsylwi ar waith addysgu'r hyfforddeion, a hefyd o waith cynllunio, a gwerthusiadau'r hyfforddeion, ar lafar ac yn ysgrifenedig, o'u gwaith addysgu. Fe'i ceir hefyd yng nghanlyniadau gwaith y dysgwyr - boed hwnnw ar ffurf ysgrifenedig neu ar ffurf arddangosiad neu berfformiad - a thrwy waith yr hyfforddai gyda chynorthwyr ystafell ddosbarth, er enghraifft, neu gydweithwyr a phobl broffesiynol eraill a chyda rhieni a gofalwyr. Gellid cael enghreifftiau o allu'r hyfforddai i weld ar ba adegau y mae angen cyngor mewn cysylltiad ag addysgu mewn pynciau heblaw'r rhai craidd mewn trafodaethau gyda'r tiwtor yn yr ysgol a chyda chydweithwyr eraill, neu o werthusiadau'r hyfforddai o'i wersi, neu drwy ddefnyddio dyddiadur myfyriol.

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gallu ...**

S3.3.2(c) Cyfnod Allweddol 3

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu addysgu'r sgiliau, yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth sy'n ofynnol neu'n ddisgwylledig mewn perthynas â'r cwricwlwm i ddysgwyr yn yr ystod oed y maent wedi'u hyfforddi i'w addysgu ac fel y maent yn berthnasol i'r ystod oedran y cawsant eu hyfforddi i'w addysgu gan wneud defnydd priodol o'r Cwricwlwm Cymreig i ddysgwyr 7 - 14 oed.

*Fod y rheini sy'n cymhwyso i addysgu dysgwyr Cyfnod Allweddol 3 yn addysgu eu pwnc/pynciau arbenigol gyda medrusrwydd ac yn annibynnol gan ddefnyddio rhaglenni astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer Cyfnod Allweddol 3 a'r canllawiau perthnasol. *Fod y rheini sy'n cymhwyso i addysgu'r pynciau craidd neu TGCh yng Nghyfnod Allweddol 3 yn defnyddio'r fframweithiau, y dulliau a'r disgwyliaid perthnasol a osodir yn y canllawiau Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3. Rhaid i bob un sy'n cymhwyso i addysgu pwnc yng Nghyfnod Allweddol 3 allu defnyddio'r sgiliau a'r dysgu a gwmpesir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru yn eu haddysgu, yn ôl y priodoldeb i'w pwnc arbenigol.**

Cwmpas

Bydd disgwyl i'r hyfforddeion sy'n paratoi i addysgu yng Nghyfnod Allweddol 3 fynd ati â medrusrwydd ac yn annibynnol i addysgu'r wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau sy'n berthnasol i'w pwnc/pynciau arbenigol. Disgwylir iddynt ddangos drwy eu gwaith addysgu eu bod yn meddu ar wybodaeth fanwl am Raglenni Astudio perthnasol y Cwricwlwm Cenedlaethol a'r canllawiau perthnasol, ac am y modd i'w cymhwyso. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu defnyddio'r gofynion cyffredin a bennir yn *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3*. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion allu addysgu ym mhob rhan o'r ystod oedran a'r ystod gallu y maent yn cael eu hyfforddi ar eu cyfer ond nid yw'n ofynnol iddynt addysgu pob grŵp

blwyddyn na'r rhaglen astudio lawn mewn pwnc. Ar ddiwedd eu hyfforddiant, bydd disgwyl i'r hyfforddeion sy'n dilyn rhaglenni sy'n cynnwys gwyddoniaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 allu addysgu'r holl gynnwys gwyddonol a nodir yn y Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer gwyddoniaeth yng Nghyfnod Allweddol 3.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i fodloni'r Safon hon ar y cyd â'r canllawiau ar wybodaeth am bynciau (S2.1(c)) a'r canllawiau ar addysgu ar draws y cyfnodau allweddol (Gofyniad G2.4).

Ceir y brif dystiolaeth i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni drwy arsylwi ar waith addysgu'r hyfforddeion. Gellid ei gweld hefyd yn eu gwaith cynllunio, ac yn eu gwerthusiadau llafar ac ysgrifenedig o'u gwaith addysgu, ac fe'i ceir yng nghanlyniadau gwaith y dysgwyr - boed hwnnw ar ffurf ysgrifenedig neu ar ffurf arddangosiad neu berfformiad.

Bydd yr hyfforddeion sy'n bodloni'r Safon hon yn dangos eu bod yn gallu addysgu eu pwnc/pynciau arbenigol gyda medrusrwydd ac yn annibynnol ar draws Cyfnod Allweddol 3. Bydd yn rhaid i bob hyfforddai gynnig peth tystiolaeth o waith pwnc sy'n canolbwyntio'n benodol ar ofynion cyffredin cwricwlwm Cyfnod Allweddol 3.

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gallu ...**

S3.3.2(ch) Cyfnod Allweddol 4 ac ôl-16

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu addysgu'r sgiliau, yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth sy'n ofynnol neu'n ddisgwyliedig mewn perthynas â'r cwricwlwm i ddysgwyr yn yr ystod oed y maent wedi'u hyfforddi i'w addysgu, gan wneud defnydd priodol o Cymru, Ewrop a'r Byd i ddysgwyr 14 - 19 oed.

Fod y rheini sy'n cymhwyso i addysgu dysgwyr Cyfnod Allweddol 4 a dysgwyr ôl-16 yn addysgu eu pwnc/pynciau arbenigol gyda medrusrwydd ac yn annibynnol gan ddefnyddio, yn ôl eu priodoldeb i'r pwnc a'r ystod oed, rhaglenni astudio'r Cwricwlwm Cenedlaethol a chynlluniau gwaith cysylltiedig, neu raglenni penodol ar gyfer cymwysterau cenedlaethol (gallai hyn gynnwys dysgu cysylltiedig â gwaith.) Eu bod hefyd yn darparu cyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu'r sgiliau a'r dysgu a gwmpesir yn y Fframwaith Sgiliau ar gyfer Dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru yn eu haddysgu, yn ôl y priodoldeb i'w pwnc arbenigol.

Cwmpas

Cynigir mwy a mwy o raglenni a chymwysterau amrywiol mewn ysgolion ar gyfer yr ystod oedran 14-19, a rhaid i'r hyfforddeion fod yn barod i addysgu'r rhain. Nid yw'r Safon yn mynnu y byddant yn addysgu ar gyfer cymwysterau penodol. Gallai'r hyfforddeion addysgu eu pwnc/pynciau arbenigol drwy amryw o gymwysterau cyffredinol a galwedigaethol. Er mwyn bodloni'r Safon hon, rhaid i'r hyfforddeion addysgu ar o leiaf un rhaglen gymhwyster ym mhob Cyfnod Allweddol perthnasol.

Disgwylir i'r hyfforddeion addysgu eu pwnc/pynciau arbenigol i ddysgwyr yn yr ystod oedran y maent yn cael eu hyfforddi ar ei gyfer. Mae hynny'n golygu, er enghraifft, y bydd rhai sy'n arbenigo mewn astudiaethau busnes sy'n hyfforddi i addysgu dysgwyr Cyfnod Allweddol 4 ac ôl-16 yn gorfod addysgu'r pwnc i ddysgwyr yn y ddau Gyfnod Allweddol; bydd rhai sy'n arbenigo ar fathemateg sydd ar raglenni 11-18 yn gorfod addysgu eu pwnc i ddysgwyr yn

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

y tri Chyfnod Allweddol. Er hynny, ni ddisgwylir i'r hyfforddeion addysgu eu pwnc i bob un grŵp blwyddyn.

Bydd y disgwyliad i addysgu pwnc neu bynciau ar draws y cyfnod hyfforddi'n berthnasol i'r mwyafrif helaeth o'r hyfforddeion. Er hynny, efallai y bydd lleiafrif bach o'r hyfforddeion yn dilyn hyfforddiant mewn pwnc sy'n cael ei addysgu bob amser neu'n bennaf mewn un Cyfnod Allweddol yn unig. Mae cymwysterau galwedigaethol a seicoleg yn cael eu cynnwys yn y categori hwn. Os yw'n amlwg nad yw'n bosibl i hyfforddai addysgu pwnc mewn o leiaf ddau Gyfnod Allweddol dilynol, gellir addysgu pwnc cysylltiedig. Er enghraifft, gallai hamdden a thwristiaeth fod yn gysylltiedig â daearyddiaeth neu astudiaethau busnes, a gallai peirianeg neu weithgynhyrchu fod yn gysylltiedig â dylunio a thechnoleg. Mewn achosion o'r fath, mae'n bwysig y bydd yr hyfforddai'n dangos ei fod yn gallu ateb y gofynion ar gyfer yr holl safonau gwybodaeth ac addysgu perthnasol yn y ddau bwnc. Bydd y cynlluniau hyfforddi'n dangos tystiolaeth glir o'r cysylltiadau rhwng yr elfennau hyfforddiant yn y pynciau cysylltiedig.

Ar ddiwedd eu hyfforddiant, bydd disgwyl i'r hyfforddeion sy'n dilyn rhaglenni sy'n cynnwys gwyddoniaeth yng Nghyfnod Allweddol 4 allu addysgu o leiaf un pwnc gwyddonol arbenigol (wedi'i ddewis o blith bioleg, cemeg a ffiseg), o fewn TGAU eang a chytbwys. Bydd disgwyl i'r hyfforddeion sy'n dilyn rhaglenni sy'n cynnwys y cyfnod ôl-16 allu addysgu un pwnc gwyddonol arbenigol i ddysgwyr sy'n ceisio cymwysterau ôl-16.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Dylid darllen y canllawiau ar y dystiolaeth sy'n berthnasol i fodloni'r Safon hon ar y cyd â'r canllawiau ar wybodaeth am bynciau (S2.1(ch)) a'r canllawiau ar addysgu ar draws dau Gyfnod Allweddol (Gofyniad G2.4).

Ceir y brif dystiolaeth i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni drwy arsylwi ar waith addysgu'r hyfforddeion, mewn amryw o gyd-destunau, lleoliadau a grwpiau blwyddyn, ac o waith cynllunio'r

hyfforddeion a'u gwerthusiadau llafar ac ysgrifenedig o'u gwaith addysgu. Fe'i ceir hefyd yng nghanlyniadau gwaith y dysgwyr ac yng nghofnodion asesu'r hyfforddai.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried pa mor llwyddiannus y mae'r hyfforddeion wrth ymyrryd i hybu proses ddysgu a chynnydd y dysgwyr, ac wrth ddelio â chamgymeriadau a chamsyniadau ar ran y dysgwyr, ac ansawdd adborth yr hyfforddeion a'u defnydd o asesu. Yn ogystal â hynny, gallai aseswyr chwilio am dystiolaeth o allu'r hyfforddeion i sicrhau bod eu strategaethau dysgu ac addysgu yn addas ar gyfer anghenion y dysgwyr a'r deunydd dan sylw. Os yw'n briodol, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried gallu'r hyfforddeion i roi sylw i'r hyn a gyflawnodd y dysgwyr yn y cwricwlwm cysylltiedig â gwaith. Ceir y brif dystiolaeth ar gyfer yr agwedd ar y Safon hon sy'n ymwneud â Sgiliau Allweddol yng nghynlluniau gwersi'r hyfforddeion. Bydd dull yr hyfforddeion o addysgu eu pwnc/pynciau hefyd yn rhoi cyfle i aseswyr werthuso'r hyfforddeion o ran pa mor dda y maent yn integreiddio'r Sgiliau Allweddol yn eu gwaith addysgu.

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn addysgu ...**

S3.3.3 Rhoi gwersi effeithiol

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn addysgu gwersi neu ddilyniannau o waith wedi'u strwythuro'n glir sy'n ddiddorol i ddysgwyr ac yn eu hannog, ac sydd:

- a. yn gwneud amcanion dysgu yn glir i ddysgwyr;*
- b. yn defnyddio dulliau addysgu rhyngweithiol a gwaith grŵp cydweithredol; ac*
- c. yn hybu dysgu gweithredol ac annibynnol sy'n galluogi dysgwyr i feddwl drostynt eu hunain, ac i gynllunio a rheoli eu dysgu eu hunain.*

Cwmpas

Mae athrawon effeithiol yn gwybod bod dysgwyr yn fwy tebygol o fod yn frwdfrydig os ydynt yn ymddiddori yn y tasgau sydd wedi'u gosod, ac os yw'r gwersi wedi'u cyflwyno mewn modd clir a threfnus. Mae athrawon effeithiol yn gwybod hefyd fod dysgwyr yn fwy tebygol o gymryd rhan mewn gwर्स os ydynt yn deall ei phwrpas, os ydynt yn gallu penderfynu sut i ddelio â thasgau, ac os ydynt yn cael gweithio ar eu pennau eu hunain neu mewn grwpiau sy'n addas i'r diben.

O dan y Safon hon, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu trefnu eu gwर्स mewn modd sy'n ennyn diddordeb ac yn symbylu'r dysgwyr. Bydd yn rhaid iddynt ddangos eu bod yn gallu cyfleu'r amcanion dysgu sydd wedi'u gosod i'r dysgwyr drwy roi esboniadau clir o ddibenion y gwर्स, a'u bod yn gallu trefnu'r dysgwyr yn grwpiau sy'n addas i ddiben y dasg sydd wedi'i gosod; a bod eu dulliau addysgu'n cymell y dysgwyr i gymryd rhan, i ymateb ac i feddwl a dysgu'n annibynnol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd gwaith yr hyfforddeion yn yr ystafell ddosbarth ac ymatebion y dysgwyr yn cynnig tystiolaeth ar gyfer y Safon hon.

Mae hyfforddeion sy'n arfer trefnu eu gwersi'n dda, sy'n rhoi esboniadau clir o'r amcanion dysgu ac yn rheoli trawsnewidiadau'n effeithlon, yn cynnig tystiolaeth i ddangos eu bod yn bodloni agweddau ar y Safon hon.

Yn ogystal â hynny, wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n helpu'r dysgwyr i ddeall natur a dibenion y wers drwy osod tasgau'n glir a chynnig cyfleoedd i ofyn cwestiynau a cheisio eglurhad? A yw'r hyfforddai'n gallu defnyddio dulliau addysgu rhyngweithiol i hyrwyddo cwestiynu, myfyrio, arsylwi, meddwl beirniadol, gwerthuso gan y dysgwyr ar eu gwaith eu hunain a gwaith dysgwyr eraill, trafodaeth a deialog? A yw'r hyfforddai'n gallu hyrwyddo dysgu ar y cyd drwy gynllunio a dewis tasgau'n ofalus? A yw'r hyfforddai'n gallu hyrwyddo ymreolaeth y dysgwyr drwy eu haddysgu ynghylch y modd i gynllunio a rheoli eu gwaith eu hunain yn yr ystafell ddosbarth a thrwy osod tasgau gwaith cartref yn ofalus? A yw'r hyfforddai'n gallu addysgu'r dysgwyr i fynd ati'n annibynnol i ddefnyddio ffynonellau gwybodaeth gan gynnwys adnodau CD ac adnoddau ar y we? A yw'r hyfforddai'n annog y dysgwyr i gydweithio ag eraill ar brosiectau, i'w monitro a'u cywiro eu hunain wrth weithio ac i osod targedau iddynt hwy eu hunain?

**I ennil
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn addasu eu ...**

S3.3.4 Gwahaniaethu wrth addysgu

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn addasu eu haddysgu er mwyn bodloni anghenion dysgwyr, gan gynnwys y rhai mwyaf galluog a dawnus, a'r rheini ag anghenion addysgol arbennig. Gallant gael cyfarwyddyd gan athro profiadol pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Ym mha ffordd bynnag y bydd dysgwyr yn cael eu grwpio, bydd athrawon yn cael eu bod yn gweithio gyda dysgwyr sydd ag anghenion a galluoedd dysgu amrywiol iawn, a hynny'n aml yn yr un dosbarth. Rhaid i athrawon sicrhau bod tasgau wedi'u gosod ar lefelau addas fel y gall yr holl ddysgwyr ddysgu a llwyddo. Mae'r gallu i bennu a diwallu anghenion gwahanol yn agwedd bwysig ar addysgu da.

Mae'r gwaith o wahaniaethu cynnwys, cyflymder a dull yr addysgu i ddiwallu anghenion gwahanol grwpiau o ddysgwyr yn gofyn llawer o ymdrech. Derbynnir yn y Safon hon ei bod yn bosibl y bydd ar yr hyfforddeion angen cymorth ac arweiniad gan athro profiadol er mwyn gallu gwneud hyn yn effeithiol.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd y rhan fwyaf o'r dystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn seiliedig ar waith cynllunio'r hyfforddai a'i waith addysgu yn yr ystafell ddosbarth. Mewn rhai cyd-destunau, gallai'r hyfforddeion roi dystiolaeth i ddangos eu bod yn bodloni'r Safon hon drwy ganfod dysgwyr sy'n colli tir, cynnig cyfleoedd iddynt ddal i fyny ac ymgryfhau, a thrwy gyfarwyddo cynorthwywyr addysgu yn ofalus yn eu gwaith. Os yw'r hyfforddeion yn gweithio mewn ysgol lle ceir dysgwyr sydd â nam ar eu golwg neu eu clyw, gallent gynnig dystiolaeth o'r modd y maent yn gwahaniaethu wrth addysgu er mwyn diwallu anghenion un neu ragor o'r dysgwyr hynny. Mae cofnodion o gynnydd dysgwyr yn rhoi cyfle i'r hyfforddeion

egluo sut y mae eu dull o addysgu'n rhoi sylw i Gynlluniau Addysg Unigol y dysgwyr sydd ag anghenion addysgol arbennig. Wrth ddisgrifio eu gwaith addysgu, gallai'r hyfforddeion gynnig enghreifftiau o'r modd y maent yn addasu targedau a thasgau ar gyfer dysgwyr penodol, gan gynnwys y rhai mwy galluog. Mae'n debygol y ceir tystiolaeth hefyd o sylwadau gan diwtoriaid yn yr ysgol a thrafodaethau gyda hwy.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gosod tasgau sydd wedi'u gwahaniaethu mewn modd priodol ar gyfer grwpiau dysgwyr? A yw'r hyfforddai'n monitro ymatebion y dysgwyr unigol yn rheolaidd ac yn defnyddio trafodaeth a chwestiynu fel modd i gynnig heriau ar amryw o lefelau? A yw'r hyfforddai'n ymateb i gamsyniadau mewn modd sy'n helpu'r dysgwyr i ddeall ac i'w cywiro eu hunain? A all yr hyfforddai ganfod y dysgwyr mwyaf galluog a dawnus a nodi eu cryfderau penodol, ar ôl cael cymorth ac arweiniad os yw'n briodol, ac a yw'r hyfforddai'n darparu gwaith ar gyfer dysgu carlam mewn rhai meysydd?

S3.3.5 Cymorth i ddysgu Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu cefnogi'r rheini sy'n dysgu Cymraeg neu Saesneg os mai dyna'r iaith y maent yn cael eu dysgu ynddi a'i bod yn wahanol i iaith neu i ffurf iaith, eu cartref, gyda chymorth athro profiadol pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Cymraeg neu Saesneg yw'r prif gyfrwng addysgu yn y cwricwlwm cynradd ac uwchradd yng Nghymru. Er mwyn gallu dysgu'n effeithiol, bydd angen cymorth penodol yn aml gyda'r Gymraeg neu Saesneg llafar neu ysgrifenedig sy'n gysylltiedig â'r pwnc neu'r testun sy'n cael ei addysgu ar y dysgwyr hynny o gartrefi lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu. Nid yw'r Safon yn cynnwys y rheini sy'n dysgu Cymraeg fel ail iaith mewn ysgolion nad ydynt yn ysgolion gyfrwng Cymraeg.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn dangos y gallent arfer rhai strategaethau ymarferol i helpu dysgwyr lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu. Efallai y bydd angen i'r hyfforddeion weithio'n effeithiol gyda chynorthwywyr ystafell ddosbarth neu gydag arbenigwyr i gynorthwyo'r dysgwyr hyn. Nid yw'r Safon yn mynnu y bydd hyfforddeion yn cyflawni'r cyfryw waith, ond dylent ddangos eu bod wedi ystyried goblygiadau addysgu dysgwyr o'r fath gyda chymorth neu fewnbwn arbenigol. Bydd y cyfleoedd a gaiff hyfforddeion i weithio gyda dysgwyr lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu yn amrywio yn ôl amgylchiadau eu hyfforddiant. Nid yw'r Safon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn addysgu dysgwyr lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu cefnogi'r ...

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Gallai'r hyfforddeion ddangos eu bod yn bodloni'r Safon hon drwy ddangos eu bod yn gallu dehongli, gyda chymorth, y gofynion o ran y Gymraeg neu'r Saesneg a geir mewn tasgau a gweithgareddau a osodir ar gyfer testun penodol, a'u bod yn gallu creu amgylchedd yn yr ystafell ddosbarth lle mae'r dysgwyr yn meithrin eu sgiliau iaith a llythrennedd. Gellid dangos tystiolaeth drwy ddefnydd yr hyfforddeion o wybodaeth a phrofiad y dysgwyr o iaith, gan gynnwys iaith eu cartref.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried: a yw'r hyfforddai'n gallu defnyddio cwestiynau ac esboniadau sydd wedi'u llunio'n ofalus i beri i'r dysgwyr deimlo'n hyderus yn eu defnydd o'r Gymraeg neu'r Saesneg y bydd arnynt ei hangen i ddiben penodol? A yw'r hyfforddai'n gallu cynnig cyfleoedd i'r dysgwyr gael gweithio gydag amrywiaeth o ddysgwyr eraill mewn amryw o wahanol grwpiau, gan sicrhau na fydd dysgwyr lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu yn cael eu rhoi mewn grwpiau ar gyfer dysgwyr isel eu cyrhaeddiad, os nad yw hynny'n briodol? Os na fydd yr hyfforddeion yn cael cyfle i ddangos tystiolaeth o'u gallu i fodloni'r Safon hon drwy eu gwaith addysgu, gellid cael peth tystiolaeth, er enghraifft, drwy ddadansoddi astudiaethau achos ar fideo o ddysgwyr lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu neu drwy baratoi adnoddau. Mae cysylltiad agos rhwng y Safon hon ac S3.2.5 ar fonitro ac asesu dysgwyr o gartrefi lle mae iaith neu ffurf iaith eu cartref yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg a ddefnyddir i'w haddysgu.

I enill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn rhoi ystyriaeth ...

S3.3.6 Ystyried amrywiaeth

Y Safon

I enill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn rhoi ystyriaeth i amrywiol ddiddordebau, profiadau a llwyddiannau pob un y maent yn eu haddysgu er mwyn cynorthwyo dysgwyr i ddod yn eu blaenau'n dda.

Cwmpas

Mae gan bob dysgwr amryw o ddiddordebau, profiadau a chyflawniadau. Pan fydd athrawon yn cymryd hynny i ystyriaeth wrth addysgu, mae'r dysgwyr yn fwy tebygol o gael eu symbylu i fynd ati i ddysgu. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos rhywfaint o ymwybyddiaeth o'r cysylltiadau rhwng diwylliant ac ethnigrwydd a chyflawniadau'r dysgwyr, ac o'r ffactorau sy'n gallu effeithio'n wahanol ar y modd y mae bechgyn a merched yn dysgu. Er mwyn bodloni'r Safon hon, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu cael gwybod am ddiddordebau, profiadau a chyflawniadau'r dysgwyr, a'u cymryd i ystyriaeth, er mwyn helpu dysgwyr unigol i ddatblygu.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn dangos y rhan fwyaf o'r dystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn eu gwaith addysgu, gan gynnwys eu gwaith cynllunio a'u rhyngweithio â'r dysgwyr, wrth drafod eu gwaith addysgu, ac mewn gwerthusiadau ysgrifenedig o'u gwersi.

Bydd yn rhaid i aseswyr ystyried y gwahanol gyd-destunau lle mae'r hyfforddiant yn digwydd. Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y byddant yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu gosod tasgau sy'n ddigon penagored fel y gall y dysgwyr ddilyn ac ymestyn eu diddordebau? A yw'r hyfforddai'n gallu darparu deunyddiau ategol fel y bydd y cwricwlwm ar gael i ddysgwyr sy'n dysgu Saesneg neu, fel y bo'n briodol, Cymraeg, a hwythau o gartrefi lle mae'r iaith neu'r math o iaith yn wahanol i'r hyn a ddefnyddir i'w haddysgu?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

A yw'r hyfforddai'n osgoi stereoteipio diwylliannol ac yn cyfleu barn gadarnhaol am grwpiau ethnig a diwylliannau lleiafrifol? A yw'r hyfforddai'n rhoi gwerth ar y profiadau y mae dysgwyr wedi'u cael yn eu bywyd y tu allan i'r ystafell ddosbarth, gan gynnwys gwahaniaethau ieithyddol, ethnig a diwylliannol? A yw'r hyfforddai'n hyrwyddo'r defnydd o ieithoedd y cartref ac ieithoedd a rennir i hybu'r broses ddysgu? A yw'r hyfforddai'n darparu amrywiaeth o destunau a deunyddiau addysgu sy'n osgoi stereoteipio diwylliannol ac sy'n cyfleu barn gadarnhaol am grwpiau diwylliannol ac ethnig? A yw'r hyfforddai'n gallu dangos yn ei waith addysgu ei fod, er enghraifft, yn gosod tasgau ac yn dewis adnoddau'n ofalus, ei fod yn dewis enghreifftiau priodol ac yn defnyddio geirfa nad yw'n stereoteipio?

Gellid cael tystiolaeth ar gyfer y Safon hon hefyd o S3.1.3 (defnyddio adnoddau), S3.2.5 ac S3.3.5 (Saesneg neu, fel y bo'n briodol, Cymraeg fel iaith ychwanegol), S3.3.1 (disgwyliadau uchel), ac S3.3.14 (cyfle cyfartal).

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn trefnu ac ...

S3.3.7 Rheoli amser

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn trefnu ac yn rheoli amser addysgu a dysgu yn effeithiol.

Cwmpas

Mae athrawon effeithiol yn gwneud y gorau posibl o'r amser sydd ar gael iddynt hwy a'u dysgwyr ar gyfer addysgu a dysgu. Maent yn chwilio am ffyrdd i ddefnyddio'r amser sydd ar gael iddynt yn yr ysgol yn fwy effeithlon ac yn gwneud defnydd doeth o waith cartref.

Mae'r Safon hon yn ymwneud â'r defnydd effeithiol o amser addysgu a dysgu yn yr ysgol ac yn y cartref. Rhaid i'r hyfforddeion ddangos, er enghraifft, eu bod yn gallu rheoli'r elfennau mewn gwersi, fel rhagymadroddion, trawsnewidiadau a diweddgloeon, mewn modd effeithlon. Mae'r Safon hon yn ymwneud hefyd â rheoli dysgwyr, adnoddau, gweithgareddau, rheolweithiau fel cofrestru, a digwyddiadau neu ymyriadau annisgwyl, mewn modd sy'n diogelu'r amser addysgu a dysgu.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Gall hyfforddeion ddangos eu bod yn bodloni'r Safon hon mewn amryw o ffyrdd. Mae'n bosibl y bydd gwaith yr hyfforddai ar gynllunio gwersi yn cynnig tystiolaeth i ddangos ei fod wedi dyrannu amser yn ofalus ar gyfer elfennau'r wers, ac wedi dewis tasgau a gweithgareddau fel bod cymaint o amser ar gael ag y bo modd. Gallai hefyd ddangos gallu'r hyfforddai i gysylltu ei strategaeth ar gyfer grwpio a natur y tasgau a'r gweithgareddau dysgu arfaethedig.

Gallai gwerthusiadau roi tystiolaeth i ddangos bod yr hyfforddai wedi monitro'r gwahanol gyfnodau amser a dreuliyd ar wahanol dasgau neu weithgareddau yn ôl yr amcanion dysgu, a'i fod wedi canfod unrhyw dueddiad i gynllunio gormod neu rhy ychydig ar

gyfer grŵp penodol. Ceir tystiolaeth o allu'r hyfforddeion i bennu cyflymder gwersi mewn amryw o gyd-destunau drwy arsylwi ar hyfforddeion wrth iddynt addysgu dosbarthiadau mewn gwahanol Gyfnodau Allweddol, a chyda dysgwyr o wahanol allu.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu dangos bod y gwersi, at ei gilydd, yn rhedeg yn ôl y bwriad, yn gorffen yn brydlon ac yn ymdrin â'r hyn y bwriadwyd ei ddysgu? A yw'r hyfforddai'n gallu rheoli cynnydd annisgwyl o gyflym drwy gael stoc o weithgareddau dilynol perthnasol ar gyfer gwersi a allai ategu neu ymestyn y broses ddysgu, a gwneud defnydd priodol ohonynt? A yw'r hyfforddai'n sicrhau bod digon o amser ar gael ar gyfer unrhyw ragymadrodd, sesiwn dosbarth cyfan neu ddiwedd glo? Gallai aseswyr ganolbwyntio hefyd, er enghraifft, ar y dull o gynnal gwaith cydweithredol a gwaith ar y cyd, y modd y mae'r hyfforddai'n rheoli ymddygiad y dysgwyr fel y byddant yn canolbwyntio ar eu tasgau, ac ar y gwaith o osod a dychwelyd gwaith cartref.

Gallai'r dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni fod yn berthnasol hefyd i Safonau S3.1.1, S3.1.2 ac S3.1.3 ar gynllunio, ac i Safonau S3.3.8 (defnyddio adnoddau'n ddiogel ac yn effeithiol), S3.3.9 (rheoli ymddygiad), ac S3.3.12 (darparu gwaith cartref) ar reoli dosbarthiadau.

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn trefnu ac yn rheoli y man addysgu ffisegol, yr offer, y deunyddiau, y testunau a'r adnoddau eraill yn ddiogel ac yn effeithiol, gyda help staff cymorth pan fo hynny'n briodol.

S3.3.8 Defnyddio adnoddau'n ddiogel ac yn effeithiol

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn trefnu ac yn rheoli y man addysgu ffisegol, yr offer, y deunyddiau, y testunau a'r adnoddau eraill yn ddiogel ac yn effeithiol, gyda help staff cymorth pan fo hynny'n briodol.

Cwmpas

Mae ystafelloedd dosbarth yn lleoedd prysur a llawn bywyd lle mae angen i ddysgwyr ac athrawon ddefnyddio amryw o adnoddau'n ddiogel ac yn effeithiol. Er mwyn gallu arfer y strategaethau addysgu mwyaf effeithiol a darparu amgylchedd dysgu cynhyrchiol a diogel, bydd athrawon yn defnyddio'r gofod addysgu a'r adnoddau mewn modd hyblyg.

Mae'r Safon hon yn ymwneud â gallu'r hyfforddeion i drefnu'r gofod addysgu a defnyddio adnoddau i gefnogi dysgu'r dysgwyr mewn amgylchedd diogel. Mewn rhai achosion, bydd hyn yn cynnwys cysylltu â staff cymorth fel cynorthwyr ystafell ddosbarth a thechnegwyr, a threfnu eu gwaith. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu creu amgylchedd sy'n ennyn diddordeb, yn rhoi gwerth ar ddysgu, ac yn cymell cydweithio ac annibyniaeth.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn dangos tystiolaeth o'u gallu i fodloni'r Safon hon yn eu gwaith addysgu mewn amryw o gyd-destunau. Rhai o'r cyd-destunau posibl yw ystafelloedd dosbarth, neu fannau yn yr awyr agored wrth roi addysg gorfforol, er enghraifft, neu ymweliadau y tu allan i'r ysgol.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft:

- a yw'r hyfforddai'n gallu defnyddio rheolweithiau effeithiol ar gyfer dosbarthu a chasglu adnoddau ar adegau priodol yn ystod y wers?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

- a yw'r hyfforddai'n gallu trefnu amgylcheddau ffisegol a deunyddiau er mwyn hwyluso dysgu effeithiol fel y bo'n briodol i'r pwnc/pynciau a'r ystodau oedran y maent yn eu haddysgu?
- a yw'r hyfforddai'n gallu cynnig cyfleoedd ar gyfer grwpio hyblyg, trafod a gwaith ar y cyd, gweithgarwch ymarferol, ymarfer a pherfformio, chwarae rôl, symud neu weithgarwch corfforol?
- a yw'r hyfforddai'n gallu trefnu gwaith staff cymorth fel technegwyr a chynorthwyyr ystafell ddosbarth i hwyluso'r gwaith o drefnu a rheoli adnoddau?
- a yw'r hyfforddai'n dangos y gallu i reoli a threfnu adnoddau'n ddiogel? Er enghraifft, yn ystod addysg gorfforol, a yw'r hyfforddai'n dangos ei fod yn ymwybodol o'r pwysigrwydd o sicrhau bod y gofod ffisegol yn ddiogel i'w ddefnyddio ac yn addas i'w ddiben, bod y cyfarpar yn ddiogel, a bod y dysgwyr yn gwybod sut i ddefnyddio offer yn ddiogel?
- wrth addysgu technoleg, a yw'r hyfforddai'n dangos ei fod yn gallu helpu'r dysgwyr i ddefnyddio offer yn ddiogel, ei fod yn gallu addysgu technegau diogel a'i fod yn gallu ymyrryd, os oes angen, i sicrhau bod arferion yn ddiogel?

Mae tystiolaeth o allu'r hyfforddai i drefnu gofod addysgu ffisegol ac adnoddau'n effeithiol yn debygol o gyfrannu at dystiolaeth ar gyfer S3.3.7 ar reoli amser yn effeithiol.

S3.3.9 Rheoli ymddygiad

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gosod disgwyliadau uchel ar gyfer ymddygiad dysgwyr ac yn sefydlu fframwaith clir ar gyfer disgyblaeth yr ystafell ddosbarth er mwyn rhagweld a rheoli ymddygiad dysgwyr yn adeiladol, ac i hybu hunanreolaeth ac annibyniaeth.

Cwmpas

Ni fydd unigolion yn gallu dysgu os bydd eu hymddygiad hwy neu ymddygiad eraill yn tynnu eu sylw oddi wrth eu gwaith. Rhaid i athrawon greu a chynnal amgylchedd yn yr ystafell ddosbarth lle gallant hwy addysgu a lle gall y dysgwyr ddysgu. Bydd athrawon yn cynnwys dysgwyr yn y gwaith o sefydlu fframweithiau ar gyfer disgyblaeth yn yr ystafell ddosbarth fel y bydd y dysgwyr yn dod i deimlo eu bod yn berchen ar y fframwaith, ac yn dysgu eu rheoli eu hunain fel y gallant gadw trefn ar eu dysgu eu hunain.

Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn gallu dangos eu bod yn rheoli ymddygiad y dysgwyr yn effeithiol yn y dosbarthiadau ac yn y gwahanol gyd-destunau lle maent yn addysgu. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu gweithio oddi mewn i fframweithiau'r ysgol ac yn unol â'i disgwyliadau, a'u bod yn gallu arfer amryw o strategaethau er mwyn rheoli ymddygiad y dysgwyr. Bydd yr hyfforddeion sy'n bodloni'r Safon hon yn dangos eu bod yn gallu creu amgylchedd yn yr ystafell ddosbarth lle bydd y dysgwyr yn gwybod beth sy'n dderbyniol o ran ymddygiad. Bydd angen iddynt sicrhau bod y dysgwyr yn deall y rhesymau dros reolau a rheolweithiau'r ystafell ddosbarth, a bydd angen iddynt gefnogi'r dysgwyr i ddeall canlyniadau eu gweithredoedd.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn dangos tystiolaeth ar gyfer y Safon hon yn eu gwaith addysgu, gan gynnwys eu gwaith cynllunio, yn eu

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn gosod ...**

trafodaethau am eu gwaith addysgu, ac mewn gwerthusiadau ysgrifenedig o wersi. Gallai'r hyfforddeion ddangos amryw o strategaethau rheoli ymddygiad sy'n adlewyrchu dull gweithredu cadarnhaol a phendant.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu gweld pa ddysgwyr sy'n ymateb yn briodol i gyfarwyddiadau ('eu dal yn gwneud rhywbeth da') ac ategu'r ymddygiad hwnnw drwy roi adborth cadarnhaol, yn breifat neu'n gyhoeddus? A yw'r hyfforddai'n gallu nodi, gyda'r dysgwyr, reolau a rheolweithiau clir ar gyfer yr ystafell ddosbarth, a'u cymhwyso'n deg ac yn gyson? Wrth ddelio â digwyddiadau, a yw'r hyfforddai'n gallu rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr ystyried canlyniadau mathau penodol o ymddygiad? Wrth achub y blaen i atal camymddwyn, a yw'r hyfforddai'n sicrhau, er enghraifft, fod y tasgau a'r gweithgareddau'n berthnasol ac wedi'u gwahaniaethu, a'u bod wedi'u gosod yn glir ac wedi'u deall gan yr holl ddysgwyr, a bod amser ac adnoddau'n cael eu rheoli'n effeithiol? A yw'r hyfforddeion yn defnyddio amryw o strategaethau ar gyfer grwpio dysgwyr yn ôl natur y dasg, gan beri iddynt ganolbwyntio ac ailganolbwyntio ar y gwaith, a threfnu adnoddau ffisegol a dynol er mwyn amlhau'r cyfleoedd i ddysgu?

Mae'n debygol y bydd cysylltiad agos rhwng y dystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni a'r hyn sy'n berthnasol ar gyfer S2.7 ar wybodaeth am strategaethau i hybu ymddygiad da. Gellid cael tystiolaeth hefyd o S1.2 (ystyried y dysgwyr a pharch at ei gilydd), S1.3 (ysbrydoli dysgwyr), S3.2.2 (asesu i gefnogi dysgu), S3.2.4 (cefnogi dysgwyr sydd ag anawsterau), S3.3.1 (disgwyliadau uchel), S3.3.3 (rhoi gwersi effeithiol), ac S3.3.14 (cyfle cyfartal).

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn defnyddio TGCh yn effeithiol yn eu haddysgu.

S3.3.10 Defnyddio TGCh

Y Safon

I ennil SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn defnyddio TGCh yn effeithiol yn eu haddysgu.

Cwmpas

Mae technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) yn rhoi cyfleoedd i athrawon addysgu'n fwy effeithiol. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion allu defnyddio TGCh yn ddoeth, gan wybod ym mhle ac ym mha fodd y gellir ei defnyddio fel ei bod yn cael y dylanwad mwyaf ar broses ddysgu'r rheini y maent yn eu haddysgu. Mae'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn defnyddio TGCh i addysgu'r pwnc/pynciau y maent wedi'u hyfforddi ar eu cyfer ac mae cysylltiad agos rhyngddi ac S2.5 ar wybodaeth am TGCh. Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn addysgu TGCh yn ôl y Cwricwlwm Cenedlaethol neu Sgiliau Allweddol TGCh, er y bydd y rhai sy'n dilyn rhaglenni cyfnod allweddol 2 yn addysgu TGCh yn ôl y Cwricwlwm Cenedlaethol er mwyn bodloni gofynion S3.3.2(b).

Mae TGCh yn cynnwys cyfrifiaduron sydd â chysylltiad rhyngwyd a'r perifferolion perthnasol, e.e. CD-ROM, meddalwedd bynciol a phroffesiynol, taflunyddion, byrddau gwyn rhyngweithiol, camerâu digidol, sganwyr, fideo, technoleg rheoli a synhwyro a chyfrifianellau.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd y cyfleoedd sydd ar gael i hyfforddeion ddangos eu bod wedi bodloni'r Safon hon yn amrywio yn ôl y feddalwedd, y galedwedd a'r mynediad i'r rhyngwyd sydd ar gael yn yr ysgol, ac mae'n bosibl mai prin fydd y cyfleoedd hynny yn achos rhai hyfforddeion. Ceir peth tystiolaeth o'u gwaith yn yr ystafell ddosbarth ond gellir cael tystiolaeth arall o gyd-destunau y tu allan i'r ysgol.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried: a yw'r hyfforddai'n gallu dewis

a defnyddio meddalwedd i ategu'r gwaith o addysgu'r pynciau? A yw'r hyfforddai'n gallu mynd at gynnwys cronfeydd data ar-lein rhyngweithiol gan ddefnyddio, er enghraifft, y Grid Cenedlaethol ar gyfer Dysgu Cymru (GCaD Cymru) neu'r Teacher Resource Exchange (TRE) a dewis, addasu a defnyddio'r deunyddiau hynny gyda'r dysgwyr? A yw'r hyfforddai'n cynnig cyfleoedd i'r dysgwyr gael defnyddio TGCh i ddarganfod pethau, i roi cynnig ar bethau neu i roi pethau ar waith? A yw'r hyfforddai'n defnyddio terminoleg TGCh yn gywir? A yw'r hyfforddai'n gallu defnyddio TGCh gydag unigolion, grwpiau a'r dosbarth cyfan? A yw'r hyfforddai'n ystyried materion sy'n ymwneud â hawlfraint, dibynadwyedd, preifatrwydd a chyfrinachedd wrth baratoi deunyddiau ar gyfer y dysgwyr neu wrth gasglu data? A yw'r hyfforddai'n gallu canfod cyfleoedd i ddefnyddio TGCh yn hyderus heb gymorth gan eraill? Gallai tystiolaeth ar gyfer y Safon hon gyfrannu hefyd at S2.5 (gwybodaeth am ddefnyddio TGCh).

S3.3.11 Hyd a lled y profiad addysgu

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu cymryd cyfrifoldeb dros addysgu dosbarth neu ddsbarthiadau dros gyfnod parhaus a sylweddol o amser. Eu bod yn gallu addysgu ar draws yr ystod oed yr hyfforddwyd hwy ar ei gyfer.

Cwmpas

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu cymryd ...

Mae Statws Athro Cymwysedig yn rhoi sicrwydd i gyflogwyr bod athrawon newydd gymhwyso yn gymwys i addysgu dosbarthiadau cyfan, ar draws yr ystod oedran y maent wedi'u hyfforddi ar ei gyfer. Nid yw'r Safon hon yn mynnu y bydd yr hyfforddeion yn addysgu'r holl grwpiau blwyddyn a'r holl alluoedd o fewn yr ystod y maent yn hyfforddi ar ei gyfer, ond rhaid iddynt roi digon o dystiolaeth fel y gall aseswyr fod yn ffyddiog y byddant yn gallu gwneud hynny. Mae ystod oed yr hyfforddiant yn cynnwys o leiaf ddau Gyfnod Allweddol (i ddibenion y Safon hon, mae "dau Gyfnod Allweddol" yn cynnwys cyrsiau ar gyfer y Cyfnod Sylfaen; cyrsiau ar gyfer Cyfnod Allweddol 2; a chyrsiau ar gyfer yr ystod oed 14-19 (Cyfnod Allweddol 4 a 16-19)). Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu addysgu dysgwyr ar draws yr ystod gallu yn yr ystod oed hwnnw. Bydd y rhai sy'n hyfforddi i addysgu dysgwyr 14-19 oed yn cael darparu tystiolaeth ar gyfer y Safon hon mewn amryw o gyd-destunau perthnasol a allai gynnwys lleoliadau galwedigaethol a rhai sy'n gysylltiedig â gwaith.

Ceir canllawiau pellach ar hyfforddi ar gyfer dau Gyfnod Allweddol yn y canllawiau ar Ofyniad G2.4, ac ar amser yn yr ysgol o dan G2.5.

Er nad yw'n benodol i'r Safon hon, dylid atgoffa hyfforddeion y bydd yn rhaid iddynt, er mwn bodloni S2.3, ddangos eu bod yn ymwybodol o'r disgwyliadau, y cwricwla nodweddiadol a'r trefniadau addysgu yn y Cyfnodau Allweddol neu'r cyfnodau cyn ac ar ôl y rheini y'u hyfforddwyd i'w haddysgu.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Mae tystiolaeth a geir o'r holl Safonau eraill ar addysgu yn debygol o ddangos gallu'r hyfforddai i addysgu dros gyfnod hir a sylweddol ar draws yr ystod oedran a gallu perthnasol. Bydd yn rhaid i hyfforddeion ddod i gysylltiad yn rheolaidd â'r un dosbarth neu ddosbarthiadau er mwyn gallu cyflwyno tystiolaeth i ddangos eu bod wedi bodloni'r Safon hon. Os na chânt gyfle i addysgu'r un grwpiau o ddysgwyr am gyfnod hir a sylweddol, nid yw'n debygol y byddant yn gallu cynnig tystiolaeth i ddangos eu bod wedi bodloni Safonau eraill, yn enwedig y rhai sy'n ymwneud ag asesu, cynllunio, cynnydd disgyblion a gwerthoedd ac arferion proffesiynol.

Bydd y rhan fwyaf o hyfforddeion yn treulio rhwng 18 a 32 o wythnosau mewn ysgol fel rhan o'u hyfforddiant a hynny, fel arfer, dros gyfnodau sylweddol o amser, a bydd hynny'n cynnig cyfleoedd iddynt ddangos eu bod yn gallu bodloni'r Safon hon. Rhoddir canllawiau ar asesu'r amser yn yr ysgol y bydd ar hyfforddeion mwy profiadol ei angen o dan G2.5. Mae'r canllawiau hynny'n awgrymu y byddai hyd yn oed hyfforddeion profiadol yn ei chael yn anodd dangos eu bod wedi bodloni'r holl Safonau mewn llai na chwe wythnos olynol o arsylwi ac asesu gwaith addysgu.

S3.3.12 Rhoi gwaith cartref

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu darparu gwaith cartref a gwaith arall y tu allan i'r dosbarth sy'n cadarnhau ac yn ymestyn gwaith a wnaed yn y dosbarth ac sy'n annog dysgwyr i ddod yn eu blaenau yn annibynnol.

Cwmpas

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu darparu ...

Mae rôl bwysig i waith cartref wrth hybu proses ddysgu'r dysgwyr o ran ei gysylltiad â gwaith yn yr ystafell ddosbarth a hefyd o ran y cyfleoedd y mae'n eu cynnig i ddysgwyr i gymryd cyfrifoldeb cynyddol dros eu dysgu. Y diffiniad o waith cartref yw unrhyw weithgarwch dysgu y gofynnir i'r dysgwyr ymgymryd ag ef y tu allan i amser arferol y gwersi. Er mwyn bodloni'r Safon hon, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddeall mai'r un yw'r egwyddorion ar gyfer darparu gwaith cartref ag ar gyfer dysgu sy'n digwydd yn amser arferol y gwersi yn yr ysgol. Rhaid iddynt allu darparu gwaith cartref sy'n addas i oedran a gallu'r disgybl; sydd ag amcanion sy'n ymwneud yn gyffredinol â'r gwaith a gyflawnir yn y dosbarth (yn aml ar ffurf gwaith paratoi, gwaith ategol neu waith dilynol); ac sydd wedi'i gynllunio fel bod modd ei gwblhau o fewn cyfnod rhesymol gan ddysgwyr sy'n gweithio ar eu pennau eu hunain, yn y cartref gyda chymorth rhieni neu ofalwyr, yn ystod amser cinio neu cyn neu ar ôl yr ysgol gyda chymorth athrawon neu ddysgwyr eraill.

Yn y Cyfnod Sylfaen, gallai'r hyfforddeion hyrwyddo gwaith perthnasol y tu allan i'r ysgol sy'n hybu diwylliant dysgu - gan annog rhieni i weithio mewn partneriaeth â'r ysgol gan ymestyn dysgu drwy weithgareddau chwarae yn y cartref. Ar gyfer plant hŷn yn y Cyfnod Sylfaen ac yng Nghyfnod Allweddol 2, bydd y gwaith y tu allan i'r dosbarth yn cynnwys tasgau llythrennedd a rhifedd yn ogystal â gwaith cwricwlar arall. Yn achos dysgwyr uwchradd, bydd yn cynnwys tasgau i hybu sgiliau gweithio ac astudio annibynnol yn y pynciau, yn unol â pholisi'r ysgol, ac unrhyw amserlenni ar gyfer gwaith cartref y dosbarth a threfniadau ar

gyfer defnyddio unrhyw amser astudio annibynnol arall sydd wedi'i amserlennu.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd y cyfleoedd sydd ar gael i ddarparu gwaith cartref a gwaith arall y tu allan i'r ysgol yn amrywio yn ôl y cyd-destun lle mae'r hyfforddiant yn digwydd. Bydd y rhan fwyaf o'r hyfforddeion yn darparu tystiolaeth ar gyfer y Safon hon o'u gwaith uniongyrchol gyda dysgwyr. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd rhai hyfforddeion wedi'u cyfyngu gan yr amgylchiadau penodol a geir mewn ysgol ac y bydd yn rhaid iddynt ddefnyddio cyd-destunau eraill i ddangos eu gallu i ddarparu gwaith cartref addas a gwaith arall y tu allan i'r dosbarth.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai wedi rhoi canllawiau pendant ynghylch y modd i drin y gwahanol dasgau sydd wedi'u gosod er mwyn sicrhau bod y dysgwyr yn gallu cael y budd mwyaf posibl o'r amser a dreulir ar waith cartref? A yw'r gwaith cartref a osodir yn rhoi sylw i anghenion a lefelau cyrhaeddiad unigolion? A yw'r gwaith cartref sydd wedi'i osod yn cynnwys tasgau a wahaniaethwyd yn briodol sy'n realistig o ran yr adnoddau sydd ar gael i'r dysgwyr y tu allan i'r ysgol a'r amser sydd ar gael i gwblhau'r dasg? A yw'r tasgau gwaith cartref yn rhoi cyfle i ategu neu ymestyn gwaith sydd wedi'i ddechrau neu'i gwblhau yn y dosbarth? A yw'r tasgau gwaith cartref yn rhai o fath sy'n cymhell y dysgwyr i ddysgu'n annibynnol? A yw'r hyfforddai'n rhoi adborth i'r dysgwyr, ac i rieni a gofalwyr pan fo hynny'n briodol, a hwnnw'n adeiladol ac yn cynnwys targedau ar gyfer gwella, os yw hynny'n berthnasol? A yw'r hyfforddai'n monitro gwaith cartref i sicrhau ei fod wedi'i gwblhau ac yn asesu'r canlyniadau, gan sicrhau bod y dystiolaeth hon o waith dysgu'r dysgwyr yn cyfrannu at gofnodion asesu?

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos
eu bod yn
cydweithio ag ...**

S3.3.13 Gweithio gydag eraill

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn cydweithio ag athrawon arbenigol a chydweithwyr eraill ac, gyda chymorth athro profiadol pan fo hynny'n briodol, yn rheoli gwaith cynorthwywyr addysgu neu oedolion eraill er mwyn ychwanegu at ddysg y rheini y maent yn eu haddysgu.

Cwmpas

Mae rôl bwysig i staff cymorth, athrawon arbenigol a gweithwyr proffesiynol eraill yn addysg y dysgwyr. Rhaid i athrawon ymateb i lawer o anghenion addysgu a dysgu a gallant fod yn fwy effeithiol drwy wneud defnydd o arbenigedd a chymorth cydweithwyr eraill. Er mwyn cael y budd mwyaf o'r cymorth a roddir yn yr ystafell ddosbarth, rhaid i athrawon allu rheoli gwaith oedolion eraill yn effeithiol.

Er mwyn bodloni'r Safon hon, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn gallu gweithio gyda chydweithwyr ac oedolion eraill i wella gallu'r rhai y maent yn eu haddysgu i ddysgu. Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos hefyd eu bod yn gwybod sut y gellir trefnu i oedolion ychwanegol ategu a hybu rôl yr athro; a sut, drwy drosglwyddo i staff cefnogi y tasgau nad oes rhaid cael eu sgiliau hwy fel athro i'w cyflawni, y gallant ganolbwyntio ar addysgu a dysgu. Rhaid iddynt ddangos eu bod yn gallu gweithio'n effeithiol ac ar y cyd ag oedolion ychwanegol i hybu proses ddysgu'r dysgwyr a'u bod yn gallu cynllunio, rheoli a chyfarwyddo eu gwaith.

Mae'r Safon yn cydnabod na fydd yr hyfforddeion yn meddu o bosibl ar yr awdurdod a geir o fod yn gyflogedig mewn ysgol, ac y gallai athrawon profiadol chwarae rhan bwysig wrth helpu'r hyfforddeion yn eu gwaith gydag oedolion eraill.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Bydd yr hyfforddeion yn dangos drwy eu gwaith cynllunio ac addysgu, a hynny'n aml mewn amryw o gyd-destunau, eu bod yn gallu rheoli gwaith rhai fel cynorthwywyr addysgu, rhieni, a gwirfoddolwyr er mwyn gwella'r cyfleoedd dysgu ar gyfer y rheini y maent yn eu haddysgu. Bydd trafodaethau gyda'r rhai sy'n darparu'r gefnogaeth i ddysgwyr hefyd yn rhoi tystiolaeth sy'n berthnasol i'r Safon hon.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n gallu cymryd rhan mewn gwaith cynllunio ar y cyd fel bod pawb sy'n gysylltiedig yn deall eu rôl yn y wers a'i hamcanion dysgu? A yw'r hyfforddai'n rhoi rhan i oedolion ychwanegol yn y gwaith o asesu disgyblion a chadw cofnodion, er enghraifft, drwy gynnwys cynorthwywyr addysgu yn y gwaith o gofnodi data am gynnydd y disgyblion? A yw'r hyfforddai'n gallu rheoli gwaith cynorthwywyr addysgu, rhieni a gofalwyr, gwirfoddolwyr ac eraill yn briodol er mwyn gwella'r cyfleoedd dysgu ar gyfer y rheini y maent yn eu haddysgu? A yw'r hyfforddai'n gallu trefnu a gwneud defnydd o unrhyw gymorth dwyieithog sydd ar gael mewn modd sy'n cefnogi ac yn gwella proses ddysgu'r rheini y maent yn eu haddysgu? A all yr hyfforddai wahaniaethu rhwng tasgau y dylid eu dirprwyo neu eu trosglwyddo i staff cymorth a'r tasgau y dylai'r athro fod yn gyfrifol amdanynt?

Bydd tystiolaeth ar gyfer S1.6 (cyfraniad staff cymorth a phobl broffesiynol eraill at addysgu a dysgu) yn berthnasol i'r Safon hon hefyd, fel y bydd S3.1.3 (defnyddio adnoddau), S3.1.4 (gweithio mewn tимоedd) ac S3.1.5 (cynllunio gyda staff cymorth).

S3.3.14 Cyfle Cyfartal

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn adnabod ac yn ymateb yn effeithiol i faterion sy'n ymwneud â chynhwysiant cymdeithasol a chyfleoedd cyfartal pan fyddant yn codi yn yr ystafell ddosbarth, gan gynnwys trwy herio safbwyntiau ystrydebol, a thrwy herio bwllo neu aflonyddu, ddilyn y polisiau a gweithdrefnau perthnasol.

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn adnabod ...

Cwmpas

Er mwyn gallu addysgu'n effeithiol, rhaid disgwyl llawer gan yr holl ddysgwyr, beth bynnag fo'u cefndir, ac ymrwymo i godi lefelau cyrhaeddiad addysgol. Un agwedd ar hynny yw cydnabod gwahaniaethau ac anghenion unigol ac ymateb yn briodol iddynt wrth addysgu. Yn yr ysgol, gallai dysgwyr amlygu ymddygiad geiriol a chorfforol sy'n fygythiol neu'n ddiraddiol ac sy'n creu rhwystrau, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, i gynnydd dysgwyr. Mae'n bwysig y bydd athrawon yn delio ag ymddygiad o'r fath ac y byddant yn gwneud hynny yng nghyd-destun polisiau a gweithdrefnau lleol a chenedlaethol. Yr egwyddor sy'n ganolog i'r Safon hon yw y dylai pob dysgwr gael cyfle cyfartal i ddysgu, gwneud cynnydd a llwyddo mewn amgylchedd cefnogol lle bydd yr holl unigolion yn cael eu parchu a'u trin yn yr un modd.

Bydd yn rhaid i'r hyfforddeion ddangos eu bod yn ymwybodol o'r angen i hyrwyddo, monitro a chynnal amgylchedd lle mae'r holl ddysgwyr dan eu gofal yn cael triniaeth a chyfleoedd cyfartal. Bydd yn rhaid iddynt ddangos eu bod yn gallu rhoi ar waith y Gwerthoedd a'r Arferion Proffesiynol yn S1.1 o ran parchu cefndiroedd y dysgwyr; S1.2 o ran ystyried y dysgwyr a pharch at ei gilydd; ac S1.3 o ran dangos a hybu eu gwerthoedd, eu hagweddau a'u hymddygiad eu hunain. Bydd llawer o gyfleoedd i'r hyfforddeion ddangos hyn ym mhob agwedd ar fywyd yr ysgol ac mewn gweithgareddau y tu allan i'r ysgol, a hynny, er enghraifft, drwy eu gallu i adnabod amryw o fathau o ymddygiad annerbyniol

ac ymateb iddynt yn briodol, a'u gallu i ymgorffori egwyddorion cynhwysiant cymdeithasol a chyfle cyfartal yn eu gwaith addysgu.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Ceir tystiolaeth ar gyfer y Safon hon o waith addysgu'r hyfforddeion, gan gynnwys eu gwaith cynllunio, trafodaethau ar eu gwaith addysgu, gwerthusiadau ysgrifenedig o'u gwersi, a chyfraniad yr hyfforddeion i brosesau ehangach yr ysgol.

Wrth farnu ynghylch gwaith addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n ymwybodol o bolisiau a gweithdrefnau'r ysgol ar gyfle cyfartal? A yw'r hyfforddai'n rhoi tystiolaeth wrth gynllunio ac addysgu i ddangos ei fod yn rhoi sylw i faterion sy'n ymwneud â chydaddoldeb rhwng y rhywiau, er enghraifft, wrth drefnu dysgwyr yn grwpiau, wrth bennu gweithgareddau iddynt neu wrth drefnu iddynt gael defnyddio cyfarpar mewn gwersi fel gwyddoniaeth, dylunio a thechnoleg, TGCh, a chelf a dylunio? A yw'r hyfforddai'n ystyried diddordebau a materion sydd o bwys i fechgyn a merched wrth addysgu? A yw'r hyfforddai'n sicrhau bod dysgwyr sydd ag anableddau neu anghenion meddygol yn cymryd rhan i'r graddau mwyaf posibl? A yw'r hyfforddai'n gallu delio â digwyddiadau lle y ceir aflonyddu hiliol neu rywiol neu fwlio, gan ddilyn polisiau a gweithdrefnau adrodd priodol a gofyn am gymorth athro profiadol os yw hynny'n briodol?

Gellid cael tystiolaeth ar gyfer y Safon hon hefyd o'r modd y mae'r hyfforddeion yn bodloni gofynion S3.3.6, er enghraifft, sy'n ymwneud â'u gallu, wrth addysgu, i ystyried amrywiol ddiddordebau a phrofiadau bechgyn a merched, a dysgwyr o wahanol grwpiau diwylliannol ac ethnig.

**I ennill
SAC, rhaid i
hyfforddeion
ddangos eu bod
yn cymryd ...**

S3.3.15 Datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang

Y Safon

I ennill SAC, rhaid i hyfforddeion ddangos eu bod yn cymryd cyfleoedd priodol i addysgu addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang ym mhob agwedd berthnasol o'u haddysgu.

Cwmpas

Mae addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang yn rhan o'r cwricwlwm ysgol ac o fywyd yr ysgol, a cheir cyfleoedd dysgu perthnasol ym mhob rhan o'r cwricwlwm ac mewn agweddau eraill ar fywyd yr ysgol. I gynllunio'r cwricwlwm yn llwyddiannus rhaid cyfuno'r cyfleoedd hyn er mwyn llunio rhaglen gydlynus ar gyfer dysgwyr.

Tystiolaeth sy'n berthnasol i ddangos bod y Safon wedi'i bodloni

Ceir y brif dystiolaeth i ddangos bod y Safon hon wedi'i bodloni drwy arsylwi ar waith addysgu'r hyfforddeion, a hefyd o waith cynllunio, a gwerthusiadau'r hyfforddeion, ar lafar ac yn ysgrifenedig, o'u gwaith addysgu. Fe'i ceir hefyd yng nghanlyniadau gwaith y dysgwyr - boed hwnnw ar ffurf ysgrifenedig neu ar ffurf arddangosiad neu berfformiad - a thrwy waith yr hyfforddai gyda chynorthwyr ystafell ddosbarth, er enghraifft, neu gydweithwyr.

Wrth farnu ynghylch dulliau addysgu'r hyfforddeion, efallai y bydd aseswyr yn dymuno ystyried, er enghraifft: a yw'r hyfforddai'n creu cysylltiadau rhwng cymdeithas, yr economi a'r amgylchedd a rhwng ein bywydau ein hunain a bywydau pobl ledled y byd? A yw'r hyfforddai'n achub ar gyfleoedd i gynnig enghreifftiau perthnasol o anghenion a hawliau cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol ac o'r cysylltiadau rhwng grym, adnoddau a hawliau dynol? A yw'r hyfforddai'n cynnig enghreifftiau o fewn y cwricwlwm o'r goblygiadau lleol a byd-eang sydd i bopeth yr ydym yn ei wneud ac o'r camau y gall unigolion a chyrrff eu cymryd i ymateb i faterion lleol a byd-eang?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Adran 2 Gofynion Darparu Cyrsgiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon

Rhagymadrodd

Bwriad yr adran hon o'r Llawlyfr yw egluro'r Gofynion ar gyfer Cyrsgiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon (HCA) a meithrin dealltwriaeth gyffredin drwy hynny ymysg yr holl ddarparwyr a phartneriaid. Gallai'r canllawiau hyn fod o ddefnydd i hyfforddeion hefyd.

Mae'r Gofynion ar gyfer Darparu Cyrsgiau HCA wedi'u rhannu'n bedair adran:

G1: Gofynion mynediad: nodir y gofynion mynediad ar gyfer yr holl gyrsgiau HCA sydd wedi'u hachredu ynghyd â manylion y meini prawf ar gyfer dethol sydd i'w defnyddio gan yr holl ddarparwyr. Safonau sylfaenol yw'r gofynion mynediad a'r gofynion dethol yng nghyswllt hyfforddeion. Efallai y bydd meini prawf ychwanegol gan wahanol sefydliadau HCA y byddant yn dymuno eu defnyddio a chânt wneud hynny ar yr amod bod y safonau sylfaenol wedi'u bodloni.

G2: Hyfforddi ac asesu: mae hwn yn rhestru'r gofynion sylfaenol ar gyfer yr holl fathau o gyrsgiau, gan gynnwys yr amser y mae'n rhaid i hyfforddeion ei dreulio yn yr ysgol.

G3: Rheoli'r bartneriaeth HCA: nodir y gofynion sy'n ymwneud â'r bartneriaeth rhwng ysgolion a sefydliadau addysg uwch neu ddarparwyr eraill. Dyma'r sylfaen i gyfraniad hollbwysig yr ysgolion a'r lleoliadau eraill i HCA.

G4: Sicrhau ansawdd: nodir y trefniadau y mae'n rhaid i'r darparwyr eu rhoi ar waith i sicrhau bod yr hyfforddiant o safon uchel a'i fod yn cael ei adolygu'n rheolaidd, a bod sylfaen gadarn i'r broses o fodloni Safonau Statws Athro Cymwysedig (SAC).

Er mwyn adlewyrchu'r Gofynion, mae pedair rhan i'r canllawiau (G1 i G4). Ceir rhagymadrodd cyffredinol ar ddechrau pob rhan, ac adrannau wedyn ar y Gofynion unigol neu'r parau o Ofynion cysylltiedig. Nodir y Gofynion yn y pennawd, ac mae'r canllawiau sy'n ei ddilyn yn ymdrin fel arfer â:

- nod a chwmpas y Gofyniad/Gofynion;
- lle bo'n berthnasol, rhagor o ffynonellau gwybodaeth;

- cwestiynau neu faterion y gallai'r darparwyr ddymuno eu hystyried wrth adolygu eu hyfforddiant i sicrhau ei fod yn bodloni'r Gofynion.

Nodyn: Mae Gofynion G1.4, G4.1 a G4.5 yn cyfeirio at ofynion Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Yn sgil Deddf Llywodraeth Cymru 2006, dylid ystyried y rhain yn gyfeiriadau at ofynion Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Cefndir

Mae Gofynion Darparu Cyrsiau HCA yn rhan o'r Meini Prawf ar gyfer Achredu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon gan Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ac yn pennu'r hyn a ddisgwylir gan yr holl ddarparwyr sydd wedi'u hachredu i gynnig HCA. Mae'r Gofynion hyn yn berthnasol i'r holl fathau o ddarpariaeth sydd wedi'i hachredu.

Y 'darparwyr' yw sefydliadau addysg uwch (Sefydliadau AU). Bydd yr holl ddarparwyr yn gweithio mewn partneriaeth ag ysgolion, a gall 'ysgolion' gynnwys sefydliadau addysg bellach a lleoliadau ar gyfer y blynyddoedd cynnar lle gall athrawon dan hyfforddiant ddangos eu bod yn bodloni'r Safonau. Gall y 'llwybrau' fod yn rhai i raddedigion neu israddedigion, yn rhai amser llawn neu ran amser, a gallant gynnwys dysgu o bell a llwybrau hyblyg eraill. Fodd bynnag, byddant i gyd yn arwain at ennill SAC; a bydd yr holl ddarparwyr a'u darpariaeth yn ddarostyngedig i drefniadau sicrhau ansawdd i sicrhau eu bod yn ateb y Gofynion hyn.

Bydd Estyn yn ystyried a yw'r darparwyr yn ateb y Gofynion hyn wrth arolygu eu darpariaeth. Mae Estyn yn rhoi manylion am ei ddull o wneud hynny mewn dau gyhoeddiad o'i eiddo, sef y *Fframwaith Arolygu Cyffredin a'r Arweiniad ar Arolygu Hyfforddiant Cychwynnol i Athrawon*. Mae cyhoeddiadau Estyn i'w cael ar ei wefan www.estyn.gov.uk. Bydd yn rhaid i'r darparwyr gadw cofnodion i ddangos sut y maent yn sicrhau eu bod yn ateb y Gofynion.

Nid yw'r ddarpariaeth HCA drwy gynllun hyfforddi athrawon ar sail cyflogaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru (ar raglenni fel y Rhaglen Athrawon Graddedig) yn ddarostyngedig ar hyn o bryd i ofynion achredu CCAUC, gan gynnwys y gofynion ar gyfer cyrsiau HCA a nodir yn y canllawiau hyn. Mae gan y cynllun hyfforddi athrawon ar sail cyflogaeth ei ofynion penodedig ei hun ar gyfer darparu hyfforddiant o dan y cynllun.

Bydd y darparwyr yn ymwybodol o'r ffaith bod Deddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygio) 2000 wedi rhoi cyrff cyhoeddus dan ddyletswydd statudol newydd i hybu cydraddoldeb hiliol. Mae hyn yn cynnwys dyletswydd gyffredinol i gymryd camau i ddileu gwahaniaethu anghyfreithlon, hybu cyfle cyfartal a hyrwyddo cysylltiadau hiliol da rhwng pobl o wahanol grwpiau hiliol. Mae'r Ddeddf yn rhoi ysgolion a sefydliadau AU dan ddyletswyddau penodol hefyd. Oherwydd hynny, rhaid i'r darparwyr gymryd y dyletswyddau hyn i ystyriaeth wrth ateb y Gofynion HCA. Gellir cael gwybodaeth bellach, gan gynnwys cod ymarfer a chanllawiau cysylltiedig ar gyfer ysgolion a sefydliadau AU oddi wrth y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn www.equalityhumanrights.com.

Bydd darparwyr hefyd yn ymwybodol o Ddeddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001; Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 1995 (sydd wedi'i hymestyn yn sylweddol, yn rhannol drwy Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 2005) sy'n rhoi hawliau i bobl anabl mewn amrywiol feysydd gan gynnwys addysg; a chyflwyno'r Ddyletswydd Cydraddoldeb i Bobl Anabl sydd, er Rhagfyr 2006, wedi gosod dyletswydd gyfreithiol ar sefydliadau'r sector cyhoeddus i hyrwyddo cyfle cyfartal ar gyfer pobl anabl. Ceir rhagor o wybodaeth am hyn dan G1.4.

G1 Gofynion mynediad i hyfforddeion

Nod y Gofynion ynghylch mynediad i hyfforddeion yw sicrhau bod y rhai a dderbynnir i gyrsiau HCA yn addas i ddod yn athrawon a'u bod yn meddu ar y gallu i fodloni'r Safonau SAC.

Mae penderfyniadau ynghylch derbyn ymgeiswyr yn parhau'n fater i'r darparwyr: amcan y canllawiau a roddir yma yw helpu'r darparwyr a'u partneriaid i sicrhau bod eu gweithdrefnau derbyn mor effeithiol a chyson a theg ag y bo modd. Nid yw'r broses o ddethol hyfforddeion yn wyddor fanwl ac ni all warantu llwyddiant wedyn, ond drwy roi sylw manwl i'r gwaith o ddethol o blith yr ymgeiswyr gellir sicrhau'r lleiaf posibl o wastraff ac aflwyddiant yn y cyrsiau. Mae'n bwysig ystyried rhinweddau personol yn ogystal â chymwysterau academaidd, a maint profiad yr ymgeisydd a'i gyflawniadau fel tystiolaeth o'i allu i fodloni'r Safonau.

Safonau sylfaenol yw'r gofynion ar gyfer derbyn a dethol ymgeiswyr. Efallai y bydd meini prawf ychwanegol gan wahanol sefydliadau HCA y byddant yn dymuno eu defnyddio a chânt wneud hynny ar yr amod bod y safonau sylfaenol wedi'u bodloni. Bydd y darparwyr yn dymuno sicrhau bod yr hyfforddeion wedi'u hysbysu'n llawn am y gofynion ar gyfer mynediad, gan gynnwys unrhyw ofynion ychwanegol a bennir gan ddarparwr penodol.

Bydd y darparwyr yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau statudol o ran cydraddoldeb hiliol, oed, crefydd a chredo (neu ddiffyg crefydd a chredo), anabledd, rhywedd a chyfeiriadedd rhywiol, ac o ran gofynion yr iaith Gymraeg. Bydd yn rhaid iddynt sicrhau bod eu polisi derbyn yn hybu cyfle cyfartal ac nad yw'n gwahaniaethu yn erbyn unrhyw grŵp o ymgeiswyr posibl. Oherwydd hynny, dylent werthuso a monitro effaith eu polisi derbyn yn rheolaidd.

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod gan bob ymgeisydd sydd wedi cael lle ar gyrsiau HCA y gallu i fodloni'r Safonau SAC erbyn diwedd eu cwrs a'u bod yn meddu ar y rhinweddau personol a deallusol priodol i fod yn athrawon.

G1.1 Y gallu i fodloni'r Safonau

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod gan bob ymgeisydd sydd wedi cael lle ar gyrsiau HCA y gallu i fodloni'r Safonau SAC erbyn diwedd eu cwrs a'u bod yn meddu ar y rhinweddau personol a deallusol priodol i fod yn athrawon.

Nod a chwmpas

Amcan G1.1 yw sicrhau y bydd y darparwyr, wrth ddethol, yn canolbwyntio'n bennaf ar asesu gallu'r ymgeiswyr i fodloni'r Safonau SAC. Rhaid i'r darparwyr ystyried holl ystod yr wybodaeth, y sgiliau a'r rhinweddau sydd gan yr ymgeisydd, a barnu a fydd yn gallu bodloni'r Safonau o fewn y cyfnod a bennir ar gyfer ei hyfforddiant.

Mae'n bosibl y ceir nifer cynyddol o ymgeiswyr a fydd yn ceisio credyd am gyflawniadau blaenorol a'r rheini ag amryw o gymwysterau academiaidd, proffesiynol neu alwedigaethol. Mae G2.3 (ystyried anghenion hyfforddi unigol) a G2.5 (credyd am brofiad blaenorol mewn ysgolion) yn galluogi'r darparwyr i addasu eu darpariaeth i ddiwallu anghenion unigol ac i eithrio unigolion rhag rhai o ofynion y rhaglen os oes tystiolaeth eu bod eisoes wedi bodloni rhai o'r Safonau, yn llawn neu'n rhannol. Drwy ddefnyddio'r Safonau fel meincnod wrth ddethol, bydd y darparwyr yn gallu casglu a chofnodi tystiolaeth o gyflawniadau blaenorol. Gall hynny fod o gymorth i ganfod a diwallu anghenion unigol. Bydd y Safonau ar werthoedd proffesiynol (S1.1 i 1.3), cynhwysiant (S3.1.2, S3.1.3, S3.3.6, S3.3.14) a gwybodaeth am bynciau (S2.1) yn arbennig o berthnasol wrth asesu rhinweddau personol a deallusol yr ymgeiswyr.

Efallai y bydd darparwyr rhaglenni i israddedigion yn dymuno ystyried rhoi credyd academiaidd am brofiad perthnasol, fel y gall ymgeiswyr addas gwblhau eu gradd dros gyfnod byrrach. (Rhaid i ddarparwyr rhaglenni i raddedigion fod yn sicr bod y rhai a dderbynnir yn meddu ar radd neu gymhwyster cyfwerth adeg eu derbyn i HCA - gweler y canllawiau ar G1.7)

Ffynonellau gwybodaeth

Mae'r canllawiau ar y Safonau yn adran gyntaf y Llawlyfr hwn.

Ceir gwybodaeth ar wefan UCAS www.ucas.ac.uk am dulliau o asesu dysgu blaenorol, gan gynnwys dysgu drwy brofiad, ar gyfer credyd academiaidd.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r ffynonellau tystiolaeth ar gyfer G1.1 (er enghraifft, gwybodaeth o ffurflenni cais, adroddiadau gan ganolwyr, cyngor gan ysgolion, canlyniadau unrhyw brofion neu dasgau ar gyfer mynediad, portffolios yr ymgeiswyr, cyfweiliadau) yn rhoi inni'r hyn y mae arnom ei angen i asesu potensial yr ymgeiswyr?
- A yw ein dulliau o asesu rhinweddau personol a deallusol yr ymgeiswyr wrth eu derbyn yn fodd effeithiol o ragweld eu gallu i gyflawni'r Safonau wedyn?
- A oes arnom angen gweithdrefnau gwahanol i asesu cyflawniadau blaenorol ac i addasu'r ddarpariaeth er mwyn eu datblygu?

**Rhaid i bob
darparwr
sicrhau bod pob
ymgeisydd sy'n
cael lle wedi ...**

G1.2 a G1.3 Safonau TGAU gofynnol

Y gofynion

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd sy'n cael lle wedi cyrraedd safon gyfwerth â gradd C yn arholiadau TGAU Saesneg a mathemateg.

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd sy'n cael lle ar gwrs hyfforddi cynradd neu Gyfnodau Allweddol 2/3 wedi cyrraedd safon gyfwerth â gradd C mewn pwnc gwyddonol yn yr arholiadau TGAU.

Nod a chwmpas

Nod y Gofynion hyn yw sicrhau bod y rhai a dderbynnir i gyrsgiau HCA yn cyrraedd safon sylfaenol o ran eu cyrhaeddiad addysgol. Yn achos hyfforddeion cynradd neu Gyfnodau Allweddol 2/3, mae'r gofyniad i feddu ar lefel dderbyniol o wybodaeth am bynciau wedi'i ehangu i gynnwys gwyddoniaeth, pwnc craidd yn y Cwricwlwm Cenedlaethol.

Mae'r Gofynion yn egluro mai'r safon, ac nid y dystysgrif, yw'r hyn sy'n cyfrif. Os yw ymgeiswyr yn addas fel arall ond eu bod, am ba bynnag reswm, heb ennill gradd C mewn TGAU, gellir rhoi cyfle iddynt ddangos eu bod yn gallu bodloni'r safon ofynnol, er hynny, un ai drwy sefyll prawf cyfatebol o eiddo'r darparwr neu drwy gynnig tystiolaeth arall o'u cyrhaeddiad.

Nid yw'r Gofynion yn pennu unrhyw bynciau eraill ar lefel TGAU, neu Safon Uwch, ond bydd darparwyr rhaglenni i israddedigion yn pennu eu gofynion mynediad eu hunain ar gyfer cyrsiau gradd. Yn yr un modd, efallai y bydd darparwyr rhaglenni i raddedigion yn mynnu y bydd ymgeiswyr yn dangos safonau, lefelau neu fathau uwch o gyrhaeddiad. Ceir canllawiau yn G1.7 isod ar ofynion gradd ar gyfer rhaglenni i raddedigion.

Mae cymwysterau sgiliau allweddol ar lefel 2 ar yr un lefel cyrhaeddiad â gradd C TGAU yn y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol. Fodd bynnag, nid ydynt yn cyfateb i TGAU o ran eu

cynnwys, ac mae'n debyg y bydd angen i'r darparwyr chwilio am dystiolaeth ychwanegol o ehangder gwybodaeth a dealltwriaeth yr ymgeiswyr sydd â thystysgrifau sgiliau allweddol ond sydd heb radd C neu uwch mewn TGAU Saesneg a Mathemateg.

Ers 2007, mae TGAU peilot mewn Defnyddio Mathemateg wedi bod ar gael yn Lloegr, fel dewis arall yn lle mathemateg TGAU ar gyfer ymgeiswyr ôl-16 sy'n ceisio cymhwyster cyfwerth â mathemateg TGAU er mwyn bodloni gofynion mynediad rhaglenni galwedigaethol, academaidd a/neu broffesiynol. Mae elfen weithredol y cymhwyster hwn yn cwmpasu ehangder y cwricwlwm mathemateg TGAU ac mae'r cymhwyster hefyd yn cynnwys dau gymhwyster mathemateg annibynnol, pob un yn cynnig 60 o oriau dysgu dan arweiniad o astudiaeth fathemategol. Gall darparwyr benderfynu bod gradd C neu uwch yn yr arholiad TGAU Defnyddio Mathemateg yn gymhwyster cyfwerth addas i radd C neu uwch mewn mathemateg TGAU.

O fis Medi 2010 ymlaen, bydd ystod newydd o gymwysterau TGAU Saesneg ar gael yn Lloegr y dyfernir y tystysgrifau cyntaf ar eu cyfer yn 2012. Y rhain yw: Saesneg, laith Saesneg a Llenyddiaeth Saesneg. Tra ystyrir y bydd ymgeiswyr sydd wedi cael gradd C neu uwch mewn Saesneg a/neu laith Saesneg TGAU wedi ateb y gofyniad, dylai'r darparwyr chwilio am ragor o dystiolaeth o gyflawniad yn y Saesneg os yw'r ymgeiswyr dim ond wedi cael TGAU gradd C neu uwch, neu gyfwerth, mewn llenyddiaeth Saesneg.

Ffynonellau gwybodaeth

Mae adran Gyhoeddiadau'r Asiantaeth Hyfforddiant a Datblygiad ar gyfer Ysgolion (TDA) (0845 6060 323) yn gallu darparu rhestr o gymwysterau a dderbynnir fel arfer fel rhai sydd gyfwerth â chymwysterau TGAU. Gall y Ganolfan Wybodaeth Genedlaethol ar gyfer Cydnabod Cymwysterau Academaidd (NARIC) gynnig cyngor ar y cymwysterau tramor cyfwerth i'r rhai sy'n tanysgrifio i'w gwasanaeth. Mae'r TDA yn tanysgrifio i NARIC, a gall Llinell Gwybodaeth am Addysgu'r asiantaeth (0845 6000 991 ar gyfer siaradwyr Saesneg; 0845 6000 992 ar gyfer siaradwyr Cymraeg) edrych yng nghronfa ddata NARIC ar gyfer ymgeiswyr unigol

ar gais. Mae modd cysylltu â NARIC yn uniongyrchol hefyd ar: UK NARIC, Ecctis Ltd, Oriel House, Oriel Road, Cheltenham GL50 1XP, ffôn 0871 330 7033, ffacs 0871 330 7005, gwefan www.naric.org.uk.

Mae'r safonau Sgiliau Sylfaenol cyfredol Llythrennedd Oedolion, Rhifedd Oedolion a Sgiliau am Oes TGCh ar Lefel Mynediad 1 i Lefel 2 a'r safonau Sgiliau Allweddol Cyfathrebu, Cymhwysio Rhif a TGCh ar Lefel 1 i Lefel 4 sydd wedi'u hachredu'n genedlaethol wedi cael eu cyfuno yng Nghymru i gynhyrchu un set o safonau a chymwysterau sgiliau o Lefel Mynediad 1 i Lefel 4. Enw'r set newydd o gymwysterau yw Sgiliau Hanfodol Cymru, ac mae'n cynnwys y tri maes sgiliau unigol (Cyfathrebu; Cymhwysio Rhif; a TGCh) a safonau / cymwysterau ar gael ar bob lefel o fewn y sgiliau hyn. Bydd y set newydd o sgiliau a chymwysterau'n cael ei lansio a'i rhoi ar waith ym mis Medi 2010 gan ddisodli'r Sgiliau Allweddol cyfredol Cyfathrebu, Cymhwysio Rhif a TGCh a'r Sgiliau Sylfaenol Llythrennedd Oedolion, Rhifedd Oedolion a TGCh Sgiliau am Oes o'r dyddiad hwnnw.

Efallai y bydd yr wybodaeth ganlynol am grwpiau pwyntiau'n ddefnyddiol wrth benderfynu ar y sgiliau allweddol sydd gyfwerth â gradd C TGAU. Fodd bynnag, dylid defnyddio'r rhain fel canllaw yn unig gan ei bod yn anodd pennu cywerthoedd yn union gan fod y cymwysterau'n asesu gwerthoedd gwahanol mewn ffyrdd gwahanol - asesiad cydbwysio ar gyfer TGAU a chymhwysedd ar gyfer Sgiliau Allweddol.

Pasio ar lefel 1 mewn Rhifedd Oedolion neu Lythrennedd Oedolion = 12.5 pwynt

Pasio ar lefel 2 mewn Rhifedd Oedolion neu Lythrennedd Oedolion = 23 pwynt

Pasio ar lefel 1 ar gyfer unrhyw un o'r Sgiliau Allweddol = 18.80 pwynt

Pasio ar lefel 2 ar gyfer unrhyw un o'r Sgiliau Allweddol = 34.5 pwynt

Gradd C ar Gwrs Llawn TGAU = 40 pwynt

Gellir cael gwybodaeth am Sgiliau Allweddol/Sgiliau Sylfaenol ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru yn <http://accac.org.uk/cym/content.php?cID=3&pID=1451> a <http://accac.org.uk/cym/content.php?mID=752>.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am gyrsiau Mynediad ar wefan UCAS www.ucas.com/students/beforeyouapply/access_programmes/

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A oes ar yr aelodau staff sy'n gyfrifol am ddethol angen rhagor o wybodaeth, arweiniad neu hyfforddiant i'w galluogi i ganfod a yw'r ymgeiswyr yn bodloni'r safonau gofynnol ar gyfer TGAU?
- A oes angen i ni ddatblygu profion cywerthedd neu ddull arall o wirio a yw ymgeiswyr yn bodloni'r safonau ar gyfer TGAU?
- A yw ein gweithdrefnau dethol yn hybu cyfle cyfartal ac yn osgoi gwahaniaethu? (Gweler hefyd G1.4.)

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd llwyddiannus sy'n ...

G1.4 Iechyd a'r gallu corfforol i addysgu

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd llwyddiannus sy'n cael lle wedi bodloni gofynion Cynulliad Cenedlaethol Cymru o ran iechyd a'r gallu corfforol i addysgu.

[Adeg cyhoeddi, roedd y rhain i'w cael yn Rheoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004 a Dogfen Wybodaeth 036/04.]

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw galluogi darparwyr HCA i fod yn hyderus y gall yr hyfforddeion fodloni'r gofynion deddfwriaethol i feddu ar yr iechyd a'r gallu corfforol i ymgymryd â chyfrifoldebau athro.

Mae gan ddarparwyr HCA gyfrifoldeb i sicrhau y bodlonir y Gofyniad hwn gan roi ystyriaeth briodol i'r rheoliadau perthnasol, ac i'w dyletswyddau statudol dan y Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd fel y'i diwygiwyd.

Er bod diogelu plant yn hollbwysig, ni ddylai unrhyw unigolyn gael ei rwystro rhag dilyn cwrs HCA dim ond oherwydd bod ganddo anabledd. Mae gan lawer o bobl ag anableddau neu salwch cronig y gallu i addysgu ac ni ddylid gwrthod eu derbyn ar gyfer hyfforddiant dim ond oherwydd fod ganddynt anabledd.

Mae gan bob cyflogwr a darparwr HCA ddyletswydd statudol dan y Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd (fel y'i diwygiwyd). Gosodir gofynion arnynt dan y Ddyletswydd Cydraddoldeb i Bobl Anabl o fis Rhagfyr 2006. Pwrpas y rhain yw sicrhau bod y defnydd o'r Rheoliadau Safonau Iechyd a gofynion mynediad i HCA yn hwyluso'r broses o ddatgelu anabledd; eu bod yn hybu'r gofyniad i hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl anabl a phobl nad ydynt yn anabl; ac yn cefnogi anghenion unigolyn anabl. Mae "anghenion" yn cynnwys gwneud addasiad neu newid rhesymol yn ôl yr angen i alluogi unigolyn i ymgymryd â chwrs HCA, hyd yn oed os yw hyn yn arwain at driniaeth fwy ffafriol.

Ffynonellau gwybodaeth

Mae'r gofynion statudol ar gyfer iechyd a'r gallu corfforol i addysgu i'w gweld yn Rheoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004 (S.I. 2004 Rhif 2733) y gellir eu llwytho oddi ar y we yn www.opsi.gov.uk. Ceir canllawiau ar y rheoliadau yn Nogfen Gwybodaeth 036/04 yr Adran Hyfforddiant ac Addysg y gellir ei gweld yn: wales.gov.uk/docrepos/40382/4038232/403829/4038293/2005/guidance-on-health-standard1.pdf?lang=en. Mae gan y canllawiau adran benodol ar y Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd.

Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn cynnig cyngor a gwybodaeth ar oblygiadau'r Ddeddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd, y Ddyletswydd Cydraddoldeb i Bobl Anabl a'r Ddeddf AAA ac Anabledd i sefydliadau addysg. Mae'r Comisiwn wedi paratoi codau ymarfer ar gyfer ysgolion a darparwyr ôl-16. Am fanylion, gweler ei wefan: www.equalityhumanrights.com neu ffonio llinell gymorth y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar 0845 6046610.

Mae cyhoeddiadau canlynol y Comisiwn Hawliau Anabledd ar gael drwy gysylltu â Llinell Gymorth y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol (Ffôn: 0845 6046610 neu ffôn testun: 0845 6046620) neu ar wefan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn www.equalityhumanrights.com:

- cod ymarfer 2004: Cyflogaeth a Galwedigaeth;
- Dyletswydd 2006 i hybu Cydraddoldeb i Bobl Anabl: Cod Ymarfer Statudol, Cymru a Lloegr;
- Cod Ymarfer 2006 ar gyfer Darparwyr Addysg ôl-16 a Gwasanaethau Cysylltiedig.

Gellir gweld copi o Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 1995 ar wefan Swyddfa Gwybodaeth y Sector Cyhoeddus (OPSI) yn: www.opsi.gov.uk/acts/acts1995/19950050.htm

Mae *The 1996 Guidance on Matters to be Taken into Account in Determining Questions Relating to the Definition of Disability* ar gael gan www.tsoshop.co.uk neu www.equalityhumanrights.com

Mae cyhoeddiad Skill, y Ganolfan Genedlaethol ar gyfer Myfyrwyr ag Anableddau, *Disability Directory for LEA Awards Officers* (2005) yn arweiniad ar gyfer staff awdurdodau lleol sy'n delio â lwfansau myfyrwyr anabl ac mae'n cynnwys gwybodaeth a allai fod o gymorth hefyd i'r rhai sy'n delio â'r trefniadau ar gyfer derbyn myfyrwyr i gyrsiau HCA. Mae'n ymdrin â'r gwahanol fathau o anabled a'r mathau o gymorth a allai fod yn fuddiol i fyfyrwyr sydd ag anableddau. Gellir ei lwytho oddi ar y we yn: www.dcsf.gov.uk/studentsupport/administrators/doc/ACF8320.doc.

Mae Skill hefyd wedi cyhoeddi *Applying for Disabled Students' Allowances* (2006), y gellir ei lwytho oddi ar y we yn www.skill.org.uk. Mae'r ddwy ddogfen ar gael gan Skill (Ffôn: 020 7450 0620; llais/testun: 020 7450 0650).

Mae cyhoeddiad y Cyngor Dysgu a Sgiliau *Disclosure, Confidentiality and Passing on Information: Guidance for Post-16 Providers on Implementing the DDA Part 4* ar gael yn <http://readingroom.lsc.gov.uk/pre2005/quality/goodpractice/disclosure-confidentiality-and-passing-on.pdf>.

Mae sylwadau ac astudiaethau achos ar iechyd a'r gallu corfforol i addysgu, ar sail profiadau pobl go iawn y daeth Skill (Canolfan Genedlaethol ar gyfer Myfyrwyr ag Anableddau) i gysylltiad â hwy yn ystod eu gwaith a'u hymchwil, ar gael i'w gweld ar wefan yr Asiantaeth Hyfforddiant a Datblygiad ar gyfer Ysgolion (TDA).

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r aelodau staff perthnasol yn meddu ar yr wybodaeth ddiweddaraf er mwyn cyflawni'u dyletswyddau dan y Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabled a'r gofynion statudol a osodir ar sefydliadau gan y Ddyletswydd Cydraddoldeb i Bobl Anabl?
- Sut y dylem sicrhau nad yw gweithdrefnau a pholisiau dethol yn gwahaniaethu'n annheg yn erbyn ymgeiswyr sydd ag anabledau neu anghenion addysgol arbennig?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod systemau ar waith i gael gafael ar wybodaeth ynghylch a oes gan yr ymgeiswyr sy'n cael lle gefndir troseddol a allai eu rhwystro rhag gweithio gyda phlant neu bobl ifanc, neu fel athrawon; a sicrhau nad yw'r ymgeiswyr sy'n cael lle wedi cael eu heithrio rhag addysgu neu weithio gyda phlant yn y gorffennol.

G1.5 Bod yn addas i addysgu

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod systemau ar waith i gael gafael ar wybodaeth ynghylch a oes gan yr ymgeiswyr sy'n cael lle gefndir troseddol a allai eu rhwystro rhag gweithio gyda phlant neu bobl ifanc, neu fel athrawon; a sicrhau nad yw'r ymgeiswyr sy'n cael lle wedi cael eu heithrio rhag addysgu neu weithio gyda phlant yn y gorffennol.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw amddiffyn plant a phobl ifanc rhag hyfforddeion a allai achosi perygl o niwed iddynt am fod eu hymddygiad blaenorol yn dangos eu bod yn anaddas i addysgu. Nid yw darpariaethau Deddf Ailsefydlu Troseddwyr 1974 yn berthnasol i addysgu. Effaith hyn yw y gellir gofyn i ymgeiswyr am le ar gwrs hyfforddiant athrawon a oes ganddynt unrhyw euogfarnau neu rybuddiadau ni waeth pa mor bell yn ôl y rhoddwyd yr euogfarn neu'r rhybuddiad neu ba mor amherthnasol y gallai ymddangos. Dylai darparwyr HCA barhau â'r arfer o ofyn ar y dechrau i ymgeiswyr gydnabod neu ddatgelu unrhyw euogfarnau a gawsant.

Mae darparwyr HCA yn gyfrifol am sicrhau y cynhelir archwiliad manwl gan y Swyddfa Cofnodion Troseddol i gefndir pawb sy'n cael lle ar eu rhaglenni HCA.

Ffynonellau gwybodaeth

Cyflwynwyd trefniadau yn 2002, ar ôl sefydlu'r Swyddfa Cofnodion Troseddol (SCT), ar gyfer ymchwilio i gefndir troseddol ymgeiswyr a chanfod a ydynt wedi'u gwahardd rhag addysgu. Sefydlwyd y SCT o dan Ddeddf yr Heddlu 1997 ac mae'n cynnig Datgeliadau ar ddwy lefel - Manwl a Safonol.

Mae'r Archwiliad Manwl ar gyfer y rhai a fydd yn llwyr gyfrifol am blant neu oedolion sy'n agored i niwed, a rhai a fydd yn eu hyfforddi neu'n gofalu amdanynt yn rheolaidd, ac mae hyn yn

cynnwys hyfforddeion. Bydd yn dangos euogfarnau cyfredol a rhai sydd wedi darfod, rhybuddiadau, ceryddon a rhybuddion, yn ogystal â gwybodaeth arall sy'n cael ei dal gan heddluoedd lleol. Mae Cyfrifiadur Cenedlaethol yr Heddlu a'r Rhestrau sy'n cael eu dal gan yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd a'r Adran Iechyd (e.e. Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed (PoVA), Deddf Amddiffyn Plant (PoCA), Rhestr 99) yn cael eu harchwilio hefyd i sicrhau nad yw ymgeiswyr yn cael eu hystyried yn rhai sy'n anaddas i weithio gyda phlant.

Rhaid i'r ymgeisydd unigol wneud cais am archwiliad drwy ryw gorff sydd wedi'i gofrestru gyda'r Swyddfa Cofnodion Troseddol, ac mae'n rhaid i hwnnw gydlofnodi'r cais. Gall cyrff 'ambarél' gofrestru i awdurdodi archwiliadau ar ran cyrff eraill. Felly, rhaid i ddarparwyr HCA fod wedi'u cofrestru gyda'r Swyddfa Cofnodion Troseddol, oni bai fod corff ambarél wedi'i sefydlu i weithredu ar eu rhan. Codir un ffi gofrestru o £300, ynghyd â £5 am bob aelod staff y bydd yn rhaid iddynt gydlofnodi ceisiadau. Gellir codi ffi ar bob ymgeisydd am bob archwiliad hefyd, a'r ffi honno'n £36 ar hyn o bryd.

Lle bynnag y bo modd, dylai'r darparwyr drefnu bod yr archwiliadau gofynnol wedi'u cwblhau cyn cadarnhau bod yr ymgeisydd wedi cael lle ar gwrs HCA. Dylid gwneud hyn ar ôl i'r darparwr benderfynu cynnig lle i'r ymgeisydd a chyn i'r cwrs ddechrau. Y ffordd orau ymlaen mae'n debyg i'r sefydliadau yw cynnig lle yn amodol ar gael archwiliad boddhaol. Yn y rhan fwyaf o achosion, rhaid i'r hyfforddeion basio'r holl archwiliadau gofynnol a dylent fod wedi derbyn y gwaith papur perthnasol gan yr awdurdodau cymeradwyo cyn dechrau ar yr agweddau o'u cwrs a gyflawnir mewn ysgol.

Ond, mewn amgylchiadau eithriadol a phrin lle mae'r archwiliadau perthnasol wedi cael eu rhoi ar waith ond heb eu cwblhau cyn bod hyfforddai i fod i gychwyn ar ei gwrs HCA (er enghraifft myfyriwr hwyr ar gwrs HCA), mae Llywodraeth Cynulliad Cymru o'r farn y gall lleoliad addysgu ymarferol yr hyfforddai gychwyn, os yw i fod i gychwyn o fewn wythnosau cyntaf cwrs HCA, ond bod yn rhaid i'r hyfforddai gael ei oruchwylio'n fanwl gan

staff addysgu cymwysedig yn yr ysgol bartneriaeth. Byddem yn disgwyl i hyfforddai yn yr amgylchiadau hyn ddod o dan yr un rhagofalon y byddai ysgolion partneriaeth yn eu defnyddio gydag unrhyw ymwelydd arall ag ysgol. Yn benodol, mae hynny'n golygu y goruchwylir yr hyfforddai'n llawn bob amser ac nad yw'n cael ei adael yn llwyr gyfrifol am blant ar ei ben ei hun, yn y dosbarth nac y tu allan i'r dosbarth, heb fod aelod o staff yr ysgol yn bresennol hefyd.

Gall yr ymgeiswyr neu'r corff cofrestredig drefnu i archwiliad gael ei wneud drwy ffonio'r Llinell Gais am Ddatgeliad a rhoi manylion fel y gellir adnabod yr ymgeisydd. Bydd y SCT yn rhoi manylion yr unigolyn dan sylw ar ffurflen wedyn ac yn ei hanfon i'w llofnodi gan yr ymgeisydd a'r corff cofrestredig. Neu, gellir cyflwyno ffurflen gais. Gall cyrff cofrestredig sydd wedi sefydlu cyfleuster 'tâl ar gyfrif' drefnu eu bod yn cael stoc o ffurflenni cais sydd â manylion y corff wedi'u hargraffu'n barod arnynt. Mae'r Swyddfa Cofnodion Troseddol wedi ymrwymo i ddarparu Datgeliadau Manwl cyn pen pedair wythnos ar ôl derbyn cais sydd wedi'i gwblhau'n gywir. Bydd y Swyddfa Cofnodion Troseddol yn anfon copi o'r datgeliad at y corff cofrestredig yn ogystal ag at yr ymgeisydd.

Ar 6 Ebrill 2009, fe lansiodd y SCT God Ymarfer newydd. Mae'r Cod newydd yn cynnwys yr holl newidiadau deddfwriaethol sydd wedi dod i rym ers sefydlu'r SCT yn 2001 er hwylustod. Mae'r Cod yn nodi'r wyth prif ddyletswydd sydd ar gyrff cofrestredig/ymbarél a gellir ei weld drwy fynd i wefan y SCT (gweler isod).

Cyfeiriad y SCT yw PO Box 110, Lerpwl, L69 3EF. Rhif ei Llinell Wybodaeth yw 0870 9090 811. Rhif y Llinell Wybodaeth ar Ddatgelu yw 0870 9090 844. Rhif y Llinell Gwneud Cais i Gofrestru ar gyfer y rheini sy'n dymuno bod yn gyrff cofrestredig yw 0870 9090 822. Y Llinell Iaith Gymraeg yw 0870 90 90 223. Cyfeiriad gwefan y SCT yw www.crb.gov.uk a gellir cael gwybodaeth yn www.disclosure.gov.uk.

Rhoddir arweiniad ar archwiliadau cofnodion troseddol yng Nghylchlythyr Rhif 34/02 Cynulliad Cenedlaethol Cymru *Amddiffyn*

Plant: Atal Pobl Anaddas rhag Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc yn y Gwasanaeth Addysg. [DS: Rhestrir ffynonellau eraill o wybodaeth ddefnyddiol yn Atodiad A.]

Bydd yr Awdurdod Diogelu Annibynnol a sefydlwyd dan Ddeddf Diogelu Grwpiau Agored i Niwed 2006 yn cael dylanwad mawr ar arferion recriwtio a monitro pobl sy'n gweithio neu'n gwirfoddoli gyda phlant.

Ar 20 Ionawr 2009, ysgwyddodd yr Awdurdod Diogelu Annibynnol y cyfrifoldeb dros benderfynu pwy a ddylai gael eu hatal rhag gweithio gyda phlant ac oedolion agored i niwed dan Restr 99, rhestr Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed a'r Ddeddf Amddiffyn Plant. Roedd y penderfyniadau hyn wedi cael eu gwneud yn flaenorol gan Weinidogion y Llywodraeth. O 12 Hydref 2009 ymlaen, bydd Rhestr 99, rhestr Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed a rhestr Deddf Amddiffyn Plant yn cael eu disodli gan ddwy restr newydd; un ar gyfer y rhai sydd wedi'u hatal rhag gweithio gyda phlant, a'r llall ar gyfer y rhai sydd wedi'u hatal rhag gweithio gydag oedolion sy'n agored i niwed. Gellir gosod unigolion ar un o'r rhestrau neu ar y ddwy. Bydd addysgu dan Ddeddf Amddiffyn Grwpiau Agored i Niwed yn dod yn weithgarwch a reolir a bydd yn rhaid i'r rhai sy'n cyflawni'r gweithgarwch gofrestru gyda Chynllun Archwilio Cefndir a Gwahardd yr Awdurdod Diogelu Annibynnol. Bydd yr Awdurdod Diogelu Annibynnol yn gweithredu ochr yn ochr â'r SCT a bydd yn gwneud penderfyniadau strwythuredig ar sail yr wybodaeth sy'n cael ei dal gan asiantaethau amrywiol, adrannau'r llywodraeth a'r SCT i benderfynu pwy y dylid eu gosod ar y rhestrau o bobl waharddedig. O fis Gorffennaf 2010 ymlaen, bydd pawb sy'n awyddus i weithio gyda phlant neu oedolion agored i niwed yn gallu gwneud cais i gofrestru gyda'r cynllun newydd.

Mae'r Awdurdod Diogelu Annibynnol yn gweithio ar ran Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon a bydd canllawiau cyffredinol ar y cynllun newydd yn ogystal â chanllawiau penodol i sectorau'n cael eu llunio yn y man. Cynghorir aelodau staff derbyn HCA AU i ymweld â gwefan yr Awdurdod Diogelu Annibynnol yn: www.isa.gov.org i gael rhagor o wybodaeth ac arweiniad

wrth i ddatblygiadau a'r amserlen ar gyfer rhoi'r gofynion ar waith ymddangos.

Lansiwyd llinell gymorth ym mis Mawrth 2009 i ateb unrhyw ymholiadau am y Cynllun Archwilio Cefndir a Gwahardd neu rôl yr Awdurdod Diogelu Annibynnol. Rhif y llinell gymorth yw 0300 123 1111.

Unwaith y byddant wedi cymhwyso, bydd angen i'r hyfforddeion gofrestru gyda Chyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (CACC) cyn y gallant addysgu mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru. Mae CACC yn cynnal archwiliadau addasrwydd ar bob athro sy'n gwneud cais i gofrestru am y tro cyntaf sy'n galluogi'r Cyngor i wirio cymwysterau; sicrhau nad oes gwaharddiadau na chyfyngiadau ar gyflogaeth; gorchmynion disgyblu na gwaharddiadau; ynghyd â chynnal archwiliad datgelu manwl gan y SCT. I gael rhagor o wybodaeth, ewch i wefan CACC yn www.gtcw.org.uk/registration_teachers.html

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- Sut y byddwn yn delio ag ymgeiswyr sydd â chofnod troseddol nad yw'n gysylltiedig â gweithio gyda phlant nac ag unrhyw un o'r cyfrifoldebau eraill a gyflawnir gan athro?
- Pa aelodau staff y bydd gofyn iddynt gael cydlofnodi ceisiadau i'r Swyddfa Cofnodion Troseddol am ddatgelu cofnodion troseddol?
- Pa drefniadau sydd wedi'u sefydlu pe digwydd oedi wrth dderbyn datgeliadau?
- Sut bydd y gofynion a bennir gan yr Awdurdod Diogelu Annibynnol yn effeithio ar drefniadau derbyn hyfforddeion?
- A oes gennym drefniadau ar waith i ddelio â hyfforddai sy'n cael ei arestio, sydd yn destun ymchwiliad, sy'n cael ei gyhuddo neu ei gael yn euog o drosedd yn ystod y cyfnod hyfforddiant?

Rhaid i bob darparwr fodloni'i hun bod pob ymgeisydd yn gallu darllen yn effeithiol, a'i fod yn gallu cyfathrebu'n glir ac yn gywir drwy gyfrwng y Saesneg, ar lafar ac yn ysgrifenedig.

G1.6 Defnyddio Saesneg

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr fodloni'i hun bod pob ymgeisydd yn gallu darllen yn effeithiol, a'i fod yn gallu cyfathrebu'n glir ac yn gywir drwy gyfrwng y Saesneg, ar lafar ac yn ysgrifenedig.

Nod a chwmpas

Amcan G1.6 yw sicrhau y bydd y darparwyr yn ystyried a yw'r ymgeiswyr yn meddu ar y sgiliau deall a chyfathrebu y mae arnynt eu hangen i gael budd o'u hyfforddiant, i fodloni'r Safonau ac i gyfathrebu'n effeithiol â dysgwyr, staff, rhieni neu ofalwyr ac eraill.

Bydd ymgeiswyr sy'n gallu darllen yn effeithiol yn gallu dangos eu bod yn darllen yn ddeallus a'u bod yn gallu gwneud defnydd o'r hyn y maent yn ei ddarllen. Bydd yr hyfforddeion yn gallu darllen yn ddigon effeithiol fel y bydd modd iddynt ddeall a chymhwyso gwybodaeth o'r mathau o ddeunydd ysgrifenedig a ddefnyddir yn eu hyfforddiant (er enghraifft, codau ymarfer neu strategaethau a chwricwla cenedlaethol). Gallai'r darparwyr asesu gallu ymgeiswyr i ddarllen yn effeithiol ar yr un pryd ag y byddant yn asesu eu Saesneg neu gallent benderfynu derbyn cymwysterau penodol fel tystiolaeth ddigonol o'r gallu i ddarllen yn effeithiol.

Yng nghyd-destun y Gofyniad hwn, mae 'Saesneg' yn disgrifio'r defnydd gramadegol cyffredin sy'n cael ei addysgu fel arfer i'r rhai sy'n siarad Saesneg fel iaith gyntaf neu iaith ychwanegol. Gellir siarad Saesneg â llawer o wahanol acenion. Bydd yn rhaid i athrawon allu defnyddio Saesneg llafar ac ysgrifenedig; ond nid yw'n ofynnol iddynt siarad y naill na'r llall ag unrhyw acen benodol, gyhyd â bod eu Saesneg yn ddealladwy i'r dysgwyr.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A ddylem dderbyn rhai cymwysterau fel tystiolaeth o allu'r ymgeiswyr i ddarllen yn effeithiol? Ai dim ond ymgeiswyr sydd heb y cymwysterau hyn a ddylai orfod cynnig tystiolaeth ychwanegol? Neu a ddylid cymhwyso'r un broses ddethol at bawb sy'n cael ei ystyried, pa un a yw hynny'n cynnwys prawf, neu dasg neu set o gwestiynau mewn cyfweiliad?
- A ddylem gynnig cymorth ychwanegol, cyn neu yn ystod yr hyfforddiant, i ymgeiswyr sy'n ateb y gofynion ar gyfer eu derbyn ond a fyddai'n cael budd o ymarfer pellach ar Saesneg llafar er mwyn sicrhau y bydd y dysgwyr yn gallu eu deall yn rhwydd?
- A yw ein gwybodaeth ar gyfer ymgeiswyr yn egluro y bydd angen iddynt ddangos eu bod yn gallu cyfathrebu mewn Saesneg llafar ac ysgrifenedig cyn y gellir eu derbyn?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd sydd wedi ...

G1.7 Gofynion o ran gradd

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd sydd wedi cael lle ar gyrsiau HCA i raddedigion yn meddu ar radd gyntaf a ddyfarnwyd gan sefydliad addysg uwch yn y Deyrnas Unedig neu gymhwyster cyfwerth.

[Bydd angen i'r ymgeiswyr sy'n meddu ar Radd Sylfaen ategu'r cymhwyster hwn gydag o leiaf 60 credyd ar Lefel 3 mewn Addysg Uwch.]

Nod a chwmpas

Statws graddedig addysgu - mae'r ddeddfwriaeth³ ar SAC yn mynnu y bydd gan bawb sy'n llwyddo i gwblhau cwrs hyfforddiant cychwynnol athrawon yng Nghymru radd gyntaf a ddyfarnwyd yn y DU neu gymhwyster cyfwerth. Y bwriad yw sicrhau y byddant wedi cael yr wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau deallusol trosglwyddadwy sy'n gysylltiedig â statws rhywun sydd â gradd. Bydd y rhai sy'n cwblhau rhaglenni HCA i israddedigion yn llwyddiannus yn ennill gradd ac yn bodloni'r Safonau ar gyfer SAC yr un pryd. Bydd gofyn i'r rhai ar raglenni i raddedigion fod wedi ennill cymwysterau ar lefel gradd cyn y gellir eu derbyn i gwrs HCA. Mae cyrsiau ôl-radd yn cynnwys cyrsiau HCA blwyddyn amser llawn, neu gyrsiau cyfwerth rhan amser, sy'n cynnig cymwysterau ar lefelau Tystysgrif Addysg i Raddedigion, Tystysgrif Addysg Broffesiynol i Raddedigion neu'r Diploma Ôl-radd mewn Addysg.

Pynciau gradd - Nid yw'r gyfraith yn mynnu y bydd athrawon yn meddu ar radd mewn pwnc penodol er mwyn addysgu. Y Safonau sy'n pennu'r wybodaeth am bynciau sy'n angenrheidiol i ennill SAC. Rhaid i'r holl hyfforddeion ateb gofynion Safon 2.1, gan gynnwys gwybodaeth a dealltwriaeth am y cwricwla cenedlaethol perthnasol, erbyn iddynt gwblhau eu hyfforddiant. Ond nid oes unrhyw ofyniad statudol i hyfforddeion cynradd feddu ar radd mewn pwnc sydd yn y Cwricwlwm Cenedlaethol. Nid oes gofyniad ychwaith i hyfforddeion uwchradd feddu ar radd mewn pwnc penodol, gyhyd â'u bod yn gallu bodloni'r gofyniad yn Safon 2.1 am wybodaeth am bwnc ar lefel gradd erbyn iddynt gael eu hasesu ar gyfer SAC.

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

³ Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004 (fel y'i diwygiwyd).

Oherwydd hynny, rhaid i'r darparwyr ystyried holl ystod cyraeddiadau'r ymgeiswyr, ac nid enw eu gradd yn unig. Rhaid iddynt farnu a fydd yr ymgeiswyr, yn y cyfnod a fwriedir ar gyfer hyfforddiant, yn gallu cau unrhyw fwch rhwng yr wybodaeth am bwnc sydd ganddynt ar adeg eu derbyn, a'r wybodaeth sy'n ofynnol i fodloni Safon 2.1 ar gyfer yr ystod oedran y maent wedi'i ddewis ac unrhyw bwnc/bynciau arbenigol. Gellid cael tystiolaeth o'u gwybodaeth am bwnc ar adeg eu derbyn o ddadansoddiad manwl o gynnwys y radd; o fanylion unrhyw gymwysterau academaidd, proffesiynol neu alwedigaethol eraill; o asesiad o gyflawniadau blaenorol sy'n berthnasol; neu o ymchwil i'w gwybodaeth am bwnc gan y darparwr.

Pynciau arbenigol cynradd - Nid yw Safonau SAC yn mynnu y bydd hyfforddeion cynradd yn cael eu hyfforddi i addysgu pwnc arbenigol, ond anogir darparwyr i gynnig pwnc arbenigol os dymunant, a gallant benderfynu gosod gofyniad derbyn penodol o ran gwybodaeth am bwnc ar gyfer hyn. Fel arall, nid oes gofyniad i gael lefel benodol o wybodaeth am bwnc adeg eu derbyn, ac felly, efallai y bydd darparwyr yn dymuno canolbwyntio'n fwy ar botensial yr ymgeiswyr i ddatblygu'r wybodaeth a'r sgiliau gofynnol yn ystod yr hyfforddiant yn hytrach nag ar sicrhau bod ganddynt gorff penodol o wybodaeth adeg dechrau'r cwrs.

Gwybodaeth am gymwysterau ar lefel gradd - Bydd yn rhaid i'r darparwyr sicrhau bod y rhai sy'n gyfrifol am benderfyniadau ar dderbyn ymgeiswyr yn gyfarwydd â'r dewis o gymwysterau a ystyrir fel arfer yn rhai sy'n cyfateb i radd gyntaf neu radd Baglor yn y DU, gan gynnwys cymwysterau a enillwyd mewn gwledydd tramor, cymwysterau proffesiynol neu alwedigaethol, a chymwysterau a enillwyd gan ymgeiswyr hŷn nad ydynt ar gael bellach neu, fel arall, eu bod yn gallu cael cyngor ar y cymwysterau hynny.

Bydd yn rhaid iddynt wybod hefyd am y gwahanol raddau sy'n cael eu dyfarnu gan sefydliadau yn y DU a pha rai sydd ar gyfer ôl-raddedigion a pha rai a ddyfernir ar sail profiad. (Er enghraifft, gradd gyntaf bedair blynedd yw MEng, gradd ymchwil yw BPhil fel arfer, ac mae rhai graddau Meistr a addysgir yn rhai a all fod yn agored i rai sydd heb ennill gradd gyntaf.) Mater i'r darparwr yw penderfynu a ellir ystyried bod cymhwyster yr unigolyn yn cyfateb i radd; mae'n bosibl y bydd darparwyr nad ydynt yn dyfarnu graddau yn dymuno ceisio cyngor gan gyrrff sy'n eu dyfarnu.

Graddau Sylfaen - Dyfarniad ar lefel ganolraddol yw'r Radd Sylfaen rhwng Safon Uwch, neu NVQ3, a lefel gradd gyntaf. Mae'r radd yn gysylltiedig â gwaith, mae'n gwrs dwy flynedd o hyd o leiaf ac mae'n werth 240 credyd ar Lefel 1 a 2 mewn Addysg Uwch. Ceir amryw o systemau ar gyfer mesur credyd, ond er mwyn cael gradd Anrhydedd rhaid cael 360 credyd fel arfer, gyda 120 ohonynt ar Lefel 3 AU (Lefel 6 y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol/Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru). Fel arfer bydd angen o leiaf 300 credyd ar gyfer gradd Gyffredin neu radd basio. Felly, bydd angen i ymgeiswyr sydd â Gradd Sylfaen ddangos eu bod wedi cael o leiaf 60 credyd arall ar lefel 3 AU er mwyn ateb y gofynion derbyn i'r cwrs HCA i raddedigion.

Cymwysterau galwedigaethol - Rhaid rhoi ystyriaeth debyg i gymwysterau galwedigaethol ar Lefel 4 yn y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol. Bydd angen credydau ychwanegol ar Lefel 3 mewn Addysg Uwch ar y rhai sydd wedi ennill NVQ4 os nad ydynt yn meddu ar gymwysterau eraill ar lefel gradd.

Ffynonellau gwybodaeth

Gellir cael canllawiau defnyddiol ar y prif gymwysterau proffesiynol a dderbynnir fel arfer fel rhai sy'n cyfateb i radd, gan gynnwys y rhai sy'n berthnasol i feysydd pwnc uwchradd penodol, oddi wrth adrannau pwnc mewn sefydliadau AU (er enghraifft, ieithoedd modern, peirianeg, cyfrifiadureg, gwyddoniaeth, astudiaethau busnes) ac oddi wrth y cyrff proffesiynol perthnasol. Mae'n bosibl y bydd sefydliadau AU yn gallu darparu gwybodaeth hefyd am gynnwys rhaglenni gradd i helpu'r darparwyr i ymchwilio i'r wybodaeth am bwnc sydd gan yr ymgeiswyr.

Mae cronfa ddata NARIC yn cynnwys gwybodaeth am raddau mewn gwledydd tramor a'u cywerthedd i raddau'r DU. Mae modd cysylltu â NARIC yn uniongyrchol yn: UK NARIC, Ecctis Ltd, Oriel House, Oriel Road, Cheltenham GL50 1XP, ffôn 0871 330 7033, ffacs 0871 330 7005, gwefan www.naric.org.uk.

Gellir cael gwybodaeth am Raddau Sylfaen yn www.foundationdegree.org.uk.

Cyhoeddwyd *Y Fframwaith ar gyfer cymwysterau addysg uwch yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon* am y tro cyntaf yn 2001 a'i ddiwygio yn 2008 gan yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd ar gyfer Addysg Uwch (ASA). Mae'n disgrifio'r cymwysterau addysg uwch a ddyfernir gan sefydliadau AU y DU ar bum lefel - o rif 4 i rif 8, gyda graddau baglor ar lefel 6, graddau meistr ar lefel 7 a graddau doethur ar lefel 8.

Mae disgrifiad yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd o gymhwyster y Radd Anrhydedd yn cynnig meincnod defnyddiol i'r rhai sy'n ystyried derbyn ymgeiswyr sydd heb radd Anrhydedd a enillwyd yn y DU. Mae'n disgrifio'r lefel o wybodaeth, dealltwriaeth, gallu dadansoddol a sgiliau trosglwyddadwy a ddisgwyllir gan un sydd wedi ennill gradd Anrhydedd. Er nad oes gofyniad statudol ar athrawon i feddu ar radd Anrhydedd yn hytrach na gradd Gyffredin neu radd ddiddosbarth, mae darparwyr yn ystyried fel arfer fod gradd Anrhydedd yn ddymunol ar gyfer cyrsiau HCA i raddedigion. Mae'r ddogfen fframwaith ar gyfer AU yn cynnwys tabl sy'n dangos y pum lefel ac mae ar gael ar wefan yr ASA yn <http://www.qaa.ac.uk/academicinfrastructure/FHEQ/EWNI08/default.asp>

Ym Mawrth 2009, cyhoeddwyd *Cynllun Cyflawni a Llawlyfr 2009 - 2014 'Cyflawni'r Addewid'* Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru a gellir gweld y berthynas rhwng y lefelau a'r mathau o gymwysterau a'r gwerthoedd credyd nodweddiadol ar gyfer lefelau 4 - 8 ar dudalennau 118-119. Gellir gweld copi o'r ddogfen ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru yn <http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/learningproviders/creditqualificationsframework/handbook/?skip=1&lang=cy>. Bwriedir i'r canllawiau ategu'r fframwaith ar gyfer cymwysterau addysg uwch yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon a gyhoeddir gan yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r rhai sy'n gyfrifol am benderfynu ynghylch derbyn ymgeiswyr wedi cael yr wybodaeth a'r cyngor y mae arnynt eu hangen am gymwysterau sy'n cyfateb i raddau yn y DU?
- A oes ganddynt ddigon o wybodaeth am bynciau fel y gallant farnu a yw'r ymgeiswyr yn debygol o ateb y gofynion am wybodaeth sydd yn y Safonau?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd sydd wedi cael ...

G1.8 Cyfweiliadau

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob ymgeisydd sydd wedi cael lle ar gwrs wedi cymryd rhan mewn cyfweiliad grŵp neu gyfweiliad unigol fel rhan o'r broses ddethol.

Nod a chwmpas

Mae'r cyfweiliad yn cynnig cyfle i ymchwilio i agweddau ar allu'r ymgeiswyr na ellir eu cyfleu'n llawn mewn cais ysgrifenedig - er enghraifft, eu rhinweddau personol a'u gallu i fodloni'r Safonau sy'n ymwneud â gwerthoedd ac arferion proffesiynol. Mae hefyd yn gyfle i asesu gwybodaeth yr ymgeiswyr am eu pwnc a'u gafael ar Saesneg llafar. Yn ogystal â hynny, gellir asesu gafael yr ymgeiswyr ar Saesneg ysgrifenedig; eu gallu i ddarllen yn effeithiol; ac, os oes angen, eu gallu i gyrraedd safon TGAU Gradd C mewn Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth.

Efallai y bydd y darparwyr yn dymuno i'r ymgeiswyr gymryd rhan mewn gweithgareddau yn yr ysgol neu weithgareddau i ddatrys problemau damcaniaethol. Os gallai'r ymgeiswyr fod yn gymwys i'w heithrio rhag rhai o Ofynion y Rhaglen oherwydd cyflawniadau blaenorol, gallai'r darparwyr ymestyn proses y cyfweiliad er mwyn pennu graddau'r eithrio posibl, er enghraifft, drwy arsylwi yn yr ystafell ddosbarth, trafodaethau ar bortffolios proffesiynol a thrafodaethau ar gyflawniadau blaenorol. Yn achos yr holl ymgeiswyr, gallai'r darparwyr ddymuno ystyried sut y gellid defnyddio gwybodaeth a geir mewn cyfweiliadau i ganfod a diwallu anghenion unigol yn ystod hyfforddiant.

Ar gyfer yr holl raglenni, rhaid i'r darparwyr sicrhau bod yr ysgolion sy'n bartneriaid iddynt yn cymryd rhan yn y cyfweiliadau. Mae eu profiad proffesiynol yn gallu bod yn arbennig o werthfawr wrth farnu a yw'r ymgeiswyr yn meddu ar yr holl rinweddau y mae eu hangen arnynt i fod yn athro llwyddiannus. Mewn rhai achosion, mae'n bosibl y bydd yn rhaid cynnal cyfweiliadau pan nad oes aelodau staff ar gael o'r ysgolion sy'n bartneriaid i'r darparwyr, ond dylai'r darparwyr a'u partneriaid chwilio bob amser am fodd i gynnwys athrawon cymwysedig gweithredol yn y cyfweiliad.

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Bydd darparwyr am sicrhau y bydd y broses gyfweld yn hyrwyddo cyfle cyfartal ac yn osgoi gwahaniaethu. Efallai y bydd angen hyfforddi'r staff sy'n ymwneud â chyfweliadau er mwyn hybu eu hymwybyddiaeth o faterion sy'n ymwneud â chydraddoldeb a diogelu.

Ffynonellau gwybodaeth

Cod Ymarfer ar y Ddyletswydd i Hybu Cydraddoldeb Hiliol a chanllawiau cysylltiedig ar gyfer ysgolion a sefydliadau addysg bellach ac uwch 2002, y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol: www.equalityhumanrights.com.

Mae'r dogfennau canlynol i gyd ar gael drwy gysylltu â Llinell Gymorth y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol - 0845 6046610 neu 0845 6046620 (ffôn testun) neu oddi ar wefan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol:

- Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 1995
- Cod Ymarfer y Comisiwn Hawliau Anabledd 2004: Cyflogaeth a Galwedigaeth
- Dyletswydd 2006 y Comisiwn Hawliau Anabledd i hybu Cydraddoldeb i Bobl Anabl: Cod Ymarfer Statudol, Cymru a Lloegr
- Cod Ymarfer 2006 y Comisiwn Hawliau Anabledd ar gyfer Darparwyr Addysg ôl-16 a Gwasanaethau Cysylltiedig.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw ein gweithdrefnau cyfweld yn profi'n effeithiol o ran dethol pobl sy'n gallu bodloni'r Safonau SAC?
- Beth yw'r ffordd orau inni gynnwys athrawon cymwysedig gweithredol o'r bartneriaeth yn y cyfweliadau?
- A oes arnom angen dulliau cyfweld newydd i ystyried cyflawniadau blaenorol yr ymgeiswyr?
- I ba raddau y gellir canfod anghenion hyfforddi unigol drwy gyfweliadau?
- Sut gallwn sicrhau bod ein gweithdrefnau cyfweld yn trin pob ymgeisydd yn deg ac yn gyson yn unol â chanllawiau cyhoeddiedig, yn hyrwyddo cyfle cyfartal ac yn osgoi gwahaniaethu?

G2 Hyfforddi ac asesu

Nod y Gofynion hyn yw sicrhau y bydd hyfforddeion yn cael yr hyfforddiant y mae arnynt ei angen i'w galluogi i fodloni'r Safonau, y byddant yn cael eu hasesu yn erbyn yr holl Safonau, ac na fyddant ond yn ennill SAC os ydynt yn bodloni pob un ohonynt.

Bydd y darparwyr yn adolygu eu darpariaeth yn gyson fel rhan o'u gweithdrefnau arferol i sicrhau ansawdd a bydd ganddynt eu trefniadau eu hunain ar gyfer cytuno ar newidiadau a'u monitro.

**Rhaid i bob
darparwr
gynllunio
cynnwys,
strwythur a
threfniadau ...**

G2.1 Cynllun y rhaglen

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr gynllunio cynnwys, strwythur a threfniadau darparu'r hyfforddiant er mwyn galluogi'r athrawon dan hyfforddiant i ddangos eu bod wedi bodloni'r Safonau SAC.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn, sy'n sail i'r holl Ofynion eraill ar hyfforddi ac asesu, yw sicrhau y caiff hyfforddeion y cyfleoedd dysgu y mae arnynt eu hangen i ddatblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau fel y gallant ddangos eu bod yn bodloni'r Safonau. Rhaid sicrhau cyfleoedd drwy hyfforddiant hefyd ar gyfer asesu (gweler G2.2) a diwallu anghenion unigol (gweler G2.3).

Mae rôl yr ysgolion a'r lleoliadau eraill (gweler G2.5 a G3) yn hollbwysig o ran cynnig yr ystod o brofiad y mae ar hyfforddeion ei angen, ond ni fydd pob ysgol neu leoliad yn gallu addysgu mewn o leiaf ddau Gyfnod Allweddol (gweler G2.4), neu yn yr holl ystod gallu, neu addysgu amrywiaeth o ddisgyblion. Oherwydd hynny, bydd angen i'r darparwyr weithio gydag amryw o ysgolion ac, mewn rhai achosion, gyda lleoliadau eraill, er mwyn darparu ystod digonol o brofiad.

Wrth wneud hynny, bydd yn rhaid i'r darparwyr gydnabod bod ysgolion y tu allan i Gymru yn dra annhebygol o allu cynnig cyfleoedd i roi sylw i Safonau y mae agwedd Gymreig benodol iddynt a bydd yn rhaid iddynt ddewis ysgolion gan gadw hynny mewn golwg. Er mwyn i hyfforddeion sicrhau SAC, bydd y darparwyr yn ymwybodol o'r ffaith y bydd yn rhaid i bob unigolyn sydd wedi cychwyn cwrs hyfforddiant cychwynol athrawon ers 1 Medi 2008 fod wedi ymgymryd â'u profiad addysgu ymarferol, yn gyfan gwbl neu'n rhannol mewn ysgol, ysgol annibynnol neu sefydliad arall (ac eithrio uned cyfeirio disgyblion) yng Nghymru. Ceir mwy o fanylion am y gofyniad hwn dan G2.5 (*Amser yn yr Ysgol*).

Efallai y bydd angen i Ddarparwyr HCA hefyd drefnu gydag ysgolion sy'n bartneriaid iddynt i gynnig cyfleoedd i addysgu mewn pâr neu dîm gydag athrawon profiadol fel y bydd yr hyfforddeion yn gallu cael y profiad y mae arnynt ei angen (gweler G3.1). Efallai y bydd angen iddynt hefyd greu mathau eraill o gyfleoedd dysgu i ategu'r hyn y gall partneriaid lleol ei ddarparu. Gallai'r rhain gynnwys, er enghraifft, ymweliadau, sgysiau, fideos, ymarferion astudiaethau achos, dynwarediadau, chwarae rôl a darllen cyfeiriedig.

Mae angen hefyd i'r hyfforddiant baratoi'r hyfforddeion i fodloni'r Safonau ar wybodaeth a dealltwriaeth (S2.1-7). Yn achos y rhan fwyaf o'r hyfforddeion, bydd angen i'r darparwyr gynnig rhaglenni a ddysgir i ddatblygu'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth angenrheidiol. Fodd bynnag, mae'r Gofynion yn caniatáu i'r darparwyr gymryd dysgu blaenorol i ystyriaeth (gweler hefyd G2.3 a G2.5).

Ffynonellau gwybodaeth

Bydd y canllawiau ar y Safonau yn y Llawlyfr hwn yn helpu'r darparwyr i adolygu cynnwys, strwythur a threfniadau darparu'r hyfforddiant i sicrhau ei fod yn galluogi'r hyfforddeion i ddangos eu bod yn gallu bodloni'r Safonau. Ceir canllawiau pellach ar werthuso ac adolygu o dan G4.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A allwn ddangos bod ein hyfforddiant yn dilyn y Safonau SAC a bod pob elfen yn cyfrannu at ddatblygu gallu'r hyfforddeion i gyrraedd neu ragori ar y Safonau?
- A yw ein hyfforddiant yn rhoi sylw i'r holl Safonau SAC?
- A ydym yn sicrhau'r cydbwysedd cywir rhwng hyfforddiant mewn ysgolion neu leoliadau eraill a hyfforddiant mewn man arall (mewn sefydliad addysg uwch neu ganolfan arall)?
- A oes unrhyw elfennau yn yr hyfforddiant nad ydynt yn cyfrannu'n ddigonol at gyrraedd y Safonau SAC?
- A yw'r hyfforddeion yn cael cyfleoedd yn ystod eu hamser yn yr ysgol i geisio cyrraedd y Safonau SAC a dangos eu bod wedi'u bodloni?

**Rhaid i bob
darparwr sicrhau
bod cyrhaeddiad
athrawon dan ...**

G2.2 Asesu

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod cyrhaeddiad athrawon dan hyfforddiant yn erbyn y Safonau SAC yn cael ei asesu'n rheolaidd ac yn gywir, a bod yr holl athrawon dan hyfforddiant wedi cael eu hasesu a'u bod yn bodloni'r Safonau SAC cyn rhoi cadarnhad i'r corff perthnasol y gellir eu hysbysu eu bod yn athrawon cymwysedig.

[Adeg cyhoeddi hwn, y corff perthnasol o dan Reoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004 yw Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru. Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru yn gallu hysbysu pobl eu bod yn athrawon cymwysedig hefyd, ond yn ôl y trefniadau y cytunwyd arnynt, y Cyngor sy'n cael delio â phob achos heblaw pan fydd amgylchiadau eithriadol.]

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw sicrhau mai dim ond y rhai sy'n bodloni'r Safonau a gaiff SAC, a bod y dyfarniadau hynny ynghylch eu gallu i fodloni'r Safonau'n seiliedig ar dystiolaeth gadarn a gasglwyd drwy gydol eu rhaglen. Bydd yn rhaid i'r darparwyr ystyried eu dull o fonitro cynnydd hyfforddeion, o roi adborth iddynt, o adolygu a diwallu eu hanghenion unigol, ac o'u hannog i ymgymryd â'r cyfrifoldeb dros eu datblygiad eu hunain.

Mae'n debyg y bydd yn rhaid i'r rhai sy'n asesu'r hyfforddeion gael eu gweld yn bodloni'r Safonau mewn mwy nag un cyd-destun er mwyn gallu bod yn ffyddiog yn eu gallu i'w bodloni'n llwyr - er enghraifft, gallent ddymuno gweld hyfforddai'n addysgu dosbarth gwahanol, neu'n addysgu deunydd i'r dosbarth sy'n gofyn dull gweithredu gwahanol, er mwyn cael bod yn sicr o'u gallu i fodloni'r Safonau ar gyfer addysgu. Fodd bynnag, gellir grwpio Safonau fel bod modd defnyddio un achlysur i asesu gallu'r hyfforddai o dan sawl Safon. Er enghraifft, byddai arsylwi ar wers sydd wedi'i chynllunio a'i haddysgu gan yr hyfforddai, a'i thrafod wedyn, yn gallu cynnig cyfle i asesu grŵp o Safonau gan gynnwys agweddau ar werthoedd proffesiynol, gwybodaeth am bwnc, cynllunio, addysgu ac asesu. Ar y llaw arall, bydd yn rhaid i aseswyr ystyried tystiolaeth arall ar gyfer rhai Safonau - er enghraifft, gwaith ysgrifenedig, portffolios sy'n cofnodi cyflawniadau blaenorol,

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

cyflwyniadau neu gyfraniadau i diwtorial, neu adroddiadau arsylwi. Mater o farn broffesiynol yw penderfynu a yw'r hyfforddai'n bodloni'r Safonau, drwy ystyried perfformiad yr hyfforddai yn ei gyfanrwydd a'r holl dystiolaeth berthnasol arall.

Bydd yn bwysig asesu'r holl waith, boed hwnnw'n waith academiaidd neu'n waith proffesiynol, yn gyson ac yn gywir (gweler hefyd y canllawiau ar asesu allanol, G4.3). Efallai y bydd angen hyfforddiant ar rai aelodau staff i'w galluogi i asesu'r hyfforddeion yn gyson ac yn gywir. Bydd y darparwyr yn dymuno ystyried hefyd a yw'r trefniadau asesu'n deg â'r holl hyfforddeion, a ydynt yn hyrwyddo cyfle cyfartal ac yn osgoi gwahaniaethu, yn enwedig yng ngoleuni'r dyletswyddau sydd gan ysgolion a sefydliadau addysg uwch o dan Ddeddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygio) 2000.

Ffynonellau gwybodaeth

Mae'r canllawiau ar y Safonau'n cynnig awgrymiadau manylach ar y modd y gallai'r hyfforddeion roi tystiolaeth i ddangos eu bod yn bodloni'r Safonau.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A ydym yn rhoi adborth adeiladol i hyfforddeion ar eu cynnydd yn erbyn y Safonau SAC?
- A yw'r cyfleodd ar gyfer asesu'n cynnwys yr holl Safonau SAC?
- A oes digon o dystiolaeth gan yr aseswyr i allu barnu'n gywir ynghylch gallu'r hyfforddeion i fodloni'r Safonau SAC mewn amryw o gyd-destunau?
- A ydym yn asesu grwpiau o Safonau SAC gyda'i gilydd fel na fydd ein dull gweithredu'n un digyswllt?
- Pa Safonau SAC y gellir dangos tystiolaeth ar eu cyfer yn llwyr neu'n rhannol yn yr ystafell ddosbarth neu leoliadau addysgol eraill? Pa Safonau y gellir eu dangos drwy ddulliau eraill, gan gynnwys aseiniadau ysgrifenedig?
- A ydym yn monitro cynnydd yr hyfforddeion ac yn addasu'r hyfforddiant os oes angen?
- A yw'r holl aelodau staff sy'n ymwneud ag asesu wedi'u hyfforddi a'u datblygu fel y gallant asesu'n gywir ac yn gyson yn erbyn y Safonau SAC?

Rhaid i bob darparwr sicrhau ei fod yn ystyried anghenion hyfforddi unigol.

G2.3 Anghenion unigol

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau ei fod yn ystyried anghenion hyfforddi unigol.

Nod a chwmpas

Nod y gofyniad hwn yw sicrhau y bydd yr hyfforddeion yn cael y cymorth y mae arnynt ei angen i lwyddo, cyn ac yn ystod eu hyfforddiant. Mae hyn yn cynnwys ystyriaeth i unrhyw gyflawniadau blaenorol a allai gyfiawnhau eu heithrio rhag rhai o Ofynion y Rhaglen, ac i unrhyw anghenion hyfforddi penodol a ganfyddir ar adeg dethol yr hyfforddeion neu wedyn. Bydd yn rhaid i'r darparwyr ddatblygu dulliau o gymryd anghenion unigol i ystyriaeth wrth bennu beth yn union fydd hyd, natur, cynnwys a dull cyflwyno'r hyfforddiant. Nid yw hynny'n golygu y bydd yn rhaid i bob hyfforddai ddilyn rhaglen unigol, oherwydd bydd anghenion llawer ohonynt yr un fath; ond dylai'r holl raglenni fod yn ddigon hyblyg i ddarparu ar gyfer gwahanol anghenion hyfforddi hyd yn oed os yw llawer o'r elfennau'n gyffredin.

Cyflawniadau blaenorol - Bydd llawer o'r ymgeiswyr wedi treulio amser mewn ysgolion a lleoliadau eraill cyn dechrau ar eu hyfforddiant, lle byddant wedi cael cyfleoedd i fodloni rhai o'r Safonau SAC, un ai'n llwyr neu'n rhannol. Dylai pob darparwr ystyried a yw cyflawniadau blaenorol yr ymgeiswyr yn cynnig sail i'w heithrio rhag unrhyw Ofynion yn y Rhaglen gan gynnwys, er enghraifft, peth o'r amser a dreulir yn yr ysgol, neu rai seminarau a addysgir, neu'r angen i gyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig benodol. Bydd yn rhaid i'r darparwyr fod yn sicr bod cyflawniadau'r hyfforddai'n ddilys a'u bod yn gysylltiedig â gweithgareddau gyda dysgwyr yn yr ystod oedran a'r pwnc/pynciau y mae'r hyfforddai'n paratoi ar eu cyfer.

Bydd ar y rhan fwyaf o'r hyfforddeion angen amser a chymorth i fodloni'r Safonau a bydd angen i lawer ohonynt gwblhau rhaglen hyfforddiant safonol lawn (gweler hefyd G2.5 ar amser a dreulir yn yr ysgol). Er y dylai'r hyfforddeion gael credyd am gyflawniadau

dilys a pheidio â gorfod ailadrodd gwaith yn ddiangen, mae hefyd yn bwysig sicrhau y cânt ddigon o amser a chymorth i'w paratoi ar gyfer eu hasesu yn erbyn y Safonau SAC. Ni fyddai'n fuddiol i'r hyfforddeion gael eu rhoi mewn perygl o fethu. Bydd hyd yn oed yr hyfforddeion mwyaf profiadol yn annhebygol o allu dangos eu gallu i addysgu am gyfnod hir a sylweddol (Safon S3.3.11) o fewn llai na chwe wythnos.

Cymorth cyn ac yn ystod y rhaglen - Efallai y bydd ar rai hyfforddeion angen cymorth ychwanegol, er enghraifft, i ddatblygu eu gwybodaeth am bynciau, un ai cyn neu yn ystod y cwrs. Efallai y bydd y darparwyr yn dymuno ymchwilio i wybodaeth yr ymgeiswyr am bynciau yn ystod y broses ddethol a darparu rhestrau darllen, cyrsiau pontio neu ddeunyddiau dysgu o bell ar eu cyfer cyn ac yn ystod eu hyfforddiant. Mae'r canllawiau ar S2 (gwybodaeth a dealltwriaeth) yn delio â'r modd y gellir dangos gwybodaeth am bwnc ym mhob Cyfnod Allweddol.

Ffynonellau gwybodaeth

Bydd y canllawiau ar y Safonau yn y Llawlyfr hwn yn helpu'r darparwyr i ganfod beth y mae'r hyfforddeion wedi'i gyflawni a'r hyn y mae angen iddynt ei wneud yn rhagor.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- Sut y byddwn yn sicrhau bod yr hyfforddiant yn ddigon hyblyg i ddiwallu anghenion unigol?
- Sut y dylem asesu cyflawniadau blaenorol?
- Sut y dylem wirio'r hyn a ddysgwyd drwy brofiad?
- Sut y dylem ymchwilio i wybodaeth am bynciau a gwybodaeth broffesiynol?
- Sut y gallwn ddefnyddio'r asesiad cychwynnol o anghenion i ddatblygu hyfforddiant sy'n diwallu anghenion unigol?

Rhaid i bob darparwr baratoi'r holl athrawon dan hyfforddiant i addysgu ...

G2.4 Ystod oedran

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr baratoi'r holl athrawon dan hyfforddiant i addysgu ar draws o leiaf ddau Gyfnod Allweddol yn olynol.

[I ddibenion y Gofyniad hwn, mae "dau gyfnod allweddol" yn cynnwys cyrsiau sy'n cwmpasu'r Cyfnod Sylfaen yn unig; cyrsiau sy'n cwmpasu Cyfnod Allweddol 2 yn unig; a chysiau sy'n cwmpasu'r ystod oedran 14-19 (Cyfnod Allweddol 4 a 16-19).]

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw sicrhau bod yr hyfforddeion wedi'u paratoi'n dda ar gyfer eu cyflogi mewn ysgolion. Drwy eu hyfforddi ar gyfer o leiaf ddau Gyfnod Allweddol, bydd ganddynt ddigon o brofiad, ac o ddealltwriaeth am gynnydd, fel y gallant ddiwallu anghenion amrywiaeth fawr o ysgolion fel athrawon newydd gymhwyso. Rhaid i'r hyfforddiant gynnig modd i'r hyfforddeion gael yr wybodaeth a'r sgiliau y bydd arnynt eu hangen ar draws yr holl ystod oedran y maent yn paratoi ar ei gyfer. Er mwyn ateb y Gofyniad, rhaid i'r darparwyr ystyried sut y bydd strwythur a chynllun eu hyfforddiant (gweler G2.1) ac amser yr hyfforddeion yn yr ysgol neu mewn lleoliadau eraill (G2.5) yn sicrhau y byddant yn hollol barod i addysgu ar draws o leiaf ddau Gyfnod Allweddol. Gallant gymryd i ystyriaeth yr amser a dreuliwyd yn gweithio gyda dysgwyr cyn dechrau'r hyfforddiant (G2.5).

Cwmpasu'r ystod oedran llawn - Y gofynion sylfaenol a geir yn y Gofyniad hwn: gall darparwyr, os dymunant, gynnig rhaglenni sy'n cwmpasu tri Chyfnod Allweddol, megis y Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 2, neu Gyfnod Allweddol 3 a Chyfnod Allweddol 4; neu gallant benderfynu cynnig dau Gyfnod Allweddol ynghyd â rhywfaint o estyniad. Fodd bynnag, rhaid iddynt:

- egluro i'r ymgeiswyr pa ystod oedran y bydd eu hyfforddiant yn ei gynnwys;

- sicrhau bod yr hyfforddiant yn galluogi'r hyfforddeion i fodloni'r Safonau SAC perthnasol ar gyfer pob Cyfnod Allweddol y maent yn hyfforddi ar ei gyfer (gweler hefyd Treulio amser ar bob Cyfnod Allweddol, isod). Mae hyn yn cynnwys y gofynion o ran gwybodaeth am bwnc yn Safon 2.1(a)-(ch) a'r gofynion ar gyfer addysgu sy'n gysylltiedig â hynny yn Safon 3.3.2(a)-(ch); Safon 3.3.11, sy'n mynnu y bydd yr hyfforddeion yn gallu addysgu ar draws yr ystod oedran a gallu y maent yn hyfforddi ar ei gyfer; a Safon 2.3, sy'n mynnu y bydd yr hyfforddeion yn ymwybodol o'r disgwyliadau, y cwricwla nodweddiadol a'r trefniadau addysgu yn y Cyfnodau Allweddol sydd cyn ac ar ôl y rhai y maent yn hyfforddi ar eu cyfer.

Efallai y bydd angen gwybodaeth ehangach am eu pwnc ar yr hyfforddeion hynny sy'n paratoi ar gyfer tri Chyfnod Allweddol na'r rhai sy'n paratoi ar gyfer dau, a rhaid i'r darparwyr ystyried hynny wrth benderfynu ar yr hyn y maent yn ei gynnig. Gallai'r darparwyr benderfynu cynnig hyfforddiant sy'n caniatáu i'r hyfforddeion ddewis, ar adeg benodol, a fyddant yn hyfforddi ar gyfer dau neu dri Chyfnod Allweddol. Bydd yn rhaid iddynt egluro'r meini prawf ar gyfer derbyn hyfforddeion i ddilyn y naill lwybr neu'r llall. Efallai y bydd y darparwyr hefyd yn dymuno ystyried anghenion cyflogaeth yr ysgolion a wasanaethant wrth benderfynu cynnig dau Gyfnod Allweddol neu dri, neu ddau Gyfnod Allweddol ynghyd â rhyw estyniad. Efallai y bydd yn ddymuniaid penodol gan rai ysgolion a lleoliadau eraill recriwtio athrawon sy'n gallu addysgu ystod oedran penodol a bydd y darparwyr yn dymuno paratoi'r hyfforddeion gystal ag y bo modd ar gyfer eu cyflogi.

Treulio amser ar bob Cyfnod Allweddol - Bydd angen i hyfforddeion dreulio digon o amser ar bob Cyfnod Allweddol, pa un a ydynt yn hyfforddi ar gyfer dau neu dri, er mwyn gallu dangos eu bod yn bodloni'r Safonau SAC sy'n ymwneud yn benodol â'r cyfnod hwynnw. Er bod llawer o'r Safonau'n rhai cyffredinol, mae rhai - er enghraifft y rhai ar wybodaeth am bwnc neu asesu cynnydd dysgwyr yn erbyn safonau cenedlaethol - a fydd yn mynnu bod hyfforddeion yn dangos gwybodaeth a sgiliau gwahanol gyda gwahanol grwpiau oedran. Dylai'r hyfforddeion gael digon o amser i addysgu eu pwnc/pynciau ym mhob un o'u Cyfnodau Allweddol fel y gallant fodloni'r Safonau perthnasol gan gynnwys S3.3.2 (addysgu'r ystod oedran perthnasol) a S3.3.11 (hyd a lled y profiad addysgu).

Nid yw hynny'n golygu y bydd hyfforddeion sy'n gweithio mewn un neu ragor o'u Cyfnodau Allweddol ar ddechrau eu hyfforddiant yn gorfod dangos eu bod yn llwyr fodloni'r Safonau SAC perthnasol ar yr adeg honno. Nid yw'n ofynnol ychwaith iddynt dreulio'r un gyfran o amser yn yr ysgol ar bob Cyfnod Allweddol, addysgu ym mhob Cyfnod Allweddol yn eu cyfnod profiad asesedig olaf yn yr ysgol neu addysgu pob grŵp blwyddyn mewn Cyfnod Allweddol. Er hynny, bydd yn rhaid i'r darparwyr fod yn sicr bod ganddynt ddigon o dystiolaeth i farnu ynghylch gallu'r hyfforddeion i fodloni'r holl Safonau perthnasol erbyn diwedd eu hyfforddiant. Er enghraifft, pe bai rhyw hyfforddai'n amlygu rhai gwendidau mewn cysylltiad ag un Cyfnod Allweddol yn ystod cyfnod o brofiad mewn ysgol, a hynny'n gymharol gynnar yn ei hyfforddiant, byddai'n rhaid i'r rhai sy'n gyfrifol am asesu gael rhyw dystiolaeth ei fod wedi gwella cyn cadarnhau, ar ddiwedd yr hyfforddiant, fod yr hyfforddai wedi bodloni'r holl Safonau.

Gellid cael dystiolaeth i ddangos gwelliant o wahanol ffynonellau, yn ôl y Safon sydd dan sylw. Er enghraifft, gellid dangos gwelliant o ran gwybodaeth am bwnc drwy aseiniadau sydd wedi'u marcio, cyflwyniadau neu drafodaethau â'r hyfforddai. Gellid dangos gwelliant o ran rheoli yn yr ystafell ddosbarth yn rhannol drwy waith gyda grwpiau oedran eraill ac yn rhannol drwy drafodaethau â'r hyfforddai. Bydd y darparwyr yn dymuno gwneud pob ymdrech i sicrhau bod yr hyfforddeion yn cael cyfleoedd i ddangos eu bod yn gallu addysgu eu pwnc/pynciau i grwpiau blwyddyn sy'n sefyll asesiadau ac arholiadau cenedlaethol; efallai y bydd angen trefnu iddynt weithio mewn parau neu dimau gydag athrawon profiadol er mwyn sicrhau y cânt ddigon o brofiad gyda'r grwpiau hyn.

Amser mewn gwahanol leoliadau - Bydd rhai ysgolion yn gallu rhoi cyfle i weithio mewn dau Gyfnod Allweddol ac eraill na fyddant ond yn gallu cynnig rhan o'r hyfforddiant. Bydd hyfforddeion sy'n dymuno addysgu dysgwyr sy'n hŷn neu'n iau na'r oedran ysgol gorfodol yn debygol o gael budd o hyfforddiant yn lleoliadau'r blynyddoedd cynnar neu addysg bellach. Os cynigir cyrsiau sy'n cwmpasu CA2 a CA3, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion dreulio rhywfaint o amser mewn ysgol gynradd ac mewn ysgol uwchradd er mwyn sicrhau eu bod yn ymdrin yn llawn â'r ddau Gyfnod Allweddol.

Gellid cynnal rhan o'r hyfforddiant mewn ysgol arbennig, yn enwedig os yw darparwr yn dewis cynnig arbenigedd ychwanegol mewn AAA. Ond mae'n annhebygol y bydd modd paratoi'r hyfforddai i fodloni'r holl Safonau drwy hyfforddi mewn ysgol arbennig yn unig. Er enghraifft, bydd yn rhaid i'r hyfforddeion allu addysgu'r Cwricwlwm Cenedlaethol i amrywiaeth o ddysgwyr ar draws dau Gyfnod Allweddol ac ni allent wneud hynny os nad oeddent ond yn gweithio gyda dysgwyr a oedd y tu allan i gwmpas y Cwricwlwm Cenedlaethol.

Pynciau cynradd heblaw rhai craidd - Bydd angen i'r rhai sy'n darparu rhaglenni CA2 (neu'r Cyfnod Sylfaen a CA2, neu CA2 a CA3) ystyried pa ddulliau sydd orau i hyfforddi ac asesu hyfforddeion yn y pynciau gofynnol sydd heb fod yn rhai craidd (Safonau S2.1(b) ac S3.3.2(b)). Nid oes angen i'r darparwyr gael mwy o fewnbwn gan sefydliad addysg uwch i'r hyfforddiant ar gyfer y Safonau hyn os gallant wneud defnydd o gyfraniadau gan diwtoriaid effeithiol yn yr ysgol yn ystod cyfnod yr hyfforddeion yn yr ysgol. Er hynny, bydd yn rhaid iddynt sicrhau bod cyfleoedd ar gael i'r hyfforddeion i addysgu'r pynciau sy'n ofynnol, gyda chymorth athro profiadol. Efallai y bydd y darparwyr a'u partneriaid yn dymuno ystyried sut y gall arweinwyr pwnc gyfrannu orau at hyfforddiant.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A ydym yn gallu darparu'r profiad a'r hyfforddiant priodol mewn ysgolion neu leoliadau eraill ar gyfer y Cyfnodau Allweddol y bydd yr hyfforddeion yn gweithio ynddynt?
- Sut y byddwn yn darparu digon o brofiad ar draws dau neu dri Chyfnod Allweddol, fel y bydd yr hyfforddeion yn deall y materion allweddol ar gyfer pob grŵp oedran?
- Sut y dylem ofalu y bydd hyfforddeion yn dod yn ymwybodol o faterion sy'n ymwneud â'r Cyfnodau Allweddol sydd cyn ac ar ôl y rhai y maent yn cael eu hyfforddi ar eu cyfer (Safon S2.3)?
- A oes angen hyfforddiant ychwanegol ar diwtoriaid yn yr ysgol neu rai a allai fod yn diwtoriaid mewn lleoliadau heblaw ysgolion?
- Sut y bydd yr hyfforddiant yn galluogi hyfforddeion cynradd i ymdrin â phynciau heblaw'r rhai craidd yn yr ysgol?
- A oes angen athrawon sydd wedi'u hyfforddi ar gyfer mwy na dau Gyfnod Allweddol yn yr ysgolion lle mae'r hyfforddeion yn debygol o gael eu cyflogi?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant ...

G2.5 Amser yn yr ysgol

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn treulio'r cyfnodau canlynol o leiaf yn cael eu hyfforddi mewn ysgolion, gan gydnabod y gallai profiad blaenorol athro dan hyfforddiant o weithio gyda disgyblion, fel y barno'r darparwr HCA yn ddoeth, gyfrif tuag at y cyfansymiau hyn:

- 32 wythnos ar gyfer pob rhaglen bedair blynedd i israddedigion
- 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen ddwy a thair blynedd i israddedigion
- 24 wythnos ar gyfer pob rhaglen ôl-raddedig uwchradd a Chyfnod Allweddol 2/3
- 18 wythnos ar gyfer pob rhaglen ôl-raddedig gynradd.

Rhaid i bob athro dan hyfforddiant gael profiad mewn o leiaf dwy ysgol. Gallant ymgymryd â'r hyfforddiant hwn ar sail rhan amser cyn belled â'u bod yn cwblhau'r un cyfnodau amser â'r rhai a nodir uchod ar gyfer hyfforddiant amser llawn. Gall profiad o addysgu mewn lleoliadau eraill heblaw ysgolion gyfrif tuag at y cyfansymiau hyn hefyd cyn belled â'u bod yn helpu'r hyfforddeion i weithio tuag at gyflawni'r Safonau SAC.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad ar amser yn yr ysgol yw sicrhau y bydd hyfforddeion yn cael digon o brofiad o ansawdd da i'w galluogi i ddangos eu bod yn bodloni'r Safonau SAC. Yn benodol, mae Safon 3.3.11 yn egluro y bydd y rhai sy'n ennill SAC yn gallu 'cymryd cyfrifoldeb dros addysgu dosbarth neu ddosbarthiadau dros gyfnod parhaus a sylweddol o amser', ac y byddant yn gallu 'addysgu ar draws yr ystod gallu ac oed yr hyfforddwyd hwy ar ei gyfer'. Mae cysylltiad rhwng y Gofyniad hwn hefyd a G2.4 ar hyfforddi i addysgu o leiaf ddau Gyfnod Allweddol yn olynol a G2.3 ar ystyried anghenion hyfforddi unigol. Yr egwyddor a ddylai fod yn sail i'r holl benderfyniadau am yr amser a dreulir mewn ysgol neu mewn lleoliadau eraill yw ei fod yn cyfrannu gymaint ag y bo modd at helpu'r hyfforddai i fodloni'r Safonau (gweler G2.1).

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Mae 'ysgolion' yn cynnwys lleoliadau'r blynyddoedd cynnar lle mae'r plant yn gweithio tuag at gyflawni'r nodau dysgu cynnar, a cholegau chweched dosbarth neu sefydliadau addysg bellach eraill sy'n cynnig darpariaeth ôl-16. Oherwydd hynny, bydd y rhai sy'n cael eu hyfforddi ar gyfer y Cyfnodau Allweddol hyn yn cael cyfrif amser a dreulir mewn lleoliadau o'r fath yn rhan o'u hamser yn yr ysgol, ar yr amod eu bod hefyd yn treulio digon o amser yn yr ysgol i fodloni'r Safonau sy'n ymwneud â'u Cyfnod(au) Allweddol eraill, a bod eu rhaglen gyfan yn eu galluogi i fodloni'r holl Safonau.

Eithrio ar sail cyflawniadau blaenorol - Mae'r canllawiau ar ddiwallu anghenion unigol (gweler G2.3) yn awgrymu y gellir eithrio ymgeiswyr profiadol rhag rhan o'r Gofyniad ar amser yn yr ysgol, ar yr amod y byddant yn cael digon o amser yn eu rhaglen i ddangos eu bod wedi bodloni'r Safonau. Yn achos y rhai sydd â phrofiad helaeth, gellid gostwng yr amser y maent yn ei dreulio yn yr ysgol i'r lleiaf sydd ei angen iddynt allu dangos eu bod yn bodloni'r Safonau. Gellid eithrio eraill rhag rhan o'r Gofyniad ar sail eu profiad gyda grŵp oedran penodol, er enghraifft, os ydynt yn athrawon profiadol mewn addysg bellach neu os ydynt wedi helpu plant i geisio'r nodau dysgu cynnar yn y Cyfnod Sylfaen. Nid oes cyfyngiad statudol ar faint yr eithriad y gallai'r darparwr ei ganiatáu, ond mae'n annhebygol y byddai unrhyw hyfforddai, ni waeth pa mor brofiadol yr oedd, yn gallu dangos ei fod wedi bodloni'r holl Safonau SAC dros gyfnod o lai na chwe wythnos olynol o addysgu o dan drefniadau arsylwi ac asesu.

Amser mewn ysgolion a lleoliadau eraill yn ystod hyfforddiant - Wedi i ddarparwyr ganfod a ellid eithrio hyfforddai rhag unrhyw ran o'r amser gofynnol yn yr ysgol ar sail ei gyflawniadau blaenorol, gallant ystyried wedyn faint o'r amser yn yr ysgol sy'n weddill y gellid ei dreulio mewn lleoliadau eraill lle y gallai'r hyfforddai weithio i fodloni'r Safonau SAC. Dylai hyfforddeion dreulio cyfnod sylweddol yn addysgu'r ystod oedran y maent wedi'i ddewis mewn ysgol neu sefydliad addysg bellach a chael eu hasesu yn erbyn y Safonau, gan gynnwys S3.3.11. Ond mae amryw o leoliadau eraill a allai gyfrannu at y cyfanswm, er enghraifft, lleoliadau cyn ysgol a meithrinfeydd, lleoliadau galwedigaethol, teithiau maes, a gweithgareddau addysgol mewn theatrau neu amgueddfeydd. Gallai'r rhain

gyfrannu'n enwedig at fodloni S3.1.5 (cynllunio cyfleoedd dysgu y tu allan i'r ysgol).

Wrth ystyried y graddau y bydd yr amser a dreulir mewn lleoliadau heblaw ysgolion yn gallu datblygu gallu'r hyfforddai i fodloni'r Safonau, bydd y darparwyr yn dymuno sicrhau bod yr hyfforddeion yn derbyn y cymorth sydd ei angen arnynt ac y gellir cofnodi ac asesu eu hanghenion mewn modd dibynadwy. Mewn lleoliad ar gyfer y blynyddoedd cynnar, er enghraifft, efallai y bydd y darparwr yn dymuno sicrhau bod cymorth ar gael i'r hyfforddai gan athro cymwysedig. Os gwneir defnydd helaeth o leoliadau y tu allan i'r ysgol ar gyfer hyfforddiant, efallai y bydd y darparwyr yn dymuno eu gwneud yn aelodau o'r bartneriaeth, ochr yn ochr â'r ysgolion, gan ddilyn y canllawiau ar bartneriaeth a sicrhau ansawdd yn adrannau G3 a G4 isod.

Profiad mewn dwy ysgol - Mae ar hyfforddeion angen profiad eang ac amrywiol o ysgolion i'w galluogi i fodloni'r holl Safonau SAC. Rhaid iddynt gael profi gwahanol ddulliau o addysgu a dysgu ac o reoli ysgolion. Rhaid iddynt gael addysgu dysgwyr o wahanol gefndiroedd, ar draws yr ystod gallu a hynny mewn o leiaf ddau Gyfnod Allweddol. Mae'r Safonau'n rhoi cryn bwyslais ar amrywiaeth a chynhwysiant. Bydd y rhan fwyaf o'r hyfforddeion yn cael budd, felly, o gael profiad, os oes modd, mewn mwy na dwy ysgol ac mewn lleoliadau eraill hefyd. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd rhai hyfforddeion profiadol iawn wedi bod yn addysgu eisoes mewn ysgolion heblaw'r rhai lle byddant yn cael eu hyfforddi ac wedi cael profiad o addysgu amrywiaeth fawr o ddysgwyr.

Mae'r Gofyniad hwn yn rhoi rhyddid i'r darparwyr gael ystyried a yw profiad blaenorol yr hyfforddeion yn brawf eu bod wedi bodloni rhan o'r Gofyniad, fel mai dim ond mewn un ysgol y bydd arnynt angen hyfforddiant pellach yn ystod eu rhaglen hyfforddi. Fodd bynnag, mewn achosion o'r fath, bydd angen i'r darparwyr fod yn arbennig o ofalus i sicrhau bod y profiad y bydd asesiad SAC yr hyfforddai'n dibynnu arno yn un o'r safon orau bosibl ac y bydd yn ategu eu profiad blaenorol, fel na fydd yr hyfforddai'n cael ei roi mewn perygl o fethu.

Yn gyffredinol, dylai'r holl brofiad yn yr ysgol fod mewn ysgolion sydd yn y cyfnod(au) perthnasol ar gyfer y ddau neu dri Chyfnod

Allweddol y mae'r hyfforddai'n paratoi ar eu cyfer, fel y bydd yr amser yn yr ysgol yn cael ei ddefnyddio yn y modd mwyaf effeithiol i alluogi'r hyfforddai i fodloni'r Safonau. Er hynny, mae'n bosibl y ceir achosion eithriadol lle nad oes modd i'r hyfforddai fynd i fwy nag un ysgol sydd yn y cyfnod perthnasol. Mewn achosion o'r fath, gallai amser yn yr ysgol neu leoliad arall y tu allan i ddewis ystod oedran yr hyfforddai fod yn dderbyniol fel modd i sicrhau profiad eang. Byddai'n rhaid i'r darparwr sicrhau bod modd rhoi sylw i'r holl Safonau sy'n berthnasol i'r Cyfnodau Allweddol dan sylw mewn un ysgol. Ni ddylid ond gwneud trefniant o'r fath i ddiwallu anghenion hyfforddeion penodol; dylid bob amser ceisio sicrhau wrth gynllunio rhaglenni y bydd yr holl hyfforddeion yn cael profiad mewn o leiaf ddwy ysgol sy'n cynnwys y Cyfnodau Allweddol y maent yn hyfforddi ar eu cyfer.

Ysgolion y tu allan i Gymru - Diwygiwyd Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004 (SI 2004/1729) gan Reoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Diwygio) (Cymru) 2008 (SI 2008/215) a ddaeth i rym ar 2 Chwefror 2008. Dan Reoliadau 2004 fel y'u diwygiwyd, i fod yn athro cymwysedig, bydd yn rhaid i bob unigolyn sydd yn cychwyn cwrs hyfforddiant cychwynnol athrawon ar neu ar ôl 1 Medi 2008 fod wedi ymgymryd â'u profiad addysgu ymarferol at ddibenion y cwrs hwnnw, yn gyfan gwbl neu'n rhannol mewn ysgol, ysgol annibynnol neu sefydliad arall (ac eithrio uned cyfeirio disgyblion) yng Nghymru.

Nod y gofyniad hwn yw sicrhau y bydd hyfforddeion yn ymgymryd ag ymarfer addysgu digonol mewn ysgolion yng Nghymru i'w galluogi i ddangos eu bod yn gallu addysgu'r pynciau perthnasol yng Nghwricwlwm Cenedlaethol Cymru neu bynciau eraill a addysgir at safon arholiadau cyhoeddus. Mae'r Safonau SAC hefyd yn cynnwys sawl maes ac iddo ddimensiwn penodol Gymreig - er enghraifft, gwahanol ofynion y Cyfnod Sylfaen; a'r gofyniad y bydd hyfforddeion yn dangos eu bod yn gwneud defnydd priodol o'r Cwricwlwm Cymreig / Cymru, Ewrop a'r Byd.

Mae'r gofyniad "yn gyfan gwbl neu'n rhannol" o'r Rheoliadau yn ystyried y ffaith y ceir rhai amgylchiadau lle byddai lleoliad mewn ysgol y tu allan i Gymru yn briodol, er enghraifft, os yw'r

hyfforddeion eisoes wedi dangos eu bod yn bodloni'r safonau hynny sy'n ymwneud ag elfennau gwahanol y Cwricwlwm Cenedlaethol ar gyfer Cymru. Byddai hyfforddeion sy'n arbenigo mewn leithoedd Tramor Modern yn gallu cael budd o dreulio amser mewn ysgolion mewn gwledydd tramor. Er hynny, bydd yn rhaid i'r darparwyr sicrhau y bydd unrhyw hyfforddiant y tu allan i Gymru'n cyfrannu at allu'r hyfforddeion i fodloni'r Safonau SAC ar gyfer Cymru.

Ffynonellau gwybodaeth

Mae adroddiadau Estyn ar ysgolion, lleoliadau'r blynyddoedd cynnar a sefydliadau ôl-16 ar gael ar ei wefan www.estyn.gov.uk. Efallai y bydd y darparwyr yn dymuno ystyried adroddiadau Estyn wrth drefnu amser mewn ysgolion neu leoliadau eraill ar gyfer yr hyfforddeion. Yn ogystal â'r rhain, mae Estyn wedi cyhoeddi sawl adroddiad sy'n berthnasol i amrywiaeth a chynhwysiant mewn cysylltiad â disgyblion (gweler ei wefan a'r rhestr cyhoeddiadau yn Atodiad A).

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r cydbwysedd rhwng lleoliadau yn yr ysgol a'r tu allan i'r ysgol yn un sy'n addas i baratoi pob hyfforddai i fodloni'r holl Safonau SAC?
- A yw'r ystodau angenrheidiol, o ran oedran, gallu a phynciau, ar gael i bob hyfforddai?
- A yw'r hyfforddeion yn cael y cymorth y mae arnynt ei angen gan athrawon cymwysedig ym mhob ysgol neu leoliad y tu allan i ysgol?
- Sut y dylem sicrhau ansawdd y profiad mewn ysgolion a lleoliadau y tu allan i'r ysgol?
- A oes angen unrhyw drefniadau arbennig ar gyfer hyfforddeion penodol (er enghraifft, y rhai mewn ysgolion anghysbell neu leoliadau eraill)?
- A ydym yn gallu cynnig cyfleoedd i hyfforddeion gael addysgu mewn amgylchedd lle y mae amrywiaeth o ddisgyblion? Os nad ydym, sut y byddwn yn sicrhau bod yr hyfforddeion wedi'u paratoi i fodloni'r Safonau sy'n ymwneud ag amrywiaeth a chynhwysiant?
- A ydym yn gallu cynnig cyfleoedd i hyfforddeion gael addysgu dysgwyr ar draws ystod gallu eang?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob un sy'n bodloni'r Safonau SAC ar ôl cael asesiad yn cael Proffil Dechrau a Datblygu Gyrfya a chymorth i'w lenwi, a'u bod hefyd yn cael gwybod am y trefniadau statudol ar gyfer sefydlu athrawon sydd newydd gymhwyso ac wedi cael cymorth i baratoi ar eu cyfer.

G2.6 Proffil Dechrau Gyrfya a Sefydlu

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod pob un sy'n bodloni'r Safonau SAC ar ôl cael asesiad yn cael Proffil Dechrau a Datblygu Gyrfya a chymorth i'w lenwi, a'u bod hefyd yn cael gwybod am y trefniadau statudol ar gyfer sefydlu athrawon sydd newydd gymhwyso ac wedi cael cymorth i baratoi ar eu cyfer.

Nod a chwmpas

Mae'r Gofyniad hwn yn pennu cyfrifoldebau darparwyr hyfforddiant yng nghyswllt y Proffil Dechrau Gyrfya (PDG) a sefydlu. Rhaid rhoi PDG i hyfforddeion llwyddiannus, a rhaid rhoi cymorth iddynt ei lenwi yn ogystal; a rhaid i ddarparwyr hyfforddiant fynd ati i helpu hyfforddeion i baratoi ar gyfer eu rôl yn y broses sefydlu.

[Sylwer: Teitl blaenorol y PDG oedd y Proffil Dechrau a Datblygu Gyrfya. Mae geiriad y gofyniad yn cyfeirio at y teitl blaenorol ond mae'r canllawiau yma er hwylustod yn cyfeirio at y teitl presennol.]

Proffil Dechrau Gyrfya - Mae'r darparwyr yn gwybod mai un cam yw HCA mewn proses dymor hir o ddatblygu proffesiynol a fydd yn parhau drwy gydol gyrfya'r athro. Yn ystod blwyddyn gyntaf yr athro, mae'r cam nesaf - y cyfnod Sefydlu statudol - yn cynnwys rhaglen datblygiad proffesiynol wedi'i theilwra i'r unigolyn ynghyd ag asesiad yn erbyn safonau Sefydlu cenedlaethol. Yn yr un modd â HCA, mae Sefydlu'n rhan bendant o ddatblygiad proffesiynol a hefyd yn rhan o gontinwwm. Mae'n bwysig sicrhau y bydd y cyfnod Sefydlu yn datblygu'r hyn a gyflawnodd yr athro newydd gymhwyso wrth fodloni'r Safonau SAC.

Amcan y PDG, felly, yw helpu hyfforddeion ac athrawon newydd gymhwyso i greu cysylltiadau adeiladol rhwng y cyfnodau hyn yn eu gyrfya. Yn benodol, ei fwriad yw cynnig:

- rhywbeth y gallant ganolbwyntio arno, tua diwedd y rhaglen hyfforddiant cychwynnol, wrth feddwl am yr hyn y maent wedi'i gyflawni a'r hyn y maent yn dymuno ei gyflawni wedyn;

- ffordd o wneud defnydd o'r syniadau hynny ar ddechrau'r cyfnod Sefydlu, a'u hystyried ochr yn ochr â ffactorau eraill wrth gynllunio rhaglen Sefydlu.

Mae'r Proffil yn fodd yn ysgogi'r athro, ar bwyntiau trawsnewid allweddol mewn HCA ac yn y cyfnod Sefydlu, i fyfyrion ynghylch ei ddatblygiad proffesiynol ac i nodi ei ymatebion. Nid yw'r ymatebion hyn yn nod ynddynt eu hunain: dylid eu defnyddio i roi cyfeiriad i feddwl yr athro, i fod yn sail i drafodaethau pellach gyda'i diwtoriaid HCA a Sefydlu, ac i gyfrannu at y cynllunio ar gyfer datblygiad proffesiynol wedyn. Mae'r Proffil yn werthfawr oherwydd y syniadau a'r trafodaethau am ddatblygiad proffesiynol a fydd yn deillio ohono; nid oherwydd yr hyn sydd wedi'i ysgrifennu ar y ffurflen.

Mae'r PDG wedi'i gynllunio fel y gellir ei ddefnyddio mewn modd hyblyg, ac fel y bydd yn cynnal neu'n dod yn rhan o'r prosesau cofnodi, myfyrion a chynllunio sy'n codi'n naturiol o HCA a'r cyfnod Sefydlu. Yn fwy penodol, wrth i'r hyfforddeion ddod at ddiwedd eu rhaglenni HCA, mae'r Proffil yn gofyn iddynt ystyried pa mor bell y maent wedi mynd yn eu datblygiad proffesiynol. Mae'r broses hon yn debygol o fod yn rhan naturiol o raglen hyfforddi. Bydd y rhan hon o'r Proffil yn helpu hyfforddeion, drwy drafod â'u darparwr HCA, i feddwl am eu profiad cyn ac yn ystod eu rhaglen hyfforddi ffurfiol, ac i nodi pwyntiau allweddol mewn cysylltiad â'u gwaith fel athrawon. Mae hefyd yn eu helpu i feddwl am yr hyn y dylid canolbwyntio arno yn eu datblygiad proffesiynol yn y dyfodol er mwyn:

- ystyried a datblygu cryfderau eu harferion addysgu
- datblygu agweddau ar rôl yr athro y mae ganddynt ddiddordeb arbennig ynddynt
- rhoi mwy o brofiad, neu feithrin arbenigedd, mewn meysydd nad ydynt wedi'u datblygu cymaint hyd yma.

Sefydlu - Rhaid i'r holl athrawon newydd gymhwyso gwblhau cyfnod Sefydlu er mwyn parhau i addysgu mewn ysgol a gynhelir neu ysgol arbennig nas cynhelir. Yn yr un modd â HCA, dylai athrawon newydd gymhwyso chwarae rhan weithredol yn

eu cyfnod Sefydlu. Oherwydd hynny, dylai darparwyr hyfforddiant helpu'r hyfforddeion i ddeall eu hawliau a'u rhwymedigaethau o dan y trefniadau statudol. Yn ogystal â hynny, bydd y darparwyr hefyd yn dymuno helpu hyfforddeion i weld y cysylltiad rhwng eu rôl yn y cyfnod Sefydlu a'u profiad, yn ystod HCA, o ddadansoddi eu hanghenion datblygu, gosod amcanion a chynllunio gweithgareddau ar gyfer datblygiad proffesiynol.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- Sut yr ydym yn helpu'r hyfforddeion i baratoi ar gyfer y cyfnod Sefydlu wrth iddynt ddatblygu eu gyrfa?
- Pa mor gyfarwydd yw'r aelodau staff allweddol â'r trefniadau statudol ar gyfer sefydlu ac, yn benodol, y rhan y mae'r athro newydd gymhwyso yn ei chwarae ynddynt?
- Sut gallwn ddefnyddio'r PDG i helpu hyfforddeion i fyfyrio ynghylch eu datblygiad proffesiynol tua diwedd ein rhaglen? Ym mha rai o'r prosesau presennol y gellid defnyddio'r PDG?
- Pa brosesau neu ddogfennau sy'n ymwneud â chofnodi a chynllunio datblygiad proffesiynol yn ystod ein rhaglen y gallai hyfforddeion wneud defnydd ohonynt wrth ateb y cwestiynau a godir yn ystod 'pwynt trawsnewid' cyntaf y PDG?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod y myfyrwyr yn gyfarwydd â'r canllawiau cenedlaethol mwyaf diweddar ar amddiffyn plant, gan gynnwys 'Clywch' sef adroddiad Comisiynydd Plant Cymru ar gam-drin plant; bod cyrsiau hyfforddi yn codi ymwybyddiaeth o'r dulliau gweithredu posibl a ddefnyddir gan bobl sy'n cam-drin plant; a bod canfyddiadau adroddiad 'Clywch' hefyd yn rhan o'r cyrsiau hyfforddi.

G2.7 Amddiffyn plant

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod y myfyrwyr yn gyfarwydd â'r canllawiau cenedlaethol mwyaf diweddar ar amddiffyn plant, gan gynnwys 'Clywch' sef adroddiad Comisiynydd Plant Cymru ar gam-drin plant; bod cyrsiau hyfforddi yn codi ymwybyddiaeth o'r dulliau gweithredu posibl a ddefnyddir gan bobl sy'n cam-drin plant; a bod canfyddiadau adroddiad 'Clywch' hefyd yn rhan o'r cyrsiau hyfforddi.

Nod a chwmpas

Mae'r gofyniad hwn yn rhoi pwys ar gyfrifoldebau darparwyr hyfforddiant i sicrhau bod darpariaeth benodol mewn cyrsiau HCA ar faterion sy'n ymwneud ag amddiffyn plant. Mae amddiffyn plant yn rhan o ddiogelu a hybu lles a dylid ei ddeall o fewn y cyd-destun Diogelu ehangach. Mae diogelu yn ehangach nag 'amddiffyn plant' gan ei fod yn cynnwys atal. Diffiniwyd diogelu a hyrwyddo lles plant fel y broses o amddiffyn plant rhag camdriniaeth ac esgeulustod; rhwystro unrhyw beth rhag amharu ar eu hiechyd neu eu datblygiad; a sicrhau eu bod yn cael gofal diogel ac effeithiol er mwyn eu galluogi i gael y cyfleoedd gorau mewn bywyd. Mae amddiffyn plant yn cyfeirio at y gweithgaredd a wneir i ddiogelu plant penodol sy'n dioddef neu sydd mewn perygl o ddioddef niwed sylweddol o ganlyniad i gamdriniaeth neu esgeulustod.

Mae Safon S1.8 yn mynnu y bydd y rhai sy'n ceisio SAC yn dangos eu bod yn gyfarwydd â'r fframweithiau statudol sy'n ymwneud â chyfrifoldebau athrawon ac y byddant yn gweithio oddi mewn iddynt. Mae materion sy'n ymwneud ag amddiffyn plant yn rhan o'r cyfrifoldebau hynny. Ceir rhagor o arweiniad yng Nghylchlythyr Rhif 005/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru. Diogelu Plant mewn Addysg: Rôl awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu o dan Ddeddf Addysg 2002.

Tynnir sylw'n benodol at adroddiad 'Clywch' Comisiynydd Plant Cymru ar honiadau o gam-drin plant ac at y ffaith bod y

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

canfyddiadau a geir ynddo'n rhan o gyrsiau hyfforddiant. Yn benodol, dylai'r darparwyr nodi bod y Comisiynydd wedi tynnu sylw at yr angen i athrawon feddu ar yr wybodaeth, y sgiliau a'r hyder y mae eu hangen i ddarganfod arwyddion posibl o gamdriniaeth a chymryd camau i amddiffyn plant sydd dan eu gofal.

Ni fyddai disgwyl i'r darparwyr sicrhau bod yr holl hyfforddeion yn meddu ar wybodaeth a sgiliau manwl; dylid cydnabod nad yw'r hyfforddeion o bosibl yn meddu ar yr awdurdod a geir o fod yn gyflogedig mewn ysgol a dylid rhoi pwyslais ar weithio gydag athrawon eraill, gan ddibynnu ar athro profiadol am gymorth fel y bo'n briodol, a dilyn polisiau'r ysgol yn y maes hwn. Er bod y gofyniad hwn yn berthnasol i bob cwrs HCA, rhoddodd y Comisiynydd bwys ar yr angen i roi sylw i faterion sy'n ymwneud ag addysgu drama yn benodol.

Mae cysylltiad rhwng y gofyniad hwn ac G1.5 (addasrwydd i addysgu).

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- Sut yr ydym yn integreiddio'r gofyniad hwn yn ein cyrsiau HCA?
- Sut yr ydym yn trefnu'r cyrsiau hyfforddi fel eu bod yn cynnwys ymwybyddiaeth o'r dulliau gweithredu posibl a ddefnyddir gan bobl sy'n cam-drin plant ac o'r canfyddiadau yn adroddiad 'Clywch'?

G3 Rheoli'r bartneriaeth HCA

Mae'r rhan fwyaf o'r Safonau SAC yn rhai na ellir ond dangos tystiolaeth lawn ar eu cyfer pan fydd yr hyfforddeion yn gweithio gyda dysgwyr yn yr ystafell ddosbarth neu mewn lleoliadau eraill lle mae dysgwyr yn cael eu haddysgu; ac mae'r hyfforddiant ar ei fwyaf effeithiol pan fydd athrawon gweithredol yn cymryd rhan yn uniongyrchol. Oherwydd hynny, mae'r Gofynion yn nodi bod rhaid i ddarparwyr HCA weithio mewn partneriaeth ag ysgolion.

Mae 'ysgolion' yn cynnwys colegau chweched dosbarth, sefydliadau addysg bellach eraill a lleoliadau'r blynyddoedd cynnar lle gall hyfforddeion ddangos eu bod yn bodloni'r Safonau ar gyfer Statws Athro Cymwysedig.

Mae partneriaethau llwyddiannus yn dod â budd i bawb sy'n gysylltiedig â hwy. Gall hyfforddeion fod yn ffyddiog bod yr holl bartneriaid yn cyfrannu mewn modd trefnus ac integredig i'w hyfforddiant. Bydd athrawon yn cael cyfleoedd newydd i fyfyrion ynghylch eu harferion eu hunain a'u cyfleu, ac i gymryd rhan mewn deialog broffesiynol â hyfforddeion, tiwtoriaid a chydweithwyr eraill. Bydd yr ysgolion, a'r sefydliadau AU, yn cael cyfle i drafod syniadau newydd ac i wneud defnydd o brofiad ac arbenigedd yng nghyswllt sefydlu athrawon newydd gymhwyso a datblygiad proffesiynol parhaus eu staff. Bydd y darparwyr mewn lle gwell i sicrhau bod eu rhaglenni HCA yn adlewyrchu anghenion newidiol yr ysgolion.

Ceir amryw o ddulliau llwyddiannus o redeg partneriaeth eisoes, ac mae'r canllawiau hyn yn ceisio adeiladu ar sail yr arferion hynny drwy ddisgrifio, ar gyfer pob un o'r Gofynion ar bartneriaeth isod, rai o'r nodweddion cyffredin a geir mewn partneriaethau effeithiol. Nid yw'r canllawiau'n argymhell unrhyw fodel penodol ar gyfer partneriaeth: mae ansawdd yr hyfforddiant a ddarperir gan y bartneriaeth yn bwysicach na'r dull o'i drefnu. Ceir canllawiau ar sicrhau ansawdd o dan G4. Bydd y partneriaethau'n dymuno cymryd ansawdd i ystyriaeth hefyd wrth benderfynu pwy a ddylai fod yn aelod o'r bartneriaeth, gan wneud defnydd, er enghraifft, o adroddiadau Estyn a gwybodaeth am brofiad a chymwysterau staff.

Rhaid i bob darparwr weithio mewn partneriaeth â'r ysgolion a rhoi rhan weithredol iddynt wrth: ...

G3.1 Gweithio mewn partneriaeth i gynnig HCA

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr weithio mewn partneriaeth â'r ysgolion a rhoi rhan weithredol iddynt wrth:

- gynllunio a darparu HCA
- dethol athrawon dan hyfforddiant
- asesu'r athrawon dan hyfforddiant ar gyfer SAC.

Nod a chwmpas

Amcan y Gofyniad hwn yw sicrhau y bydd yr ysgolion yn bartneriaid llawn ym mhob ffordd yn HCA: yn ogystal â chyfrannu at ddarparu'r hyfforddiant, byddant yn cymryd rhan wrth gynllunio hyfforddiant, ac wrth dethol ac asesu hyfforddeion. Mae hyn yn cynnig modd i'r partneriaethau wneud defnydd o gryfderau'r holl bartneriaid, datblygu eu gallu i gyfrannu at hyfforddiant, a sicrhau bod yr hyfforddeion yn cael budd o raglen hyfforddiant proffesiynol sy'n drefnus ac yn effeithiol. Gellir defnyddio'r cytundeb partneriaeth (gweler G3.2) i wneud trefniadau ymarferol ar gyfer gweithio ar y cyd, er enghraifft, drwy drefnu cyfarfodydd rheolaidd o bwyllgor partneriaeth.

Cynllunio a darparu hyfforddiant - Bydd partneriaethau effeithiol yn cynllunio gyda'i gilydd i sicrhau bod yr hyfforddiant mewn gwahanol leoliadau wedi'i lwyr integreiddio a'i fod yn paratoi hyfforddeion i fodloni'r holl Safonau (gweler hefyd G3.3). Maent yn cynnig cyfleoedd, os yw hynny'n berthnasol, i staff yr ysgol gyfrannu at yr elfennau o raglenni HCA sydd wedi'u lleoli mewn sefydliadau addysg uwch.

Bydd yr ysgolion sy'n bartneriaid yn cyfrannu at yr adolygiad rheolaidd o'r rhaglen HCA i sicrhau ei bod yn diwallu anghenion yr hyfforddeion a'r ysgolion. Bydd ysgolion yn darparu staff addas sy'n cyfrannu'n sylweddol at hyfforddiant yn yr ysgol. Byddant hefyd yn cynnig cyfleoedd i hyfforddeion gael arsylwi ar athrawon profiadol, cael profiad o wahanol agweddau ar waith athrawon a chyfrannu at fywyd corfforaethol yr ysgol.

Bydd y darparwyr a'r ysgolion yn cydweithio i ganfod ffyrdd o sicrhau bod yr hyfforddeion yn cael y profiadau y mae arnynt eu hangen i fodloni'r holl Safonau, gan ddal y ddysgl yn wastad rhwng anghenion yr ysgol a'r angen i baratoi'r holl athrawon newydd gymhwyso yn llawn ar gyfer eu rôl. Byddant yn sicrhau bod yr hyfforddeion yn cael cyfleoedd i gymryd cyfrifoldeb dros ddsbarthiadau ar draws dau neu dri Chyfnod Allweddol ac i weithio gydag athrawon profiadol mewn parau neu dimau yn y meysydd hynny yn y Safonau lle na all yr hyfforddai ymgymryd â'r holl gyfrifoldeb ond lle y mae'n rhaid iddo ddatblygu'r wybodaeth a'r sgiliau y mae eu hangen i fodloni'r Safonau - er enghraifft, adrodd i rieni, paratoi dysgwyr ar gyfer asesiadau cenedlaethol, a'u hasesu yn erbyn safonau cenedlaethol. Byddant yn rhoi cyfle i'r hyfforddeion drafod a myfyrio ynghylch eu profiadau a'u cyflawniadau gydag athrawon profiadol.

Dethol hyfforddeion - Bydd partneriaethau effeithiol yn cydweithio i gytuno ar y meini prawf a'r gweithdrefnau ffurfiol ar gyfer dethol hyfforddeion. Byddant yn galluogi tiwtoriaid sydd yn yr ysgol i gymryd rhan yn y broses dderbyn ac i gymryd rhan hefyd, pryd bynnag y bo modd, mewn cyfweiliadau ag unigolion neu grwpiau. Bydd yr ysgolion yn rhoi cyfleoedd i'r ymgeiswyr gael gweithio gyda'u dysgwyr mewn ysgolion, ac yn adrodd ar eu haddasrwydd i ymgymryd â hyfforddiant.

Asesu hyfforddeion - Mewn partneriaeth effeithiol, bydd tiwtoriaid sydd yn yr ysgol yn cyfrannu at y gwaith o asesu'r hyfforddeion yn erbyn y Safonau. Er enghraifft, gallent fonitro a chofnodi cynnydd hyfforddeion; cynllunio aseiniadau a thasgau fel y gall yr hyfforddeion ddarparu tystiolaeth o'u cyflawniadau; cyfrannu at asesiadau terfynol, cyfunol sy'n seiliedig ar dystiolaeth; a chyfrannu, gydag aelodau eraill o'r bartneriaeth a chydag archwilwyr allanol, at gymedroli asesiadau.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A oes modd cael mwy o gyfraniad tuag at ddethol, hyfforddi ac asesu hyfforddeion gan yr ysgolion yn y bartneriaeth a gan leoliadau eraill?
- A ddylem wneud rhagor i feithrin gallu aelodau'r bartneriaeth i gyfrannu?

Rhaid i bob darparwr sefydlu cytundebau partneriaeth sydd: ...

G3.2 Cytundebau partneriaeth

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sefydlu cytundebau partneriaeth sydd:

- *yn nodi'n glir i bawb beth yw rôl a chyfrifoldebau pob partner*
- *yn nodi'r trefniadau ar gyfer paratoi a chefnogi pob aelod o staff sy'n ymwneud â'r hyfforddiant*
- *yn nodi'n glir sut y caiff adnoddau eu rhannu a'u dyrannu rhwng y partneriaid.*

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw sicrhau y bydd yr holl bartneriaid yn deall yr hyn a ddisgwylir ganddynt a'u bod yn meddu ar y gallu i gyfrannu yn ôl y gofyn, ar ôl rhannu'r adnoddau sydd ar gael fel y cytunwyd. Bydd hyn yn helpu'r bartneriaeth i ddarparu hyfforddiant proffesiynol cydlynol ac integredig mewn modd effeithiol.

Mae'r rhan fwyaf o gytundebau effeithiol yn ganlyniad i ymgynghori lle rhoddir ystyriaeth lawn i farn yr holl bartneriaid. Dogfennau clir, ymarferol ydynt y gall yr holl bartneriaid eu defnyddio, ynghyd â dogfennau sy'n cynnwys gwybodaeth fanylach (er enghraifft, llawlyfrau cwrs). Byddant yn cael eu hadolygu a'u diwygio'n rheolaidd gan aelodau'r bartneriaeth.

Rolau a chyfrifoldebau clir - Rhaid i'r holl hyfforddwyr a hyfforddeion gael gweld yn glir pwy sy'n gyfrifol am bob elfen hyfforddi ac asesu, a sut y mae'r elfennau'n dod at ei gilydd i sicrhau bod yr hyfforddiant yn rhoi sylw i'r holl Safonau SAC. Efallai y bydd y partneriaethau'n dymuno ystyried a yw'r ysgolion yn gallu ymgymryd â rhagor o gyfrifoldebau - er enghraifft, cefnogi hyfforddeion mewn ysgolion heblaw eu rhai eu hunain.

Paratoi a chynorthwyo staff - Cyfrifoldeb y darparwr yw sicrhau bod yr holl staff wedi paratoi'n llawn ar gyfer eu cyfraniad i'r gwaith o ddethol ac asesu hyfforddeion, ac o gynllunio a darparu hyfforddiant. Gallai'r trefniadau yn y cytundeb gynnwys sesiynau hyfforddi, gweithgareddau ymarferol i staff yr ysgolion a staff

mewn sefydliadau addysg uwch, a digwyddiadau ymgyfarwyddo lle trafodir cyfraniad pob partner at yr hyfforddiant. Gallent hefyd gynnwys cymorth dilynol drwy ymarferiadau fel cydarsylwi ar hyfforddeion.

Wrth gynllunio hyfforddiant ar gyfer staff sydd mewn ysgolion, bydd partneriaethau effeithiol yn rhoi sylw i amgylchiadau penodol yr ysgol. Er enghraifft, os yw'n anodd rhyddhau staff yn ystod y dydd, gellid trefnu sesiynau yn yr ysgol. Bydd partneriaethau llwyddiannus yn annog eu haelodau i gefnogi ei gilydd. Fodd bynnag, cyfrifoldeb y darparwr yw sicrhau bod yr holl aelodau staff newydd yn y bartneriaeth yn cael eu paratoi'n llawn ar gyfer eu rolau, a bod yr holl hyfforddwyr presennol yn cael gwybod yn brydlon am y datblygiadau diweddaraf, gan gynnwys newidiadau i'r Safonau a'r Gofynion ac i'r dyletswyddau statudol sy'n gysylltiedig â chyfle cyfartal.

Dyrannu adnoddau - Dylai holl aelodau'r bartneriaeth gael eu hysbysu'n glir am y dull o rannu'r adnoddau ar gyfer HCA a'r dull o wobrwyo pob partner am ei gyfraniadau at hyfforddiant. Mae'r tâl hwn yn debygol o fod yn un ariannol yn bennaf ond gallai hefyd gynnwys mathau eraill o gydnabyddiaeth: er enghraifft, gallai partneriaid mewn ysgolion gael gwell mynediad i raglenni partneriaid eraill, i gyfleusterau neu i wasanaethau proffesiynol eraill. Po fwyaf fydd yr wybodaeth y bydd y bartneriaeth yn ei rhannu am gostau hyfforddiant, mwyaf fydd yr ymddiriedaeth sy'n debygol o ddatblygu rhwng ei haelodau.

Agweddau eraill ar y bartneriaeth - Yn aml bydd cytundebau partneriaeth yn cynnwys rhagor o wybodaeth am:

- nodau'r bartneriaeth ar gyfer pob un o'i rhaglenni HCA
- y meini prawf a'r gweithdrefnau a ddefnyddir i recriwtio, dethol a dad-ddethol aelodau o'r bartneriaeth
- a yw rhai aelodau'n aelodau 'llawn' neu'n aelodau 'cyswllt' o'r bartneriaeth - er enghraifft, lle mae rhai ysgolion neu leoliadau eraill yn dymuno cyfrannu at HCA heb ymgymryd â holl gyfrifoldebau'r bartneriaeth

- trefniadau rheoli'r bartneriaeth, gan gynnwys llinellau cyfathrebu, penderfynu ac atebolrwydd
- trefniadau ar gyfer pwyllgorau cynrychiolwyr neu grwpiau ymgynghorol, neu ar gyfer clystyru ysgolion y bartneriaeth
- gweithdrefnau ar gyfer monitro ansawdd yr hyfforddiant, a darpariaethau eraill i sicrhau ansawdd yn y bartneriaeth drwyddi draw
- sut y bydd y canlyniadau o waith sicrhau ansawdd a gwerthuso allanol yn cael eu defnyddio i wella ansawdd y ddarpariaeth
- trefniadau ar gyfer adolygu a diweddarau gweithdrefnau a dogfennau'n rheolaidd.

Bydd y darparwyr yn dymuno ystyried cynnwys trefniadau yn eu cytundebau partneriaeth ar gyfer sicrhau eu bod, wrth ddethol, hyfforddi ac asesu hyfforddeion, yn hyrwyddo cyfle cyfartal ac yn osgoi gwahaniaethu, yn enwedig yng ngoleuni Deddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygio) 2000 a'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd fel y'i diwygiwyd. Rhai o'r trefniadau y gellid eu cynnwys yw camau i godi ymwybyddiaeth o faterion cydraddoldeb; i ymdrin â materion sy'n ymwneud â chydaddoldeb a chydaddoldeb hiliol mewn modd cydlynus a chyson; ac i ddelio â digwyddiadau hiliol a chefnogi hyfforddeion sy'n dioddef oherwydd hiliaeth yn ystod eu hyfforddiant.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r cytundeb yn cynnwys popeth a ddylai?
- A yw'r partneriaid yn dal at y cytundeb yn eu gwaith?
- A oes angen inni ddiwygio'r cytundeb?
- A oes angen inni adolygu'r trefniadau ar gyfer dethol a dad-ddethol partneriaid er mwyn ystyried yr angen i gynnwys lleoliadau heblaw ysgolion?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod y bartneriaeth yn gweithio'n ...

R3.3 Partneriaeth effeithiol

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod y bartneriaeth yn gweithio'n effeithiol a bod yr hyfforddiant wedi'i gydgysylltu ac yn gyson, gan sicrhau dilyniant ym mhob agwedd arno.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw sicrhau y bydd y darparwyr yn cadw effeithiolrwydd eu partneriaeth dan sylw, gan ganolbwyntio'n benodol ar ei heffeithiolrwydd o ran darparu hyfforddiant. Rhaid i'r hyfforddiant fod yn gyson ac yn gydgysylltiedig, gyda dilyniant rhwng y gwahanol leoliadau, fel bod yr holl hyfforddeion yn gallu cael cyfleoedd cyfartal i gyflawni eu potensial, ym mha le bynnag y byddant yn hyfforddi a pha bynnag lwybr y byddant yn ei ddilyn. Rhaid i'r hyfforddiant gynnig modd i ymdrin yn systematig â'r holl Safonau SAC - gan sicrhau, er enghraifft, y bydd profiad yr hyfforddeion yn y gwahanol leoliadau'n eu galluogi i ddangos eu bod yn gallu addysgu dysgwyr o wahanol gefndiroedd ar draws yr ystod oedran a gallu mewn o leiaf ddau Gyfnod Allweddol. Yn ogystal â hynny, rhaid i'r hyfforddiant roi dilyniant cynlluniedig o ran y galwadau sydd ar yr hyfforddeion wrth iddynt wneud cynnydd tuag at fodloni'r Safonau.

Mae partneriaethau'n fwyaf tebygol o weithio'n effeithiol os yw'r aelodau:

- yn meddu ar gyd-ddealltwriaeth o'r Safonau a'r Gofynion
- wedi ymrwymo i ddarparu hyfforddiant rhagorol yn y bartneriaeth drwyddi draw
- yn cydnabod ac yn parchu cyfraniadau ei gilydd
- yn dilyn y gweithdrefnau y maent wedi cytuno arnynt
- yn rhannu arferion da oddi mewn i'r bartneriaeth a'r tu allan iddi.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r holl bartneriaid yn credu bod y bartneriaeth yn gweithio'n effeithiol?
- A ymgynghorir â'r holl bartneriaid a hyfforddeion ar y modd gorau o sicrhau cysondeb, dilyniant a chydilyniant ar gyfer yr hyfforddeion?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

G4 Sicrhau ansawdd

Amcan y Gofynion ar gyfer sicrhau ansawdd yw sicrhau bod y rhai sy'n darparu HCA yn creu'r modd i gael a chynnal ansawdd da. Rhaid rhoi sylw drwy'r gweithdrefnau sicrhau ansawdd i bob agwedd ar y ddarpariaeth, yn enwedig ansawdd yr hyfforddiant, yr asesu a'r rheoli.

Sicrheir ansawdd yn rhannol drwy systemau sy'n monitro ac yn gwerthuso hyfforddiant a chyflawniadau'r hyfforddeion. Agwedd hollbwysig arall ar hyn yw'r modd y defnyddir tystiolaeth o amryw o ffynonellau i bennu blaenoriaethau ar gyfer gweithredu a gosod targedau. Dylanwad mawr arall ar ansawdd yw arferion y rheolwyr: mae eu dull o ddethol a datblygu hyfforddwyr, y rhan y maent yn ei chwarae mewn cynllunio a'u gweithdrefnau ar gyfer penderfynu ar sail tystiolaeth i gyd yn agweddau ar waith y rheolwyr sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ansawdd.

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod ei ddarpariaeth yn cydymffurfio â ...

G4.1 Cydymffurfio

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod ei ddarpariaeth yn cydymffurfio â gofynion presennol Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer darparu cyrsiau HCA.

Nod a chwmpas

Mae'r Gofyniad hwn yn sail i'r holl Ofynion eraill. Mae'n rhan annatod o'r meini prawf ar gyfer achredu darparwyr HCA ac yn sylfaen ar gyfer eu harchwilio. Er mwyn ateb y Gofyniad, bydd yn rhaid i'r darparwyr wrth weithdrefnau sicrhau ansawdd sy'n adolygu cydymffurfiaid yn rheolaidd.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw ein gweithdrefnau sicrhau ansawdd yn sicrhau ein bod yn adolygu ein cydymffurfiaid â'r holl Ofynion yn drwyadl ac yn rheolaidd?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod gan athrawon dan hyfforddiant ...

G4.2 Adnoddau

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod gan athrawon dan hyfforddiant fynediad at y llyfrau, y TGCh a'r adnoddau eraill y mae arnynt eu hangen - a'r rheini'n berthnasol i'r ystod oedran a'r pynciau y maent yn hyfforddi ar eu cyfer - i ddatblygu eu gwybodaeth, eu dealltwriaeth a'u sgiliau hyd at y Safonau SAC o leiaf.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw sicrhau y bydd yr hyfforddeion yn cael yr adnoddau y mae arnynt eu hangen i gyrraedd y Safonau. Rhaid i'r hyfforddeion gael mynediad hwylus at gyflenwad digonol o lyfrau perthnasol a diweddar ac adnoddau eraill; rhaid iddynt gael mynediad at gyfleusterau TGCh ar adegau rhesymol; a bydd yn rhaid cael trefniadau ymarferol eraill ar eu cyfer os nad yw'r darparwr yn cynnig mynediad uniongyrchol ei hun at yr holl adnoddau hyn.

Dylai'r bartneriaeth fel cyfangorff ystyried sut y gall pob partner gyfrannu at ddarparu adnoddau dysgu ac a oes angen chwilio y tu allan i'r bartneriaeth am gymorth. Yn achos y rhaglenni hynny lle mae'r hyfforddeion wedi'u lleoli'n bell o brif ganolfan y darparwr, mae'n bosibl y bydd y partneriaethau'n dymuno ystyried ymestyn eu defnydd o TGCh (er enghraifft, i ddosbarthu deunyddiau dysgu o bell, i alluogi hyfforddeion i gyfathrebu â'i gilydd, neu i gynnig cymorth iddynt gan diwtoriaid).

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r hyfforddeion ar yr holl raglenni'n cael mynediad at yr adnoddau y mae arnynt eu hangen ar yr adegau priodol?
- A yw'r hyfforddeion yn meddu ar yr adnoddau gofynnol i'w galluogi i ymgymryd â'u profiad addysgu ymarferol mewn lleoliad ysgol bartneriaeth?
- A allem wneud mwy o ddefnydd o TGCh fel adnodd dysgu?
- A ydym yn gwneud y defnydd gorau o holl adnoddau'r bartneriaeth drwy ein hyfforddiant?
- Pa mor effeithiol yw ein hadnoddau ar gyfer adolygu a gwella'r ddarpariaeth o adnoddau dysgu?

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

G4.3 Safoni asesiadau hyfforddeion

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod gweithdrefnau safoni mewnol trylwyr a gweithdrefnau safoni allanol annibynnol ar waith ar gyfer asesu pa mor ddibynadwy a chywir yw'r asesiadau.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw diogelu safon SAC yng Nghymru. Rhaid i'r asesiadau fod yn gywir ac yn ddibynadwy wrth ganfod, yn gyson dros amser, a yw hyfforddeion yn bodloni'r Safonau SAC ai peidio. Dim ond os yw hyfforddai'n bodloni'r holl Safonau y gellir dyfarnu ei fod yn bodloni'r Safonau ar gyfer ennill SAC. Gan fod safonwyr allanol yn chwarae rhan drwy sicrhau bod y Safonau'n gyson rhwng y partneriaethau ac oddi mewn iddynt, bydd y darparwyr yn dymuno sicrhau y rhoddir ystyriaeth lawn i'w barn wrth ddod i benderfyniadau ynghylch a yw hyfforddeion wedi bodloni'r Safonau.

Mae'r Gofyniad hwn yn ymwneud ag asesu yn erbyn y Safonau SAC yn unig. Mae asesu ar gyfer dyfarniad academiaidd (fel BEd neu'r Dystysgrif Addysg i Raddedigion) yn fater i'r sefydliad addysg uwch sy'n gyfrifol amdano. Er hynny, gallai'r un person fod yn safonwr allanol ar gyfer SAC a hefyd yn arholwr allanol ar gyfer dyfarniad academiaidd, ar yr amod ei fod yn meddu ar wybodaeth ymarferol drylwyr o'r Safonau ac ar arbenigedd o ran eu defnyddio i asesu hyfforddeion.

Safoni mewnol - Mae'r broses safoni mewnol yn darparu system lle cedwir cydbwysedd o fewn partneriaeth i sicrhau bod hyfforddeion mewn gwahanol leoliadau'n cael eu hasesu'n gyson ac yn deg.

Rhai enghreifftiau o'r gweithdrefnau y gellid eu defnyddio yw:

- cynnwys staff dau bartner o leiaf (er enghraifft sefydliad AU ac ysgol) yn y gwaith o asesu'r holl hyfforddeion
- panel safoni a fydd yn craffu'n fanwl ar waith sampl o hyfforddeion, gan gynnwys unrhyw rai y mae asesydd o'r farn eu bod yn debygol o fethu neu eu bod ar y ffin rhwng llwyddo a methu

- cydarsylwi ar waith addysgu'r hyfforddeion
- trafodaeth gan y staff perthnasol ar yr holl dystiolaeth sydd ar gael, gan gynnwys hynny a gafwyd o brofiad a chyflawniad blaenorol yr hyfforddeion, a chytundeb amodol bod yr holl Safonau SAC wedi'u bodloni, sydd i'w gadarnhau gan safonwr allanol
- trefniadau i ddefnyddio gwybodaeth a gafwyd er mwyn hybu'r broses o sicrhau ansawdd yr hyfforddiant, gan gynnwys monitro materion sy'n ymwneud â chyfle cyfartal (gweler hefyd G4.4).

Safoni allanol - Y bartneriaeth hyfforddi sy'n gyfrifol am benodi safonwyr allanol addas ar gyfer yr holl gyrsiau HCA sy'n cynnig SAC sy'n cael eu cynnal gan ddarparwyr HCA a achredir gan CCAUC. Dylai'r safonwyr allanol fod yn brofiadol o ran asesu athrawon neu hyfforddeion, yn wybodus am y Safonau a'r Gofynion, ac yn barod i wneud gwerthusiadau ar sail tystiolaeth o'r hyfforddiant (gweler G4.4) yn ogystal â gwaith yr hyfforddeion.

Rhai o gyfrifoldebau posibl y safonwr allanol yw:

- craffu'n fanwl ar sampl o hyfforddeion, a fydd yn cynnwys trawstoriad cynrychioladol o'r hyfforddeion ynghyd â'r holl hyfforddeion y mae'r safonwyr mewnol o'r farn y gallent fethu neu eu bod ar y ffin rhwng llwyddo a methu
- arsylwi ar waith addysgu'r holl hyfforddeion yn y sampl a ddewiswyd
- cael cyfle i arsylwi ar waith addysgu neu i graffu ar waith unrhyw hyfforddeion ychwanegol nad ydynt wedi'u cynnwys yn y sampl wreiddiol
- cael trafodaeth gyda staff mewnol perthnasol ar yr holl dystiolaeth sydd ar gael ynghylch a yw hyfforddeion penodol wedi bodloni'r Safonau SAC
- craffu ar y trefniadau sicrhau ansawdd mewnol
- llunio adroddiad sy'n cynnwys gwerthusiad o'r cryfderau a'r gwendidau yn y ddarpariaeth yr arsylwyd arni, a chysylltiad clir rhyngddo a'r Safonau a'r Gofynion (gweler G4.4).

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw ein gweithdrefnau safoni mewnol yn sicrhau bod yr asesiadau'n gywir ac yn ddibynadwy?
- A ddylai rhagor o hyfforddwyr, neu rai gwahanol, gymryd rhan mewn safoni mewnol?
- A yw ein gweithdrefnau safoni allanol yn sicrhau bod yr asesiadau'n gyson?
- A yw'r safonwyr mewnol ac allanol yn rhoi adborth i wella'r ddarpariaeth (gweler G4.4)?

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod materion yn ymwneud ag ...

G4.4 Gwella drwy safoni

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr sicrhau bod materion yn ymwneud ag ansawdd a godir drwy'r trefniadau safoni mewnol ac allanol yn cael eu harchwilio a'u datrys er mwyn gwella'r hyfforddiant.

Nod a chwmpas

Yn ogystal â diogelu safon SAC, dylai'r broses safoni gynnig tystiolaeth i helpu'r darparwyr i werthuso eu perfformiad eu hunain ac i ddyfeisio cynlluniau i'w wella. Rhaid i'r darparwyr sicrhau bod y safonwyr mewnol ac allanol yn cysylltu'r cryfderau a'r gwendidau y maent yn arsylwi arnynt mewn hyfforddeion penodol â chryfderau a gwendidau posibl yn ansawdd eu hyfforddiant yn gyffredinol.

Dylent hefyd ofyn i'r safonwyr allanol wneud argymhellion penodol ar gyfer gwella. Wedyn gallant ddefnyddio'r dystiolaeth hon, ynghyd â thystiolaeth o ffynonellau eraill (fel adroddiadau arolygu, data perfformiad ac adborth gan hyfforddeion) fel sail i gynllunio camau gweithredu a phennu targedau ar gyfer gwella.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A yw'r safonwyr yn rhoi adborth defnyddiol i ni am ansawdd? Os nad ydynt, a oes angen gosod cylch gwaith mwy penodol ar eu cyfer?
- A fyddwn yn cymryd camau mewn ymateb i'r adborth?

**Rhaid i bob
darparwr fonitro
a gwerthuso pob
agwedd ...**

G4.5 Gwerthuso

Y gofyniad

Rhaid i bob darparwr fonitro a gwerthuso pob agwedd ar y ddarpariaeth yn systematig er mwyn gwella ei hansawdd a sicrhau ei bod yn cydymffurfio â Gofynion cyfredol y Cynulliad Cenedlaethol ar gyfer darparu cyrsiau HCA. Dylai systemau fod ar waith i:

- *nodi targedau ar gyfer gwella'r ddarpariaeth*
- *adolygu'r ddarpariaeth yn erbyn y targedau hyn*
- *nodi'r camau y mae angen eu cymryd i gyflawni'r gwelliannau*
- *sicrhau bod y camau yn cael eu cymryd, a'u bod yn arwain at welliant.*

Nod a chwmpas

Mae'r Gofyniad hwn yn diffinio'r nodweddion hanfodol a geir mewn system sicrhau ansawdd effeithiol. Er mwyn sicrhau bod eu system yn ateb y Gofyniad hwn, mae'n bosibl y bydd y darparwyr yn ei chael yn fuddiol diffinio'n glir y cyfrifoldeb dros sicrhau ansawdd o fewn y bartneriaeth a datblygu'r arfer o hunanwerthuso proffesiynol fel y bydd holl staff y bartneriaeth yn ceisio gwella ansawdd yr hyfforddiant, yr asesu a'r rheoli. Dylent hefyd ddadansoddi a defnyddio tystiolaeth a geir o amryw o ffynonellau, gan gynnwys yr hyfforddeion sy'n dilyn eu rhaglenni, eu cynhyfforddeion, cyflogwyr, safonwyr allanol, Estyn a Llywodraeth Cynulliad Cymru er mwyn sicrhau gwelliant.

Bydd yn rhaid i'r darparwyr roi gweithdrefnau systematig ar waith sy'n cysylltu'r canlyniadau a geir yn sgil gwerthuso â'r broses o osod targedau ar gyfer gwella, a defnyddio'r gwaith o osod targedau i ddatblygu cynlluniau ar gyfer gwella sy'n cynnwys y cyfrifoldebau a ddynodwyd, amserlen benodol a gweithdrefnau monitro a gwerthuso. Byddant yn gwerthuso effaith y cynlluniau ar gyfer gwella a mentrau eraill yn erbyn y targedau gwreiddiol, ac yn meddu ar fodd i ganfod unrhyw wendidau ac i weithredu'n brydlon i wella'r ddarpariaeth os oes angen cymryd camau brys.

Bydd y darparwyr yn ymwybodol o'r ffaith bod Deddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygio) 2000 yn rhoi sefydliadau dan ddyletswydd i fonitro'r myfyrwyr a dderbynnir a'u cynnydd yn ôl grwpiau hiliol a dyletswydd i asesu effaith polisiâu ar staff a myfyrwyr yn ôl grwpiau hiliol. Mae Cod Ymarfer y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn argymhell y dylid gwneud hyn drwy'r prosesau presennol. Oherwydd hynny, bydd y darparwyr yn dymuno sicrhau bod eu gweithdrefnau sicrhau ansawdd yn cynnwys un ar gyfer casglu a defnyddio data monitro ethnig ac un ar gyfer asesu effaith polisiâu ar gydraddoldeb hiliol.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A oes gwybodaeth ar gael i'n helpu i ganfod targedau ar gyfer gwella?
- A ydym yn gweithredu ar sail hynny?
- A yw'r camau a gymerwn yn arwain at welliant?

**Rhaid i bob
hyfforddwr
feincnodi ei
berfformiad
dros gyfnod ...**

G4.6 Meincnodi

Y gofyniad

Rhaid i bob hyfforddwr feincnodi ei berfformiad dros gyfnod o amser os yw'n darparu hyfforddiant yn rheolaidd, a chymharu ei berfformiad ag un darparwyr eraill, gan ddefnyddio tystiolaeth allanol a mewnol i bennu targedau a chynllunio gwelliannau.

Nod a chwmpas

Nod y Gofyniad hwn yw gwella'r hyfforddiant a gynigir gan yr holl ddarparwyr, o ran ei ansawdd a'i gysondeb, drwy fynnu y bydd y rhai sy'n darparu hyfforddiant yn rheolaidd yn cymharu eu perfformiad ag un darparwyr eraill sydd mewn amgylchiadau tebyg. Er enghraifft, gallai'r darparwyr ddefnyddio eu data eu hunain i ddadansoddi eu perfformiad eu hunain a'i gymharu â pherfformiad darparwyr eraill er mwyn canfod sut y gellid ei wella. Gallent ddefnyddio data o ffynonellau allanol, fel y rhai a geir o'r proffiliau perfformiad, i gymharu eu perfformiad ag un darparwyr tebyg. Gallent hefyd ddadansoddi tystiolaeth o arferion llwyddiannus, fel y rhai a nodir yn adroddiadau archwilio Estyn, ac asesu a allent wella eu harferion a'u perfformiad eu hunain drwy fabwysiadu arferion o'r fath. Gallent ddefnyddio data demograffig, er enghraifft, i osod ac adolygu targedau ar gyfer cyfranogiad grwpiau ethnig lleiafrifol yn y rhaglen HCA.

Cwestiynau i'w hystyried gan y darparwyr

- A ydym yn gwneud defnydd da o ddata mewnol ac allanol wrth feincnodi?
- A oes arferion llwyddiannus mewn mannau eraill a allai ein helpu i bennu targedau ar gyfer gwella?

Atodiad A Deunydd darllen pellach a ffynonellau pellach o wybodaeth

Y Safonau ar gyfer SAC: y prif ddogfennau canllaw a statudol sy'n ymwneud â gwerthoedd ac arferion proffesiynol

Mae'r adran hon yn rhestru'r prif ddogfennau canllaw a statudol sy'n ymwneud â gofal ac addysg plant a phobl ifanc a rôl a chyfrifoldebau athrawon. Bwriedir iddi gael ei defnyddio er gwybodaeth, yn gefndir i safon S1.8 (gweithio o fewn y gyfraith) a safonau eraill lle bydd gwybodaeth am, er enghraifft, iechyd a diogelwch neu amddiffyn plant yn berthnasol.

Amddiffyn plant

Cylchlythyr 005/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Diogelu Plant mewn Addysg: Rôl Awdurdodau Lleol a Chyrff Llywodraethu o dan Ddeddf Addysg 2002*

Cylchlythyr 34/2002 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Amddiffyn Plant: Atal Pobl Anaddas rhag Gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc yn y Gwasanaeth Addysg*

Cylchlythyr 02/2003 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Y Swyddfa Cofnodion Troseddol: Ffeithiau Sylfaenol i Wirfoddolwyr mewn Ysgolion*

Cylchlythyr 33/2005 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Adrodd ar Achosion o Gamymddwyn neu Anghymhwystra Proffesiynol yn y Gwasanaeth Addysg, Rhagfyr 2005*

Cylchlythyr 23/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Addysgu Drama: Canllawiau ar Ddiogelu ac Amddiffyn Plant i Reolwyr ac Ymarferwyr Drama*

Cylchlythyr Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Diogelu Plant: Gweithio gyda'n Gilydd o dan Ddeddf Plant 2004*

Cylchlythyr 005/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Diogelu Plant mewn Addysg: Rôl awdurdodau lleol a chyrff llywodraethu o dan Ddeddf Addysg 2002*

Gellir cael copïau o ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru i argymhellion adroddiad Clywch drwy'r ddolen ganlynol:

http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/publications/guidance/Clwych_response_assembly_gov?lang=cy

Adroddiad Clywch Comisiynydd Plant Cymru: ar gael yn:
<http://www.complantcymru.org.uk/cy/rhestr-cyhoeddiadau/>

Rhoddodd y Gweinidog dros Addysg, Diwylliant a'r Gymraeg yr wybodaeth ddiweddaraf am weithredu ymateb Llywodraeth y Cynulliad i Clywch ym mis Gorffennaf 2007: <http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2007/1568720/?skip=1&lang=cy>

Cynulliad Cenedlaethol Cymru, *Plant a Phobl Ifanc: Gweithredu'r Hawliau* Ionawr 2004

Diogelu ac amddiffyn plant a phobl ifanc: *Canllaw ac enghreifftiau o arferion da i gyrff dyfarnu (ACCAC, QCA, CEA, Ebrill 2006)*

Deddf Diogelu Grwpiau Agored i Niwed 2006

Deddf Plant 2004

Deddf Troseddau Rhywiol (Diwygio) 2000, Adran 3

Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005

Y Swyddfa Gartref (1999), *Caring for Young People and the Vulnerable? Guidance for Preventing Abuse of Trust* (a baratowyd ar y cyd â Chynulliad Cenedlaethol Cymru, Swyddfa Gogledd Iwerddon, Yr Adran Iechyd a'r Adran Addysg a Chyflogaeth)

Cylchlythyr 06/2006 y Swyddfa Gartref: *The Notifiable Occupations Scheme: Revised Guidance for Police Forces*

NSPCC, *Learning to Protect - A Child Protection Resource Pack for Teacher Training* www.nspcc.org.uk/Inform/trainingandconsultancy/learningresources/learningtoprotect_wda47885.html

Anghenion Addysgol Arbennig/Anabledd

Cylchlythyr 56/94 Swyddfa Cymru: *Addysg Plant ag Anawsterau Ymddygiadol ac Emosiynol*

Cylchlythyr 34/97 Swyddfa Cymru: *Cymorth i Ddisgyblion ag Anghenion Meddygol mewn Ysgolion; a*

Cylchlythyr 57/94 Swyddfa Cymru: *Addysg Plant Sâl*

[* Mae'r ddwy ddogfen ar hyn o bryd yn cael eu cyfuno a'u diweddarau a bydd y canllawiau diwygiedig yn cael eu cyhoeddi ar gyfer ymgynghori arnynt yn ystod hydref 2008]

Cylchlythyr 47/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Cynnwys a Chynorthwyo Disgyblion.

Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru
(Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 2002)

Llawlyfr i Rieni a Thafleuni ar God Ymarfer AAA Llywodraeth Cynulliad Cymru 2003

Llawlyfr o Arferion Da ar gyfer Plant ag Anghenion Addysgol Arbennig (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 2003)

Canllawiau Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer Penaethiaid ac Athrawon yng Nghymru: Hyrwyddo Cydraddoldeb Anabledd mewn Ysgolion

Canolbwyntio ar lwyddiant - canllawiau ar gynnwys disgyblion ag anghenion ychwanegol wrth osod targedau ysgol gyfan (ACCAC, 2001)

Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001

Deddf Plant a Phobl Ifanc 2008

Deddf Addysg 1996 rhan IV

Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd 2005 (fel y'i diwygiwyd)

Tarwch olwg hefyd ar wefan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn <http://www.equalityhumanrights.com/wales/> am fanylion y cyhoeddiadau a'r codau ymarfer y maent hwy wedi'u cyhoeddi (ceir manylion cyswllt llawn y Comisiwn dan adran 'Rhagor o Gysylltiadau Defnyddiol' y ddogfen hon).

Cynhwysiant/Gwahaniaethu

Cylchlythyr Rhif 34/97 Llywodraeth Cynulliad Cymru:
Cymorth i Ddisgyblion ag Anghenion Meddygol mewn Ysgolion

Cylchlythyr 2/2001 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Arweiniad ar addysg Plant sy'n Derbyn Gofal

Cylchlythyr 27/2002 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Casglu a Chofnodi Data ar Gefndir Ethnig Disgyblion

Cylchlythyr 23/2003 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Parchu Eraill: Canllawiau gwrth-fwlio*

Cylchlythyr 34/2005 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Safonau Ansawdd ar gyfer Gwasanaethau Addysgol i Blant a Phobl Ifanc â Nam ar y Synhwyr

Cylchlythyr Rhif 42/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Canllawiau i Gyrrff Llywodraethu ar Sefydlu a Gweithredu Cynghorau Ysgol

Cylchlythyr Rhif 47/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Cynnwys a Chynorthwyo Disgyblion.

Cylchlythyr 03/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru:
Symud Ymlaen - Addysg i Sipsiwn-Teithwyr

Cylchlythyr 006/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru:
Cyflawni'r Her - Safonau Ansawdd mewn Addysg ar gyfer Disgyblion mwy Galluog a Thalentog

Cyflwyniad i'r cwricwlwm ysgol yng Nghymru: (ACCAC 2003) - Y Datganiad Cynhwysiant yn y Cyflwyniad

Canolfan Astudiaethau Addysg Gynhwysol (Diwygiwyd 2002):
Index for Inclusion: Developing Learning and participation in schools.
Cyhoeddwyd y fersiwn diwygiedig yn 2003

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Canolbwyntio ar lwyddiant - canllawiau ar gynnwys disgyblion ag anghenion ychwanegol wrth osod targedau ysgol gyfan (ACCAC, 2001)

Cwricwlwm o gyfle: datblygu potensial yn berfformiad - (ACCAC, 2003)

Cyfleoedd cyfartal ac amrywiaeth yn y cwricwlwm ysgol (ACCAC, 2001)

Cyfle Cyfartal ac Amrywiaeth mewn Ysgolion yng Nghymru (Estyn 2005)

Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 2002)

Llawlyfr o Arferion Da ar gyfer Plant ag Anghenion Addysgol Arbennig (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 2003)

Llawlyfr i Rieni a Thafleuni ar God Ymarfer AAA Llywodraeth Cynulliad Cymru (2003)

Adroddiad Estyn i Lywodraeth Cynulliad Cymru: Hyfforddiant Rheoli Ymddygiad (Estyn 2004)

Adroddiad Estyn i Lywodraeth Cynulliad Cymru: Ymddygiad yng Nghymru: Arfer Dda wrth Reoli Ymddygiad Heriol (Estyn 2006)

Adroddiad Arolwg Estyn: Grant Cyrhaeddiad Lleiafrifoedd Ethnig (EMAG) Defnyddio Adnoddau'n Effeithiol (2004)

Llywodraeth Cynulliad Cymru: Plant a Phobl Ifanc: Gweithredu'r Hawliau

Llywodraeth Cynulliad Cymru: Ymestyn Hawliau: Cynorthwyo Pobl Ifanc (11-25) yng Nghymru.

Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog (2004): A better education for children in care

Cymdeithas Saesneg fel Iaith Ychwanegol yng Nghymru (EALAW) a Chynulliad Cenedlaethol Cymru: Cyflawniad Disgyblion Lleiafrifoedd Ethnig yng Nghymru (2003)

EALAW: Cyflawniad Disgyblion Lleiafrifoedd Ethnig yng Nghymru- Adroddiad Ymchwil 2002/03

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Offeryn Statudol Cynulliad Cenedlaethol Cymru, 2005 Rhif 3200
(W.236): *Rheoliadau Cyngorau Ysgol (Cymru) 2005*

Deddf Gwahaniaethu ar Sail Rhyw 1975 (fel y'i diwygiwyd)

Deddf Cysylltiadau Hiliol 1976 (fel y'i diwygiwyd)

Deddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygio) 2000

Rheoliadau Deddf Cysylltiadau Hiliol 1976 (Diwygio) 2003

Deddf Cydraddoldeb 2006

Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd 2005 fel y'i diwygiwyd

Deddf Plant 1989 (Adran 3(5))

Tarwch olwg hefyd ar wefan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn <http://www.equalityhumanrights.com/wales/> am fanylion y cyhoeddiadau a'r codau ymarfer y maent hwy wedi'u cyhoeddi (ceir manylion cyswllt llawn dan adran 'Rhagor o Gysylltiadau Defnyddiol' y ddogfen hon).

Gweithio gydag Eraill

Codi Safonau a Mynd i'r Afael â Llwyth Gwaith: Cytundeb Cenedlaethol: <http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/learningproviders/schools/raisingstandardstacklingworkload/nationalagreement/?skip=1&lang=cy>

Cylchlythyr Rhif 029/2008 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru)(Cymru) 2004 a Safonau Proffesiynol (Diwygiedig) ar gyfer Cynorthwywyr Addysgu Lefel Uwch

Cyflogaeth

Cylchlythyr 03/2004 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Gweithdrefnau Cwyno ar gyfer Cyrff Llywodraethu Ysgolion

Cylchlythyr Rhif 029/2008 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru)(Cymru) 2004 a Safonau Proffesiynol (Diwygiedig) ar gyfer Cynorthwywyr Addysgu Lefel Uwch

Cylchlythyr 45/2004 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Gweithdrefnau Disgyblu Staff Mewn Ysgolion

Rheoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004
www.opsi.gov.uk/legislation/wales/wsi2004/20042733e.htm

Dogfen wybodaeth Rhif 036-04 yr AHA: *Canllawiau ar Reoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004*

Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru) (Cymru) 2004
www.opsi.gov.uk/legislation/wales/wsi2004/20041744e.htm

Codi Safonau a Mynd i'r Afael â Llwyth Gwaith: Cytundeb Cenedlaethol -<http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/learningproviders/schools/raisingstandardstacklingworkload/nationalagreement/?skip=1&lang=cy>

Yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd: *Dogfen Cyflogau ac Amodau Gwaith Athrawon Ysgol* (a ddiweddarir yn flynyddol) a chanllawiau statudol cysylltiedig - ar gael yn
www.teachernet.gov.uk/management/payandperformance/pay/

Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974,
adrannau 7 ac 8

Deddf Addysg 2002, adrannau 119-135 a 141-148

Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 2005

Rheoliadau Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005

Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2005

Dogfennau perthnasol eraill

Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (2006): Proffesiynoldeb ar Waith - canllaw arfer da

Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (2006): Datganiad Gwerthoedd ac Arfer Proffesiynol

Deddf Addysg 1996: Adrannau 548, 550A, 572

Deddf Addysg 1997: Adran 4

Deddf Hawliau Dynol 1998

Deddf Gwarchod Rhag Aflonyddu 1997

Deddf Datgelu er Lles y Cyhoedd 1998

Deddf Hawlfreintiau, Dyluniadau a Phatentau 1998

Y Safonau ar gyfer SAC: cyfeiriadau pellach

Yn yr adran hon ceir rhestr o'r cyfeiriadau pellach a nodir yn y canllawiau ar y Safonau.

Ymddygiad

Cylchlythyr 37/98 Swyddfa Cymru: *Defnyddio grym rhesymol i reoli neu ffrwyno disgyblion*

Cylchlythyr 23/2003 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Parchu eraill - canllawiau gwrth-fwlio*

Cylchlythyr 1/2004 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Gwahardd o Ysgolion ac Unedau Cyfeirio Disgyblion

Cylchlythyr 39/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Canllawiau i Gyrrff Llywodraethu Ysgolion ar Weithdrefnau Cwyno yn ymwneud â Dysgwyr*

Cylchlythyr Rhif 47/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru:
Cynnwys a Chynorthwyo Disgyblion.

Adroddiad Estyn i Lywodraeth Cynulliad Cymru: *Hyfforddiant Rheoli Ymddygiad (2004)*

Adroddiad Estyn i Lywodraeth Cynulliad Cymru: *Ymddygiad yng Nghymru: Arfer Dda wrth Reoli Ymddygiad Heriol (Estyn 2006)*

Adroddiad Estyn i Lywodraeth Cynulliad Cymru: *Arfarniad o effaith rhaglen GCAH ar bresenoldeb ac ymddygiad mewn ysgolion (2003)*

Adroddiad yr Adolygiad Cenedlaethol o Ymddygiad a Phresenoldeb (2009) ISBN 978 0 7504 4726 3

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)
Medi 2009
Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Canllawiau ar y Cwricwlwm

Ceir gwybodaeth am y Cwricwlwm Cenedlaethol ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru <http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/curriculumassessment/arevisedcurriculumforwales/nationalcurriculum/?skip=1&lang=cy>

Gorchmynion pynciau'r Cwricwlwm Cenedlaethol

Saesneg yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Cymraeg yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Ieithoedd tramor modern yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Mathemateg yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Gwyddoniaeth yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Dylunio a thechnoleg yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Technoleg gwybodaeth a chyfathrebu yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Hanes yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Daearyddiaeth yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Celf a dylunio yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Cerddoriaeth yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Addysg gorfforol yn y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru

Fframweithiau

Fframwaith ar gyfer Dysgu Plant 3 i 7 oed yng Nghymru

Fframwaith Sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru

Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol i Ddysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru

Fframwaith Addysg Personol a Chymdeithasol ar gyfer dysgwyr
7 i 19 oed yng Nghymru

Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith: Fframwaith ar gyfer dysgwyr 11 i 19 oed
yng Nghymru

Canllawiau ar y cwricwlwm ysgol

Canllawiau'r Cyfnod Sylfaen

Chwarae/Dysgu Gweithredol - Trosolwg ar gyfer plant 3 i 7 oed

Arsylwi ar Blant

Addysgeg Dysgu ac Addysgu

Adeiladu'r Cyfnod Sylfaen - Cynllun Gweithredu (Llywodraeth
Cynulliad Cymru, 2006)

Datblygiad Cymdeithasol a Personol, Lles ac
Amrywiaeth Ddiwylliannol

Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu

Datblygiad Mathemategol

Datblygiad yn y Gymraeg

Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd

Datblygiad Corfforol

Datblygiad Creadigol

Canllawiau ar y Cwricwlwm Cenedlaethol

Saesneg: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Cymraeg: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Cymraeg Ail Iaith: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

leithoedd tramor modern: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Mathemateg: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Gwyddoniaeth: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Technoleg gwybodaeth a chyfathrebu: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Dylunio a thechnoleg: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Hanes: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Daearyddiaeth: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Celf a dylunio: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Cerddoriaeth: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Addysg gorfforol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Manteisio i'r eithaf ar ddysgu - gweithredu'r cwricwlwm diwygiedig

Cwricwlwm i bob Dysgwr

Addysg grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 a 14-19

Gwefan canllawiau addysg bersonol a chymdeithasol:
<http://wales.gov.uk/psesub/home/?skip=1&lang=cy>

Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith: canllawiau atodol

Mae'r canllawiau, y fframweithiau a'r gorchmynion pwnc ar gael ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru: <http://wales.gov.uk/topics/educationandskills>

Mae canllawiau a fframwaith y Cyfnod Sylfaen ar gael ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru: http://wales.gov.uk/foundation_phase/?skip=1&lang=cy

Cylchlythyr 11/02 Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Addysg Rhyw a Pherthnasoedd mewn Ysgolion* (Gorffennaf 2002)

Cylchlythyr 17/02 Llywodraeth Cynulliad Cymru:
Camddefnyddio sylweddau: plant a phobl ifanc (Mehafin 2002)

Cylchlythyr 24/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Addysg Bersonol a Chymdeithasol (ABCh) a gyrfaoedd a'r byd gwaith yn y cwricwlwm sylfaenol* (Medi 2008)

Tackling Drugs to Build a Better Britain: National plan 2000/2001 - Y Llyfrfa (cyf: J00-6091/0007/D160)

Cyfleoedd cyfartal ac amrywiaeth yn y cwricwlwm ysgol yng Nghymru: ACCAC (2001)

Cyfle Cyfartal ac Amrywiaeth mewn Ysgolion yng Nghymru
Estyn 2005

Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang
ACCAC (2002)

Datblygu'r Cwricwlwm Cymreig: ACCAC (2003)

TGCh

Ewch i wefan y GCaD yn: www.ngfl-cymru.org.uk i gael adnoddau drwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg ar gyfer sgiliau allweddol a'r cwricwlwm i athrawon yng Nghymru.

Gweddnewid Ysgolion gyda TGCh: Adroddiad y Gweithgor Strategaeth TGCh ar gyfer Ysgolion i Lywodraeth Cynulliad Cymru
www.wales.gov.uk/topics/educationandskills/publications/reports/ictstrategyworkinggroup

Gellir gweld y Gyfnewidfa Adnoddau Athrawon yn:
www.tre.ngfl.gov.uk.

Gweithgareddau y tu allan i'r ysgol

Cylchlythyr rhif 37/97 Swyddfa Cymru: *Ymweliadau Disgyblion â Ffermydd: Rhagofalon Iechyd*

Ymweliadau addysgol: Arweiniad i ddiogelwch wrth ddysgu tu allan i'r ystafell ddosbarth

Canllawiau Cymru Gyfan. Cyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru 2008

Dogfen Wybodaeth 022/2007 APADGOS: *Dysgu y tu allan i'r ystafell ddosbarth. Gwneud y gorau o brofiadau ymarferol o'r amgylchedd naturiol*

Initial Teacher Education and the Outdoor Classroom (y Cyngor Astudiaethau Maes). Adroddiad ar hyfforddi athrawon sydd heb ddechrau dysgu i gefnogi addysgu yn yr awyr agored mewn addysg gwyddoniaeth uwchradd. Ewch i wefan y Cyngor Astudiaethau Maes yn <http://www.field-studies-council.org/>

ATL (2002): *The Health and Safety Guide for Schools and Colleges* (ISBN: 1902466179)

Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith: Fframwaith ar gyfer dysgwyr 11 i 19 oed yng Nghymru

Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith: Canllawiau Atodol

ACCAC: *Addysg gysylltiedig â gwaith - canllawiau atodol*

Llywodraeth Cynulliad Cymru a ContinYou - *Dysgu y tu allan i oriau ysgol*: Cod Ymarfer www.continyou.org.uk/content.php?CategoryID=245

Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang

Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang: *Gwybodaeth i Athrawon dan Hyfforddiant ac Athrawon Newydd yng Nghymru*. Dogfen wybodaeth rhif 066/2008 (Gorffennaf 2008)

Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang: *Cyd-ddealltwriaeth ar gyfer Ysgolion*. Dogfen wybodaeth Rhif: 065/2008 (Gorffennaf 2008)

Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang (ADCDF) - Yn y Sector Addysg Bellach yng Nghymru.

Dogfen wybodaeth rhif 067/2008 (Medi 2008)

Rhoi gwaith cartref

Gwaith Cartref mewn Ysgolion Cynradd ac Uwchradd (Estyn, 2004)

Addysg iechyd, bersonol a chymdeithasol

Cylchlythyr 11/2002 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Addysg Rhyw a Pherthnasoedd mewn Ysgolion*

Cylchlythyr 17/2002 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Camddefnyddio Sylweddau: Plant a Phobl Ifanc*

Cylchlythyr Rhif 13/03 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Addysg Bersonol a Chymdeithasol*

(ABCh) ac Addysg Gysylltiedig â Gwaith (AGG) yn y Cwricwlwm Sylfaenol

Cylchlythyr 24/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Addysg Bersonol a Chymdeithasol (ABCh) a Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith yn y Cwricwlwm Sylfaenol*

Fframwaith ar gyfer Addysg Gysylltiedig â Gwaith i bobl ifanc 14-19 oed yng Nghymru: ACCAC (2000)

Cysylltiadau rhwng ABCh, AChG ac AGG mewn Addysg Uwchradd: ACCAC (2002)

Llyfrfa Ei Mawrhydi (1998): *Tackling Drugs to Build a Better Britain - National Plan 2000/2001* (cyf:J00-6091/0007/D160)

Uned Allgáu Cymdeithasol (1999): *Beichiogrwydd ymysg merched yn eu harddegau*

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Staff cymorth

Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru) (Cymru) 2004
www.opsi.gov.uk/legislation/wales/wsi2004/20041744e.htm

Cylchlythyr Rhif 42/2004 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru)(Cymru) 2004 a Safonau Proffesiynol ar gyfer Cynorthwywyr Addysgu Lefel Uwch*

Codi Safonau a Mynd i'r Afael â Llwyth Gwaith: Cytundeb Cenedlaethol: www.teachernet.gov.uk/wholeschool/remodelling a <http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/learningproviders/schools/raisingstandardstacklingworkload/nationalagreement/?skip=1&lang=cy>

Gofynion HCA: ffynonellau gwybodaeth

Yn yr adran hon ceir rhestr o'r ffynonellau gwybodaeth a nodir yn y canllawiau ar y gofynion.

Asesu dysgu blaenorol

Gellir cael gwybodaeth am ddulliau dysgu blaenorol (APL) gan gynnwys dysgu drwy brofiad (APEL) ar gyfer credyd academiaidd ar wefan UCAS www.ucas.ac.uk

Cofnodion Troseddol

Mae'r Swyddfa Cofnodion Troseddol yn gwneud archwiliadau i gefndiroedd troseddol pobl. Cyswllt: CRB, PO Box 110, Lerpwl, L69 3EF.

Llinell Wybodaeth 0870 9090 811.

Llinell Wybodaeth ar Ddatgelu: 0870 9090 844

Llinell Ceisiadau Cofrestru (ar gyfer y rheini sydd am fod yn gyrff cofrestredig) 0870 9090 822

Gwefan www.disclosure.co.uk neu www.crb.gov.uk

Dod yn Athro
Cymwysedig: Llawlyfr
Canllawiau (2009)

Medi 2009

Cylchlythyr Canllawiau
Rhif: 017/2009

Llinell gymorth Archwilio Cefndir a Gwahardd yr Awdurdod Diogelu
Annibynnol 0300 123 1111

Cymwysterau cyfwerth â gradd

Mae cronfa ddata NARIC (Canolfan Gwybodaeth Genedlaethol y Deyrnas Unedig ar Gydnabyddiaeth Academaidd) yn cynnwys gwybodaeth am raddau mewn gwledydd tramor a sut y maent yn cymharu â graddau'r DU.

Dyma gyfeiriad NARIC: Oriel House, Oriel Road, Cheltenham, Glos. GL50 1XP

Ffôn: 0870 330 7033

Ffacs: 0870 330 7005

Gwefan: www.naric.org.uk

E-bost: info@naric.org.uk

Gellir cael gwybodaeth am Raddau Sylfaen ar wefan a gynhelir gan yr Adran Plant, Ysgolion a Theuluoedd: www.foundationdegree.org.uk

Fframwaith Cymwysterau Addysg Uwch Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon. Mae'r ddogfen fframwaith AU yn cynnwys tabl sy'n dangos y 5 lefel ac mae ar gael ar wefan yr Asiantaeth Sicrhau Ansawdd: www.qaa.ac.uk

Dogfen Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru: *Cynllun Cyflawni a Llawlyfr 2009-2014 Fframwaith Credydau a Chymwysterau Cymru - Cyflawni'r Addewid* "www.cqfw.net"

Anabledd

Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn cynnig cyngor a gwybodaeth ar oblygiadau Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd 2005 a Deddf AAA ac Anabledd 2001 i sefydliadau addysg. Mae'r Comisiwn wedi paratoi codau ymarfer ar gyfer ysgolion a darparwyr ôl-16. I gael manylion, ewch i'r wefan yn www.equalityhumanrights.com, ffonio Llinell Gymorth Cymru ar 0845 604 8810 neu ysgrifennu at: Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, Swyddfa Caerdydd, 3ydd Llawr, 3 Sgwâr Callaghan, Caerdydd CF10 5BT.

Cymwysterau cyfwerth â TGAU

Gall uned gyhoeddiadau'r Asiantaeth Hyfforddiant a Datblygiad ar gyfer Ysgolion ddarparu rhestr o gymwysterau a dderbynnir fel rhai sydd gyfwerth â TGAU. Rhif ffôn 0845 6060 323. Gall NARIC ddarparu cyngor ar ba gymwysterau tramor sydd gyfwerth â TGAU (0871 330 7033).

Addasrwydd i Addysgu

Dogfen Wybodaeth rhif 036-04 yr AHA: *Canllawiau ar Reoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004*

Rheoliadau Addysg (Safonau Iechyd) (Cymru) 2004
www.opsi.gov.uk/legislation/wales/wsi2004/20042733e.htm

Sefydlu / Proffil Dechrau Gyrfa

Ym mis Ionawr/Chwefror bob blwyddyn, dosberthir y Proffil Dechrau Gyrfa a'r Nodiadau Canllaw ar gyfer y Proffil Dechrau Gyrfa i holl ddarparwyr HCA yng Nghymru.

<http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/learningproviders/iepd/careerentry/?skip=1&lang=cy>

Yn ystod tymor yr haf bob blwyddyn, mae Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru yn ymweld â phob darparwr hyfforddiant cychwynnol athrawon yng Nghymru ac yn rhoi cyflwyniad i'r holl fyfyrwyr addysg sydd ar eu blwyddyn olaf, gan nodi'r gofynion ar gyfer y cyfnod sefydlu statudol yng Nghymru. Yn ystod y cyfarfod hwn, dosberthir taflen, *Sefydlu a Datblygiad Proffesiynol Cynnar - Eich cyfrifoldebau* er mwyn codi ymwybyddiaeth y myfyrwyr o'u cyfrifoldebau yn ystod eu cyfnod Sefydlu a'u Datblygiad Proffesiynol Cynnar.

Rheoliadau Addysg (Trefniadau Sefydlu ar gyfer Athrawon Ysgol) (Cymru) 2005 www.opsi.gov.uk/legislation/wales/wsi2005/20051818e.htm

Mae Cylchlythyr Cyfarwyddyd 15/2008 Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Sefydlu a Datblygiad Proffesiynol Cynnar ar gyfer Athrawon*

Newydd Gymhwyso yng Nghymru (a ddiwygiwyd ym Mehefin 2008) yn crynhoi'r trefniadau ar gyfer cwblhau cyfnod sefydlu gan athrawon newydd gymhwyso os ydynt am weithio mewn ysgol a gynhelir neu ysgol arbennig nas cynhelir yng Nghymru.

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi datblygu deunyddiau i gefnogi'r broses Sefydlu: Dogfen Wybodaeth 064/08 APADGOS: *Sefydlu a Datblygiad Proffesiynol Cynnar*. Mae'r ddogfen hon yn nodi rolau a chyfrifoldebau pawb sy'n gysylltiedig â'r broses yng Nghymru.

Gellir cael copïau o'r holl ddogfennau uchod drwy ffonio 029 2080 1389 neu drwy anfon e-bost at inductioninfo@wales.gsi.gov.uk

Arolygu

Ceir gwybodaeth am y broses arolygu HCA yn y Llawlyfr o'r enw Canllawiau ar gyfer Arolygu Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon. Mae ar gael ar ffurf PDF yn http://www.estyn.gov.uk/dynpages/cy_publications_a_to_z.asp#inspectionGuidance

Ewch i www.estyn.gov.uk am gyhoeddiadau ac adroddiadau am ysgolion, lleoliadau'r blynyddoedd cynnar a sefydliadau ôl-16 yng Nghymru.

Cydraddoldeb Hiliol

Cylchlythyr 27/2002 Cynulliad Cenedlaethol Cymru: *Casglu a Chofnodi Data am Gefndir Ethnig Dysgwyr*

EALAW: *Cyflawniad Disgyblion Lleiafrifoedd Ethnig yng Nghymru*- Adroddiad Ymchwil 2002/03

www.wales.gov.uk/docrepos/40382/4038232/403829/4038291/403829/ealaw-final-report-e.pdf?lang=en

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol: *Monitro Ethnig - Canllaw i awdurdodau cyhoeddus*

Deddf Cydraddoldeb 2006

Deddf Hawliau Dynol 1998

Gweler hefyd yr adran uchod ar “Anabledd” i gael manylion cyswllt y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol.

Gwybodaeth ystadegol

Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru: Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon yng Nghymru: Gwybodaeth am Berfformiad. Caiff y ddogfen hon ei diweddarau'n flynyddol a gellir ei gweld ar wefan CCAUC yn www.hefcw.ac.uk

Gellir cael gwybodaeth am berfformiad ysgolion a cholegau ar lefel genedlaethol ac ar lefel AALI yn

<http://www.npd-wales.gov.uk/index.cfm?task=individual>,

<http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/publications/statisticalreports/?lang=cy>,

<http://wales.gov.uk/topics/statistics/headlines/post16ed2009/hdw200905212/?lang=cy>

Gellir gweld bwletinâu ystadegol Llywodraeth Cynulliad Cymru yn www.wales.gov.uk/topics/statistics

Gwasanaeth rhad ac am ddim yw StatsCymru sy'n caniatáu i ymwelwyr weld, defnyddio a chreu tablau o'r data swyddogol manylaf am Gymru, a'u llwytho i lawr.

<http://www.statswales.gov.uk/index.htm>

Gellir gweld data o gyfrifiadau a data demograffig arall yn www.statistics.gov.uk .

Mae Cronfa Ddata Genedlaethol y Disgyblion yn golygu bod defnyddwyr mewn AALIau ac ysgolion yn gallu paratoi adroddiadau a dadansoddiadau cymharol. Mae ar gael yn:

<http://www.npd-wales.gov.uk/index.cfm?lc=W&task=welcome>

Mae'r uned Ddata Llywodraeth Leol yn darparu cymorth a dadansoddiadau ychwanegol wrth ddefnyddio data llywodraeth leol a'r Llywodraeth Ganolog. www.dataunitwales.gov.uk

Mae dogfen Crynodeb Ystadegau Blynyddol Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru yn darparu gwybodaeth ac ystadegau am yr athrawon sydd wedi cofrestru yng Nghymru. Mae ar gael yn: www.gtcw.org.uk/digest.html

Adrodd i Rieni a Gofalwyr

Cylchlythyr 18/2006 Cynulliad Cenedlaethol Cymru - *Cofnodion Addysgol, Adroddiadau Ysgol a'r System Dros-glwyddo Gyffredin - cadw, gwaredu, datgelu a thros-glwyddo gwybodaeth am ddisgyblion*

Codi Safonau

Yr Awdurdod Cymwysterau a Chwricwlwm: *Sgiliau Allweddol: Safonau a Chanllawiau 2004* www.qca.org.uk/qca_6455.aspx

Y Swyddfa Gymreig/SPAEM: *Codi Safonau Llythrennedd mewn Ysgolion Cynradd: Fframwaith Gweithredu* (1998)

Y Swyddfa Gymreig/SPAEM: *Codi Safonau Rhifedd mewn Ysgolion Cynradd: Fframwaith Gweithredu* (1999)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC: *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 - Dogfen drafod ar y cyd* (2002)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC: *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3: Codi Safonau Llythrennedd a Rhifedd. Cyfres o fideos a llyfrynau cysylltiedig* (2003).

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC/BBC Cymru: *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3: Codi Safonau mewn Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu* (2004)

ACCAC : *Gwneud y Cysylltiad Dysgu iaith 5-14 Cymraeg, Saesneg, Cymraeg Ail iaith, ieithoedd tramor modern* (2003)

ACCAC: Gwneud y Cysylltiad: *Canllaw cwricwlwm ar waith llythrennedd ar draws Cymraeg, Saesneg ac Ieithoedd Modern Tramor* (2003)

ACCAC: *Sgiliau Ar Draws y Cwricwlwm* (2002)

Llywodraeth Cynulliad Cymru: *Geiriau'n Galw, Rhifau'n Cyfri: Strategaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru i Wella Llythrennedd a Rhifedd Sylfaenol yng Nghymru* (2005)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn//BBC Cymru: *Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3: Datblygu Meddwl ar draws y Cwricwlwm*. (2006)

Ceir deunydd cymorth ar gyfer y Cwricwlwm Cenedlaethol ar wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru yn <http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/curriculumassessment/?skip=1&lang=cy>

Hyfforddi ac asesu

Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion: Adeiladu cymunedau dysgu effeithiol gyda'n gilydd, Chwefror 2008. CMK 22-07-277

Adeiladu'r Cyfnod Sylfaen - Cynllun Gweithredu (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2006)

Ffocws ar Addysgeg - Gweithredu Strategaeth Addysgeg i Gymru.

Arferion Effeithiol wrth Ddysgu ac Addysgu - Ffocws ar Addysgeg Mawrth 2009 Dogfen Wybodaeth rhif: 074/2009

Pontio o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3

Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 - Symud Ymlaen... Pontio Effeithiol o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (Estyn, Ionawr 2004)

Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 - Symud Ymlaen... Gwellu Dysgu (Estyn, Rhagfyr 2004)

Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 - Pontio'r Bwlch. Datblygu a defnyddio unedau pontio i gefnogi trosglwyddo effeithiol o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (ACCAC, Tachwedd 2004)

Canllawiau ar baratoi Cynlluniau Pontio Cyfnod o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2006)

Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3: Datblygu Meddwl ar draws y Cwricwlwm (Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn//BBC Cymru, 2006)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC: Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3 - Dogfen drafod ar y cyd (2002)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC: Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3. Symud Ymlaen... Pontio Effeithiol o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (2004)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC/BBC Cymru: Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3. Codi Safonau - Pontio o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (2004) Cyfres o 2 fideo a llyfrynau cysylltiedig.

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC: Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3: Pontio'r bwlch. Datblygu a defnyddio unedau pontio i gefnogi trosglwyddo effeithiol o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (2004)

Llywodraeth Cynulliad Cymru/Estyn/ACCAC: Anelu at Ragoriaeth yng Nghyfnod Allweddol 3. Symud Ymlaen... gwella dysgu. Pontio Effeithiol o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (2004)

Llywodraeth Cynulliad Cymru: Canllawiau ar baratoi Cynlluniau Pontio o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3 (2006)

Cysylltiadau defnyddiol eraill

Canolfan Gyhoeddiadau Llywodraeth Cynulliad Cymru

Gall Canolfan Gyhoeddiadau Cynulliad Cymru helpu'r cyhoedd i gael gafael ar gopiau o gyhoeddiadau'r Cynulliad. Dyma'r manylion cyswllt:

Y Ganolfan Gyhoeddiadau
Ystafell 3.022
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Ffôn: 029 2082 3683

Ffacs: 029 2082 5239

E-bost: assembly-publications@wales.gsi.gov.uk

Mae teitlau a gyhoeddir gan ACCAC, cyn Gorff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad, y mae ei swyddogaethau bellach yn rhan o'r Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau, e.e. arweiniad ar faterion yn ymwneud â'r cwricwlwm, asesu a chymwysterau, ar gael ar y wefan ganlynol: www.accac.org.uk

Deddfau ac Offerynnau Statudol sy'n berthnasol i Gymru a Lloegr

Gellir llwytho copiau o'r Deddfau a'r Offerynnau Statudol y cyfeirir atynt yn y ddogfen hon oddi ar y we yn: www.opsi.gov.uk

Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC)

Ceir proffiliau perfformiad darparwyr HCA ar wefan CCAUC yn http://www.hefcw.ac.uk/cymraeg/Initial_Teacher_Training/teacher_training.htm

Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru

Gellir gweld dogfennau'r Cyngor Addysgu gan gynnwys eu *Datganiad Gwerthoedd ac Arferion Proffesiynol* a'u *Fframwaith Datblygiad Proffesiynol* yn www.gtcw.org.uk neu drwy gysylltu â:

Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru
4ydd Llawr
Southgate House
Wood Street
Caerdydd
CF10 1EW
Ffôn: 029 2055 0350
Ffacs: 029 2055 0360

Teachernet

Safle addysg yw TeacherNet ar gyfer athrawon a rheolwyr sy'n cynnig adnoddau addysgu a dysgu, offer rheoli, cyngor gyrfa, ymchwil a throsolwg o'r maes addysg.
Ewch i: www.teachernet.gov.uk

ITT MFL - Cefnogaeth i Hyfforddeion

Cymorth ar-lein ar gyfer addysgu ieithoedd tramor modern yn: www.ittmfl.org.uk

Nodyn: Mae'r dogfennau y cyfeirir atynt yn yr Atodiad hwn yn berthnasol adeg ei argraffu. Fodd bynnag, nid yw'r rhestr hon o gyhoeddiadau a ffynonellau pellach o wybodaeth yn rhestr gynhwysfawr. Mae dogfennau mwy diweddar a newydd wrthi'n cael eu paratoi wrth i bolisiau newydd gael eu datblygu. Dylai darllenwyr droi at wefan Llywodraeth Cynulliad Cymru: wales.gov.uk, a gwefannau sefydliadau eraill, i gael ffynonellau pellach o wybodaeth ac am y wybodaeth ddiweddaraf.